

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 · 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

WIJ WENSEN U

EEN GELUKKIG EN VOORSPOEDIG 1987

*Kome al wat komen wil;
de ruwste dag verloopt,
geen uur staat stil !*

SHAKESPEARE

Kerstuerhaal

door Romain Depuydt

Het was daags vóór Kerstmis in de namiddag. Dagenlang had het steenhard gevoren, maar plots was het zachtjes gaan sneeuwen. Daantje Verdonck, het tienjarig zoontje van de boer van het Elzenhof, reed met zijn fiets van het erf weg. Hij moest naar de laatste herhaling van het kerstlied dat de kinderen straks in de middernachtmis zouden zingen. Daantje was een kranig kereltje en hij fietste snijdig door, tegen de wind in, over de bonkige kasseien, in de richting van het dorp.

Doch plots zwenkte hij links af, een smalle landweg in en reed tot aan een vervallen huisje aan de rand van het Galgenbos. Daar woonde Rare Dries, de stoelenvlechter. Dat Dries af en toe ook ging stropen in het Galgenbos, wist iedereen in het dorp.

Daantje zette zijn fiets aan het hekje en klopte op de scheefgezakte voordeur...

„Ben je daar, Dries !”, riep hij luid.

„Huu !”, klonk een zware stem daarbinnen. Daantje wachtte, want hij wist dat Rare Dries de deur zelf zou komen openmaken,

omdat ze erg gekneld zat. Het was trouwens de eerste keer niet dat Daantje bij Rare Dries kwam.

„Ben je daar tóch weer !”, gromde Dries... „Je weet toch dat je hier niet meer mag komen van je vader... ga maar weg !”

„Ja, ik weet het !” jammerde Daantje... „maar ik moet naar de herhaling van het kerstlied en ik ben stiekem gekomen om iets te vragen !”

Tussen de boer van het Elzenhof en Rare Dries bestond al jaren een diepgaande ruzie. Zij alleen wisten er de oorzaak van en verder zwegen ze erover. De vete bleef bestaan. Maar op een dag was er toch iets veranderd... Op een dag toen Daantje aan het spelen was in het Galgenbos, werd hij door een geweldig onweder verrast. Dries had het bange jongetje bij hem laten schuilen, en had een mooi verhaal verteld tot het onweder voorbij was. Sindsdien was Daantje daar haast niet weg te krijgen, want Dries kon niet alleen mooi vertellen, maar hij kon

ook goochelen en dat zag Daantje zo graag. „Laat me nog een keer binnen, Dries !”, smeekte Daantje. „Ik kom voor de goocheltruk met de speelkaarten !”

„Die heb ik je toch al geleerd de vorige keer !”, bromde Dries.

„Jamaar, het lukt me nog niet zo best... en ik zou het zo graag tonen morgen op het kerstfeest bij ons !”. Dries aarzelde even, mompelde een paar onverstaanbare woorden en liet de jongen toch binnen.

„Nog éénmaal, hoor je !”, zei hij, terwijl hij de speelkaarten van de schouwboord nam. Met een stralend gezichtje nestelde Daantje zich op een stoel bij de tafel en met beide ellebogen op het tafelblad, keek hij zeer scherp toe hoe Dries aan de goocheltruk begon...

„Nu is het jouw beurt !”, zei Dries na afloop... Heel behendig deed de jongen alles zoals Dries het hem had voorgedaan en het lukte. Daantje was dolgelukkig !

„En nu moet je gaan zingen, kosten !”, zei Dries.

„Waarom kom je niet naar de nachtmis, Dries ?”, vroeg de jongen. Meteen kwam een verbeterd trek op het gelaat van Dries.

„Begin je weer over die nachtmis, verdomme !”, riep hij ineens kwaad... „ik heb je toch al gezegd dat ik het niet doe !” Daantje schrok, hij had Dries nog nooit zo gezien. Traantjes kwamen in zijn ogen, Dries zag het en hij zei lachend : „Weet je wat ! Als je zó zou willen dat ik ga, kom dan vannacht langs hier met je fiets om mij te halen, ik ben bang in het donker !” Dries wist toch dat hij dat niet zou durven.

„Ik niet !”, zei Daantje in het buitengaan... „verleden jaar ben ik ook met de fiets naar de kerk gereden !”

Hij wipte op zijn fiets en reed weg. Dries bleef hem nog even peinzend nakijken. Het begon harder te sneeuwen...

Het had zopas elf uur geslagen op de toren van de dorpskerk, als de klokken begonnen te luiden voor de middernachtmis.

Rare Dries hoorde ze galmen tot in zijn huisje. Meteen dacht hij aan wat Daantje hem had gevraagd. Hoofdschuddend glimlachte hij; hij was echt van dat jongetje gaan houden.

Nadat hij een paar houtklompen in zijn kacheltje had gegooit, trok hij zijn oude jas aan en duwde zijn slappe hoed diep over zijn kop. In de hoop dat hij een haas zou hebben gevangen, wou hij gaan kijken naar de stropen, die hij ergens achter het Elzenhof had gezet. Aan Dikke Wanne, de bazin van *De Bonte Kraai* had hij een haas beloofd voor

haar kerstfeest. „Dan kan je met ons komen kerstmis vieren,” had ze gezegd. Wanne was 'n goed mens; soms een beetje bazig, maar een goed hart.

Rare Dries ging naar buiten en trok, met een felle ruk, de kriepende voordeur achter zich dicht. Met opgetrokken schouders, de handen diep in de zakken van zijn jas, gluurde hij van onder de rand van zijn hoed, over de besneeuwde velden die daar breed vóór hem lagen in de maneschijn. Zo'n heldere kerstnacht had hij nog nooit gezien. Een volle maan stond hoog aan de staalblauwe hemel, drijvend in een vacht van witte wolken. Hier en daar zag hij zwarte vlekken in de velden, waar de sneeuw was weggewaaid. Vlak naast de donkere massa van het Galgenbos, kon hij, in de verte, zelfs de toren van de dorpskerk onderscheiden. Het was doodstil en ijsig koud. In de namiddag had het fel gesneeuwd, dan was er plots fijne regen gevallen en daarop was het weer flink gaan vriezen...

„Ijzel, verdomme !”, gromde Dries. Hij voelde het al bij de eerste stap die hij deed. De gladbevroren sneeuw brak als glas onder zijn stappen. Slechts langzaam kon hij vooruit komen. Toen hij bijna aan de kalseide was geraakt, zag hij plots uit de bocht van de baan, een licht opduiken uit de richting van het Elzenhof...

„Iemand die al naar de nachtmis trekt,” dacht Dries... „die zou me beter niet zien !” Vlug hurkte hij achter de doornhaag aan de kant van de weg, wachtend tot het licht voorbij zou zijn... Doch plots klonk een scherpe kreet van op de baan, samen met een zware plof... Dries schrok, keek op en zag het licht niet meer... Als een pijl schoot het plots door zijn geest...

„Daantje is 't !” riep hij en zo vlug het kon liep hij de baan op ! Waarlijk ! Enkele meters verder lag de jongen, midden de weg onder zijn fiets !

„Daantje toch !”, kreunde Dries, terwijl hij de fiets op de grasberm duwde... Voorzichtig tilde hij de kleine jongen van de gladde kas-seien... Hij schrok. Daantje hing slap in zijn armen... Zijn gezichtje zag lijkbleek in het maanlicht en van onder zijn wollen muts, sijpelde een straaltje bloed over zijn wang... Zonder het zelf te beseffen, liep Dries al in de richting van het Elzenhof. Moeizaam kwam hij vooruit op de gladde baan. Doch verder aan de kant van de weg, ging het beter. Hijgend kwam hij aan de oprit van de hoeve, waar het ijzeren hek openstond. Zodra hij het erf opliep, begon de bandhond vervaarlijk te

blaffen. Meteen ging het licht aan boven de voordeur en stond Rare Dries in de volle klaarte als boer Verdonck nieuwsgierig buiten kwam...

„De jongen is gevallen met zijn fiets !”, schreeuwde Dries met overslaande stem. Boer Verdonck schrok hevig, kwam op Dries toegelopen, greep Daantje uit de armen van Dries en stormde ermee naar binnen...

„Bel de dokter ! Vlug !”, riep hij naar zijn vrouw, die was komen zien. Dries bleef nog even staan om op adem te komen.

„Waar gebeurde het ?”, vroeg iemand van het werkvolk dat uit de stallingen was gekomen.

„Ginds aan de bocht van de baan. Z'n fiets ligt er nog, die moet je dadelijk halen !”, zei Dries en hij verliet het erf. Toen hij eindelijk weer op de landweg naar zijn huisje was geraakt, zag hij op de baan een auto voorbijrijden in de richting van het Elzenhof...

„De dokter !”, mompelde Dries... „mocht het toch niet erg zijn met de jongen !”

Hij had plots geen goesting meer om te gaan zien wat hij gevangen had.

„Morgenvroeg ga ik !”, zei hij bij zichzelf... „k ga slapen.”

Alhoewel zijn kacheltje gloeiend rood stond, had hij het koud. Slapen kon hij niet. Steeds zag hij het doodsbleke gezichtje van Daantje voor zich...

„Stellig kwam hij mie halen... had ik dat maar nooit beloofd !” piekerde Dries. Eindelijk viel hij toch in slaap...

Nog vóór het dag werd, was Dries gaan zien of hij geen haas had gevangen, maar hij was met ledige handen teruggekeerd. Wat zou hij nu aan Wanne zeggen..?

Hij had zijn betere jas uit de kast gehaald en vroeg in de voormiddag trok hij naar *De Bonte Kraai*. Toen hij er binnenstapte, speelde de oude grammofoon een mooi kerstlied en Wanne die al in de tapkast bezig was, neuriede mee...

„Vrolijk Kerstfeest, Rare !”, riep ze lachend... „Je zijt mijn eerste klant, je krijgt een borrel van me !”

„Maar ik heb geen haas voor je !”, zei Dries een beetje beteuterd.

„Geeft niets !”, lachte Wanne, terwijl ze een grote jenever schonk... „uitgesteld is niet verloren, man... Kom, wip deze maar naar binnen, dat zal je goed doen, want je ziet er belabberd uit !”

Toen vertelde Dries wat er met Daantje Verdonck was gebeurd en zei dat hij zó ongerust was...

„Dat die jongen nu juist van Verdoncks moet zijn, verdomme !”, griende Dries... „k zou er anders dadelijk naartoe gaan !”

„En dat allemaal door die oude vete tussen jullie !”, riep Wanne, terwijl ze de grammofoon afzette... „Ach, wat zijn mannen toch verwaasde uilskuikens... ! Wat mag ik blij zijn dat ik er nooit een gewild heb !” Dries moest onwillekeurig lachen. Dikke Wanne kwam vlak voor hem staan...

„Weet je wat je nu doet, Rare !”, zei ze met overtuigende stem. „Je gaat er zelf naartoe, seffens... ! 't Is toch Kerstmis, man... ! Vrede op aarde aan mensen van goede wil, heb je daar juist horen zingen !”

„Moet ik dan zelf gaan ?”, riep Dries luid.

„Ja, je moet zelf gaan, flauwe stroper !”, riep Wanne nog luider, terwijl ze nog een grote jenever schonk... „Hier, dat is er één om moed te krijgen... wip die er nog op en dan... als de bliksem naar het Elzenhof !” Dries stond in tweestrijd met zichzelf. Hij keek even op naar Wanne, die glimlachte. In een ruk stond hij recht, keilde de jenever naar binnen en zonder omzien was hij de deur uit...

Fijne griezelsneeuw sloeg in zijn gezicht als hij de weg naar het Elzenhof opging. Hij moest tegen de scherpe wind in, en het was niet makkelijk om vooruit te komen. Plots, haast geruisloos, stopte een auto vlak naast hem; hij had hem niet zien aankomen. Boer Verdonck was het die uitstapte...

„Wil je asjeblijft meekomen, Dries !”, vroeg Verdonck haast smekend... „Daantje vraagt naar je !” Dries schok hevig.

„Erg ??”, vroeg hij stamelend.

„Gelukkig niet te erg !”, glimlachte Verdonck... „een tamelijke hoofdwonde en een arm in het gips !”

„k Ga mee !”, zei Dries opgelucht. Toen ze op het Elzenhof aankwamen en boer Verdonck de motor had afgezet, bleef hij even roerloos voor zich uitkijken...

„Dries !”, zei hij plots en zijn stem beefde... „kunnen we nu niet alles goedmaken ?”. Beide mannen keken elkaar een ogenblik strak aan...

„Dat moeten we nú doen !”, knikte Dries. Ze zaten even stil na te denken. Toen ze uitstapten stond vrouw Verdonck al in de voordeur. Glimlachend liet ze hen binnen...

„We hebben hier een divan geschikt voor Daantje !”, zei ze terwijl ze de deur van het eetsalon openstak... „hij zou er zó graag bij zijn vanmiddag !” Daantjes ogen straalden

(vervolg blz. 117)

hobby-bouw

Hugo VERMEULEN

Obterrestraat 56

8994 PROVEN

Tel. 057/30 06 74

- alle bouwmaterialen
- verhuur van alle bouwmaterieel
- vloeren, faiences, sierstenen
- erkend officieel verdeler van alle **RUBSON**-produkten
- vrij toegang
- bouwdeetjes

Probeer het maar bij ons... U bent steeds welkom !

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (28)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie !

Wat voorafging : *Geloof en ketterijen in de Middeleeuwen / Het lutheranisme in Vlaanderen en in de Westhoek / Het calvinisme / De eerste emigranten en de eerste hagepreek / Het concilie van Trente en het Eedverbond / De beeldenstorm en zijn oorzaken / Aanval op Veurne / Wattrelos werd Waterloo / Austruweel en Valenciennes / De plakkatens / De inquisitie / De repressie vóór Alva / De Bloedraad / Vrijbuiters in de Westhoek / Terreurdaden en moorden te Houtkerke, Oostcappel en te Roesbrugge / De samenzwering van Spanjaardsdale / De moorden te Reningelst / Invasie uit Engeland / De moordexpeditie van 26 januari 1568 / De aanhouding van Hanecamp / Moorden te Roesbrugge / Nieuwe invasieplannen / Aanhouding en terechtstelling van Camerlynck / Moord op de Roesbrugse zadelmaker / De Tachtigjarige Oorlog / Moord op de pastoor van Herzele / Nog meer misdaden / Invasie van uit Nieuwpoort / De "kerken onder het kruis" / Het Eeuwig Edikt / De calvinistische republiek / De integratie van de Westhoek / De Religievrede / De organisatie van de hervormde gemeenten / De Malcontenten / De Westhoek onder troepenterreureur / Het einde van de Roesbrugse abdij.*

Matthias, Anjou en Farnese

In de tweede helft van de 16^e eeuw verkeerden de Nederlanden in een lamenteuze situatie, die uitmondde in volledige regeringsloosheid. In 1578 en volgende jaren wist men er zelfs niet meer wie het er eigenlijk voor het zeggen had.

Toen in de zomer van 1577 Don Juan in konflikt geraakte met de Staten-Generaal, was er bij deze laatste een strekking ontstaan om de landvoogd te negeren, Filips II niet langer als soeverein te erkennen, en een eigen konstitutionele vorst aan te stellen. Besprekingen werden aangeknoopt met Matthias van Oostenrijk, broer van de Duitse keizer, die bekend stond om zijn religieuze verdraagzaamheid. Matthias kwam inderdaad naar de Nederlanden, en in december 1577 werd Don Juan van de landvoogdij vervallen verklaard en Matthias in zijn plaats aangesteld. De calvinisten hadden er echter voor gezorgd dat hij een Oranjistische Raad van State naast zich kreeg en dat Oranje tot luitenant-generaal werd aangewezen. Het is duidelijk dat deze entourage niet geschikt was om hem ten volle aanvaardbaar te maken voor sommige edelen uit het Zuiden. Het is echter in zijn naam dat de *Religievrede* (10.07.1578) werd afgekondigd, al was ze het werk van Oranje. Zijn aanstelling belette niet dat er onder zijn „regering” in het geniep onderhandelingen plaats vonden om hem te vervangen door de hertog van Anjou, omdat men van deze laatste meer militaire steun verwachtte.

Nog vóór men zich tot Matthias had gewend, had men reeds in mei 1576 Anjou, de vierde zoon van Hendrik II van Frankrijk, gepolst om hem onder bepaalde voorwaarden de soevereiniteit over Holland en Zeeland aan te bieden. Anjou die meer bekommerd was om zijn eigen persoontje dan om de Noord-Nederlandse gewesten, ging Filips II inlichten over het aanbod dat hem was gedaan, in de hoop met een belangrijke functie beloofd te worden, maar daar kwam niets van in huis. Na de *Pacificatie van Gent* en de onderhandelingen over het *Eeuwig Edikt*, zocht Anjou weer contact met de Nederlanden, hierbij gesteund door Oranje, die gebrand was op militaire hulp uit Frankrijk.

Maar de Engelse koningen Elisabeth kwam hiertegen in verzet (omdat ze uitbreiding van macht voor Frankrijk vreesde) en bood zelf haar diensten aan, zodat de Staten-Generaal Anjou lieten vallen. Laatstgenoemde trad toen in verbinding met de Zuid-Nederlandse edelen, die noch van het calvinisme en Oranje, noch van Matthias wilden weten. Dat bewoog Oranje om de Staten aan te zetten terug de draad op te nemen met Anjou, die bij het *Verdrag van Bergen* (Mons) van 13 augustus 1578 erkend werd als *Beschermer der Nederlanden tegen de Spaanse tirannie*, waarbij hij beloofde een troepenmacht ter beschikking van de Staten te stellen, terwijl de Staten hem het vooruitzicht boden van soeverein van de Nederlanden te worden, wat om het aanbrengen van Franse hulp te aktiveren ook gebeurde na onderhandelingen die op 30 december 1580 tot een goed einde werden gebracht : Anjou werd erkend als landheer ! Matthias wiens rol was uitgespeeld nam ontslag op 7 maart 1581 en vertrok enkele maanden later terug naar Wenen.

Intussen was op 15 juni 1580 door Filips II een prijs van 25 000 goudstukken op het hoofd van Oranje gezet en op 26 juli 1581 werd door de Staten, bij het *Plakkaat van Verlatinghe* Filips II wegens tirannie van zijn rechten op de Nederlanden vervallen verklaard.

Anjou kwam inderdaad met militaire hulp, maar veel bracht hij er niet van terecht. Wel wist hij op 18 augustus 1581 Kamerijk te ontzetten, maar kort daarop moest hij door geldgebrek zijn leger ontbinden. Nieuwe Franse troepen kwamen hem naderhand te hulp... maar ook de Westhoek teisteren. Op 31 juli 1582 staken zijn soldaten Hondschote in brand. In deze stad die sedert 1572 reeds veel geleden had van militaire bezetting en oorlogsgeweld, werden zeventien straten door het vuur vernield. Meer dan negenhonderd getrouwen gingen in de vlammen op en zelfs de kerk die tot dan toe, in die woelige tijden, had stand gehouden, werd in brand gestoken, alleen de toren bleef gespaard, net als het stadhuis, maar van de meer dan 4 000 woningen die het stadje telde bleven er slechts 200 overeind.

Frans van La Noue (1531-1591)

De derde man in die verwarde landvoogdij-historie was Alessandro Farnese, hertog van Parma, en zoon van de gewezen landvoogdes, Margareta van Parma (halfzuster van Filips II), die in december 1577 Don Juan was komen vervoegen. De overwinning bij Gemblours (31.01.1578) was voornamelijk aan Farnese te danken en toen Don Juan op 1 oktober 1578 stierf had hij hem tot opperbevelhebber van zijn troepen aangesteld, maar Filips II benoemde hem tot opvolger van de overleden landvoogd. Verzoeningsgezind van aard was Farnese de bijzonderste bewaker van de *Unie van Atrecht* (06.01.1579) waarbij Artezië en Henegouwen weer aansloten bij Spanje. Op 17 mei 1579 volgde de *Vrede van Atrecht*, waarbij Filips II zich verzoende met de *Unie van Atrecht*, en het behoud van de privileges alsmede het vertrek van de Spaanse troepen beloofde. Maar door overleg wist Farnese niet veel meer te bereiken, de opinies stonden te ver uit elkaar. De rest zou door de wapens worden beslecht.

De tactiek van Farnese

Farnese zou weldra een nieuwe tactiek van ridderlijke grootmoedigheid ontwikkelen, die tot dan toe vreemd was gebleven aan de strijdende partijen in de Tachtigjarige Oorlog maar mede tot verrassende resultaten zou leiden en bovendien schril afstak bij de houding van de voormannen van de Gentse calvinistische diktatuur.

We hebben gezien hoe de bisschoppen van Gent, Brugge en Ieper, met enkele edelen op 28 oktober 1577 te Gent, bij de calvinistische staatsgreep werden gevangen genomen en opgesloten werden in het Prinsenhof aldaar. In de volgende weken en maanden werden tal van pogingen gedaan om de gevangenen vrij te krijgen, o.m. door de Ieperse stadsmagistraat, door het kapittel

van de St.-Maartenskatedraal, door de Staten van Vlaanderen, naderhand ook door aartshertog Matthias en de prins van Oranje en zelfs door koningin Elisabeth van Engeland. Omdat niets mocht baten, werd met de hulp van buitenaf een ontvluchttingspoging gewaagd. In de nacht van 15 juni 1579, konden de gevangenen langs een geheime trap het kasteel waar ze gevangen zaten verlaten. Met een roeibootje werden ze over de stadsgracht gebracht, maar de beloofde paarden waren niet aan de overkant te vinden. Ze moesten noodgedwongen te voet verder, maar onderweg ontmoetten ze een Gentse slager die het groepje verdacht vond en de stadsmagistraat verwittigde. Er werd alarm geslagen en herauten gingen uitbazuinen dat een beloning van 1000 florijnen zou uitbetaald worden aan al wie een van de voortvluchtigen kon aanbrengen of bijdragen tot zijn aanhouding.

Zo werden de meeste ontvluchtters ontdekt, waaronder de bisschoppen van Brugge en leper, en kwamen ze opnieuw in het huis van bewaring. Van grootmoedigheid was hier geen sprake. Nog twee jaar zou bisschop Rythovius van leper van zijn vrijheid beroofd blijven. Pas op 15 augustus 1581 werd hij tegen een vooraanstaand protestantse predikant uitgewisseld, maar een terugkeer naar leper, een stad die nog stevig in calvinistische handen zat, was onmogelijk. Zijn bischopsstad heeft hij ten andere nooit teruggezien. Op 9 oktober 1583 is hij in ballingschap gestorven in het klooster van de Grauwe Zusters te St.-Omaars.

Toen Farnese op 29 juni 1579 mits grote verliezen Maastricht, die zich vier maanden lang heldhaftig had verdedigd, wist in te nemen, was er echter van zijn grootmoedigheid nog niet veel te merken, want de stad werd geplunderd en uitgemoord. De calvinistische predikanten, die wisten wat er hun te wachten stond, pleegden onder druk van angst en vertwijfeling zelfmoord door zich in de Maas te verdrinken. Men beweert dat Farnese niet verantwoordelijk was voor deze moordpartij, aangezien hij in die dagen zwaar ziek te bed lag, maar anderzijds weten we ook dat hij gedurende het beleg van Maastricht zijn soldaten moed insprak met de belofte dat zij zouden mogen plunderen!

De verovering van Kortrijk op 28 februari 1580 door de Malcontenten van Montigny, verliep veel vreedzamer.

Het hinderlijke fort van Roesbrugge

In januari 1580 kwamen ongeveer 4 000 Franse soldaten, voetvolk en ruitery naar Duinkerke, gestuurd door de hertog van Anjou, ter ondersteuning van de legers van de Staten. Zij kwamen onder het bevel van de in de omgeving van Lo gelegeerde de la Noue. Bovendien kwamen er in februari nog 3 000 Franse krijgslieden, die de manschappen van de la Noue in de omgeving van Lo gingen vervoegen. Laatstgenoemde troepen waren naar de Westhoek gezonden met als opdracht het fort van Roesbrugge en het kasteel van Ekelsbeke, dat ook door de Malcontenten bezet was, in te nemen.

Het garnizoen van Roesbrugge maakte het buitengewoon bont. Tal van lieden uit de streek van Veurne, Nieuwpoort, Diksmuide

en St.-Winoksbergen, die de Malcontenten ergens in de weg liepen, werden zonder reden, onder beschuldiging van ketterij aangehouden en naar het fort van Roesbrugge gebracht. Zij werden slechts vrijgelaten nadat voor hen een losgeld was betaald.

De magistraat van Veurne, die al lang die plagerijen beu was, stuurde afgezanten naar de la Noue, met dringend verzoek de Malcontenten uit Roesbrugge te verjagen en hun fort te vernietigen. Maar niettegenstaande ook door leden van de Staten hierop aange drongen werd, kwam daar niets van terecht, en daarom kreeg de la Noue het bevel uit de Westhoek te vertrekken, wat dan ook op 10 maart 1580 gebeurde. Hij ging de stad Ninove innemen en het garnizoen van Roesbrugge leek meer dan ooit onbedreigd.

Veurne, waar de geuzenactiviteit nog altijd toenam, en waar men in maart 1580 meerdere inwoners die verdacht werden van meer sympathie op te brengen voor de Spanjaarden dan voor de geuzen, verplicht had de stad te verlaten, stuurde op 19 augustus 1580 zijn nieuwe hoogbaljuw, Bernaert de Wynckere naar Gent om de prins van Oranje in aanwezigheid van vertegenwoordigers van de Staten, te verzoeken de Malcontenten te Roesbrugge uit te schakelen. De prins beloofde de zaak ter hand te nemen en gaf de verzekering dat weldra de hele streek van vijanden zou gezuiverd worden. Maar het bleef bij woorden.

In oktober 1580 werden al de huizen van geestelijken, te Veurne en in de kasselrij, te koop gesteld om de kosten van het eigen garnizoen te dekken. Bovendien wilden de commissarissen van de Staten het lood, waarmee de St.-Walburgakerk bedekt was, om dezelfde reden verkopen, maar de stadsmagistraat wist dit te beletten.

Daar de loden dakbedekking van de kerken ook door de soldaten werd geroofd, vroegen de parochiemeesters van Wulveringem en Houtem aan de magistraat van de kasselrij om zelf dit lood te mogen verkopen en het bedrag aan te wenden voor de maandelijkse lasten die zij te betalen hadden voor de bezetting van Roesbrugge en voor hun aandeel in het onderhoud van andere garnizoenen. Nadat hieromtrent toestemming was gegeven, verkochten zij die dakbedekking aan Winnoc Battin, koopman te Hondschote. Volgens Pauwel Heinderycx, de samensteller van de *Jaerboeken van Veurne en Veurnambacht* zou Jan Snouckaert, die vanwege de kasselrijmagistraat gemachtigd werd het lood van de kerk van Houtem te verkopen, Battin niet minder dan 74 500 pond loden platen hebben geleverd, voor de prijs van zes pond parisis het honderd pond. Maar toen de bezetting van Roesbrugge dit vernam, liet zij de hoofdmannen van de parochies Wulveringem en Houtem gevangen nemen om verantwoording af te leggen. En wanneer bleek dat de opbrengst van die verkoop moest dienen ter betaling van de door het Roesbrugse garnizoen opgelegde lasten, nam men dat niet. Er werd bevel gegeven de kerken in hun oorspronkelijke staat te herstellen. Maar daar kwam natuurlijk niets van terecht, immers die kerkgebouwen waren intussen afgedekt met stro en de nieuwgezinde bevolking van de streek was niet bereid aan de restauratie mee te werken. Het volgende jaar

werden zelfs nog de eveneens uit lood vervaardigde goten van de kerken van Wulveringem en Houtem verkocht. Ook op veel andere plaatsen in de kasselrij werd weldra de loden dakbedekking weggenomen en te gelde gemaakt.

Op 5 december 1580 reisde jonkheer Charles de Cock, lid van het magistraat van Veurne naar Duinkerke, om er de gouverneur van het Westkwartier een voorstel te doen. In acht genomen alle persoonlijke plagerijen die de inwoners van de steden uit en om de kasselrij Veurne van de Malcontenten onder vonden, vroeg hij toelating om op dezelfde wijze te mogen optreden tegen de inwoners van Broekburg, Grevelingen en Kassel die zich met de koning hadden verzoend (*Unie van Atrecht*). Maar ook dit bracht geen oplossing, en de historicus schrijft: „*de Malcontenten van Rousbrugghen werden hoe langer dat 't duerde, hoe moeilijker om voldoen*”.

De terugkeer van de Spaanse troepen

Op 3 januari 1581 ontvouwde Farnese vanuit zijn hoofdkwartier te Mons, in een brief aan de koning, zijn krijgsplan.

Hij schreef dat hij wel het belang inzag van een duurzame vrede, maar dat pogingen door overleg waren mislukt. Hij meende dat de toenemende verzoening van de Walen met de koning te wijten was aan zijn overwinningen te Maastricht. Hij was dan ook de overtuiging toegedaan dat onderhandelingen om te slagen, door militaire macht en overwicht moesten ondersteund worden. Hij betoogde dat de Nederlanden alleen maar konden leven dank zij hun handel en nijverheid en zolang deze niet vernietigd waren er van onderwerping geen sprake zou zijn. Hij wenste over een machtig leger te beschikken dat zou beginnen met de verovering van Kamerijk, Doornik en Menen, terwijl hij tevens de bouw van tal van versterkingen voorstelde om de doorgang langs Maas, Rijn en Schelde onmogelijk te maken. Men moest bij de rebellen alle handel met Spanje stopzetten, wat de ondergang van de Antwerpse kooplui en van Holland en Zeeland tot gevolg zou hebben. Bovendien moest men zich meester maken van de havens van Duinkerke, Nieuwpoort en Oostende waar men door een kleine vloot in stand te houden de Spaanse schepen een veilige aanleg zou kunnen verzekeren.

Op deze zeer uitvoerige brief antwoordde de koning: „Ik ben bereid de weg te volgen die U voorschrijft en de middelen te gebruiken die daarvoor nodig zijn!”

Het offensief tegen Vlaanderen kon beginnen. Vanuit Mons moest eerst nog Doornik veroverd worden. Op 29 november 1581 viel deze stad, na twee maanden heldhaftig verweer onder de leiding van Christina de Lalaing, prinses d'Epinois, de echtgenote van de afwezige gouverneur. De stadsmagistraat werd stante pede afgezet en vervangen door verbannen katholieken. De stad kon haar plundering afkopen voor de som van 200 000 florijnen. Farnese bracht zijn hoofdkwartier van Mons naar Doornik om de komende krijgsverrichtingen beter te kunnen volgen, maar veel kwam er voorlopig niet van terecht. Sedert het vertrek van Spaanse soldaten

ingevolge de *Vrede van Atrecht*, had hij slechts de beschikking over 6000 man, tuchtloze soldaten en officieren zonder ervaring. Weldra kwamen echter Duitse huurlingen hun rangen vervoegen, maar Farnese was niet in staat hun soldij te betalen en daarom durfde hij het niet aan Oudenaarde aan te vallen, hoewel het moment wel geschikt was, omdat er in die stad ruzie was ontstaan tussen het rebellenleger dat er in garnizoen lag en Franse soldaten die Anjou er had binnengebracht. Farnese kantonneerde toen zijn soldaten op het platteland tussen Gent en Brugge, ver van de versterkte steden met hun krijgshaftige bezetting.

Hij maakte van die rustperiode gebruik om van de Waalse gewesten toelating te bekomen om de terugkeer van de Spaanse troepen te bewerkstelligen. Op 8 februari 1582 kon Farnese aan Filips II laten weten dat Artezië, Henegouwen, Rijsel, Dowai en Orchies volledig akkoord gingen om de Spaanse troepen naar de Nederlanden te laten terugkeren.

Kort nadien trokken Farneses troepen toch op tegen Oudenaarde. Niettegenstaande een goed voorbereide, meesterlijke en dappere verdediging moest Oudenaarde zich op 5 juli 1582 overgeven. En hier betoonde Farnese een edelmoedigheid die hem uiteindelijk geen windeieren zou leggen. De soldaten van het kapitulerende garnizoen mochten vertrekken met hun wapens en uitrusting, maar hun vaandels, paarden en voertuigen moesten achterblijven in de handen van de overwinnaars. De burgers moesten beloven goede katolieken te worden en een garnizoen Walen en Duitsers te onderhouden. De calvinisten van hun kant mochten vertrekken waarheen ze wilden en hun goederen meenemen. Om de door de soldaten gewenste plundering af te kopen moest de stad slechts 30 000 florijnen betalen, 170 000 florijnen minder dan Doornik, omdat de Oudenaardse lakenhandel op dat ogenblik het begin van een teleurgang kende.

R.A.B.

Volgende keer :
Farnese in de Westhoek
Het begon met Duinkerke
De smalle steden van de Westhoek

KERSTVERHAAL (vervolg van blz. 114)

onder het hoofdverband, zodra hij Dries zag binnenkomen en hij wenkte zijn moeder, om iets stilletjes te zeggen...

„Hij vraagt of je bij ons wilt blijven vanmiddag !”, zei vrouw Verdonck. Dries keek even naar boer Verdonck, die glimlachend knikte. Toen wenkte Daantje naar Dries dat hij heel dicht bij hem moest komen...

„Wil jij dan de goocheltrik doen, Dries ?, fluisterde hij „ik kan het nu niet... de speelkaarten liggen bij de haard !” Dries knikte lachend met een krop in zijn keel... een dikke traan liep over z'n wang in z'n stoppelbaard...

Romain Depuydt

KRONIEK van GROOT-POPERINGE

Van de hand van de sympatieke stadsarchivaris van Poperinge, de hr. Willy Tillie, tevens leraar Nederlands en geschiedenis en lid van het Provinciaal Verbond voor Heemkunde, die reeds door diverse publikaties zijn gedegen kennis ter zake heeft bewezen, zal binnenkort een boek verschijnen dat iedere streekgebonden mens, ook al woont hij misschien ergens anders, moet bekoren !

Het gaat om een vlotte en boeiende wandeling door tijd en ruimte van de hopstad Poperinge en haar omgeving. Niet alleen de voornaamste gebeurtenissen die er het leven van onze voorouders hebben getekend worden er vermeld, maar de vele foto's van verdwenen hoekjes zullen voor de ouderen een herinnering zijn aan vervlogen jaren en voor de jeugd een revelatie !

Een historisch overzicht, een verklarende woordenlijst en een literatuuropgave ronden de uitgave af.

Het boek heeft het formaat 22 x 29 cm, bevat 250 pagina's en verschijnt met Pasen 1987.

Wat de prijs betreft, voor wie tegen einde februari 1987 intekent, volstaat een storting van 650 fr. op rekening 738-3122284-70 van Davidsfonds Poperinge. Na verschijnen kost het boek 850 fr.

Het boek moet afgehaald worden bij J. Jacobs, Rekhof 28, Poperinge. Om het met de post toegestuurd te krijgen, dient de intekenprijs verhoogd met 100 fr.

WATOU Café «t Oud Gemeentehuis» bij Jacques DELHAYE OUDEJAARSVONDMENU

*Aperitief van het huis
 met warme hapjes*

★★★

Farandele van Noordzeeverruchten

★★★

Sorbet Poire Williams

★★★

*Rosbief met kleine patatjes
 in gevarieerde groentenkrans*

★★★

St.-Sylvestersbuche

★★★

Mokka en likeuren

Deelname : 1 000 fr.
 (wijnen inbegrepen)

Muziek en ambiance verzekerd.
 Verrassingen

Reservatie vóór 26 december
 057/38 82 73 - voorschot gewenst

KLEINE FISKALE KRONIEK

Pensioensparen (2)

Wie tot en met 14 februari 1987 een pensioenrekening opent bij een spaarinstelling, een beleggingsfonds of een spaarverzekeringsmaatschappij kan het bedrag nog aftrekken van de belastbare inkomsten van 1986.

De maximumaftrek belooft voor de alleenstaande 20 000 fr. en 40 000 fr. voor een echtpaar.

Stel dat men jaarlijks gedurende 20 jaar 20 000 fr. stort en in de veronderstelling dat het jaarlijks rendement 6,25% bedraagt dan heeft men eigenlijk 400 000 fr. betaald in schijfjes en krijgt men een som van 631 000 fr. na afhouding van de belasting (16,5%).

Aangezien men het jaarlijkse bedrag van 20 000 fr. heeft kunnen aftrekken van zijn belastbare inkomsten, heeft men ook wellicht 8 000 fr. minder belastingen per jaar betaald, zodat men in feite in die 20 jaar ongeveer 240 000 fr. heeft betaald om 631 000 fr. te ontvangen. Dus niet zo mis !

Voor personen ouder dan 55 jaar maar jonger dan 65 op 31 december 1986, wordt de maximum looptijd van 10 jaar tot 5 jaar teruggebracht. Wie bv. 63 jaar werd in 1986 kan slechts twee aftrekbare stortingen doen, die minstens 5 jaar moeten geplaatst worden en respectievelijk terugbetaalbaar zijn op 68 en 69-jarige leeftijd.

Ik moet er echter op wijzen dat een jaarlijks rendement van 6,25%, zoals hierboven verrekend wat aan de lage kant is, zodat het resultaat waarschijnlijk nog hoger zal zijn dan hier vermeld.

Serge BLONDEAU
 Fiskaal Adviseur UFSAL - tel. 057/30 01 44

Ook een champignonnetje hoort erbij
 tijdens de komende feestdagen

CHAMPIGNONBEDRIJF HAGHEDOOREN

Weggevoerdenstraat 51
 8990 Roesbrugge
 tel. 057/30 11 41

*Biedt U elke dag verse paddestoelen aan
 van eigen kwekerij, het ganse jaar door.*

SPECIALE VERKOOPDAGEN

ter gelegenheid van Kerstdag en Nieuwjaar

Grote keuze in :

- ☐ snijbloenen
- ☐ groene en bloeiende planten
- ☐ bloemstukken
- ☐ kaarsen
- ☐ wenskaarten
- ☐ geschenkartikelen

Van 24 tot 31 december 1986

10% korting

NIEUW : FOTOKOPIECENTER

TOUSSAINT

Begravenissen - Crematies

Alle formaliteiten - Dag & nacht tot uw dienst
Rouwtransport - Binnen- & buitenland
Grafzerken - Grafkelders
Erkend door de Luikse Verzekeringen

Steenvoordestraat 3
Prof.O.Rubbrechtstraat 67
Alexis Decarneplein 2

8978 WATOU
8990 ROESBRUGGE
8991 STAVELE

tel. 057/38 85 34
tel. 057/30 11 72
tel. 057/30 05 70

N.C.M.V. - AFDELING „IJZARBODE“

VERKOOPAKTIE

„KOOP IN UW DORP“

BEVEREN — KROMBEKE — PROVEN — STAVELE
ROESBRUGGE-HARINGE — WATOU — ST.-JAN-TER-BIEZEN

13 DEC. '86 - 11 JAN. '87

Trekking 17 januari 1987

346 WAARDEBONS

1 waardebon van 20.000 fr.	2 waardebons van 500 fr.
1 waardebon van 10.000 fr.	150 waardebons van 300 fr.
1 waardebon van 5.000 fr.	150 waardebons van 200 fr.
1 waardebon van 1.000 fr.	

De openbare trekking van de tombola „Koop in uw dorp“ heeft plaats op 17 januari 1987 in café „De Tramstatie“ te Proven. De waardebons moeten afgehaald worden vóór 17 februari 1987. De lijst van de winnende nummers verschijnt in het februari-nummer van „De IJzerbode“ en in „Het Wekelijks Nieuws“.

WINNENDE NUMMERS VAN DE WEKELIJKSE TOMBOLA

6 waardebons van 500 fr.

1165	1246	2434
3129	2953	3381

OPGELET : Deze tombola heeft niets te maken met de nummers op de loten. Uw tombolanummer verscheen op de deelnemerslijst in het decembernummer van „De IJzerbode“.

De winnaars kunnen deze waardebons afhalen bij één van de bestuursleden van N.C.M.V. „De IJzerbode“. De 2 nummers van de laatste trekking zullen verschijnen in het februari-nummer van „De IJzerbode“ en in „Het Wekelijks Nieuws“.

KAARTINGEN

- Roesbrugge, zaal „De Gouden Arend”
op 16, 17 en 18 januari '87
Kotelettekaarting
t.v.v. renner Jürgen Decaesteker
- Watou, café „t Kloefje”
op 30 en 31 januari
en op 1 februari '87
Reuze worstenkaarting
t.v.v. Flipperklub „Nooit Tilt”

Proven, café „St.-Victor”
bij Gerard Vandromme
op 6, 7 en 8 febr. '87

HANDDOEKKAARTING

t.v.v. De Oude Brykeputvisser
Inleg 40 fr. - 3 voor 100 fr.

ORDE VAN DE LANDELIJKE PLEUTEN

Door het uitvallen van Krombeke is het aan het feestcomité van Roesbrugge om de verkiezing van de prins der landelijke gemeenten in te richten.

Alle verenigingen van Roesbrugge krijgen de gelegenheid hun klubkas te verrijken. We stellen de kaartenverkoop volledig open en de winst op de kaarten wordt aan de deelnemende verenigingen afgestaan.

Ieder klubbestuur kan er dus van profiteren. Kaarten zijn te verkrijgen bij Joël Deroo. Jabadabedoe! Met Wilma en Fred gaan we op stap tot alle inwoners een kaartje hebben van onze sympathieke kandidaat Rik.

En op 14 februari zijn we er zeker bij in „De Lovie” voor de 15° Prinsenverkiezing. Jabadabedoe!

BOEKEN ZIJN GESCHENKEN BOEKEN ZIJN SFEERVOL

- ☐ Kijkboeken voor peuters
- ☐ Voorleesboeken voor kleuters
- ☐ Voorbereidingsboekjes
op lezen, schrijven en rekenen (vanaf 4 j.)
- ☐ Om voor te lezen en zelf te lezen (vanaf 5 j.)
- ☐ Om zelf te lezen (vanaf 8 j.)
- ☐ Jeugdboeken (vanaf 9 j.)
- ☐ Reeks TOP-boeken (vanaf 12 j.)

Boekhandel SCHOONAERT

Bergenstraat 14
8990 Roesbrugge

ALLE LENINGEN

- ★ persoonlijke
- ★ financieringen (auto nu 0,46%)
- ★ hypothecaire vanaf 7,25%

GOEDKOOP
DIREKTE BESLISSING

BEL LEO LEPEE

057/30 04 60

057/40 01 12

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

PEDICURE

Patrick DESCHREVEL
Blasiusstraat 14
8994 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 11

- algemene voetverzorging
- verzorging van eelt, likdoorns,
eksterogen, kalknagels,
ingegroeide nagels, ...

op afspraak
ook verzorging
aan huis

LAGOSTINA

onovertroffen inox kwaliteit
snelkookpotten en kookpotten
super Lagostina

Jos. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

ASTEN, BIETEN EN MENSEN

In een meeslepend verhaal van bijna vijfhonderd blz., boeit en verbaast LEON BRUGGEMAN de lezer. De miserie, tragedie en machteloosheid van de mensen van bij ons die als seizoenarbeider naar Frankrijk trokken schildert hij met realistische kleur.

Hij brengt een belangrijk stuk sociale geschiedenis uit Arm Vlaanderen in herinnering, die door deze wroeters met hun zweet en hun tranen, met hun vreugde en hun trots met hun leven en miserie werd geschreven.

Ze tjoelden in de departementen Marne, Oise, Seine-et-Marne, Somme, Nord, Pas de Calais, Calvados, Eure e.a.

Een boeiend boek met getuigenissen, dagelijkse gebeurtenissen, konfrontaties... Een ontroerend boek ook, met onthutsende verslagen: het relaas van 35 jaar aanwezigheid tussen de seizoenarbeiders, op bietenvelden, in asten, steenovens, suikerfabrieken en zowat allerhande kampanjes (hop, vlas, erwten, dorsmolen, enz)

Een boek dat men moeilijk op zij legt.

Vijfendertig jaar lang heeft de auteur, Leon Bruggeman, als sekretaris van de Christ. Centrale Voeding en Landbouw, met verantwoordelijkheid voor de seizoenarbeidersbelangen, de met stro gevulde jutezak, doorzeten en doorlegen gedeeld met de dompelaars, die werkten als beesten en hoopten met Kerstmis thuis te zijn.

Zo vertelt hij o.a. over René Herreman, 12 jaar oud, die een paar dagen na zijn Kommunie, schreiend van vermoeidheid en heimwee naar moeder en thuis, het hoofd in een paardedeken verbergt en met zijn bebloede handen zijn mond dichtsnoert omdat „de groten” zijn snikken niet zouden horen...

Met ontroering lezen we hoe een dokter de stervende, 18-jarige Wardje Debal uit Moorslede weigert bij te staan die in de stikkende ast ver van thuis het aardse tranendal verlaat...

Naast die vele realistische verhalen - niet verzonnen maar met naam en toenaam genoemd! -, de vele merkwaardige foto's en het overzichtelijk cijfermateriaal maken het lijvig boek een onbetaalbare bron van documentatie.

Eén onbegrijpelijke fout gebeurde: er werden slechts 1 500 ex. van dit werk gedrukt dat in Eigen Beheer verscheen.

Voor geïnteresseerden een kwestie van vlug zijn bijgevolg: slechts 490,- fr + 25 fr verzendingskosten.

Te bestellen: DRUKK. SCHOONAERT, Bergenstraat 14-16 te 8990 Roesbrugge. Prk. 000-0904677-55.

TE KOOP

- **3 GASKACHELS**
- **Zwarte marmeren rustieke SCHOUW** versierd met koper tel. 058/31 40 69 (na 18 u.) of inlichtingen in de Drukkerij.

De AUTOVERZEKERING is mijn specialiteit. Bovendien voer ik nu een speciale aktie en daarom kan ik u, naast service en een gunstige premie, nu ook nog een zeer prettige verrassing aanbieden.

ABB-verzekeringskantoor

Roger VANDERGUCHT - CATTEU

Roesbruggestraat 3 - 8991 Beveren-Alveringem
tel. 057/30 07 57

Voor alle BOUWWERKEN - BOUWMATERIALEN
GRAFKELDERS - GRAFMONUMENTEN

R. VERMEULEN & Zoon

Haringestraat 75 - 8990 HARINGE
tel. 057/30 02 07

't Valentijntje voor :

- ★ alle naaibenodigheden
NIEUW: - VOSSESTAARTRITSEN
- boorden en manchetten 100% acryl
- ★ glanzende breigarens
- ★ accessoires voor de winter (broches zijn in)
- ★ sjerpen met clubvignets
- ★ fantasiepanty's, manssokken en collants Du Parc
- ★ ruime keus aan geboortegeschenken
- ★ leuke kerst- en nieuwjaarsgeschenken

Aan allen alvast een Vrolijk Kerstfeest
en een Gelukkig Nieuwjaar

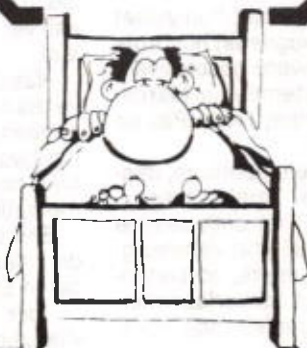
DEELNEMER AAN DE VERKOOPAKTIE

Prof. O. Rubbrechtstraat 77, Roesbrugge
Tel. 057/30 06 36

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

VERZEKERINGEN
PRINZIE
LENINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Agentschap **Krediet aan de Nijverheid**

Provenplein 39A - 8994 PROVEN-POPERINGE

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

**HET
KWALITEITSMERK**
Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel

- verwarming

FUEL-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

HOUTHANDEL

FIRMA MAERTEN p.v.b.a.

Bruggestraat 26-28

8970 POPERINGE

M **Massieve**
stijldeuren

De 21 + spaarrekening

Basisrente : **4%** - Getrouwheidspremie : **1,25%**

- ★ **GRATIS** hospitalisatieverzekering bij een gemiddeld spaarbedrag van 240.000 fr.
- ★ Tijdens VERKOOPAKTIE :
1 LOT PER STORTING VAN 2 500 fr.
Nieuwe klanten ontvangen 10 loten extra

KRIS ROSSEEUW

Provenplein 48 - PROVEN (057/30 03 55)

groep argenta

uw appeltje voor de dorst

Michel BAELE

Bankelindeweg 29 C

8994 KROMBEKE

CENTRALE VERWARMING

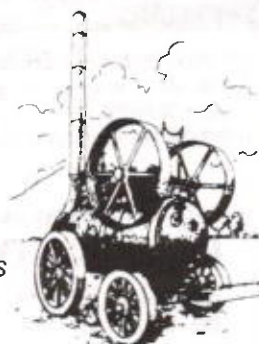
ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

Nuttige geschenken voor de eindejaarsfeesten

sierkussens
bedkarpetten
tafelkleedjes
tafellinnen per meter
donsdekens
donsovertrekken
bedspreien
toile-ciree

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan

8990 PROVEN

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

HOBBYCENTER

PAUL TOP-LEYS

Provenplein 56, 8994 PROVEN

Nu ook in voorraad : **Whiskas**

Kitekat

Frolic

Pal

Sheba

Mies

naast alle andere merken

NIEUW
AANBOD !!!

POPERINGE - ONTDEK-DE-STER

In een organisatie van de Roesbrugs-Poperingse volleybalklub Roepovo heeft op zaterdag 27 december de derde Ontdek-de-Ster plaats. Deze keer is deze wedstrijd niet voorbehouden aan individuele zangers of aan formaties die live optreden, maar wel aan playbackers. De selectie werd beperkt tot dertig inschrijvingen : zowat de helft komt uit Poperinge, het andere deel van erbuiten. Bij deze laatste groep vinden wij ondermeer Saskia Dewulf uit Stavele (Krombekestraat 44B) terug met Sandra Kims alombekende „J'aime la vie". Uit Roesbrugge is Manuela Lamote (Bergenstraat 5) van de partij. Zij vertolkt het nummer „Holiday" van de bij de jeugd bijzonder populaire Madonna. Met vier verschillende songs is Madonna trouwens de meest geïmiteerde ster van de avond. Zo brengt Katy Theeten, wonend in de hoppestad maar werkend te Roesbrugge, een ander Madonnnummer : „Like a virgin". Katy wordt bovendien ook één van de topfavorieten voor de speciale Prijs van het Publiek. Bijkomende attractie wordt het soundmix-optreden van de sympathieke IJzerzoon Wilfried Deaestecker die met Janique Lannoye in de huid zal kruipen van het Nederlandse duo Frank en Mirella, dit buiten competitie.

Onder de aanwezigen in de Poperingse zaal Maeke-Blyde worden in de loop van de avond tien reizen naar Spanje verloot. Reden temeer om Roepovo's derde Ontdek-de-Ster eens bij te wonen ! Tijdens de prijzenuitreiking worden bovendien alle ster-kandidaten door Roepovosponsor Ludo Verhaeghe bedacht met een pot paté Karel de Blauwer. Kaarten in voorverkoop bij de deelnemers en de organisatoren : slechts 50 fr. Een buitenkansje !

TE KOOP

• GROTE MINI-WASMACHINE

Goede staat. Voordelige prijs
Weggevoerdenstraat 9, Roesbrugge.

OPENBARE BIBLIOTEEK 'J. LEROY' Wijziging van uitleenzittingen

Op Kerstmis en Nieuwjaarsdag (telkens op donderdag) is er geen uitleenzitting.

Vanaf 27 december vervallen de uitleenzittingen op donderdag en op zondag. Nieuwe regeling vangt aan op zaterdag 27 dezer. Openingsuren van de O.B. J. Leroy, Prof. Rubbrechtstraat 97 te Roesbrugge worden vanaf die zaterdag 27.12.86 :

- op zaterdag van 10 tot 12 u.
- op woensdag van 17 tot 19 u.

Intussen is het boekenbezit aangegroeid tot meer dan 6.400 werken. Er konden onlangs een 60-tal werken aangekocht worden met Staats- en Provinciale toelagen. Ook zijn er 160 nieuwe boeken aanwezig van de wisselcollecties „t Westland".

BOND ZONDER NAAM

Een kerstkaars van BZN is een uitnodiging om met velen samen iets te doen aan de noden in eigen land.

Iedereen is uitgenodigd !

Kaarsen zijn te koop bij :

Claeys Jan, Kapellestr. 13, St.-Jan-ter-Biezen

Lamaire Raf, Proven

Blanckaert Roger, Haringe

Klooster, Haringe

Vandeberghe Roza, Krombeke

Vandergucht Roger, Beveren-IJzer

Vande Lanotte Marcel, Stavele

Menu Paul, Roesbrugge

*Spaar...
en feest mee!*

Gratis wijn en wijnglazen!

Uitgelezen rode en witte wijn en sfeervolle glazen, die krijgt u van Spaarkrediet cadeau. Hoe? Gewoon door wat extra te sparen op uw spaarrekening zonder termijn. Voor nieuwe klanten ligt er een extra geschenk klaar. **Iedereen kan dus meedoen** aan deze actie die loopt van 30 november 1986 tot 31 januari 1987. Uw spaargeld rendeert maximaal dank zij onze hoge getrouwheidspremie en de geschenken krijgt u er van ons bovenop.

Onze spaarders eens iets extra geven, dat is onze visie op sparen. U krijgt alle nadere informatie in ons kantoor. **Tot binnenkort en ... alvast gezondheid!**

SPAARKREDIET

De Spaarbank met visie

Kantoor MOREZ-PITTILION

Prof. O. Rubbrechtstraat 95, Roesbrugge
Tel. 057/30 03 76

OUDEJAARSVONDFEEST

Sangria
★
Pompoensoep
★
Tongreepjes „Marguery”
★
Gevulde ananas
★
St.-Elloo's Ham
★
Gebak
★
Koffie

PRIJS : 950 fr.

Dienst en btw inbegrepen
Drank niet inbegrepen

Reservatie gewenst vóór 25 december

**Feestzaal
St. Elloo**

Obterrestraat 8, 8994 (Proven) Poperinge
Tel 057/30 04 83

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Geboorte :

- Michiel Delanote, zoon van André en Veronique Mouton (geb. op 4.10.1986).

Overlijdens :

- Jules Engelaere, 89 j., echtgenoot van Julia Deschuytter.
- Donat Neyrinck, 74 j., weduwnaar van Clara Maerten.

Huwelijksaankondiging :

- Ludo Verstraete van Roesbrugge-Haringe met Dorine Vandevelde van Veurne.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Geboorten :

- Jim Bethuyne, zoon van Jacques en Carine Houtekier (Stavele).
- Heike Maeyaert, dochter van Frans en Maria Degadt (Beveren).

Huwelijk :

- Jean-Pierre Simons met Maria-Hélène De Groote, beiden van Beveren.

Overlijdens :

- Magdalena Leroy, 76 j., echtgenote van Joseph Vereyck (Beveren).
- Bertha Spilliaert, 74 j., weduwe van Gery Verlet (Stavele).
- Alice Devisch, 83 j. (Beveren).

BANKSERVICE VOOR IEDEREEN !

- voordelige spaarformules
- leningen met gunstvoorwaarden
- girorekeningen met alle diensten

TIJDENS DE EINDEJAARSVERKOOPAKTIE
13 dec. '86 - 11 jan. '87

- Per storting van 500 fr. op een HBK jeugdsparboekje : 1 LOT
- Op alle andere beleggingen per schijf van 2 500 fr. : 1 LOT
- Voor elke nieuwe klant : 10 LOTEN EXTRA !

Spaar nu, diskreet en in vertrouwen bij :

PATTYN-VANROBAEYS pvba

Bergenstraat 3
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057-30 07 68

DISCO-WINKEL

SYLVAIN EN MARIA
VANDENBROUCKE-PILLAERT
ROESBRUGGE

Beste Klanten,

Gedurende meer dan vijftientig jaar mochten we U in onze winkel verwelkomen.

Deze „traditie” zal verdergezet worden vanaf 1 januari door onze dochter Ria, die zich ten volle zal inzetten voor een goede bediening.

We hopen dat zij U allen terug zal mogen verwelkomen.

Voor Uw trouw 'Klant-zijn',

Hartelijk dank !

*Sylvain en Maria
Vandebroucke-Pillaert.*

Uw eindejaarsgeschenken
kies U uit onze nieuwe gamma
moderne en stijlverlichting

Jos. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND JANUARI

Kaartingen

- Roesbrugge, in „De Gouden Arend”
zaterdag 3 januari
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij Mevr. J. Deroo-Denys
maandag 5 januari
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij P. Gunst
maandag 12 januari
maandelijks kaarting
- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 14 januari
puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Haringe, in de Schoollokalen
zaterdag 17 en zondag 18 januari
Boterkaarting
t.v.v. Landelijke Gilde
- Beveren, in „De Kruisstraat”
maandag 19 januari
maandelijks kaarting
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon
zaterdag 24 en zondag 25 januari
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 27 januari
puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Vogelpik

- Roesbrugge, bij Maria Soenen
zaterdag 3 januari
smijting voor de Handelpikkers
- Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 10 januari
smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon
zaterdag 10 en zondag 11 januari
smijting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend”
zaterdag 24 januari
smijting voor de Arendpikkers

Enveloppetrekking

- Café „t Lusthof”, Beveren
31 jan. - 1 en 2 februari
enveloppetrekking
t.v.v. Kriterium van de Westhoek.

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Op donderdag 15, 22, 29 jan., 5, 19 febr.
en 5 maart, telkens om 13.30 u. in café „St.-
Jozef” te Haringe : breilles : vest in jacquard.

Ouderavond

- Zaterdag 27 december om 20 u.
in de H. Hartzaal te Beveren-IJzer.
Inr. : K.L.J.-Beveren-Stavele-Leisele

Dansavond

- Zaterdag 3 januari '87 om 20 u.
TOEVATRESBJENG-TD
in de „Sceure” te Oostvleteren
met discobar „Utopia”
Inr. : K.L.J.-Beveren-Stavele-Leisele

PLAYBACK-SHOW

- Poperinge, zaal „Maeke-Blyde”
zaterdag 27 december
3^e Ontdek-de-Ster

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

We zitten in de schone dagen omtrent Kerstmis en Nieuwjaar, dagen van vrede en van beste wensen, waarin we ons niet zouden mogen ergeren. Maar er gebeurt in dit landje zodanig veel dat maar moeilijk door de beugel kan, dat we het werkelijk niet kunnen laten van eventjes weer te roeren in onze absurditeiten.

Je weet dat minister Nothomb verplicht geweest is ontslag te nemen op Binnenlandse Zaken omdat hij te rare karpersprongen had gemaakt, o.m. in de zaak Happart, en dat hij vervangen werd door minister Michel. Deze laatste is een man van weinig woorden, maar van kordate daden. Hij is het die destijds de fusies van de gemeenten heeft tot stand gebracht en we moeten toegeven dat het in veel gevallen een verstandige daad is geweest. Er zaten te veel landelijke gemeenten in handen van burgemeesters en schepenen die zeker tegen die taak niet opgewassen waren. Maar er zijn toch ook enorme flaters gebeurd. Als ik er aan denk dat enerzijds de Beverenkalsijde, een deel van Roesbrugge-dorp, bij Alveringem werd gevoegd, zestien kilometer daar vandaan, met honderden hektaren landerijen daar tussenin en anderzijds dat de Brusselse voorsteden : Ukkel, Jette, Molenbeek, Vorst, Anderlecht, enz., in totaal achttien, die met Brussel zelf eigenlijk maar één stad vormen NIET werden samengevoegd, dan twijfelt men wel eens aan het gezonde verstand van onze fusionisten !

Maar met gezond verstand heeft het eigenlijk niets te maken, wel met politiek ! Men heeft al die Brusselse voorsteden niet met de kern verenigd om de politieke vriendjes die daar een burgemeestersjerp droegen en er een stevige cent aan verdienden, niet voor het hoofd te stoten. Zo komt het dat er in het hart van ons land negentien gemeenten bestaan, waarvan de straten door elkaar verstrengeld liggen, die niettegenstaande de groots opgezette fusie-operatie, administratief afzonderlijk blijven voortleven. Ze hebben allemaal hun eigen burgemeester en schepenen, hun eigen gemeenteraad, hun eigen administratieve diensten en hun eigen politiekorps, waarvan de agenten niet buiten hun gemeentelijke omschrijving mogen treden en op straatnamen en huisnummers moeten letten om hun territoriale bevoegdheid niet te buiten te gaan. Al die verschillende politiekorpsen zijn bovendien niet gekoördineerd en ze weten van elkaar niet wat er gebeurt en wat ze doen, zodanig dat ze uiteindelijk mekaar doodschieten ! Heb je van ze leven !

„Bovendien”, zegt Gusta, „als er in het Brusselse een politieagent aanbelt, weet je nooit zeker waarvoor die man komt : voor de kiezerslijst, voor de hondentaks of voor een overval ! En dat is embêtant !”

‘k Zou het geloven,
Pol

HYPOTHEEK- EN
SPAARMAATSCHAPPIJ
VAN ANTWERPEN

DENUT CHRISTIAN

Casselstraat 12
8991 Beveren-IJzer
Tel. 057/30 01 82

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

KROMBEKE 057/40 00 35

- FORD Escort '86 diesel
- FORD Fiesta '86
- PEUGEOT 604 '82 diesel
- VW Golf LD '84 diesel

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

Voor een nieuwjaarsgeschenk
wat is beter dan een paar pantoffels
sterke, warme schoenen
of een paar ski-botten
Grote keus in maroquinerie en handtassen.

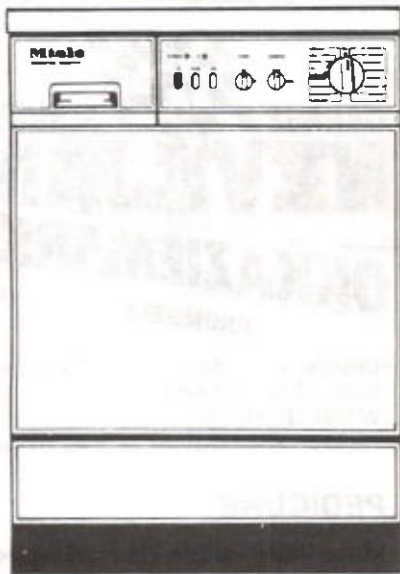
Dit alles vindt U in het huis

Schoenen Ig. PARENT - MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

Wasspelden of een stop- kontakt. Kiest u zelf maar.

*Miele kondensdrogers hebben alleen maar een stop-
kontakt nodig om razendsnel te zorgen voor een perfect
gedroogde was. Kast-
droog of strijkvochtig: pre-
cies zoals u het hebben
wilt.*

*Wij vertellen u graag alles
over de diverse tempera-
tuurmogelijkheden, de ver-
schillende programma's en
de extra snuffjes zoals
kreukbeveiliging.*

Miele
Investeer in kwaliteit.

Jos. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

François Vandernevens, de watergarde van Veurne ging op zyn pensioen en ol diegene die oltemets è keer zonder permis langs de vaart zaaten te visschen waaren kontent, want François wos geen stijven gemakkelijken ... 'n Wos van plan van naar Pollinckhove te gaan weunen in 'n huis met è brokke land dat'n vroeger è deeld hadde van 'n oude tante. Dat huis stoeg ol 'n geheelen tyd leeg en 't wos bezig met teniete te gaan ...

„We gaan dat olgeheele doen verdoen!“, zei François teegen zyn vrouwmens ... „en van 't hoovige olvooren gaan we 'n groote pelouse maaken met veele bloemen dat je ga kunnen bezorgen ... en vanachter gaan 'k è groot duivekot doen zetten en 'k gaan weere speelen met de duiven!“

Zyn vrouwmens wos daarmee niet te styf è diend dat'n daar weere ging aan begunnen, maar ze zei er toch nieten op ...

Teegen den uitkommen wos de doeninge gereed en ging François hem daar gaan instal-leeren. Van een van zyn kennissen hadde ie è paar koppels duiven è kreegen om te begun-nen ...

„k Zou moeten trachten weere in 't goe ras te geraaken“ zei François teegen zyn gebuur die è keer naar zyn installatie wos kommen kyken.

„Ha, daarvooren zou je moeten by Pros Beele zyn!“ zei de gebuur „...den dienen staat met van de beste duiven op zyn kot!“

„Waar weunt die man?“ vroeg François.
„Ol d'andere kant van de plaatse!“ zei de gebuur en è deed uiteen waar dat 't djuuste wos 's Anderendaags wos François d'r naartoe.

„Ik zyn de watergarde van Veurne die hier zyn kommen weunen“ zei François „...en 'k gaan oek speelen met duiven ... en je zou myn daar è koppel joengen van je beste ras moeten be-schikken!“

Van zodra Pros de watergarde hoorde klap-pen wist 'n ol miet wien dat'n te doen hadde. En ols'n zyn aangezichte zag kwam het meteen in zyn zin dat het den dienen wos die hem è jaar of drie van te vooren, twee keeren tereeke hadde op è schreeven voor è prulle van nieten ... Pros stoeg hem te bepeinzen wuk dat'n ging doen ...
„k Kunnen ik joen geen joengen beschikken“ zei Pros „...maar by è veertien daagen zou je è koppel eiers kunnen krygen!“

„Dat is oek goed! 'k Gaan er toen achter kommen!“ zei François en è wos weg ...

„Weet je wien dat dat is?“ vroeg Pros teegen Wieze, zyn wuuf, als de watergarde buiten wos „...dat is den dienen die myn opschreef over drie jaar aan de vaart, je weet nog wel!“

„Oei, oei, is dat den dienen!“ riep Wieze „...en ga je gy è koppel eiers van joen beste dui-ven geeven aan die sloeber?“

„Vaneigens!“ lachte Pros „...maar vóór da'k ze geeven, 'k gaan ze eerst 'n walmije laten koken!“

KWAAK

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Folklore in de Westhoek

EEN EEUWENOUDE DEVOTIE TE BEVEREN A/D IJZER

In 1911 verscheen te Kortrijk een boekje dat als titel droeg „Het Mirakuleuze Beeld van Onze Lieve Vrouw van Beveren a/ IJzer”, geschreven door L. Foulon, pastoor van de parochie Sint-Audomarus.

Omdat een dergelijke devotie kadert in ons volkskundig en regionaal geheel, denken wij er goed aan te doen om de voornaamste hoofdstukjes van het drukwerk samen te vatten.

De kerk

„Vast niet later dan in 1451 hebben onze voorouders, de Vlamingen, een prachtige kerk in spitsboogstijl opgetrokken. Haar regelmatige bouwtrant, brede beuken, stevige pilaren, welke weleer een rijzige toren torsten, brengen mij in verbazing zodat ik me afvraag : wat betekenen deze stenen ? Waarom hier, te Beveren, dit prachtig kerkgebouw, dat zo ruime kerkhof voor een kleine bevolking ? Heeft hier wellicht een bijzondere kracht gewerkt ? Gebeurden hier dan wonderen ?

Ten einde dat zo belangrijke vraagstuk op te lossen raadpleegde ik de jaarboeken van de aloude abdij der Roesbrugse Dames, sedert 1588 te Ieper gevestigd. Vervolgens doorbladerde ik de geschiedenis van Veurne-Ambacht, de werken van Sanderus, de stipte rekeningen der kapelmeesters van Beverens heiligdom. En dan komt het mij voor dat in onze gemeente alles spreekt van Onze-Lieve-Vrouw, Toevlucht der zondaren, van Onze-Lieve-Vrouw van Mirakel, van het Wonderbeeld, van de grote godsdienstzin onzer voorouders die gedurende zeshonderd jaren uit alle gewesten van het bisdom Ieper, uit Veurne-Ambacht en uit Frans-Vlaanderen naar Onze-Lieve-Vrouw van Beveren kwamen om Haar hemelse gunsten te bekomen.”

Oorsprong van de devotie

In de eerste helft van de dertiende eeuw bewoonde ridder Willem de Bethune, Heer van Meulebeke, een kasteel te Roesbrugge. Zijn vrouw Elisabeth was er de erfgename van. Uit liefde voor Onze-Lieve-Vrouw beloofde zij om in haar bos, aan de overkant van de IJzer, een kapel ter Harer ere te bouwen.

Toen, en we schrijven 1232, de houthakkers de daartoe nodige bomen velden, gebeurde er een wonder : uit een van de neergehakke eiken stroomde bloed ! Ridder Willem en Elisabeth stonden raar te kijken op die bloedende boom en ze wisten eerst niet wat er de betekenis kon van zijn. Tenslotte lieten zij uit de stam drie Onze-Lieve-

Vrouwbeelden kappen, waarvan één, drie voet hoog, mét het Kindje Jezus, in de parochiekerk van Beveren werd geplaatst. In de rekeningen van de kapelmeesters is dit beeld Onze-Lieve-Vrouw van Mirakel genoemd.

Het beeld bleef in de kerk van Beveren tot aan de Franse Omwenteling. Om het tegen de goddeloze verwoestingen van de Fransen veilig te stellen verborg een genaamde Albertus Martin het op de zolder van zijn kleine woning, aan de noordkant van het kerkhof. Daar hield hij het verborgen tot de kerk opnieuw geopend werd in 1802, na het konkordaat met Napoleon.

Bloei van de verering

Oorkonden bewijzen dat te Beveren aan de IJzer de verering tot Gods Moeder sedert eeuwen bloeide. Getuigenissen worden ook aangetroffen in de kronieken van de Roesbrugge-Dames. Daarenboven bevindt zich in het archief van Kortrijk een schrift uit 1556-1560 en dat als volgt luidt : „Beveren is een schone parochie. Daar staat een nette oude kerk, waar, alle jaren, een grote bedevaart gehouden wordt ter eer der H. Maagd Maria, op den achtsten september, dewelke duurt negen dagen lang.”

In dichte scharen trokken de bedevaarders Beverenwaarts en dat traditiegevijs eeuwen lang. Ze kwamen zo talrijk dat er tijdens de noveen twee predikanten nodig waren en meerdere priesters om biecht te horen.

Nabij de kerk, op een plaats die de volkse naam „erveke van Onze-Lieve-Vrouw” droeg, stonden dan allerlei rijtuigen, meestal wietewagens gekomen uit het bisdom Ieper, zoals reeds gezegd, Veurne-Ambacht en Frans Vlaanderen, waarvoor vrijdom van tolgeld was ingesteld.

De negen dagen werden op plechtige wijze gevierd. Dagelijks weerklonk Maria's lof in de kerk. Driemaal werd het Wonderbeeld in processie rondgedragen. Bij die gelegenheid bleef de tempel in feestgewaad. In het hoogkoor stond Onze Lieve Vrouw van Mirakel ten troon verheven. Rond haar beeld

priekten ex-voto's of geloofsgiften. Want de bedevaarders offerden niet alleen de natuurlijke produkten van het land als vlas, boter, was, vlees, kippen, ook juwelen werden de Moeder Gods geschonken.

Voor het beeld brandden drie zilveren lampen, twee hoge en dan zes mindere. Talrijke waskaarsen wierpen hun licht op zes piramide-vormige ijzeren berden, waar tal van zilveren kronen en kruisen, harten, sterren en ex-voto's waren opgehangen.

Ook de mantel van Maria flonkerde van goud, zilver en diamant. Zoveel juwelen bezat Onze Lieve Vrouw van Beveren dat een speciale bediende was aangesteld om ze, op de voornaamste feestdagen, vooral tijdens de negendaagse, uit te stallen en te reinigen.

Lofzang ter ere van Onze Lieve Vrouw van Beveren-IJzer

- 1 - Van sedert twaalf honderd,
Hebt Gij, o Moeder Maagd,
Naar Bev'ren-aan-IJzer,
Uw dienaars gevraagd.

Refrein :

Verleen alhier, o Heilige Maagd,
De gunsten die men smekend u vraagt.

- 2 - De stem uwer wond'ren
Trok hier van wijd en zijd,
In talrijke scharen
Un kind'ren met vlijt.

- 3 - Men wild'hier vereren
Uw mirakuleus beeld
Waar gij zo milddadig
Uw gunsten uitdeelt.

- 4 - Wij smeken u, Moeder,
Tot uw'meerder ere
Verleen ons uw gunsten
Alhier lijk weleer !

- 5 - Toevlucht der zondaren
Geef bijstand in nood,
En help ons in 't strijden
Bij leven en dood.

- 6 - Maak dat wij eens heersen
Voor trouw en voor deugd,
Met U, lieve Moeder,
In d'eeuwige vreugd !

- 7 - Vergeet niet den Bisschop
Met iever bezielde,
Die hier in 't jaar elve
Voor U was geknielde.

- 8 - Hij kwam hier naar Bev'ren
Naar uw heiligdom !
Hij wil dat herbloeie
Uw bedevaart weerom. !

- 9 - Wij kennen, o Moeder
Door Hem, uwen wil
Wij zullen dien volgen
Gerust en heel stil.

- 10 - Vereren wij allen
Dien grote oude schat
Het beeld van mirakel,
't Is een gratievat !

- 11 - Bescherm, o goê Moeder
Onz'hulp en bijstand.
Ons Bev'ren en Bisdome
Kerk en Vaderland.

In onze tijd

Nog steeds houdt de eeuwenoude traditie stand. Op 8 september start de jaarlijkse novene. Dagelijks wordt het mirakuleus beeld processiegewijs rond de kerk gedragen. Bij slecht weer blijft de omgang binnen de tempel.

Wat het volk in taai geloof van geslacht tot geslacht heeft overgedragen, schijnt in ons woongebied niet zo vlug teloor te gaan.

Het is trouwens een uiting van ons rijke volksleven dat min of meer ongeschonden blijft bestaan.

Jack VERSTAPPEN

HARINGE HEEFT EEN PASTOOR !

Op 1 januari 1987 heeft pater dr. theol. Joris Hosten, o.p., pastoor van Haringe, afscheid genomen. Iedereen heeft het spijtig gevonden dat deze geleerde pater en schitterende predikant ons verliet, maar iedereen heeft ook begrip opgebracht voor zijn keuze op 70-jarige leeftijd. We danken hem voor alles wat hij in de vijf jaren die hij hier heeft doorgebracht voor Haringe en omgeving heeft betekend en we wensen hem van harte nog vele en gelukkige jaren in de functies die hem nog wachten of kunnen toegewezen worden.

Zijn afscheid riep vragen op in verband met zijn vervanging en men vreesde wel een ogenblik dat er in de Westhoek een pastorie te meer zou onbewoond blijven. Maar een paar weken na het heengaan van pater Hosten heeft Mgr. Vangheluwe een nieuwe kandidaat voor Haringe binnengekregen, wiens staat van dienst zodanig voldeed, dat hij onmiddellijk werd benoemd.

Het gaat om pater scheutist André Decadt.

Pater Decadt is geen onbekende in deze streek, want hij is afkomstig van Vlamertinge waar hij geboren werd als het tweede kind en de oudste zoon in het gezin van houthande-

laar Gabriël Decadt-Bylo uit de Rodenbachstraat aldaar, waar de zaak nu nog op schitterende wijze wordt voortgezet door de bekende P.V.B.A. Decadt. De oudste zuster van pater Decadt is destijds ingetreden in de kongregatie van 't Jacht te Heverlee en is momenteel nog missiezuster in Ilebo in Zaïre.

André Decadt trok, nadat hij in zijn geboortedorp de basisschool had doorlopen, naar het St.-Vincentiuscollege te Ieper, waar hij in 1947 de retorika beëindigde met een gemiddelde van 78% van de punten. Hij was inderdaad een knappe leerling, die de 7e plaats behaalde voor Latijn, met 80%; de 6e plaats voor Grieks, eveneens met 80% en de 5e plaats voor wiskunde, een eerder zeldzame, maar wel evenwichtige combinatie.

In die tijd kwamen er nog elk jaar priesters en paters uit de retorika's en onder hen André Decadt, die op 8 september 1947 zijn intrede deed in de missiekongregatie van Scheut. Zes jaar later, op 2 augustus 1953 werd hij aldaar tot priester gewijd. Op 26 november 1955 werd hij uitgezonden naar het toenmalige Belgische Kongo, waar hij leraar werd bij het middelbaar onderwijs te Loeloeaburg (nu Kananga) en waar hij heeft verbleven tot december 1973. Hij kwam toen naar België terug en volgde een jaar „pastoraal” in de St.-Andries-abdij bij Brugge, met de idee deze ervaring ten nutte te maken in Zaïre. Wegens zijn gezondheidstoestand bleek het echter onmogelijk om naar Afrika terug te keren en voorlopig werd hij als hulpaalmoezenier verbonden aan een gezondheidsinstelling te Wetteren. Op 1 december 1978 werd hij aangesteld tot ekonoom in het rusthuis van de paters van Scheut te Torhout, een functie die hij zes jaar lang uitoefende. In acht genomen dat ook de pastoor van Roesbrugge jarenlang ekonoom geweest is, mogen we op onze twee oren slapen, de kerkfabrieken van Roesbrugge-Haringe worden deskundig onder handen genomen.

In 1984 werd pater Decadt medepastoor te Zarren en sedert 15 januari is hij pastoor van Haringe. We wensen hem van harte welkom.

Pater Decadt is de derde pater die naar Haringe komt sedert het afsterven van pastoor Bruneel. Pater Declercq was er zes jaar, pater Hosten, vijf jaar, we wensen en hopen dat pater Decadt er vele jaren moge blijven.

De plechtige aanstelling van pater-pastoor Decadt zal te Haringe plaatsvinden op zondag 8 februari a.s. om 15 uur.

hobby-bouw

Hugo VERMEULEN

Obterrestraat 56

8994 PROVEN

Tel. 057/30 06 74

- alle bouwmaterialen
- verhuur van alle bouwmaterieel
- vloeren, faïences, sierstenen
- erkend officieel verdeler van alle **RUBSON**-produkten
- vrij toegang
- bouwdeetjes

Probeer het maar bij ons... U bent steeds welkom !

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (29)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie !

Wat voorafging : *Geloof en ketterijen in de Middeleeuwen / Het lutheranisme in Vlaanderen en in de Westhoek / Het calvinisme / De eerste emigranten en de eerste hagepreek / Het concilie van Trente en het Eedverbond / De beeldenstorm en zijn oorzaken / Aanval op Veurne / Wattrelos werd Waterloo / Austruweel en Valenciennes / De plakaten / De inquisitie / De repressie vóór Alva / De Bloedraad / Vrijbuiters in de Westhoek / Terreurdaaden en moorden te Houtkerke, Oostcappel en te Roesbrugge / De samenzwering van Spanjaardsdale / De moorden te Reningelst / Invasie uit Engeland / De moordexpeditie van 26 januari 1568 / De aanhouding van Hanecamp / Moorden te Roebroek / Nieuwe invasieplannen / Aanhouding en terechtstelling van Camerlynck / Moord op de Roesbrugse zadelmaker / De Tachtigjarige Oorlog / Moord op de pastoor van Herzele / Nog meer misdaden / Invasie van uit Nieuwpoort / De "kerken onder het kruis" / Het Eeuwig Edikt / De calvinistische republiek / De integratie van de Westhoek / De Religievrede / De organisatie van de hervormde gemeenten / De Malcontenten / De Westhoek onder troepenterreureur / Het einde van de Roesbrugse abdij / Matthias, Anjou en Farnese / De tactiek van Farnese / Het hinderlijke fort van Roesbrugge / De terugkeer van de Spaanse troepen.*

Farnese in de Westhoek

Toen te Oudenaarde de rust was hersteld trok Farnese langs Kortrijk naar de Westhoek, meer bepaald naar de omgeving van Ieper. Hij dacht de stad met behulp van de daar wonende katholieken gemakkelijk in handen te krijgen, maar hij vergiste zich. Toen de komst van zijn leger bekend werd, werden in de buurt overstromingen veroorzaakt, en branden in de omliggende dorpen lieten vermoeden dat men de bevoorrading van de Spaanse troepen wilde bemoeilijken.

Farnese kwam toen legeren in de omgeving van Poperinge (Spanjaardsdale) om er de eventuele versterkingen uit Frankrijk voor de troepen van Anjou op te vangen. In augustus 1582 kwamen soldaten van een Engels regiment, dat in dienst stond van de rebellen, en waarvan de soldij sedert lang niet meer was uitbetaald, aan Farnese hun diensten aanbieden. Het was voor die huurlingen net gelijk voor wie of wat ze vochten, het was een kwestie van centen. Farnese was echter ten zeerste bekommerd om de bevoorrading van zijn troepen. Hij had gemeend dat de boeren hem spontaan de nodige ravitailering zouden bezorgen en daarom had hij zijn manschappen verboden zich brutaal aan te stellen tegenover de landelijke bevolking. Maar de boeren die al een en ander hadden meegemaakt waren gaan lopen, hadden hun woonsteden verlaten en hadden hun gronden braak laten liggen. Wat er nog achtergebleven was werd tenslotte door de soldaten geplunderd en verwoest.

In die tijd ontstond er een volkslied dat, hoewel we niet zeker weten of het ook in de Westhoek werd gezongen, zeer goed de toestand weergeeft. Hier volgen de eerste drie strofen die we aantreffen in een studie over de oorlogvoering van het Spaanse leger in de Nederlanden tijdens de 16^e eeuw, door prof. L. van der Essen :

Boerenklacht

Waer sullen wij nu doch blijven,
Wij boeren, cleyn en groot !
Ons koelen siet men ontdrijven,
Wij werden bijster en bloot;
Wij moghen niet langer heeren blijven,

Om onse boter wij niet en kijven,
Men neemtse teghen onsen wil:
Den boer, den boer, den schamelen boer,
Hij moet noch zwijgen stil.

De Spaengiaert wil ons hencken,
Als wij de Geus bijstaen,
De Geus, die wil ons krencken,
Als wij bijde Spaengiaerts gaan:
Wij hebben aan gheen canten vree,
Wij souden wel gheern houden stee,
En melcken onse koe,
Den boer, den boer, den schamelen boer,
Dit krijghen (1) is hij moe.

Ons huys siet men afbranden,
Al boven onse hooft,
Wij verliesen ghelt en panden,
Wij worden heel berooft;
Och ! mochtet gaen naer onsen sin,
Wij nament wel een luttel min,
Dit cruys valt ons te suer,
Den boer, den boer, den schamelen boer,
Die heeft quaet avontuer.

(1) *crijghen = oorlogvoeren*

Hoewel in september 1582 niet minder dan 5 000 man Spaanse troepen de geleiden van Farnese kwamen vervoegen, was er voorlopig van een aanval op Ieper of op een andere stad uit de Westhoek geen sprake, want het leger zat zonder geld, en ravitailering was er niet meer te vinden. In een brief aan de koning van 24 oktober 1582 schreef Farnese dat hij de mogelijkheid onderzocht om zich meester te maken van Ninove, om „aan mijn leger het middel te verschaffen een weinig te leven op 's vijands land". Wat dan ook gebeurde en voor Farnese zeer gunstig verliep, want toen de Spaanse artillerie tegen de stad in stelling werd gebracht, gaf Ninove zich over.

Het begon te Duinkerke

In december 1582 kwamen Franse soldaten, die in dienst stonden van Anjou, vanuit Grevelingen de Westhoek binnen. Een gedeelte hiervan verspreidde zich over de omgeving van Duinkerke, Veurne (Steenkerke, Avekapelle en Eggewaartskapelle werden door die kerels geplunderd), Oostende, Gistel en Oudenburg, terwijl een ander

Hertog van Anjou

gedeelte verder doorstootte en langs het Waasland doordrong tot Berchem bij Antwerpen.

Soldaten van dit contingent, aangevuld met Oranjes Franse huurlingen, wisten zich op 17 januari 1583 meester te maken van Duinkerke, Diksmuide en Dendermonde, maar een poging om Antwerpen in te nemen mislukte en bracht voor Anjou niet alleen grote verliezen aan manschappen met zich mee, maar ook verlies aan vertrouwen vanwege de Staten, omdat deze laatste het als een verraderlijke daad beschouwden dat Anjou zich met zijn Franse troepen meester wilde maken van een stad die zij in handen hadden. Dat werd hem dan ook duidelijk gemaakt en om door de Staten nog als landvoogd erkend te blijven moest hij de meeste door hem veroverde steden teruggeven. Alleen Kamerijk en Duinkerke mocht hij behouden.

Nu de macht van Anjou gebroken was, meende Farnese dat het ogenblik gekomen was om toe te slaan. Hij verdeelde zijn strijdmacht in twee legers, waarvan het ene onder zijn leiding zich naar de Kempen zou begeven om de plaatsen die er in de macht van de Staten waren, in te nemen; het andere, onder Montigny en de la Motte, zou Duinkerke belegeren.

Op 30 juni 1583 schreef de heer van Montigny naar Filips II dat men op voorstel van de heer de la Motte besloten had met de omsingeling van Duinkerke te beginnen. Anjou die daar verbleef en op een of andere manier van dit voornemen had gehoord, verliet de stad enkele uren voor de operatie begon, onder het voorwendsel dat de pest er heerste. Valentin de Pardieu (de la Motte) sloot de haven af langs de kant van de zee en Montigny maakte zich meester van de sluizen die de omgeving konden onder water

zetten. Een derde afdeling veroverde het fort gelegen aan de waterloop van Duinkerke naar St.-Winoksbergen. Farnese die net uit de Kempen was teruggekeerd, liet kanonnen opstellen om eventueel bewapende boten van de rebellen uit te schakelen. Op 16 juli 1583 liet hij nog twintig vuurmonden vóór de stad in stelling brengen die bij het krieken van de dag de vesting voortdurend beschoten. Net voor de beschieting had Farnese, gewoontegetrouw, een trompetter gestuurd naar de belegerde stad om het garnizoen aan te manen zich over te geven. Maar gouverneur Chamay, die door Anjou in Duinkerke was achtergelaten, weigerde radikaal. Maar toen de Spaanse kanonnen erop los bulderden en een grote bres in de stadswallen hadden geslagen en Farnese zijn manschappen opstelde om stormenderhand de stad binnen te dringen, kwam een Franse kapitein om te onderhandelen. Farnese eiste en kreeg de volledige overgave met de belofte het garnizoen en de bewoners te sparen. Daarop trokken zijn soldaten Duinkerke binnen. Het garnizoen van 800 man mocht de stad verlaten met degen, dolk en bagage, maar alle andere wapens en de vlaggen moesten in handen van de Spanjaarden blijven. Zo werd er een grote hoeveelheid geschut en munitie buitgemaakt. Gouverneur Chamay en zijn entourage kregen de toelating om zich naar Kales te begeven. De burgers van hun kant genoten van een „generale pardon“, maar de hervormden moesten terugkeren naar het katholieke geloof of binnen de zes maanden de stad verlaten. Twee kompanies Spaanse soldaten en twee kompanies Walen zouden in de stad gelegerd blijven, terwijl het gros van Farneses leger wegtrok in de richting van Nieuwpoort.

De haven van Duinkerke was een belangrijke aanwinst voor Farnese, aangezien hier nu de Spaanse schepen konden aanlanden met alles wat een strijdend leger nodig had.

De smalle steden van de Westhoek

Onmiddellijk na de inname van Duinkerke had Farnese drie afgezanten naar Nieuwpoort gestuurd om te informeren of de stad bereid was zich vrijelijk over te geven, of dat er geweld moest gebruikt worden. Maar Nieuwpoort dacht niet aan overgave en vroeg zelfs troepenhelp aan Brugge. Dit had tot gevolg dat niet alleen de Spaanse troepen die Duinkerke hadden ingenomen, maar ook nog een uit Brabant teruggekeerd leger van Farnese naar de kleine Vlaamse havenstad werden gestuurd. Wel poogde het stadsgarnizoen de sluizen te manoeuvreren om de omgeving onder water te zetten, maar dit werd belet door een groep Spaanse haakbusschutters te paard. Bovendien had Farnese twaalf kanonnen opgesteld, zes aan de monding van de IJzer en zes omheen de stad, maar tot vuren is het nooit gekomen. De bedreiging van een sterke belegerde troepenmacht; de vervaarlijk opgestelde artillerie; het uitblijven van de gevraagde hulp te Brugge en de gunstige kapitulatievoorwaarden die Duinkerke had gekregen, waren voor Nieuwpoort een aansporing om met de Spanjaarden te onderhandelen. Het stadje gaf zich zonder slag of stoot over op 20 juli 1583 en werd net als Duinkerke zeer welwillend behandeld. Alles wat in het verleden gebeurd

was, werd als nietig beschouwd, maar de inwoners moesten terugkeren in de schoot van de moederkerk en volgzaam onderdanen worden van de koning. De hervormden kregen van Farnese de gelegenheid om met hun bezit de stad te verlaten. Wel kregen zij de toelating om nog zes maanden aldaar te verblijven, om eventueel hun inboedel te gelde te maken en indien zij eigenaar waren van een onroerend goed, werd de vastgestelde termijn met nog eens zes maanden verlengd. Het bezettende garnizoen werd vrije aftocht verleend, maar de uittocht moest zonder trommels, wapens en vlaggen gebeuren; de officieren mochten evenwel hun degen behouden. Voor de bagage werden twee wagens ter beschikking gesteld en de afmarcherende troepen werden uit beschermende veiligheidsoverwegingen begeleid tot Brugge door gewapende krijgslieden. Maar het Nieuwpoortse garnizoen dat op 4 augustus 1583 te Brugge aankwam, werd er verre van hartelijk ontvangen. Op straf van gehangen te worden omdat ze hun stad zo laffelijk hadden overgegeven, moesten de Nieuwpoortse garnizoenssoldaten Brugge onmiddellijk weer verlaten.

Aangezien de katholieke godsdienst, net als te Veurne, te Nieuwpoort was verboden geworden, moest de stad de verplichting aangaan de katholieke eredienst weer in te richten en daartoe de kerken te herstellen. Twee Waalse en één Duitse compagnie werden er door Farnese achtergelaten.

Nadat Nieuwpoort veroverd was stuurde Farnese twee kompanies haakbusschutters en vier afdelingen ruiters naar Veurne. Maar Veurne had niet veel aanmaning nodig. Na de overgave van Duinkerke en Nieuwpoort maakte men er zich niet de minste illusie. Bovendien leefde men er in een hachelijke toestand, niet alleen was de hele kasselrij tengevolge van de jarenlange bestendige troepenbeweging en bezetting leeggeplunderd door ongedisciplineerde soldaten van diverse pluimage die bij gebrek aan soldij altijd in een toestand van halve munterij verkeerden, maar in de laatste maanden was de stad nog omsingeld en bewaakt door de *Malcontenten* van de gouverneur van Roesbrugge, Valentin de Pardieu, die reeds begin februari 1583 het kasteel van Alveringem veroverd en versterkt hadden en van daaruit de toevoer van levensmiddelen naar de stad beletten. Aangezien men daarenboven gehoord had van de manier waarop de inwoners van Duinkerke en Nieuwpoort door Farnese ontzien werden, had men te Veurne besloten een afvaardiging te sturen naar de heer de la Motte die op 24 juli (1583) hun overgave aanvaardde. Dezelfde dag nog werd aan Victor Masin, heer van Coudenberg en lid van het stadsmagistraat en aan Pieter Heindrycx, griffier van Veurne-Ambacht opdracht gegeven zich te begeven naar Farnese (die toen reeds met zijn leger naar Oostende was getrokken) om de overdracht van Veurne aan te bieden. Op 27 juli 1583 werd de stad door de Spanjaarden bezet. Ook hier kregen officieren en soldaten van het bezettende garnizoen en overtuigde geuzen, vrije aftocht. Ook zij werden tot Brugge begeleid. Maar in laatstgenoemde stad werd de hoogbaljuw Bernaert de Wynckere, en twee kapiteins op bevel van de

Leden van Vlaanderen gevangen gezet omdat zij hun stad zonder de minste verdediging hadden overgegeven.

Farnese die ondertussen een vruchteloze poging had ondernomen om Oostende in te nemen, wendde zich toen naar Diksmuide. Hier ook werd een trompetter gezonden om de overgave van de stad te vragen. Men gaf hem ten antwoord dat indien de verzekering werd gegeven dat het leven van de burgers zou gespaard worden, er een kapitein samen met een lid van de magistraat zou gestuurd worden om te onderhandelen. Op 31 juli 1583 kwam men tot een overeenkomst. De bezetting die bestond uit vier vendels van de Staatse troepen mochten ongehinderd de stad verlaten, maar moesten vier standaarden achterlaten. De burgers die dat wensten en dat waren er velen - mochten ongehinderd vertrekken. Op 2 augustus 1583 werd de stad door Farnese in bezit genomen.

Met Menen ging het nog veel vlugger. Toen het aldaar gelegen Staatse garnizoen dat eigenlijk uit Schotse soldaten bestond, de opeenvolgende kapitulaties van de andere steden vernam, vroeg het aan Oranje de toelating om de stad te mogen ontruimen en begaf het zich naar Brugge. Zo viel Menen, door zijn bezetting en een groot deel van zijn inwoners verlaten, gemakkelijk in handen van Farnese.

Weldra was, afgezien van Ieper, de hele Westhoek heroverd. St.-Winoksbergen waar de calvinisten in 1578 de katholieke godsdienst hadden verboden, maar waar veel inwoners het oude geloof toch trouw gebleven waren, opende op 18 oktober 1583 zijn poorten voor Farnese; Hondschote dat al drie keren door de la Motte onder de voet was gelopen en door Anjou's soldaten was uitgerookt, werd zonder verweer ingelijfd, terwijl Poperinge dat in 1581, 1582 en 1583 respectievelijk vanuit Ieper door het aldaar gelegen Staatse garnizoen, vervolgens door de Malcontenten en dan weer door het Ieperse garnizoen werd geplunderd en economisch totaal aan de grond zat, eveneens een gemakkelijke prooi voor Farnese was geworden.

De volgende stap was een offensief tegen de grote steden van Vlaanderen, die zou beginnen met de omsingeling van Ieper. Weer was de hele streek het toneel van veel troepenbewegingen met alle gevolgen van dien. De Spaanse soldaten die het gewest doorkruisten haalden op hun beurt alles weg of plunderden wat er nog overbleef na jarenlange soldatenterreur.

Wel kwamen er in de veroverde steden enkele katholieken en priesters terug die onder de Gentse diktatuur of zelfs nog vroeger hun haardstee hadden verlaten. De bisschoppen van St.-Omaars en Ieper (die nog buiten Ieper verbleef) kwamen de door de calvinisten ontheiligde kerken opnieuw inwijden en het kerkelijke leven weer op gang brengen. Er werden epuratiekommissies aangesteld om de gedragingen van de burgers te onderzoeken en de calvinistische leden van de stadsmagistraat werden vervangen, zoniet door katholieken, dan toch door minder uitgesproken sektairen. Te Veurne en te St.-Winoksbergen deed Far-

nese de buitenversterkingen afbreken, maar hij liet een schans bestaan, bemand met een dertigtal soldaten, ten behoeve van de veiligheid van beide steden.

R.A.B.

De volgende keer :

leper onder de calvinistische republiek

De wanhoop van Farnese

De kapitulatie van leper

VOORDRACHT GEUZEN

Op 17 februari a.s. te 20 u. spreekt R.A. BLONDEAU voor de *Belgisch-Nederlandse Vereniging*, in de rekreatiezaal van Gist-Brocades, aan de Komvest 43 te Brugge, over *Het ontstaan van de beeldenstorm in de Westhoek*.

KLEINE FISKALE KRONIEK

Pensioensparen (3)

Voor de laatste keer komen we terug op het pensioensparen en wel om twee redenen :

- 1°.- omdat de storting van maximum 20 000 fr. voor een alleenstaande en 40 000 fr. voor een gezin, moet gebeuren vóór 14 februari 1987 (de tijd dringt !), om nog aftrekbaar te zijn van de belastbare inkomsten van 1986;
- 2°.- omdat we voorstander zijn van pensioensparen aangezien we weten dat het wettelijke pensioen onvoldoende is om in de behoeften van de „derde leeftijd” te voorzien en dat de eigen spaargelden, tengevolge van de roerende voorheffing van 25% op de interesten, maar weinig renderen.

We moeten er nogmaals op wijzen dat :

- alle personen van 18 tot 64 jaar onderworpen aan de personenbelasting, hiervoor in aanmerking komen;

- men niet verplicht is elk jaar te storten, maar dat er tot de leeftijd van 64 jaar minstens 10 jaarlijkse stortingen moeten gebeurd zijn, en dat deze periode wordt

herleid tot 5 jaar voor personen die de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt op 31 december 1986;

- de vereffening gebeurt ofwel op de leeftijd van 65 jaar, of bij het op pensioen gaan op de normale datum, of gedurende één der vijf jaren die deze datum voorafgaan, of bij het prepensioen, of bij overlijden;
- de ontvangen som wordt belast aan 16,5% + gemeentebelasting, wat meestal neerkomt op een totaal aanslagpercent van 17,66%;
- dat de gestorte bedragen niet alleen aftrekbaar zijn van de belastbare inkomsten (wat dus een belastingbesparing uitmaakt), maar dat de interesten ook worden gekapitaliseerd, terwijl er geen roerende voorheffing wordt opgehouden.

Opgelet ! in strijd met wat vroeger werd gepubliceerd moet de storting voor 1986 gedaan worden VOOR 14 februari 1987 ! (immers 14 februari is een zaterdag).

Serge BLONDEAU

Fiscaal adviseur UFSAL tel. 057/30 01 44

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Geboorten :

- David Vanwildemeersch, z. v. Paul en Nelly Behaeghel.
- Meghan Beun, d. v. Danny en Linda Faïno.
- Jana Faes, d. v. Ludo en Carine Blanckaert.

Overlijden :

- Elisa Demolder, 79 j., weduwe van Marcel Barroo.

PRINS KARNAVAL

Dit jaar is het aan Roesbrugge om de karnavalsverkiezing van de Landelijke Pleuten te organiseren. De voorstelling, de behendigheds- en bierproef, evenals de optocht staan in het teken van het steentijdperk en de Flintstones.

Het actieve feestcomité „De Karel de Blauwersgilde” heeft de organisatie in handen en in samenwerking met de meisjesvolleybal, de brandweer en het minivoetbal zullen we er weer iets enigs van maken. Rik Vandevelde, een stoere Flintstone uit de Oosthoek, is onze kandidaat. We rekenen erop dat alle inwoners een kaartje zullen kopen om onze kandidaat aan de zege te helpen en tevens als steun aan de inrichtende verenigingen.

En op zaterdag 14 februari is eenieder present in de feestzaal van „De Lovie” om er onder begeleiding van de daverende tonen van „Die Alpenjäger Blaskapelle” in karnavaleske kledij te vieren en te feesten, te zingen en te klinken.

Een avondje echte, gezonde karnavalsvreugde zal eenieder goed doen. En met Rik als onze Flintstone roepen we ... jabadabedoe ... we zullen er bij zijn.

WIJNAVOND

De afdeling van de Bond van Grote en Jonge Gezinnen van Roesbrugge, Haringe en Beveren-IJzer richt op maandag 9 februari een wijnavond in. Deze proefavond zal plaats vinden in „Het Kristen Volkshuis” bij Patrick Gunst.

De Kortrijkse firma ANO presenteert er gratis enkele kwaliteitsvolle wijnen en een paar porto's. Wijn en porto heb je toch regelmatig eens nodig en nu krijg je de gelegenheid om eerst te proeven en dan te kopen.

Het is tevens een enige kans om voor de Bond wat geld binnen te krijgen en dan ook wat meer activiteiten te kunnen inrichten.

We rekenen erop dat heel wat liefhebbers op deze proefavond zullen aanwezig zijn en eventueel ook een kleine bestelling zullen doen.

Deelname in de supplementaire kosten : 50 fr.

TE KOOP

- **MINIWASMACHINE** goede staat
Weggevoerdenstraat 9, Roesbrugge
tel. 057/30 06 27.

Alles voor de „DOE HET ZELVER”

Behangpapier
Verwaren
Gordijnen
Vloerbekleding
Onderhoudsprodukten

JACQUES BERQUIN

**Couthoflaan
8994 PROVEN**

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

ALLE LENINGEN

- ★ persoonlijke
- ★ financieringen (auto nu 0,46%)
- ★ hypothecaire

GOEDKOOP

DIREKTE BESLISSING

BEL LEO LEPEE

057/30 04 60

057/40 01 12

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

TONEEL IN PROVEN

Op vrijdag 6, zaterdag 7 en zondag 8 februari in zaal „Sint-Jozef“, telkens om 20 u.: *Arsenicum en oude kant*, een blijspel in 3 bedrijven door J. Kesselring in een regie van Guido Vandenbroucke.

Genummerde kaarten kan men reserveren bij Kris Rosseeuw, Provenplein 48 (tel. 057/30 03 55). Inkom: 120 fr. (kinderen tot 14 jaar aan 80 fr.).

DE WITSOONE STAPPERS KROMBEKE

Alle wandelaars die zich willen aansluiten bij de wandelclub „De Witsoone stappers“, aangesloten bij de Vlaamse Wandel- en Joggingliga, kunnen zich wenden tot B. Ryckeghem, Blasiusstraat 17C te Krombeke, tel. 057/40 09 49.

Het inschrijvingsgeld voor 1987 bedraagt 70 fr. Hiervoor ontvangt men gratis om de twee maanden een infokalender met de plaatsen waar de Witsoone Stappers wandelen.

In 1987 richt onze wandelclub twee tochten in, nl. op 1 februari de Blasiustocht (winterwandeling) van 7, 12 of 20 km en op 21 juli de Witsoonetocht van 8, 20 of 32 km.

TE KOOP

- **Zeer mooie SLAAPKAMER** 12.000 fr.
+ **EETPLAATS** 8.000 fr.
Bergenstraat 34, Beveren-IJzer
tel. 057/30 06 65.

DICHTERS UIT ONZE STREEK

Met de eindejaarsdagen, die voor de ouder wordende mens meestal zwaar wegen aan nostalgie, wat kunstenaars nog meer aanvoelen dan iemand anders, wordt er telkenjare door Jack VERSTAPPEN een prachtig gedicht neergepend. Jack die verliefd is op onze streek beschreef deze keer vanuit zijn dichterlijke visie: WESTHOEKLAND. We laten het hier volgen in extenso.

Westhoekland.

*ik sprokkel
vreugde
dagenlang
in 't koesteren
van de roodgevlamde
rozen
die een brand
van kleuren jagen
langs het raam,
waarachter in de nimbus
van het groeiend licht
de Vlaamse Kasselberg verdroomt.*

*zie wat kracht er schuilt
in 't trage wieken
van de reiger,
zijn felle vleugelslag
danst over
roodgevlamde rozen
een poëem van rust
in dit, mijn stralend
Westhoekland.*

*als glanzend paradijs
de lage vlakke
goudig als een boek
vol kleurenprenten,
daartussen roodgevlamde rozen,
papavers van het Westhoekland,
een bed voor jonge krijgers
die in 't aanschijn
van de dood
geliefde namen prevelden,
hun schaduw breekt
de verre horizon.*

*dit is een huis van vrede
waar vogels fluiten van geluk,
het wuivend gras
de oorsprong onzer dromen schraagt
waar diepe vreugden
groeien in de plooiën van ons hart,
gij zijt, mijn schone Westhoekland
een waaier van
Godes regenboog.*

Jack Verstappen

In *Cum Jubilo*, het tweemaandelijks kon-
taktblad van het internationaal bekende Gre-
goriaanse O.L. Vrouwekoor van Abele-Watou
(onder leiding van Bernard Deheegher), ver-
scheen van Klara LECLUYSE-VANDEWOU-
DE van Haringe, een prachtige en ontroe-
rende *Ode aan het Gregoriaans*, die we hier
eveneens publiceren.

De volgende keer komt er een gedicht van
Georges VANDAELE van Stavele.

Ode aan het Gregoriaans

*Vastgekleuisterd
rondom de onwrikbare mijlpaal
"Eeuwigheid"
Vederlicht
beklimmend
de serene neumentrap,
vluchtig
nippend
aan de hoogste roemer,
smakend
het eindeloze gevoel van hemelse
regionen.
Zwevend,
licht toetsend
over de laatste treden,
rustvindend
op de vierlijlige balkenvoet.*

*Zuivere zielemuziek
vastgezogen
tussen bonkvaste muren,
meebuigend
met oeroude gewelven,
benevelend
het innerlijke van het gemoed,
walmend
rondom de stille mens
die nu zeker*

'bidden' moet!

Klara Lecluyse-Vandewoude

PROVEN - Zaal „DE LOVIE“

Zaterdag 14 FEBRUARI '87 te 20 u.

15^e VERKIEZING

prins Karnaval

van de LANDELIJKE GEMEENTEN

Haringe - Oostvleteren - Proven - Roesbrugge - Stavele - Watou

HOBBYCENTER

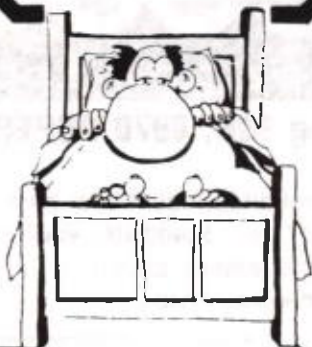
Provenplein 56 - PROVEN

nu al plantaardappelen,
tuin- en bloemzaden

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

VERZEKERINGEN
PRINZIE
LENINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Agentschap Krediet aan de Nijverheid

Provenplein 39A - 8994 PROVEN-POPERINGE

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

HET
KWALITEITSMERK
Oïlën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel

- verwarming

FUEL-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

HOUTHANDEL
FIRMA MAERTEN p.v.b.a.

Bruggestraat 26-28

8970 POPERINGE

**Massieve
stijldeuren**

Verf - Behang

Vloer- en muurbekleding

Handdoeken

Alle isolatie

Glaswol - Isomo - Polyrethaan

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

Blasiusstraat 17c - KROMBEKE

Tel. 057/40 09 40

Michel BAELDE

Bankelindeweg 29 C

8994 KROMBEKE

CENTRALE VERWARMING

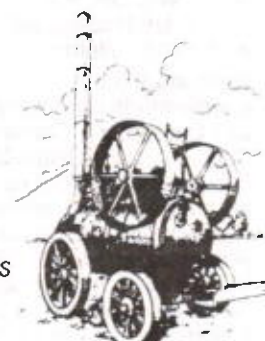
ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

AKTIVITEITENKALENDER

Enveloppetrekking

- Café „t Lusthof“, Beveren
31 jan. - 1 en 2 februari
enveloppetrekking
t.v.v. Kriterium van de Westhoek.

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Op dinsdag 17 februari om 13.15 uur :
kookles „Rijstbereidingen“ in zaal
„St.-Jozef“ te Haringe.
- Op woensdag 25 februari om 13.30 u. :
Algemene vergadering „Vrouwen in bewe-
ging“ in de meisjesschool te Roesbrugge.

K.A.V. en Jong-K.A.V.

- Maandag 9 februari in „St.-Jozef“ te
Haringe : demonstratie „Eierbereidingen“.
- Roesbrugge, zaal „Kristen Volkshuis“ bij
P. Gunst : 10 turnlessen - vanaf 19 febr.
iedere donderdagavond van 20 tot 21 u.

Ouderavond KLJ-Proven

- Krombeke, parochiezaal
zaterdag 31 jan. om 20 u.
- Proven, zaal „St.-Elloo“
zondag 1 februari om 19.30 u.

K.B.G. Beveren-IJzer

Behaalden drie partijen :

1. Neyrinck Michel	367 pt.
2. Nuttens Fursy	287 pt.
3. Warreyn Maria	284 pt.
4. Kino Firmin	280 pt.
5. Ryon Michel	276 pt.
6. Vercruyce Rafaël	238 pt.

Op donderdag 5 februari houdt onze K.B.G. een vrije kaarting vanaf 13.30 u. Er bestaat inhaalbaarheid voor hen die in januari niet aanwezig konden zijn. Om 14.15 u. komt Mevr. Vervaecke een voordracht geven over „Aangepaste voeding voor bejaarden“. Het bestuur verwacht U talrijk.

DF-IJzerweelde programmeert

- Vrijdag 13 maart
in „De Gouden Arend“ te Roesbrugge
Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen met
„Komedie om geld“.
Kaarten te bekomen vanaf 12 februari
bij DF-bestuursleden of op het DF-
sekretariaat.
- Zaterdag 28 maart
in „t Hommelhof“ te Watou
vernissage van „De Westhoek“
door Gwy Mandelinck m.m.v.
Jooris Verhulle, e a.
m.m.v. DF-Heuvelland, DF-Poperinge,
en B.G.J.G. Watou.
- Zaterdag 9 mei
Engelandreis naar Kent met bezoek
aan Canterbury, Chilham en Leeds
Castle. Afvaart Calais-Dover
Terugreis Dover-Calais of Oostende
en terug naar de diverse afstapplaatsen.
Uitzonderlijk voordelige prijs : 1.500 fr.
(kinderen tot 14 j. : 1.190 fr.)
Vlugge inschrijving noodzakelijk daar
aantal deelnemers tot 500 wordt beperkt.
Inlichtingen via DF-bestuursleden.

Tussenin nog eventueel andere activiteiten.

Provenseweg 90B, 8970 POPERINGE - 057/33 47 92

- ☐ Jonge tweedehandswagens met garantie
- ☐ **UNIEK IN BELGIË : komputer voor motortest**
- ☐ Hypermoderne autolakspuiterij
- ☐ Snelle vriendelijke service

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Overlijden :

- Alberic Denys, 86 j., weduwnaar van
Julia Regheere (Beveren).

TE KOOP

- **3 GASKACHELS + MAZOUTKACHEL**
- **Zwarte marmoren rustieke SCHOUW**
versierd met koper - tel. 057/30 03 79.

VERKOOPAKTIE „KOOP IN UW DORP“

De hoofdprijs ter waarde van 20.000 fr. in
aankoopbons gaat naar het nummer 246704
(reservenr. 245831).

2° prijs : 10.000 fr. nr. 134291 (reservenr.
129510)

3° prijs : 5.000 fr. nr. 188080.

4° prijs : 1.000 fr. nr. 254144.

Winnen 500 fr. : nr. 115025 en nr. 162673.

Winnen 300 fr. : alle loten eindigend op
...875.

Winnen 200 fr. : alle loten eindigend op
...234.

Het reservenummer is geldig vanaf 17
februari.

Voor alle
BOUWWERKEN
BOUWMATERIALEN
GRAFKELDERS
GRAFMONUMENTEN

R. VERMEULEN & Zn

Haringestraat 75
8990 HARINGE
tel. 057/30 02 07

TE KOOP

- **KLEINE HOUTKACHEL.** Zich wenden :
Heybrugstraat 1, Roesbrugge
tel. 057/30 09 60.

TE KOOP

- **OLIERADIATOR** zo goed als nieuw
tel. 057/30 09 70
- **Oude kaders en spreuken.**

inschrijvingen en inlichtingen
in de hoofdzetel te
KOKSIJDE
strandlaan 191
ST.-IDESBALD
tel. 058/51 12 21

ook RIJBEWIJS C
vanaf 18 jaar

**Eerstvolgende theoriekursus
in ons nieuw klaslokaal
te**

LO ooststraat
nr. 6

van
maandag 23 februari
tot en met
vrijdag 27 februari
telkens van 19 tot 21 uur

examen
woensdag 4 maart

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND FEBRUARI

Kaartingen

- Watou, café „t Kloefje“
30, 31 jan. - 1 febr.
reuze worstenkaarting
t.v.v. Flipperklub „Nooit Tilt“
- Roesbrugge, bij Mevr. J. Deroo-Denys
maandag 2 februari
maandelijks kaarting
- Proven, café „St.-Victor“
6, 7 en 8 februari
handdoekkaarting
t.v.v. De Oude Brykeputvisers
- Roesbrugge, bij Mevr. J. Deroo-Denys
7 en 8 februari
grote kaaskaarting
t.v.v. Roepovoc Damesvolleybal
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“
zaterdag 7 februari
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij P. Gunst
maandag 9 februari
maandelijks kaarting
- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 11 februari
puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“
14 en 15 februari
vleesbonkaarting
t.v.v. renner Eddy Veryepe
enveloppetrekking

HARINGE

„St.-Jozef“ bij Cecile Ryon
zondag 15 februari
Jaarlijkse Apoloniakaarting
voor iedereen
start vanaf 18 uur
winnaars 2^e partij : 200 fr.
verliezers 2^e partij : 100 fr.

- Beveren, in „De Kruisstraat“
maandag 16 februari
maandelijks kaarting
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 21 en zondag 22 februari
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 24 februari
puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Proven, zaal „St.-Jozef“
zaterdag 28 februari
zondag 1 maart
Beauvoordse pannekoekenkaarting
t.v.v. de Provense schooljeugd.

Vogelpik

- Roesbrugge, bij Maria Soenen
zaterdag 7 februari
smijting voor de Handespikkers
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 7 en zondag 8 februari
smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 14 februari
smijting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“
zaterdag 28 februari
smijting voor de Arendpikkers

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Je hebt waarschijnlijk ook de kerstboodschap gehoord van koning Boudewijn, die herhaalde keren door radio en televisie werd uitgezonden. Daarin heeft de koning o.m. letterlijk gezegd : „Dat veronderstelt dat de Franstaligen begrijpen hoe zwaar de strijd is geweest die Vlaanderen gedurende meer dan een eeuw heeft moeten leveren alvorens zijn cultuur in eigen land werd erkend“. Dat is een lelijke veeg uit de pan voor generaties hoera-patriotten, die altijd gemeend en beweerd hebben dat er in Vlaanderen geen vuiltje aan de lucht was en dat de „flaminganten“ anarchisten, revolutionairen en verraders waren. De koning getuigt hier dat de Vlamingen inderdaad steeds tweederangsburgers zijn geweest in hun eigen land en dat er zwaar gestreden en ook geleden werd door mensen die om gelijkberechtiging vroegen voor hun volk ! Jammer dat zijn doorluchtige voorgangers dat nooit hebben gezien en ook nooit een pink hebben uitgestoken om een einde te maken aan deze onrechtvaardige discriminatie, er zou ons veel leed bespaard gebleven zijn.

Bovendien schijnt de koning ook te erkennen dat er financieel bekeken nog een en ander schort en dat de „lat“ waarmee men tegenwoordig nogal bedrijvig is, nog lang niet overal gelijk ligt, daar waar hij zegde : „Zij (de Franstaligen) moeten ook de vrees van de Vlamingen begrijpen voor een gebrek aan duidelijkheid in de afspraken omtrent de nationale solidariteit“. Voor wie dit niet duidelijk is wil ik er op wijzen dat er nog steeds elk jaar meer dan 120 miljard frank uit Vlaanderen naar Wallonië gaat. Een aardige som, waarmee we de kleine pensioentjes heel wat zouden kunnen naar omhoog trekken.

We zijn de koning dankbaar voor die woorden, maar we zouden er hem toch durven op wijzen dat er in Voeren nog altijd een halfgare fruitboer rondloopt, die hij in een spijtige vergissing destijds een audientie te velde heeft verleend, die nog altijd de zot houdt met de Vlamingen en die niettegenstaande een arrest van afzetting van de Raad van State, tot voor enkele dagen nog altijd als Nederlandsonkundig waarnemende burgemeester kon fungeren in Vlaanderen. Hij is nu weer geschorst, maar er komen wel weer nieuwe treuzelarijen die ons rechtssysteem belachelijk maken. Er moet toch een middel zijn om die man in één keer en voor goed aan de kant te zetten ?!

„Natuurlijk is er een middel“, zegt Gusta, „ze moeten om te beginnen ergens in Wallonië een burgemeester benoemen die geen woord Frans kent, ze zullen dan gauw genoeg zien hoe het moet gaan !“

*Dat is misschien een oplossing,
Pol*

HYPOTHEEK- EN
SPAARMAATSCHAPPIJ
VAN ANTWERPEN

DENUT CHRISTIAN

Casselstraat 12
8991 Beveren-IJzer
Tel. 057/30 01 82

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

- FORD Escort '86 diesel
- PEUGEOT 604 '82 diesel
- VW Golf LD '84 diesel

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

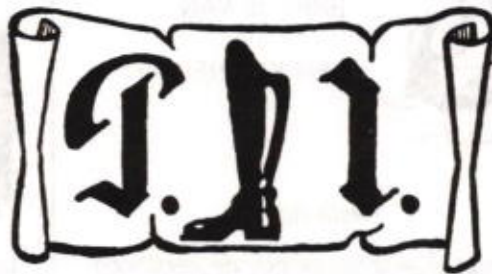
Ook verzorging aan huis

Woensdagmiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

- Stevige schoenen
- Botten
- Pantoffels
- Boekentassen
- School- en toiletetuis
- Valiezen / reiszakken
- Sportuitrusting

**Grote keus in alle prijsklassen
voor jong en voor ...
de derde leeftijd**

Schoenen Ig. PARENT - MOYAERT

**Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20**

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

„'k Hoorde daar djuuste zeggen ol kommissies doen” zei Liza van Mielten Planckes, teegen heuren vent ... „dat Charlotte van Vonnies van „De Vlasblomme” è drieling è kocht hêt in 't moederhuis te Veurne ... 'k gaan subiet è keer gaan vraagen aan Vonne of dat 't waar is!” Ze pakte heuren veeloo en ze wos weg naar de plaatse ...

Je moet weten, Liza en Vonne mieken dat styf goed. Olle weeke ging Liza, tegaare met Flavie, heur gebeurneege naar de kaarting in „De Vlasblomme”.

Vonne stoeg djuuste buiten om voort te gaan met 'n auto naar 't moederhuis, ols Liza arriveerde.

„Ja 't is waar!” lachte Vonne ... „twee knechtejongens en è meisje ... en 't gaat ol goed d'r mei ... Ik moeten nu weg. Maar weet je wuk, ols Charlotte tenaaste weeke weere thuus is, moe je op è achternoeene kommen, tegaare met Flavie, we gaan dat vieren!”

Liza reed naar Flavies om dat te vertellen.

'n Dag of tiene laater gingen Liza en Flavie naar „De Vlasblomme”. Z'hadden è schoonen cadeau mei, dat ze tegaare è kocht hadden. Ze waaren daar styf wel è kommen. 't Wos kyken en keuren en klappen en vertellen hoe dat 't ol gepasseerd wos binst da'ze è ferme stik taarte aaten en è goe teugske wijn dronken ...

„Is dat olgelyk raar ennée!” zei Flavie ... „Charlotte is bykans zes jaar è trouwt en geen kinderen en toen olmetnekeer drie tegaare, 't is toch wonderbaar!”

„Hewè, weet je wuk dat'n dokter daarover vertelde teegen mien!” zei Vonne binst dat ze nog è flesche opentrok ... „dat dat maar één keer voorenkomt op dertigduist keers”.

„Maar, zegt den dokter dat?” vroeg Liza en ze dronk è teugske.

Charlotte zei oek dat'n dokter dat heur olzoo eksplikeerde.

Z'hadden olzoo tegaare è schoonen achternoeene è passeerd en Liza en Flavie waaren ongehooard babbeltichtig in 't voortgaan. Vonne ging mei tot aan de voordeure. Liza miste bykans den ondersten trap in 't buitengaan ...

„Gauw, geef maar è arme!” zei Flavie ... „anders ga je nog entwaar 't onderste boven tuimelen!” Ol taateren en praaten gingen ze voort. Maar è ende verder bleef Liza olmetnekeer stille staan ...

„Wuk hapert er nu met joen?” vroeg Flavie. „'k Zijn daar meteen entwot aan 't bepeinzen” zei Liza „wuk zei dien dokter daar over dien drieling, dat dat maar één keer gebeurt op dertigduist keers!”

„Hewè, is dat zoo'n raareit?” lachte Flavie. „Vaneigens Flavie” eksplikeerde Liza ... „je moet dat è keer goed bepeinzen. Ze zijn wel bykans zes jaar è trouwd. Maar dertigduist keers in zoo'n tyd ...! Wanneer deed dat jonk toen heur menage?”

„Ja, 't is ol wel, wei” zei Flavie ... „'t is tyd da'je thuis zyt!”

KWAAK

DE WINTER IS NOG NIET TEN EINDE

Met de **SIERA**

LINNENDROGER

hoeft U enkel het linnen
op te vouwen
en weg te bergen.

SIERA LINNENDROGER

AWC 377/4 - luxe model

inhoud 5 kg

bedieningspaneel met

programmaschema's

trommel uit roestvrij staal

met afwisselende beweging

2 vermogenniveaus :

1.250 W - 2.500 W

tijdschakelaar van 120 minuten

afkoelingsperiode : 12 minuten

Uw verdeler :

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

Eigen service

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Volksgeloof in de weerkunde

DE LOTDAGEN EN HET WEER IN 1986

En hoe betrouwbaar de lotdagen wel zijn !

In de volkse weerkunde zijn lotdagen sommige dagen die inzake het weer het „lot” voorspellen van andere dagen of perioden. Zo werd vroeger de vrijdag als een lotdag beschouwd, want steunende op de uitdrukking „zulke vrijdag, zulke zondag” meende men dat de komende zondag hetzelfde weerbeeld zou geven als de voorafgaande vrijdag. En al had men honderden keren ondervonden dat het niet uitkwam, toch volstond af en toe een voltreffer om het vertrouwen in stand te houden.

Meer bekend zijn de twaalf lotdagen die een voorafspiegeling zouden zijn van het weer in het volgende jaar. Dit is een onverantwoord magisch volksgeloof, zonder de minste wetenschappelijke waarde, dat sedert de Middeleeuwen in heel West-Europa veelvuldig was verspreid.

Hoe men te werk ging

Op sommige plaatsen in Frankrijk waren dat de twaalf dagen vóór kerstmis, men noemde ze daar *les jours compteurs*, maar in Duitsland werden de *Losetage* geteld tussen kerstmis en dertiendag (26 december tot en met 6 januari), net zoals dat bij ons ook het geval was. Het weer zoals het voorkwam op 26 december, zou de voorafspiegeling zijn van het weer in de maand januari van het volgende jaar; het weer van 27 december zou overeenkomen met hetgene men kon verwachten in februari, en zo verder tot ten slotte de weersomstandigheden op 6 januari de weergave zouden zijn van hetgene de decembermaand ons zou brengen.

Eik van de twaalf lotdagen was ingedeeld in 4 perioden of getijen, waarvan ieder overestemde met één week.

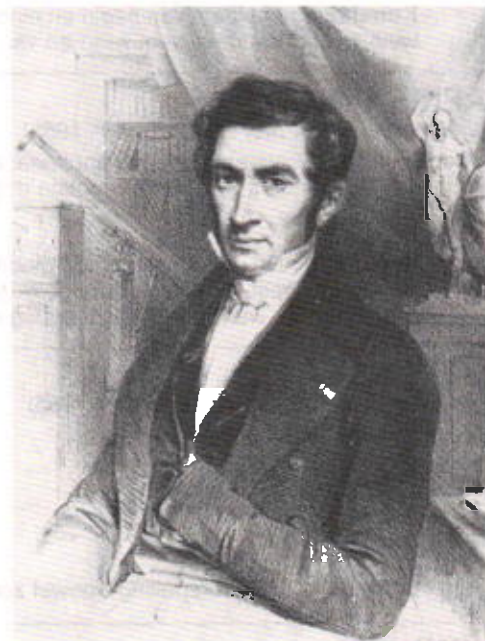
Alle lotdagenvoorspellers werkten niet op dezelfde manier. Sommigen pronostikeerden met lotdagen van 24 uren en dus met vier getijen van 6 uren. De waarneming begon bij sommigen op kerstavond te 18 uur, bij anderen pas om middernacht. In het eerste geval stemde het weer van kerstavond tot middernacht overeen met de eerste week van

januari; het weer van middernacht tot 6 uur in de morgen was gelijk aan hetgene te verwachten was in de tweede week van januari, enz. Andere lotdagenkijkers lagen liever in hun bed dan het weer in de nachtelijke uren nauwkeurig te observeren, hielden met het nachtelijke weer geen rekening en beperkten de lotdagen tot 12 uren en de vier getijen tot de zgn. schaftijden, t.t.z. van 6 tot 9 u.; van 9 tot 12 u.; van 12 tot 15 u. en van 15 tot 18 u.

Al die verschillende werkmethode laten er reeds van blijken dat men er evengoed met de klak kan naar gooien. Bovendien waren de uit de oppervlakkige en subjektieve waarnemingen afgeleide voorspellingen, altijd zeer beknopt, vaag en onbepaald zonder metinggegevens. Wie voor onze voorjaars- en najaarsmaanden voorspelt dat het weer wisselvallig zal zijn, heeft in ons klimaat en gezien onze ligging veel kans dat hij gelijk krijgt, maar of men tegenwoordig met een dergelijk lapidair bericht genoeg neemt is een andere kwestie.

Het weer in 1986

We geven hieronder ter illustratie voor het jaar 1986 een vergelijkende tabel met aan de

Adolphe Quetelet (1796-1874), die als directeur van het observatorium te Brussel, in januari 1833 begon met wetenschappelijke weerkundige waarnemingen.

linkerzijde de WEERVOORSPELLINGEN gesteund op de lotdagen, zoals ze verschenen zijn in *Het wekelijks Nieuws* van 10 januari 1986, volgens de geduldige en oplettende waarnemingen van een inwoner van Passendale en aan de rechterzijde de weerkundige, wetenschappelijke VASTSTELLINGEN gedaan door de Werkgroep Weerkunde van de Vereniging voor Sterrenkunde, Meteorologie, Geofysica en aanverwante wetenschappen.

VOLGENS DE LOTDAGEN

VASTGESTELD DOOR DE WERKGROEP WEERKUNDE

JANUARI 1986 :

(die overeenstemt met 26 december 1985)

Voorspelling : Januari zou een maand zijn zonder veel koude, weinig zon en niet te veel water. De laatste week zou minder gunstig zijn.

Vastgesteld : Uitzonderlijk nat, vooral veel neerslag tot 25 januari. Op 1, 8 en 9 januari bleef het ook overdag lichtjes vriezen. Op 5-6 januari veel sneeuw in de streek Veurne-Nieuwpoort. Orkaan op 19 januari, aan zee tot 140 km/uur. De natste januari sedert 1938 !

Konklusie : De voorspelling is radikaal verkeerd ! In plaats van „niet te veel water”, was het uitzonderlijk nat, de natste januarimaand in 48 jaar (neerslag : 134 mm / normaal 65 mm). De laatste week was de gunstigste in plaats van „minder gunstig” !

FEBRUARI 1986 :

(die overeenkomt met 27 december 1985)

Voorspelling : 't Is mogelijk, maar fel te betwijfelen dat er veel water zou vallen over heel het land en wij hier op het droge zouden zitten. In alle geval een wisselvallige maand.

Vastgesteld : Winterweer ! Zeer koud, zeer droog, zeer zonnig. Vorst dag en nacht gedurende 11 dagen aan de kust, tot 15 dagen in het binnenland. De grond geraakte tot 45 cm diep bevroren. Rekord-droogte !

Konklusie : Afgezien van de zeer vage gegevens in de voorspelling kan men zeggen dat er van „wisselvalligheid” geen sprake was. Waar er een „natte maand” voorspeld wordt had men eigenlijk een koude maand met zeer weinig neerslag : 9,3 mm / normaal 53 mm ! Verkeerde voorspelling.

MAART 1986 :

(die overeenkomt met 28 december 1985)

Voorspelling : Begin en einde maart lichte nachtvorst. Zeer mooi weer rond half maart. Weinig wind noch regen. Pasen bij 't vuur.

Vastgesteld : Veel regen op 4 en 5 maart, ook de laatste tien dagen van de maand zeer nat. Veel rukwinden, laatste week af en toe tot 120 km/uur. Eén enkele lentedag (tot 19°) op 18 maart. Een druilerig Paasweekend.

Konklusie : In plaats van begin en einde maart lichte nachtvorst, was er integendeel veel regen (neerslag 126 mm / normaal 54), i.p.v. weinig wind kwam er veel wind en van zeer mooi weer was er geen sprake. Alleen wat Pasen betreft was de voorspelling juist.

APRIL 1986 :

(die overeenstemt met 29 december 1985)

Voorspelling : Geen aangename aprilmaand. Veel natte, koude, aprilse grillen. Einde april zou de mooiste dagen leveren.

Vastgesteld : Sombere en koude. Koudste periode van 3 tot 14 april. Slechts 8 dagen echt droog weer. Enkel in de laatste tien dagen werden normale temperaturen bereikt.

Konklusie : De voorspelling mag globaal genomen als juist bestempeld worden, maar van aprilse grillen, zoals voorspeld, is er geen sprake geweest. Er was voornamelijk te weinig zon : 104 uren / normaal 158 uren. In plaats van „veel natte” zou men beter zeggen „vaak natte”, want de totale neerslag beliep maar 56,6 mm / normaal 53 mm.

MEI 1986 :

(die overeenstemt met 30 december 1985)

Voorspelling : Zeer mooie maand.

Vastgesteld : Mooie maand. Hoewel er van 5 tot 15 mei heel wat bewolking voorkwam en men dus elf minder zonnige dagen telde, was er over de hele maand toch 231 uren zonneschijn / normaal 199 uren. Niettegenstaande 52 mm neerslag met buitig karakter (normaal 62 mm), had men 25 droge dagen (overdag).

Konklusie : De voorspelling hoewel zeer lapidair gesteld, kan als juist beschouwd worden.

JUNI 1986 :

(die overeenstemt met 31 december 1985)

Voorspelling : Juni zou een aangename maand worden met geen of weinig regen, een echte groeimaand. Op het einde van de maand zou het weder wat prullen.

Vastgesteld : Eerste week : koud, somber en nat. Daarna abnormaal warm : 12 tot 14 echte zomerdagen. Op een paar dagen veel regenwater. Het tweede deel van de tweede helft van de maand was zonnig warm, tot heet en droog (tot 4 juli).

Konklusie : In plaats van „geen of weinig regen”, was de neerslag in juni ver boven het normale : 90,8 mm / normaal 67,4 mm. Op het einde van de maand heeft er niets „gepruild”, integendeel het was een zonnige, warme periode. Verkeerde voorspelling.

(zie verder p. 142)

BOUWWERKEN HUGO VERMEULEN

Obterrestraat 56
8994 PROVEN
Tel. 057/30 06 74

★ Wij doen alle afbraak- en grondwerken
met kraan of bulldozer.

Beschikbaar aan zeer voordelige prijzen :
MATERIALEN UIT AFBRAAK :

- 1 lot dallen,
- 1 lot WC-potten, open model
- deuren en vensterramen,
- allerlei dakpannen, enz...
- steenbrokken, geleverd met kamion,
- aarde voor opvulling,
- goede teelaarde, geleverd met kamion.

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (30)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie !

Wat voorafging : *Geloof en ketterijen in de Middeleeuwen / Het lutheranisme in Vlaanderen en in de Westhoek / Het calvinisme / De eerste emigranten en de eerste hagepreek / Het concilie van Trente en het Eedverbond / De beeldenstorm en zijn oorzaken / Aanval op Veurne / Wattrelos werd Waterloo / Austruweel en Valenciennes / De plakaten / De inquisitie / De repressie vóór Alva / De Bloedraad / Vrijbuiters in de Westhoek / Terreurdaden en moorden te Houtkerke, Oostcappel en te Roesbrugge / De samenzwering van Spanjaardsdale / De moorden te Reningelst / Invasie uit Engeland / De moordexpeditie van 26 januari 1568 / De aanhouding van Hanecamp / Moorden te Roebroek / Nieuwe invasieplannen / Aanhouding en terechtstelling van Camerlynck / Moord op de Roesbrugse zadelmaker / De Tachtigjarige Oorlog / Moord op de pastoor van Herzele / Nog meer misdaden / Invasie van uit Nieuwpoort / De "kerken onder het kruis" / Het Eeuwig Edikt / De calvinistische republiek / De integratie van de Westhoek / De Religievrede / De organisatie van de hervormde gemeenten / De Malcontenten / De Westhoek onder troepenreus / Het einde van de Roesbrugse abdij / Matthias, Anjou en Farnese / De tactiek van Farnese / Het hinderlijke fort van Roesbrugge / De terugkeer van de Spaanse troepen / Farnese in de Westhoek / Het begon met Duinkerke / De smalle steden van de Westhoek.*

Ieper onder de calvinistische diktatuur

Toen Frans de Ketulle op 20 juli 1578 Ieper kwam bezetten, was deze stad daarmee op haar beurt geïntegreerd in de Gentse calvinistische republiek. De Gentse commissarissen Jan van Pottelsberghe en Nicolaas Uutenhove eisten onmiddellijk van de Ieperse stadsmagistraat de vrije uitoefening van de gereformeerde godsdienst, wat op 23 juli 1578 reeds het geval was. De St.-Niklaaskerk werd ter beschikking gesteld van de calvinisten en twee dagen later predikte er Karel Ryckewaert. Nog eens drie dagen later vroegen de hervormden er een tweede kerk, de St.-Jakobskerk, maar de magistraat drong erop aan hiermee nog te wachten om te zien wat de gevolgen zouden zijn van de afgekondigde *Religievrede*.

Dat de katholieken nog in het openbaar hun godsdienst beleden binnen de muren van de stad konden de sektairen niet langer duiden. Ongeruid tegen alles wat niet in de nieuwe richting meemarcheerde, gingen ze op 20 september 1578 weer verwoestingen aanbrengen aan de St.-Maartenskerk en aan de St.-Jakobs- en St.-Pieterskerk, zodat de katholieke eredienst voortaan onmogelijk was.

Het volgend jaar, op 22 juni 1579 dienden de calvinisten een verzoek in bij het stadsbestuur om de St.-Maartenskerk te mogen gebruiken voor hun eigen behoeften. De kerk diende dringend hersteld na al hetgene ze te verduren had gekregen, en daarom verzocht men alle bezittingen en inkomsten van de kerkfabriek eveneens toegewezen te krijgen, om aldus de restauratie behoorlijk te kunnen uitvoeren. Men wees er bovendien op dat te Gent, Brugge, Kortrijk, Oudenaarde en op andere plaatsen, de predikanten en de onderwijzers van de (gereformeerde) scholen, onderhouden en betaald werden door de stad. Zij vroegen ook om te mogen beschikken over het seminarie en het St.-Maartens klooster, om er Latijnse, Franse en andere scholen te openen. Ze kregen genoegdoening over heel de lijn.

Bij een resolutie van de stadsmagistraat van 6 januari 1580 was het de kleine protestantse gemeente van Waalse vluchtelingen die te Ieper gevestigd was, toegelaten te preken in de H. Geestkapel. Naderhand bleek deze kapel te klein en de Waalse gemeente kreeg de kerk van de minderbroeders toegewezen.

Op 18 maart 1580 vroegen en kregen de calvinisten een voorafname op de kerkelijke goederen om hun predikanten te betalen. De calvinistische toezichtsraad of konsistorie, kon er geen genoegen mee nemen dat de gereformeerden slechts over twee van de vier kerken beschikten. Des te meer daar ze met de bepalingen van de *Religievrede* geen rekening hielden. Daarom drongen ze aan bij het stadsbestuur om nog de beschikking te krijgen over de twee andere kerken, de St.-Jakobs- en de St.-Pieterskerk, waarbij ze tevens weer alle eigendommen en bezittingen van de daarbijhorende kerkfabrieken moesten toegewezen krijgen om deze gebouwen, na de vernielingen die ze hadden doormaakt terug in orde te brengen. In de zitting van de stadsoverheid van 12 juli 1580 werd met eenparigheid van stemmen dit verzoek ingewilligd. Wel was bij een ordonnantie van 21 augustus 1580 het de katholieken nog toegestaan, buiten de muren een huwelijk te laten inzegenen of een doopsel te laten doen, volgens de katholieke ritus, maar er moest aangegeven worden waar en door wie die sacramenten werden toegediend. Klantstene huwelijken en doopsels waren strafbaar. Maar het jaar nadien, op 5 oktober 1581 nodigde het calvinistische konsistorie de stadsmagistraat uit het voorbeeld te volgen van Gent, Brugge, Nieuwpoort en andere steden, die niet toelieten dat er getrouwd en gedoopt werd anders dan in de gereformeerde kerken of dat men een andere godsdienst zou belijden. Op 11 oktober (1581) werd dit verzoek met eenparigheid van stemmen goedgekeurd.

De calvinisten hadden tevens de monopolie van het onderwijs. Op advies van het konsistorie publiceerde de stadsmagistraat op

Alessandro Farnese

15 november 1581 een ordonnantie bij dewelke alleen de hervormden toelating kregen om een school te openen. „...omme de selve jeucht daerinne oock t'onderwysen tot oprechten des godsdiensts...”.

Een algemene synode had plaats te Ieper in maart 1582. De stad was volledig gedomineerd door de calvinisten die zich in de volgende maanden bijzonder inspanden om te beschikken over gedegen predikanten en hun scholen passende leerkrachten te bezorgen. Maar er was hun te weinig tijd gegund om alles tot een goed einde te brengen, immers in september 1583 kon Farnese de koning schrijven dat hij vóór Ieper gekampeerd lag ! Hij was echter de mening toegedaan dat er geen kans bestond om toen reeds deze stad - de derde stad van Vlaanderen - gewelddadig te veroveren. Hij meende dat daarvoor tienduizend man zou nodig zijn en daarover kon hij niet beschikken, aangezien hij tal van soldaten had moeten achterlaten in de veroverde steden. In afwachting liet hij nabij Ieper door zijn manschappen een fort bouwen, zo dicht tegenaan de stad dat men van daaruit de Ieperse vesting zou kunnen beschieten. Maar dit fort was niet bedoeld om de inneming van de stad te vergemakkelijken, maar om ze van de wereld af te sluiten en in het bijzonder om de wegen vanuit Brugge en Gent te kunnen controleren en hulp of ravitaillering onmogelijk te maken en ze aldus door voedselschaarste tot kapitulatie te dwingen. Daar werden zeshonderd soldaten en tweehonderd ruiters gelegd onder het bevel van Antoon Grenet, heer van Werp en gouverneur van Kortrijk. Acht stukken zwaar geschut voltooiden de stelling.

Maar toen Brugge de afzondering van Ieper had vernomen, liet het geen gelegenheid voorbijgaan om te pogen munitie en voedsel aan te brengen. Dat gebeurde onder geleide van soms wel meer dan duizend

man. Maar Van Werp wist elke poging te vrijdelen. Zijn ruiters doorliepen de streek, vernielden bruggen en wierpen hindernissen op. Einde december 1583 werd een konvooi aangevallen en er werden krijgsgevangenen gemaakt die door de soldaten van Farnese in het zicht van de wallen van Ieper werden opgeknoopt. Een maand later gebeurde hetzelfde met boeren uit de streek van Armentières die gepoogd hadden veldvruchten binnen te smokkelen.

De Ieperse calvinisten van hun kant, om het gebrek aan ravitaillering enigszins te milderen, joegen hele groepen katholieken uit de stad onder doodsb bedreigingen. Ook de landelijke bevolking die binnen de muren bescherming had gezocht werd terug buiten de wallen gedreven, om de mondvoorraad niet te vlug te zien verminderen. Maar de Spanjaarden deden net het omgekeerde en een groot aantal boerinnen, die de stad hadden verlaten, werden door hen terug naar de poorten geduwd, om door een opeenhoping van bevolking de stad in moeilijkheden te brengen.

Omdat Farnese echter de overtuiging was toegedaan dat het nog maanden kon duren vooraleer Ieper kon ingenomen worden, wendde hij zich met het grootste deel van zijn leger in de richting van Gent om daar ook aan de omsingeling te beginnen.

De wanhoop van Farnese

Einde 1583 had Farnese dus bepaalde resultaten bereikt en het bezit van de Vlaamse havens Duinkerke en Nieuwpoort had zijn diensten bewezen. De *Malcontenten* waren geïntegreerd in zijn legers en het fort van Roesbrugge, dat de oorzaak was geweest van veel strubbelingen, had door de Spaanse aanwezigheid in Veurne-Ambacht zijn betekenis verloren en was op 23 november 1583 afgebroken. Aangezien er toen, in het welvarende Roesbrugge van weleer, nog amper vijftig inwoners te vinden waren, moest men verderop de arbeiders gaan zoeken om deze afbraak uit te voeren.

Toch had Farnese - die eigenlijk nog geen belangrijke stad in handen had gekregen - van een grotere vooruitgang gedroomd. Dat het minder snel was gegaan dan hij had gewenst was voor een deel te wijten aan het feit dat zijn leger voornamelijk samengesteld was uit Walen, die slechts mager betaald, wel wat ijver mankeerden en bovendien geen entoesiaste strijders waren tegen hun eigen landgenoten, maar de voornaamste reden was gebrek aan geld.

De brieven die Farnese in het voorjaar van 1584 naar de koning stuurde, waren dan ook echte klaagliederen. Op 2 januari (1584) schrijft hij: „Gedurende de winter blijft het leger op zijn stellingen. Er is grote ellende, want er is bij de soldaten gebrek aan klederen en ik kan ze niets geven. Bij gebrek aan geld kan ik geen enkele krijgsviering ondernemen en ik vrees dat de beloofde financiële hulp zal te laat komen. Als men mijn leger wil vergroten, zonder de hiertoe vereiste geldelijke middelen, komt er een onmogelijke situatie tot stand. De gereconcilieerde provincies en de door mij veroverde steden zullen geruïneerd worden”. En op 8 februari (1584) vervolgde hij: „Een koopman heeft mij een voorschot van 10 000 escudos

gegeven, waarmee ik in de meest dringende behoeften kan voorzien. Dan zijn er nog 100 000 gekomen, die weer wat nieuwe levenskracht hebben geschonken. Het veldleger heeft veel te lijden en de uitspattingen van Spaanse soldaten te Cadzand zijn wel te begrijpen, maar er zal streng tegen hen opgetreden worden”. En op 20 april, als de winter eigenlijk voorbij was: „Wat is er gekomen van de beloften van Richardot (president van de Geheime Raad)? De tijd verstrijkt en we hebben niets ontvangen. Tijdens de voorbijwinter heeft het leger het land totaal verwoest. De lente is in aantocht en we zien geen verbetering. Wat heeft men gedaan, tenzij vriend, vijand en buren arm gevreten? In plaats van de vijand te verjagen en door de bevolking goed onthaald te worden, wordt het leger gehaat en door iedereen verafschuwd. De soldaten voelen zich door wantrouwen omringd, miserie en armoede staat hun te wachten. Hun aanwezigheid kan alleen maar wanorde scheppen. De gereconcilieerde provincies zullen alle in hun hoop bedrogen worden. Ik heb alles moeten op het spel zetten om dit heterogene leger van muiterij af te houden. Het voedsel dat ik aan mijn soldaten heb gegeven, is ontnomen aan een arm en in ellende gedompeld volk. Zo kan het werkelijk niet blijven duren!”

Tot zover Farnese. Daarmee verneemt men het ook eens uit Spaanse bron.

De kapitulatie van Ieper

Door de omsingeling van de stad en de sterke bezetting van het fort dat Farnese had laten bouwen, was men zich binnen de muren van Ieper wel bewust dat er iets moest gebeuren of dat het weldra fataal zou eindigen.

Leden van de kleine gereformeerde Waalse kerk te Ieper besloten een dringende oproep te richten tot de gereformeerde Waalse kerk te Antwerpen. De predikant van de Waalse kerk in laatstgenoemde stad was Jean Taffin, afkomstig van Cassel, die te Genève calvinistische theologie had gestudeerd en ook in de Westhoek was bedrijvig geweest. Omdat hij op 12 oktober 1568 door de Raad van Beroerten veroordeeld werd tot eeuwige verbanning was hij naar Holland getrokken, waar hij opgenomen werd in de omgeving van de prins van Oranje. Door deze laatste werd hij naar Engeland gestuurd om er geld op te halen om de oorlog tegen Alva verder te zetten; naderhand kwam hij als predikant te Antwerpen terecht. Taffin die Ieper kende, hij had er in september 1566 een afvaardiging edelen vergezeld die er ging bemiddelen tussen gereformeerden en de stadsmagistraat, was echter niet in staat materiële of militaire hulp te bezorgen en beperkte zich tot het schrijven van een brief dd. 27 februari 1584 met woorden van opbeuring: „Degene die Jerusalem verlost heeft wanneer Sennacherib haar belegerde; die Maagdenburg gesteund heeft wanneer die stad gans alleen in Duitsland weerstand bood aan de zegerijke Keizer; die La Rochelle in Frankrijk in een narig ogenblik geholpen heeft; Leiden in Holland ter hulp is gekomen wanneer het einde van haar verweer nabij scheen, is het niet de God van Ieper, die daar zijn Kerk heeft, door Hem

bemind, en waarvan hij de beschermers en de verlossers is?”

Maar intussen had Ieper zich opnieuw gewend tot de stad Brugge en daar was de oproep niet in dovemansoren gevallen. Op 26 februari 1584 verlieten honderd karren met levensmiddelen de stad van Breydel en de Coninck. Het konvooi was begeleid door 250 ruiters en 500 manschappen voetvolk, meestal Schotten van het Brugse garnizoen dat er door de Staten werd in stand gehouden. Maar de bezetting van het Spaanse fort aan de rand van Ieper-stad was waakzaam en ging, zodra het konvooi in het zicht kwam, over tot de aanval. In een verwoede strijd werd het grootste deel van de begeleiding uitgeschakeld.

Indien een hulpactie van dergelijke omvang en met zulke militaire bewaking niet slaagde, dan was men er zich te Ieper wel van bewust dat er geen hoop meer was op hulp van buitenaf en dat de toestand in de stad onhoudbaar was geworden. Er werd dan ook een afvaardiging naar Farnese gestuurd om te onderhandelen. Maar Ieper was nogal veeleisend. Anderzijds had Farnese uit de mond van krijgsgevangenen vernomen dat men binnen de muren eraan dacht de stad in vlammen te laten opgaan en de overwinnaar alleen maar zwartgeblakerde ruïnes in handen te laten. Na moeizame onderhandelingen en nadat meer dan eens ermee bedreigd was een einde aan de besprekingen te maken, gaf Ieper zich over op 7 april 1584. Niettegenstaande de koning verontwaardigd was geweest over de halsstarrigheid van de Ieperlingen en hij op 11 maart (1584) uit Madrid aan Farnese had geschreven dat de Ieperlingen alle vooruitzichten op genade hadden verbeurd, toonde Farnese zich zeer vergevingsgezind. De burgers werden niet gestraft, maar ze moesten kerken en kloosters herstellen en beloven voortaan als katholieken te gaan leven. De gouverneur, de heer Van Marquette moest met twaalf inwoners als gijzelaars zich ter beschikking houden van de overwinnaar tot dertien Spaanse krijgsgevangenen in vrijheid werden gesteld. Om het recht van plundering af te kopen, moest de stad 100 000 florijnen betalen. De krijgsraad van Farnese vroeg dat de voorzitter van het konsistorie samen met drie booswichten zou ter dood gebracht worden als represaille voor al hetgene de katholieke bevolking had moeten doorstaan, maar Farnese weigerde.

De garnizoenssoldaten, 700 in aantal, mochten de stad verlaten. Zij konden hun zwaard en hun standaard meenemen, maar al het overige, wapens, munitie en voorraden kwamen in handen van de Spanjaarden. Het was een rijke buit, die uiterst welkom was in deze voor Farnese kritieke dagen. De soldaten van het Ieperse garnizoen moesten vóór hun vertrek zich onder eed verbinden nooit meer de wapens tegen de koning op te nemen.

Om de koning te verzoenen met zijn onschikkelijkheid tegenover de Ieperlingen schreef Farnese op 13 april 1584 aan de vorst dat wat betreft het in stand houden van de godsdienst en van de vorstelijke souvereiniteit, geen enkele toegeving was gedaan en dat hij vlug had moeten handelen om de stad ongeschonden in handen te krijgen.

De handelswijze van Farnese is des te beter te begrijpen als men weet dat hij sedert begin maart (1584) in verbinding was gekomen met Brugge en Gent om beide steden eveneens tot overgave te bewegen.

R.A.B.

De volgende keer :

*De verovering van Brugge en Gent
De val van Antwerpen
De emigratie*

DICHTERS UIT ONZE STREEK

Aan Georges Vandaele, de boerenzoon uit Stavele, die eens te Leuven studeerde, naderhand natiebaas was te Antwerpen en nu de dorpsfilosoof van Stavele en de volks-poëet van de Westhoek is geworden, heeft Elie Balduck - die ook eens onze medewerker was - met zijn romantische en geestige pen (die nu wel gebroken schijnt) eens een bijdrage gewijd in *De Ijzerbode* (juni 1983).

Georges Vandaele schrijft gedichten aan de lopende band en deponeert ze regelmatig in mijn brievenbus. Hij dicht in de taal van Djoos Utendoale en over alle mogelijke onderwerpen. Er is niet veel nodig voor Georges, om een paar bladzijden verzen neer te schrijven. Alles wat hij ziet geeft er aanleiding toe : zijn tuintje, een ekster, een mier, een regenworm of een boerenpaard, ook nog de gebeurtenissen waarmee we worden gekonfronteerd.

Toen de raketten in ons land werden geplaatst klom Georges ook weer in zijn pen, en deed hij een oproep tot de Vlaamse Moeders om zich tegen al dat moordend tuig te verzetten. (rab)

AAN ONZE VLAAMSCHE MOEDERS !

*Och Moeders hebt g'ol noagedacht,
of zijt ge nu nog nie verlegen
om wat men in ons landje bracht
en zonder zeg noch road te plegen.*

*Ge wilt toch nie je eigen kind
deur è zee van vlammen zien verteeren
of zijt ge doanig zoo verblind,
dat ook dit nu je niet kan deeren.*

*Och moeders lief, toch dwingt de tijd,
je ook jezelf nie meugt vergeten,
toogt an de weereld wie je zijt
en schopt die mannen een geweten !*

*Ge zijt de ziele van ons volk,
kom laat je herte nu eens spreken.
Wees bij die heeren onze tolk,
en wijst hen op hun domme streken.*

*Och Moeders, jaagt de dood uit 't land,
die monstertuigen, die raketten.
Bescherm je kind met hand en tand
en maakt van morgen and're wetten.*

*Ook die mensch verloor den oorlog toch,
die deur den oorlog is gestorven,
de rest is proat en veel bedrog
want onze wereld is bedorven !*

Georges Vandaele

„DE WESTHOEK, VIJFMAAL”

Bijna acht jaar na de publikatie van „De Westhoek, een beeldend verhaal” met zwart-wit zeer geslaagd fotomateriaal van Paul Van Den Abeele, uitgave Lannoo, heeft dichter Gwij Mandelinck een nieuw werk geschreven over onze streek, deze maal met een apart hoofdstuk over Frans-Vlaanderen.

De Brusselse uitgeverij Artis-Historia vroeg hem een persoonlijke visie op de Westvlaamse én de Franse Westhoek weer te geven, terwijl de kleurenfoto's deze keer van de hand zijn van Jan Decretion (cfr. de bekende en gewaardeerde boeken „Daar is maar één land...” en het jongste „En het dorp zal duren”) en van zijn vriend Luc Sobry. Vijf toeristische kaartjes werden getekend door Pol Bonduelle. Want er zijn inderdaad vijf hoofdstukken in dit ongeveer 200 bladzijden tellende werk, nl. „De Westkust, Veurne Ambacht”, „Het Heuvelland”, „Het

Hoppeland”, „Het Ieperse” en „Frans-Vlaanderen, de Westhoek”.

In een licht poëtische stijl en met veel zinnigelijke waarnemingen belicht Gwij Mandelinck diverse aspecten van deze Westhoek, nauwkeurig - zoals we dit gewoon zijn van deze begaafde auteur - maar tevens ook relativerend. Daar kan de grote waarde liggen in dit nieuwe werk van deze reeds gevierde dichter en schrijver.

Het boek verschijnt ter gelegenheid van de Internationale Boekenbeurs te Brussel. Er verschijnen 40.000 ex. met Nederlandse tekst en 20.000 ex. met Franse tekst.

Prijs :

485 fr. met de kleurenfoto's inbegrepen en reeds ingekleefd;

340 fr. met de kleurenfoto's los erbij; 225 fr. enkel het boek, de 80 kleurenfoto's te bekomen door 500 Artis-Historia punten af te geven.

De voorstelling van dat nieuwe werk „De Westhoek, vijfmaal” vindt in de eigen regio plaats op zaterdag 28 maart te 20 u. in het gasthof „t Hommelhof” te Watou. Literair criticus Jooris Vanhulle presenteert het werk. De vernissage wordt artistiek omlijst door het kwintet Cantando dat renaissanceliederen zingt o.l.v. Dirk Decae, eerste prijs Conservatorium Brussel. Nadien volgt er een receptie. Ter plaatse zullen er alleen exemplaren aan 485 fr. van dat nieuwe Westhoekboek kunnen aangekocht worden. Zo er belangstellenden die vernissage niet kunnen bijwonen mogen ze het vernoemde werk bestellen bij bestuursleden van de inrichtende en medewerkende verenigingen.

Toegangsprijs : 100 fr., leden van de inrichtende en medewerkende verenigingen, alsmede de houders van P.C.P.-kaart : 80 fr.

Uitslag tombola Vervepe

Uitslag van de tombola met de inschrijvingskaarten van de kaarting t.v.v. Eddy Vervepe :
374 826 175 282 166
Prijzen af te halen in café „De Gouden Arend” bij Frans Devlieger vóór einde maart.

VERKOOPAKTIE „KOOP IN UW DORP”

Het reservenummer 245 831 wint de hoofdprijs ter waarde van 20 000 fr. in aankoopbons.

Deze aankoopbons zijn geldig tot 30 april 1987

MICHEL CAPOEN

Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE

Tel. 057/40 08 54

LOOD- en ZINKWERKEN
AANHANGWAGENS

HOBBYCENTER

Provenplein 56 - PROVEN

nu al plantaardappelen,
tuin- en bloemzaden

DE LOTDAGEN (vervolg van p. 138)

JULI 1986 :

(die overeenstemt met 1 januari 1986)

Voorspelling : De eerste helft van juli zou het mooist zijn; de tweede helft weer wankelbaar, doch van overvloedige regens weerom geen sprake.

Vastgesteld : Droog. Beginperiode tot 5 juli warm, daarna nog slechts 4 zomerdagen (15-16 en op 27-28 juli). Koud op 7, 24 en 25 juli.

Konklusie : De schoonste en warmste dagen kwamen in het begin (tot 5 juli) en dan in de tweede helft van de maand. Van de koude dagen is er in de voorspelling ook geen sprake. Voorspelling verkeerd. Dat er minder regen viel dan normaal is niet gezegd, alleen dat er van overvloedige regens geen sprake zou zijn. Regenval 32,8 mm / normaal 74 mm).

AUGUSTUS 1986 :

(die overeenstemt met 2 januari 1986)

Voorspelling : Weerom een maand zonder veel regen. Wisselvallig weder gedurende 't begin van de maand om te verbeteren tegen half-augustus.

Vastgesteld : Prachtig weer en warm tot de 17°. Herfstweer tijdens de laatste week. Van 18 tot 31 augustus lage temperaturen.

Konklusie : De voorspelling was volledig verkeerd. De eerste helft van de maand was niet „wisselvallig” maar warm en mooi. Tegen half-augustus kwam er geen verbetering, maar net het omgekeerde.

SEPTEMBER 1986 :

(die overeenstemt met 3 januari 1986)

Voorspelling : Zeer wisselvallig weer. Geen enkel ogenblik is de zon te zien geweest.

Vastgesteld : De koudste septembermaand van de voorbije 16 jaar. Tweemaal lichte vorst. Normale zonneschijn : 151 uren / normaal 154 uren.

Konklusie : Met de voorspelling „wisselvallig” kan men alle kanten uit. Maar dat het koud zou zijn (de koudste in 16 jaar), daarover geen woord en wat de zonneschijn betreft, volledig mis !

OKTOBER 1986 :

(die overeenstemt met 4 januari 1986)

Voorspelling : De mooiste zonnige dag van de lotdagen : dus mooie oktobermaand, gunstig voor het rooien van land- en tuinbouwgewassen.

Vastgesteld : Zeer zachte maand. Droog tot de 17°, maar daarna zeer nat. Herfststorm op 19-20 oktober, tot 130 km/uur aan zee.

Konklusie : De grote regenval in de tweede helft (117 mm, waar normaal over de hele maand 71 mm vastgesteld wordt) is niet vermeld, wel integendeel. De voorspelling is verkeerd.

NOVEMBER 1986 :

(die overeenstemt met 5 januari 1986)

Voorspelling : November zou het tegenovergestelde zijn van verleden jaar. Dus veel slecht weer.

Vastgesteld : Een zeer zachte herfstmaand. Veel zon. Nog 16° tot 17° op 13 november. Enkel de laatste drie dagen werd het koud. Neerslag normaal. Uren zonneschijn 84 / normaal 58.

Konklusie : Waar een slechte maand voorspeld werd kregen we er een zeer goede !

DECEMBER 1986 :

(die overeenstemt met 6 januari 1986)

Voorspelling : Een echte winterse decembermaand, met een lichte verbetering op 't einde van de maand.

Vastgesteld : Zacht en nat. Geen winterweer. Wel 4 dagen kouder op 't einde van de maand, juist voor kerstmis.

Konklusie : De voorspelling is net het tegenovergestelde van wat het geweest is !

Middeleeuwse poespas

Globaal bekeken zijn de voorspellingen voor 1986 glad verkeerd. Dat de maanden april en mei grosso modo en zeer summier juist voorspeld werden, is een toeval, dat bij elke pronostiek mogelijk is volgens de wetten van de waarschijnlijkheidsrekening. Men zou dus kunnen kwoteren met 2 op 12. De vastgestelde mislukkingen zijn overweldigend (10 op 12) en die komen elk jaar in min of meer dezelfde mate voor, want er bestaat geen enkel korrelatief verband tussen de zgn. lotdagen en de daaropvolgende maanden.

Het weer is de resultante van een ingewikkeld spel van hoogdrukgebieden, depressies, fronten, cyclonen, enz. dat niettegenstaande onze moderne wetenschappelijke inzichten,

gesofistikeerde apparatuur en een wereldomspannend waarnemingsnet, voorspellingen van een paar dagen op voorhand nog moeilijk maakt, hoe zou men met middeleeuwse poespas dan het weer een jaar op voorhand kunnen voorspellen ?

Roger-A. BLONDEAU

TE KOOP

- **GASKACHEL SUPERIA** (salon-model) voor schouw.
- **Kleine GASKACHEL** (zeer voordelige prijs) - 057/30 03 79.

Voor alle
BOUWWERKEN
BOUWMATERIALEN
GRAFKELDERS
GRAFMONUMENTEN

R. VERMEULEN & Zn

Haringestraat 75
8990 HARINGE
tel. 057/30 02 07

65 fr.

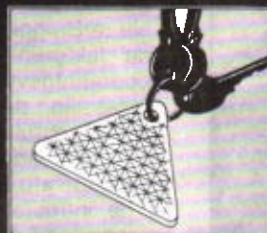
ECHOBLIX

65 fr.

**LAAT JE
ZIEN OF
JE BENT
GEZIEN.**

Tweezijdige reflektoren
in leuke vormpjes, aan
een touwtje of aan een
sleutelring.
Met de veiligheidsspeld
maak je ze vast in je
broek- of jaszak.
Als het donker wordt
laat je ze op kniehoogte
bengelen.

Dus, opvallen vóór het
te laat is.

WIJ VERZORGEN UW KOMMUNIEFEEST
MET EEN WAAIER VAN KOMMUNIEPRENTJES EN -MENU'S

DRUKKERIJ SCHOONAERT

Bergenstraat 14-16

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 79

SPAARKAS
ippa

Jacques PYFFEROEN

Graaf van Hoornweg 5

8994 KROMBEKE

Tel. 057/40 08 24 (tijdens kantooruren)

SPAAR- en BANKVERRICHTINGEN

Alle VERZEKERINGEN

Overname van uw bestaande polissen
Goedkope premies

Kantooruren :

Ma - di - wo - do - vr van 8 - 12 u.
zaterdagmiddag en op afspraak

KLEINE FISCALE KRONIEK

Nieuwe regeling inzake bouwen en verbouwen

Ingevolge de wet van 4 augustus 1986 (St.-Annaplan), zijn volgende wijzigingen gekomen die betrekking hebben op bouwen en het vernieuwen of herstellen van een WONING (die een beroepsgedeelte mag omvatten).

1° - Wijziging inzake BTW :

Sedert 1 maart 1982 was de BTW op nieuwbouw van private woningen (zelfs met beroepsgedeelte) verlaagd van 17% naar 6%.

Deze maatregel heeft echter een einde genomen op 31 juli 1986 en vanaf 1 augustus 1986 is het BTW-tarief van 17% bij nieuwbouw van een woning weer van kracht.

Uitzonderingen :

Blijft wel aan 6%

- vernieuwing, herstel en onderhoud (geen reiniging), aan een woning (zelfs met beroepsgedeelte), die tenminste 20 jaar geleden werd gebouwd.

- de werken moeten uitgevoerd worden door een geregistreerde aannemer. Let wel, er is goed na te gaan of de aannemer of de ambachtsman die de werken uitvoert wel

degelijk geregistreerd is op het ogenblik dat de werkzaamheden gebeuren. De vermelding van een registratienummer op zijn handelspapieren is hieromtrent geen waarborg (hij kan intussen geschrapt zijn). Bij twijfel doet men er goed aan dit na te vragen bij de Provinciale Registratiekommissie te Brugge - tel. 050/32 28 49.

- de facturen moeten op naam van de opdrachtgever opgemaakt worden en die moet zijn : de eigenaar, de huurder of de vruchtgebruiker.

De volgende keer handelen we over verhoogde aftrek voor de kapitaalaflossingen en de interesten van hypothecaire leningen, gewaarborgd door een schuldaldoverzekering.

Serge Blondeau

Fiscaal Adviseur UFSAL - tel. 057/30 01 44

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Huwelijk :

- Filip Quaghebeur van Krombeke met Nancy Soulliaert van Roesbrugge.

Geboorte :

- Nick Boury, zoon van Frankie en Sabine Creus.

Geert en Rik VANDEVELDE danken allen die hebben bijgedragen tot het behalen van de prinsentitel en het weislagen van de 15^e Prins Karnaval-verkiezing van de Landelijke Pleuten.

GROEPSFEEST CHIRO HARO

Het museum van Maximiliaan Haro

Op zaterdag 28 maart '87 verwacht Chiro Haro vanaf 20 uur heel wat bezoekers in het museum van Maximiliaan Haro, voor de gelegenheid ondergebracht in de feestzaal van Patrick Gunst (Christen Volkshuis) te Roesbrugge.

Naast het optreden van heel wat bekende en minder bekende kunstenaars, wordt u op een heel speciale wijze vergast op een „bizar broodje met beleg“. Ook een film- en diavoorstelling over deze kunstenaars tijdens hun toernee in Olmen (Bivak 86) staan op het programma.

Chiro Haro rekent er alvast op U daar te mogen ontvangen. De dienst Kunstzaken zal er ook zijn.

Voor alle leden : om 17.45 u. samenkomst voor de groepsmis (18 u.).

DIAVOORDRACHT

Onze gemeente Roesbrugge-Haringe en Groot Poperinge

Aan de hand van vele dia's, genomen van oude postkaarten en actuele dia's nemen wij een kijkje in onze deelgemeente en ook in Groot Poperinge.

Spreker Marcel Delanote vertelt ons de geschiedenis en de evolutie van onze gemeente. Hij wijst ons ook op vele merkwaardigheden in Roesbrugge, Haringe, Watou, Proven, Krombeke, Reningelst en natuurlijk ook in onze Hoppestad Poperinge. Een uitstekende gelegenheid om onze streek beter te leren kennen.

Deze voordracht heeft plaats op zondag 8 maart om 16.30 u. in zaal „Christen Volkshuis“, Prof.O.Rubrechtstraat te Roesbrugge. Iedereen is van harte welkom.

KABARET

Het Stavelse Kabaretgezelschap zorgt ook dit jaar voor een paar dolle avonden.

Op zaterdag 14 en 21 maart te 20 u. in de Gemeentezaal wordt het lachen geblazen. Het programma omvat liedjes, sketches, humor en komische situaties.

Inkom 80 fr. - kinderen 40 fr.

Kaarten bij W. Laureys, Zwanestraat 7, Stavelse - 057/30 00 17 of bij de spelers.

TE KOOP

- **WASMACHINE SIERA**, 3 j. oud, in zeer goede staat - 057/30 06 48.

Fruitkaarting bij het Rode Kruis

De plaatselijke afdeling Roesbrugge omvat uit de gemeente Alveringem de dorpen Stavele, Beveren, Gyverinkhove, Leisele en Izenberge; uit de gemeente Poperinge de dorpen Haringe, Krombeke, Proven en Roesbrugge.

Onze activiteiten kunnen ondergebracht worden in het opleiden van de bevolking in E.H.B.O., voorlichtingsavonden, uitbouwen van de Hulpdienst, het verzorgen van preventieve hulpverlening, bloedtransfusiedienst en sociale bijstand.

Verleden jaar werden drie basiskursussen gegeven. Daarbij twee cursussen Helper. In verschillende dorpen gaven we eveneens een voordracht "Thuis Pluis", en momenteel wordt werk gemaakt van C.P.R.-opleiding: 3 minuten om een leven te redden!

Onze hulpdienst zorgt niet alléén voor de preventieve hulpverlening, maar oefent zelf regelmatig om het hoofd te kunnen bieden aan eventuele rampen. In het totaal werden er 1475 uren gratis door onze helpers gepresteerd.

De bloedkollekten worden thans gehouden in Roesbrugge, Proven en Krombeke. In de toekomst kan uitgezien worden naar andere mogelijkheden.

Maar alles kost geld. Veel geld. Om onze financiële problemen wat op te lossen, houdt onze afdeling een FRUITKAARTING. De opbrengst wordt integraal gebruikt voor het aankopen van nieuw materieel. Deze kaarting vindt plaats in ons nieuw lokaal (gemeentehuis te Roesbrugge) op zaterdag 21 maart vanaf 18 uur en zondag 22 maart van 10 uur tot 13 uur en vanaf 18 uur.

DROOG BRANDHOUT

eik + beuk

gezaagd en gekleefd

zich wenden :

Guido Gezellestraat 11

VLAMERTINGE — 057/20 59 03

depot :

Kapellestraat 25

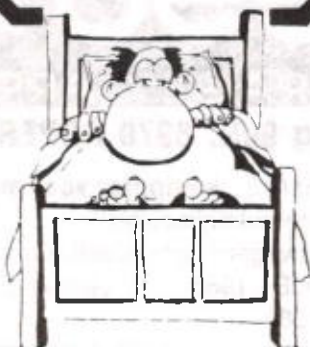
SINT-JAN-TER-BIEZEN (WATOU)

(open iedere maandag)

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

VERZEKERINGEN
PRINZIE
LENINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Agentschap Krediet aan de Nijverheid

Provenplein 39A - 8994 PROVEN-POPERINGE

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

**HET
KWALITEITSMERK**
Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

**HOUTHANDEL
FIRMA MAERTEN p.v.b.a.**

Bruggestraat 26-28
8970 POPERINGE

**M Massieve
stijldeuren**

Verf - Behang
Vloer- en muurbekleding
Handdoeken
Alle isolatie
Glaswol - Isomo - Polyrethaan

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

Blasiusstraat 17c - KROMBEKE

Tel. 057/40 09 40

Michel BAELE

**Bankelindeweg 29 C
8994 KROMBEKE**

CENTRALE VERWARMING

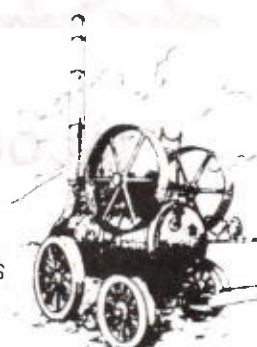
ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorten :

- Dieter Vandromme, z. v. Bart en Greet Verdonck (Stavele).
- Dimitri Soete, z. v. Geert en Marie-José Carette (Stavele).

Huwelijksaankondigingen :

- Stephane Mercier van Stavele met Christel Dejaegher van Veurne.
- Marnick Coutereel van Beveren met Monica Beck van Beveren.

Overlijdens :

- Georges Monkerhey, 73 j., echtgenoot van Marguerite Coppein (Stavele).
- Jeanne De Carne, 80 j., ongehuwd (Stavele).

K.B.G. Beveren-IJzer

Kaarting van 14 februari 1987.

Behaalden drie partijen :

Depreiter Marcel	300 p.
Debeer Clara	284 p.
Nultens Jeanne	279 p.
Dewaele Firmin	265 p.
Hauspie Marcel	259 p.
Vercruyce Anna	229 p.

Klassement na twee kaartingen :

Ganne Marcel	5-609
Kino Firmin	5-545
Warreyn Maria	5-529
Vercruyce Rapaël	5-503
Debeer Clara	5-466
E. H. P. Crevits	4-625
Depreiter Marcel	4-593
Mernhout Maria	4-541
Craye Albert	4-507
Nultens Fursy	4-487

AANDACHT : De eerstvolgende kleine kaarting is gesteld op donderdag 5 maart te 13.30 u. Om 14.30 u. is er een voordracht gepland „Met gepensioneerden in beweging“. Het bestuur rekent op uw aanwezigheid.

Provenseweg 90B, 8970 POPERINGE - 057/33 47 92

- ☐ **UNIEK IN BELGIË : komputer voor motortest**
- ☐ Hypermoderne autolakspuiterij
- ☐ Tweedehandswagens, onmiddellijk uit voorraad leverbaar :
Mercedes 190E - 1985 Golf Mach - 1985
BMW 320 - 1982

Volkstoneel Frans-Vlaanderen

Op vrijdag 13 maart te 20 uur in "De Gouden Arend", te Roesbrugge: optreden van Flor Barbry's Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen met "Komedie om geld.."

Na een paar jaar onderbreking - veroorzaakt door het afgelasten van de toneelvoering wegens te barre weersomstandigheden - worden de toneelliefhebbers opnieuw in de gelegenheid gesteld ter plaatse een opvoering mee te maken van de alom bekende groep Flor Barbry's Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen. Dit seizoen brengen ze de komedie van de Nederlander A. Bromet voor het voetlicht, namelijk "Komedie om geld..", dit in een bewerking door wijlen Flor Barbry.

"Komedie om geld..", hekelt op luchtige wijze, doch zeer uitdrukkelijk, de schijnheiligheid en hebzucht. Het beetje "Farizeïsme..", dat bij ieder van ons soms de bovenhand haalt, neemt in dit stuk weliswaar enorme proporties aan. Het zijn de jongeren, die -

niettegenstaande hun jeugdige roekeloosheid en ogenschijnlijke onverschilligheid - de tegenpool van het stuk uitmaken en de hypokrisie terechtwijzen. Wellicht een ode aan de jeugd?

Zoals bij komische situaties vaak het geval is, berust dit blijspel op een eerder tragische gebeurtenis. Nonkel Charel, een welstellend bankier, werd zwaar gewond bij een verkeersongeval. Men vreest voor zijn leven. De motorrijder, die hem aanreed, pleegde vluchtmisdrijf. Het toeval wil... De rest kan je vernemen door een opvoering bij te wonen van Flor Barbry's Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen. Aldus geniet je van de inhoud, van het steengoede toneelspel van de spelers, die de moed hebben om het werk van Flor Barbry bij ons en in Frans-Vlaanderen voor te zetten.

Toegangsprijs : 200 fr., DF-leden : 150 fr., houders van P.C.P.-kaart : 180 fr.
Kaarten te bekomen bij DF-bestuursleden of op het sekretariaat van DF-IJzerweelde.

Alles voor de „DOE HET ZELVER”

Behangpapier
Verfwaren
Gordijnen
Vloerbekleding
Onderhoudsprodukten

JACQUES BERQUIN

**Couthoflaan
8994 PROVEN**

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

ALLE LENINGEN

- ★ persoonlijke
- ★ financieringen (auto nu 0,46%)
- ★ hypotheaire

**GOEDKOOP
DIREKTE BESLISSING
DISKRETIE**

BEL LEO LEPEE

057/30 04 60

057/40 01 12

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND MAART

Kaartingen

- Roesbrugge, bij Mevr. J. Deroo-Denys
maandag 2 maart
maandelijke kaarting
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend”
zaterdag 7 maart
maandelijke kaarting
- Roesbrugge, bij P. Gunst
maandag 9 maart
maandelijke kaarting
- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 11 maart
puntenkaarting „Derde Leeftijd”

ROESBRUGGE

Bij Joël en Paula Deroo-Denys
13 - 14 - 15 MAART

BOERESAUCISSENKAARTING

t.v.v. Minivoetbalploeg „De Blauwers”

- Proven, zaal „St.-Elooi”
zaterdag 14 en zondag 15 maart
Kaas- of garnalenkrokettenkaarting
t.v.v. Eekhoutenvrienden - Proven
- Beveren, in „De Kruisstraat”
maandag 16 maart
maandelijke kaarting
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon
zaterdag 21 en zondag 22 maart
maandelijke kaarting
- Beveren, bij R. Maelstaf
zaterdag 21 en zondag 22 maart
Handdoekkaarting
- Roesbrugge, lokaal Rode Kruis
zaterdag 21 en zondag 22 maart
Fruitkaarting
t.v.v. Rode Kruis
- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 24 maart
puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Stavele, bij G. Dequeker
27 - 28 - 29 maart
Saucissenkaarting

Vogelpik

- Roesbrugge, bij Maria Soenen
zaterdag 7 maart
smijting voor de Handelspikkers
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon
zaterdag 7 en zondag 8 maart
smijting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend”
zaterdag 28 maart
smijting voor de Arendpikkers

K.A.V. en Jong-K.A.V.

- Maandag 9 maart om 19.30 u. in de parochiezaal te Roesbrugge : „Vrouwen in de Bijbel, wat zeggen ze ons?”. Gespreksavond als vastenbezinning.
- Woensdag 18 maart om 20 u. in de parochiezaal te Roesbrugge : „Zet de radio wat zachter.”

W.T.C. Karel de Blauwer

- Algemene vergadering op zaterdag 7 maart om 16 u. en laatste dag voor inschrijvingen, dit in het lokaal „De Gouden Arend”

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Ekonomie en prijzenbeleid zijn ingewikkelde dingen, die een gewoon mens maar moeilijk kan begrijpen. Vroeger was dat veel eenvoudiger, als de boter en de eieren aan afslag toe waren, kocht men de taarten ook goedkoper, de logika zelf, maar tegenwoordig is het veel ingewikkelder.

In de jaren zeventig tot tachtig steeg de index voortdurend en was de levensduurte niet meer bij te houden. Elke maand gingen de prijzen omhoog. De ekonomen beweerden dat dit te wijten was aan de hoge lonen, de dure interesten, de hoge dollarkoers en de zware olieprijs. Dat moest veranderen en het enige waarop men pak had, waren de wedden en lonen en die haalde men drastisch naar beneden, door inleveringen. Dat inleveren is nu al jaren aan de gang, de interesten en de dollarkoers zijn ondertussen ook naar de diepte getuimeld en de olieprijs zijn 35 % gezakt ! Maar... de afgewerkte produkten, die blijven stabiel, altijd even duur. Dat heeft natuurlijk tot gevolg dat de winstmarges in de industrie gevoelig zijn gestegen en dat de fabrikanten met dikke portefeuilles rondlopen. En denk maar niet dat ze die gebruiken om nieuwe arbeidsplaatsen te creëren, niemendalle van, de werkloosheid neemt toe ! Zodat we kunnen vermoeden waar al de miljarden, die naar het buitenland zijn gevlucht, vandaan komen.

Om die hogere winsten wordt er niemand lastig gevallen, verre van daar, ze hebben met het St.-Annaplan nog de Bijzondere Belastinginspektie, de zgn. BBI, die aangeeld was om de grote fraude op te sporen, gekortwiek (al zegt de minister ook dat het niet waar is, maar het is wel waar !), die mogen in het vervolg alleen maar de kleine uitbaters embêteren. De miljoenenfraudeurs moet men met rust laten. Er zijn te flagrante zaken aan het licht gekomen en ze hebben zelfs een gewezen eerste-minister voor de rechter gesleept, waar zou dat eindigen ?

Omdat de grote winsten onvoldoende belast worden komt er natuurlijk te weinig geld in de staatskas, dat is nog onlangs gebleken : men komt weer wat nieuwe miljarden tekort ! Men zal die waarschijnlijk weer trachten te besparen op de zieken, de gehandicapten en de vervangingsinkomens !

„Van sparen en besparen gesproken”, zegt Gusta, „weet je hoeveel kabinetsmedewerkers, t.l.z. politieke helpers, van onze ministers er rondlopen ? Niet minder dan drieduizend, en dat niettegenstaande er hen nog een hele administratie ten dienste staat. En die drieduizend politieke helpers, kosten allen samen 4 371 miljoen ! En de man die voortdurend op besparingen aandringt, Guy Verhofstadt heeft er 127, dat is op één na het meest ! Jongen, jongen toch, 't zijn mannen van luister naar mijn woorden, maar kijk niet naar mijn daden !”

Wist ik al lang,
Pol

HOSPITALISATIEKOSTEN VOLLEDIG TERUGBETAALD VOOR TROUWE SPAARDERS

NEEM EEN 21+ SPAARREKENING BIJ DE GROEP ARGENTA

Uw kantoorhouder :
KRIS ROSSEEUW

Provenplein 48
8994 Proven (30 03 55)

uw appeltje voor de dorst

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT
KROMBEKE 057/40 00 35

FORD Escort '86 diesel	VW Golf '85 diesel
PEUGEOT 604 '82 diesel	OPEL GSI '85 coupé
VW Golf LD '84 diesel	MERCEDES 240 '84

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

Kent U de mode ?...
Weet U wat "in" is ?

Inzake - Schoenen
- Handtassen
- Sportartikelen

Voel je goed in je schoen

Kijk en kies bij

Schoenen Ig. PARENT - MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 20

Grote keus in alle prijsklassen
voor jong en voor ...
de derde leeftijd

Blauw 36/41

Blauw + groen 23/39

Blauw - naturel 36/41

Rood - wit - groen

Blauw + groen 30/39

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

't Was op è ongehoord schoonen achternoene in den uitkommen, dat meneere paster Goeman van Bulskamp wegreed met z'n veloo op huisbezoek.

„Met zulk schoon weere, ga'k naar den vers-ten hoek!“ zei'n in zyn eigen .

O! è stil baantje reed'n er naartoe, ol rondkyken naar de schoonigheid van de verjongde velden. Op è zeker moment, ols'n op è lichte hoogte kwam kon'n niet laten van of te springen van zyn veeloo om rond te kyken. 't Was wonderbaar om zien. Geheel die weemeligen van jong groen en lichtgeel en purper en hemelsblauw ol deur mekaar. Zo verre of dat je kyken kon! Daartusschen die blekkerende witte gevels en roode daaken en voorenaan, 'n witte zwerm zeemeeuwen die in de lucht olle soorten van raare tuimeletten mieken rond'n boer, die op zyn trakteur zat te ploegen ... 't Was djuuste gelijk of dat 't ollemaale vers uit de grond gekroopen kwam.

„Hewè, Onzen Heere, je bluufft gy nog osan den grootsten toovenaar die er bestaat, wei!“ monkelde meneere paster, ols'n weere op zyn veeloo zat ...

By de weeuwe Verdoncks aangekommen ging'n ol 't hekkentje langs de gevel, want è wiste wel dat op de buiten de voordeuren osan toe bleeven teegen de rondloopers. 'n Klopte op de deure van de keuken ... „Geen belet, Zulma!“ riep'n ... „'t is goe volk!“

„Maar meneere paster!“ riep Zulma ... „blyde van joen te zien. Komt zeere binnen en zet je, 'k gaan è glas bier schinken!“

En binst dat meneere paster met smaake zyn pinte dronk, begoste z'aan è lange konversatie.

't Was ol achter de vieren ols de paster opstond om voort te gaan.

„En hoe is dat met Martientje? 'k Zien heur schoon portret daar staan ... 't is ol è ferme dochter, die oek ol gauw gaat uitvliegen!“ lachte de paster.

„Och zwygt, wei!“ zuchtte Zulma ... „dat is nog maar zeventiene en dat klapt oek ol van vrijen en trouwen en ze kunnen begot nog maar met ruuze olleene ... hu...hu...“

„Olleene wuk?“ vroeg de paster.

„Hewè, alleene kommissies doen, wil 'k zeggen!“

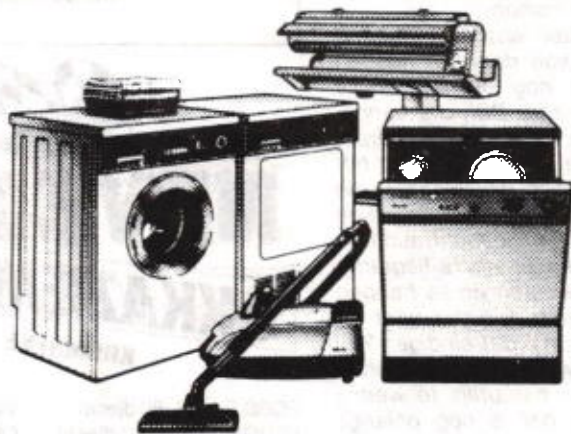
„Niet overdrijven ennée Zulma!“ suste de paster ... „ze kunnen oek jonk en goed trouwen!“

„Ja!“ riep ze ... „ik hèn hier genoeg hoort en è zien van dat jonggetrouwd koppel dat hier nevens weunde. Dat wuuvetje noemde Roza ... Wel, in 't eerste, je had dien vent moeten hooren ols 'n thuiskwam! 't Was osan: „Roosje, schatje, waar zy je?“ Maar achter è paar maanden riep'n ol: „Rooze, waar zit je weere, 't eeten is koud!“ En 't jaar was nog niet tenden ols'n op è avond in 't deuregat stoeg te tieren: „Die leelyke rosse, z'is weg!“

„Hewè, ols dat ol zoo slecht gaat!“ zei de paster in 't buitengaan ... „dat verwondert mien styf dat er niet veele meer gaan leeren voor paster!“ en è reed weg ol hertelijk lachen ...

KWAAK

De huishoudtoestellen van Miele. Wij tonen u hoe ze werken.

U bent van plan een nieuwe was-, droog- of afwasauto-maat te kiezen? Of een ander toestel voor het huishouden? Wij vertellen u precies waar-op u in zo'n geval allemaal moet letten.

Miele
Investeer in kwaliteit.

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

Eigen service

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Durvers uit de Westhoek

DE BOEK- en STEENDRUKKERIJ DE CARNE te STAVELE (1)

Het verhaal van iemand die het nog heeft meegemaakt !

De eerste drukkerij van Alexis De Carne, gelegen achter het woonhuis

In de landelijke dorpen van de uiterste Westhoek, tussen Poperinge, Veurne en Lo, die volledig op landbouw en veeteelt aangewezen waren, is er tijdens en na de Eerste Wereldoorlog, van enig industrieel bedrijf van betekenis - afgezien van een hele reeks, meestal kleine, brouwerijen - nooit sprake geweest. Maar er was toch één uitzondering : „De Boek- en Steendrukkerij DE CARNE te Stavele” !

Wat er daar op dat kleine agrarische dorp, in de kuip van het Veurne-Ambachtse, afgelegen van grote wegen, waar er noch spoorweg noch buurtspoorweg, noch elektrisch net voorhanden was, en waar men geen geschoold personeel kon vinden, werd gepresteerd, lijkt op de pioniersverhalen van de Far West !

Immers, na de Eerste Wereldoorlog is de drukkerij De Carne te Stavele, meer dan tien jaar, voorzeker wel de grootste en bekendste drukkerij geweest van de streek. Afgezien van administratieve- en boekdrukkerij (typografie) werd zij ook steendrukkerij (litografie), en van dit soort bestonden er maar enkele in de hele provincie.

Hoe het groeide

Nog geen vijf jaar nadat priester-dichter Alexis De Carne van Stavele, in 1883 te Roeselare op 35-jarige leeftijd was overleden, werd in het ouderlijke woonhuis van de dichter aan de dorpsplaats te Stavele, een neef

van hem geboren, weer een Alexis De Carne, die kort vóór de Eerste Wereldoorlog in het achtergebouw van datzelfde huis een kleine drukkerij zou opstarten, om er in de bescheiden behoeften van het dorp en de omgeving te voorzien, in aanmerking genomen dat in

het nabijgelegen Roesbrugge, drukker Al-laert bedrijvig was.

Maar onder de oorlog, toen heel de onbezette Westhoek drukke zaken deed, nam ook de drukkerij van Alexis De Carne (die om gezondheidsredenen van militaire verplichtingen was vrijgesteld), een serieuze uitbreiding en ging hij zich toeleggen op het drukken van boeken en krantjes.

In zijn interessante bijdragen over de Eerste Wereldoorlog, verschenen in *De IJzerbode*, heeft Roger Lanszweert nauwkeurige gegevens verstrekt over de verschillende frontblaadjes die bij De Carne van de persen kwamen (zie *De IJzerbode* 1981/11). Daar werd ook in de jaren 1916-1917 ROND DEN YZER gedrukt, een „*Letterkundig Tijdschrift voor Belgenland / Verschijnende alle veertien dagen*”, gesticht door de priester Julius Valckenaere (1866-1930) van Handzame, met medewerking van Herman Vandergucht van Lo, terwijl een zekere Paul Maes van Vlamertinge, die te Stavele gevlucht was, optrad als redaktiesekretaris. In 1917 werd daar ook een verzenbundel van Valckenaere uitgegeven, die geschreven was onder de pseudoniem *H. Norda*, nl. *Oorlogsgedichten van den Yser en het Yserland*, terwijl achteraf de bijdragen van Herman Vandergucht, die gepubliceerd waren in bovengenoemd „*Letterkundig Tijdschrift*”, daar eveneens in boekvorm zijn verschenen.

Toen op 15 augustus 1916 prinses Marie-José haar eerste kerkcommunie zou doen in de kapel van de *Scholen van H.M. de Koningin* te Wulveringem (nu Beauvoorde), werd hiervoor bij De Carne een herinneringskaart gedrukt met een *Eerste-kommunielied*, dat bij die gelegenheid door de andere kommunkantjes werd gezongen. De tekst was van E.H. Cyriel Verschaeve en de muziek van Emiel Hullebroeck !

Alexis De Carne verzorgde ook bevolkingsregisters en allerhande formulieren voor gemeenten en openbare besturen. De vader van de drukker was de Stavelse gemeentesekretaris Remi De Carne, die de modellen van die druksels kon ontwerpen aan de hand van gegevens die verschenen in de *Moniteur Belge* (toen nog met eentalige titel, maar sedert 1895 met tweetalige tekst), alsmede uit de provinciale onderrichtingen.

Tijdens het Duitse lenteoffensief van 1918, werd Stavele beschoten en menigeen ging op de vlucht naar Frankrijk, uit vrees voor

een doorbraak. Zo ook de familie De Carne, die uiteindelijk in Nice terecht kwam. Daar zou helaas op 16 oktober 1918, drukker Alexis De Carne, op 30-jarige leeftijd overlijden aan de gevolgen van de Spaanse griep, een pandemie die aan twintig miljoen mensen het leven zou kosten!

Kort daarop keerden Jozef en Aimé De Carne, de broers van Alexis, die net als Pier de Smid uit de TV-serie *De Paradijsvogels* „vier jaar aan den IJzer“ hadden gestaan, gezond en wel uit de oorlog terug en eendrachtig besloten zij, niet alleen de drukkerij verder uit te baten, maar ze bovendien een aan die tijd aangepaste uitbreiding te geven.

Vooraleer daaraan te beginnen traden beiden - Jozef en Aimé - op dezelfde dag, 27 augustus 1919, in het huwelijk met de gezusters Van Raepenbusch, respectievelijk met Elisa en Lea (gezegd Lima), in de door de oorlog geteisterde kerk van Hooglede.

De bestaande drukkerij, waar er toen vijf mensen in dienst waren, draaide weldra op volle toeren. In die dagen werd daar o.m. de dichtbundel *Doornenkronen*, van de leperse postontvanger Leo Raeckelboom, gedrukt. Weldra zouden de nieuwe uitbaters uitkijken naar een zetmachine of lynotype, om van dat vervelende handzetswerk af te geraken en de produktiviteit op te voeren.

In de jaren kort na de oorlog werd er bij De Carne ook een werkje (boek of pamflet) van Cyriel Verschaeve gedrukt, en de jongste werknemers van de drukkerij, Emiel Boussemaere en Marcel Schoonaert kregen de opdracht het boekje van huis tot huis te gaan verkopen, te Stavele, maar ook te Alveringem en in de hele omgeving, waar ze met de fiets naartoe trokken. Ter illustratie van die tijd dient er vermeld dat die jonge werknemers van 16 of 17 jaar, toen vijf frank verdienden in twee weken van zes dagen!

Dank zij het verzorgde werk dat er werd geleverd kreeg de Stavelse drukkerij o.a. de opdracht een atlas te drukken, voor de nog steeds bestaande uitgeverij Van In te Lier.

In die tijd werd er ook overwogen naast de typografische drukkerij een steendrukkerij te installeren, om te kunnen doordringen in de industriële en publicitaire wereld.

De Carnes elektrifikatie van Stavele

Achteraf bekeken was het natuurlijk een gewaagde zaak, om in het afgelegen, landelijke Stavele met een steendrukkerij te beginnen. Ten eerste vroeg dit grote investeringen, ten tweede moest een dergelijke onderneming om renderend te zijn, bestellingen

In de jaren twintig : de drie huizen De Carne
Vooraan links, weg van de rooilijn - en niet te zien op de foto - lag het gebouw van de steendrukkerij (de vroegere herberg In de Kuiperij).

met grote oplagen kunnen binnenrijven, dus opdrachten van belangrijke firma's, waarvan er echter in de streek maar bitter weinig te vinden waren; ten derde was er behoefte aan mensen die vertrouwd waren met het vak, niet alleen een bekwame litograaf, maar ook een litografisch tekenaar en ten slotte - en dat was misschien wel de voornaamste hinderpaal - moest men om de machines die men op het oog had te laten draaien, over elektrische drijfkracht beschikken, en dat ontbrak te Stavele. De elektrifikatie was nog niet tot daår doorgedrongen en het zag er niet naar uit dat die binnen afzienbare tijd te verwachten was. Het zou inderdaad nog jaren duren vooraleer de tweede industriële revolutie de landelijke dorpen van de Westhoek zou bereiken. De gebroeders De Carne dachten dan maar dat ze zelf moesten doen wat niet van overheidswege gebeurde, en ze besloten, om hun bedrijf van de nodige elektrische stroom te voorzien, hun eigen centrale te bouwen.

Het ganse De Carne-complex bestond tot dan toe uit drie grote woonhuizen, aan de linkerkant bij het binnengaan van de Zwanestraat. In het eerste woonde Aimé, die er een goed beklante winkel van voedingswaren, textiel en bureelgerief uitbaatte; het tweede -

een nieuwbouw van 1914 - was betrokken door Jozef en het derde vormde het eigenlijke bedrijfsgebouw, met vooraan het bureel, daarachter de stapelplaats voor papier, gevolgd door een soort bergplaats voor allerlei materiaal, die weldra zou omgevormd worden tot een werkplaats waar vrouwelijk personeel plak- en plooiwerk zou uitvoeren en waarin ook de boekbinderij was ondergebracht, tenslotte kwam men in de drukkerij. Aan het woonhuis van Aimé De Carne paalde de onbewoonde herberg *In de Kuiperij*, die bij de beschieting van Stavele nogal wat gehavend werd. Men kocht dit pand om er de ontworpen steendrukkerij in onder te brengen, maar vooraleer dit kon gebeuren werd er achteraan, goed zichtbaar van op de straat, een nieuw gebouw opgetrokken om er een elektrische centrale van te maken. Hoog in de voorgevel werd in grote rode letters geschilderd: **BOEKDRUK - STEENDRUK**.

Dat nieuwe gebouw bestond uit twee lokalen. In het eerste lokaal werd een zware stoommachine geïnstalleerd, die een grote dynamo aandreef. Die stoommachine was afkomstig van de mechanische maalderij van Theopheel Alexander, gelegen in de Krombe-

(vervolg blz. 153)

BOUWWERKEN HUGO VERMEULEN

Obterrestraat 56
8994 PROVEN
Tel. 057/30 06 74

★ Wij doen alle afbraak- en grondwerken
met kraan of bulldozer.

NIEUW : aanleg en asfalteren van opritten en parkings.

Beschikbaar aan zeer voordelige prijzen :
MATERIALEN UIT AFBRAAK :

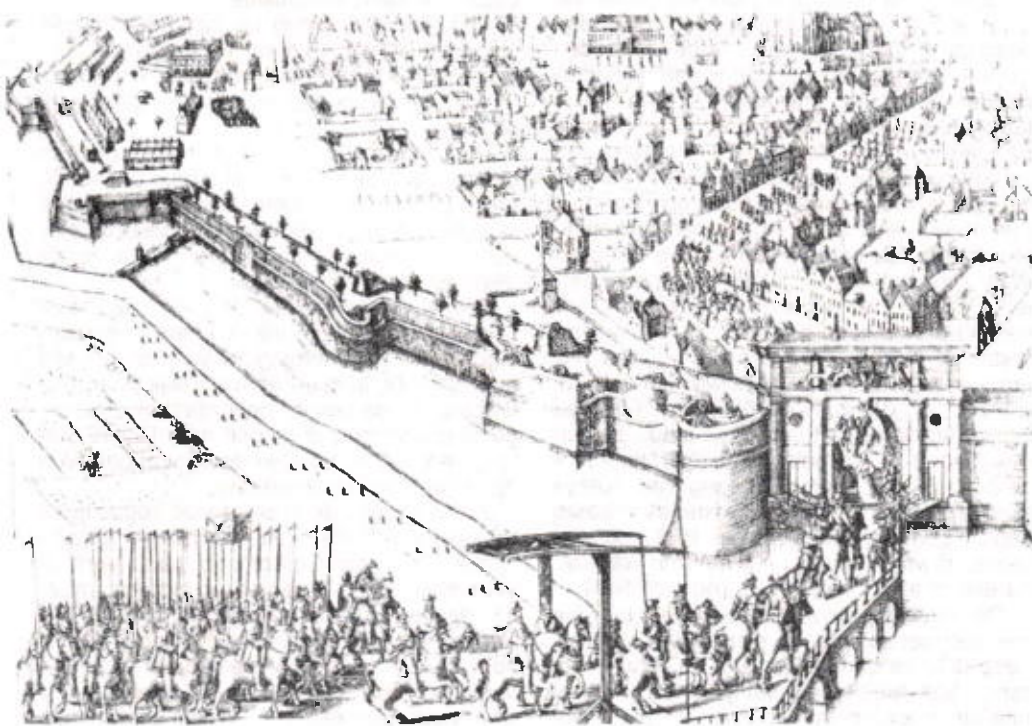
- 1 lot dallen,
- 1 lot WC-potten, open model
- deuren en vensterramen,
- allerlei dakpannen, enz...
- steenbrokken,
- geleverd met kamion,
- aarde voor opvulling,
- goede teelaarde,
- geleverd met kamion.

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (31)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie !

Wat voorafging : *Geloof en ketterijen in de Middeleeuwen / Het lutheranisme in Vlaanderen en in de Westhoek / Het calvinisme / De eerste emigranten en de eerste hagepreek / Het concilie van Trente en het Eedverbond / De beeldenstorm en zijn oorzaken / Aanval op Veurne / Wattrelos werd Waterloo / Austruweel en Valenciennes / De repressie vóór Alva / De Bloedraad / Vrijbuiters in de Westhoek / Terreurdaden en moorden te Houtkerke, Oostcappel en te Roesbrugge / De samenzwering van Spanjaardsdale / De moorden te Reningelst / Invasie uit Engeland / De moordexpeditie van 26 januari 1568 / De aanhouding van Hanecamp / Moorden te Roebroek / Aanhouding en terechtstelling van Camerlynck / De Tachtigjarige Oorlog / Moord op de pastoor van Herzele / Invasie van uit Nieuwpoort / De "kerken onder het kruis" / Het Eeuwig Edikt / De calvinistische republiek / De Religievrede / De Malcontenten / De Westhoek onder troepenterreur / Matthias, Anjou en Farnese / De tactiek van Farnese / Het hinderlijke fort van Roesbrugge / De terugkeer van de Spaanse troepen / Farnese in de Westhoek / Het begon met Duinkerke / De smalle steden van de Westhoek / Ieper onder de calvinistische diktatuur / De wanhoop van Farnese / De kapitulatie van Ieper.*

De intocht van Farnese te Antwerpen (27.08.1585) naar Frans Hogenberg

De verovering van Brugge en Gent

Na Ieper kwam Brugge aan de beurt. Op 5 augustus 1583 hadden de burgemeesters en schepenen van Brugge en het Brugse Vrije, Karel van Croy, prins van Chimay, aangesteld tot goeverneur en kapitein-generaal van het hele gebied. Het was Croy die de mislukte hulpexpeditie naar Ieper had gestuurd. In januari 1584, toen Ieper reeds de meeste moeite had om stand te houden en anderzijds de garnizoenen van Damme en Sluis aan het muiten waren geslagen, omdat ze niet betaald werden, wist Brugge dat het op niet veel hulp kon rekenen, want Gent was intussen ook omsingeld. Bovendien, wat men weldra van Gent vernam was maar weinig bemoedigend.

In de zomer van 1583 hadden in de Arteveldestad de partijgangers van Hembyze (die

in 1579 door de prins van Oranje was verbannen), weer de macht in handen gekregen, en in augustus 1583 was Hembyze, samen met Dathenus, naar Gent teruggekeerd. In maart 1584 vernam de goeverneur van Brugge dat Hembyze contact had gezocht met Farnese en dat vertegenwoordigers van deze laatste te Gent waren aangekomen.

Intussen was een huisjonker van goeverneur Croy in handen gevallen van de troepen van Farnese, en de jonge edelman was bereid zijn meester tot onderhandelingen aan te sporen. Het overleg had plaats op 11 maart 1584 te Doornik en ook een Gentse delegatie nam er aan deel. Aangezien Farnese er echter de volledige opheffing van de gereformeerde godsdienst eiste en voornamelijk Gent - die 150 predikanten telde - meende hieraan niet te kunnen toegeven,

kwam men niet tot een overeenkomst. Toen men te Gent zelf vernam welke eisen Farnese stelde, maakten harde calvinisten zich meester van de stad om zeker te zijn dat er geen concessies zouden gedaan worden. Zij vroegen en kregen nog hulp van zeven vendels voetvolk en twee afdelingen ruitery uit Antwerpen en Brussel.

Toen bekend werd dat Ieper op 7 april 1584 in betrekkelijk gunstige voorwaarden had gekapituleerd, besloten Brugge en het Brugse Vrije, op 20 mei 1584, eveneens tot overgave. De voorwaarden waren nog gunstiger dan voor Ieper, want Brugge kreeg niet eens een militaire bezetting en het eigen stadsgarnizoen dat zich had overgegeven en uit acht vendels Schotten bestond, werd op eigen verzoek, in het leger van Farnese opgenomen. Zij die volgens de calvinistische religie wilden leven, zouden vrij mogen vertrekken, naar de plaats van hun keuze, en ze zouden zelfs naar Brugge mogen terugkeren, als ze tenminste niet in een vijandelijk land vertoefd hadden en de magistraat erin toestemde ze binnen te laten. In dat geval zouden ze mogen beschikken over hun roerende en onroerende bezittingen.

De onwil van Gent beviel Farnese niet en hij verhoogde toen de druk op de stad en gaf haar nog acht dagen de tijd om van dezelfde voorwaarden te genieten als Brugge. Maar Gent antwoordde op 26 mei 1584 dat men wel wilde reconciliëren, maar op voorwaarde van vrije uitoefening van de gereformeerde religie om „God te dienen naar zijn geweten”.

Dit antwoord had een nog meer nijpende omsingeling van de stad tot gevolg. Hembyze die begreep dat men uiteindelijk aan hongersnood zou bezwijken onderhandelde verder met Farnese en verklaarde zich bereid : „Zijne Majesteit nederig te dienen”. Maar in verbitterde strijd bleven de harden hopen op bijstand van buiten de stad, en zelfs de moord op de prins van Oranje, op 10 juli 1584, door een aanhanger van de Spaanse koning, kon hen niet tot wanhoop brengen. In Gent woedde er eigenlijk een meedogenloze strijd tussen harden en laksen. Op 4 augustus werd Hembyze, die om zijn kontakten met Farnese voor verraad ter dood veroordeeld was, gehalsrecht.

Op 18 augustus 1584 viel Dendermonde, terwijl het langs alle zijden omsingelde Gent zijn doodsstrijd beleefde. Op 1 september 1584 kwam het tot nieuwe onderhandelingen, die leidden tot de overgave van de Arteveldestad op 17 september 1584. Niettegenstaande Gent zich aan een harde kastijding verwachtte gaf ook hier Farnese blijk van mildheid en schonk hij de stad een algemeen pardon. Zij moest wel tweehonderd duizend gouden dukaten en drie gijzelaars leveren, maar deze werden weldra begenadigd. Het verzoek van de protestanten om hun godsdienst, hetzij in een kerk, hetzij in een private woning of zelfs ergens buiten de stad te mogen uitoefenen, werd niet aanvaard. Ze moesten terugkeren tot de katoelieke kerk of binnen de twee jaar de stad verlaten.

Farnese moest zich alleen nog maar van Oostende, Brussel en Antwerpen meester maken om de onderwerping van de Zuidelijke Nederlanden te voltooien.

De val van Antwerpen

Zowel Brussel als Antwerpen wisten dat zij, toen Gent gevallen was, het volgende doelwit zouden zijn. Farnese stelde het garnizoen van Brussel, door een blokkade van de stad buiten gevecht, om zich volledig op Antwerpen te richten. Maar Antwerpen innemen was geen eenvoudige opdracht. De gewone stadsversterkingen waren aangevuld met belangrijke buitenvestingen, waaronder de nieuwe forten van Lillo en Liefkenshoek, terwijl men nog een groot deel van de omgeving onder water had gezet. Ook wist Farnese dat de belegering van de stad niet zou volstaan om deze na een tijdje tot overgave te dwingen, ten minste zolang de Schelde, waarlangs de bevoorrading kon gebeuren, niet afgesloten was.

Het Antwerpse garnizoen dat uit Fransen en Schotten bestond was voldoende talrijk om in onverhoedse aanvallen het de belegering lastig te maken, en men verwachtte daarenboven nog versterking uit Engeland. Farnese wist ook dat een bestorming hem te veel manschappen zou kosten en de uitslag dan nog problematisch bleef. Daarom vatte hij het plan op van een brug te slaan over de Schelde die de toevoer naar de stad zou belemmeren. Hij beschikte over onvoldoende schepen van formaat om het op een andere manier te doen.

Omdat hij er niet in slaagde het fort van Lillo in te nemen, liet hij meer naar het zuiden toe twee forten bouwen, een op de linkeroever en een op de rechteroever. Van daaruit werden twee staketsels tot in de stroom aangebracht en daartussen werden 32 aan elkaar geketende boten gelegd, waarover een plankenvloer werd gespreid, waarop 97 kanonnen werden geplaatst. De brug was voltooid in februari 1585, maar reeds van in november 1584 kwamen er geen schepen meer door. Daarbij bouwden de Spanjaarden op en bij de Kauwensteinsedijk vijf forten. Antwerpen van zijn kant trof voorbereidselen om Farneses brug naar de vaantjes te helpen. De Italiaanse ingenieur Gianibelli, de horlogemaker Bory en de werktuigkundige Timmerman, ontwierpen niet alleen een onkwetsbaar geacht vlotschip met twintig kanonnen aan boord, maar tevens twee met springstof gevulde schepen die men tot tegen de brug wilde laten drijven om er te ontploffen en de doorgang vrij te maken.

Op 4 april 1585 ging men over tot de aanval. Een van de springstofscheepen ontplofte te vroeg maar het andere dreef tot tegen het staketsel, kwam daar tot ontploffing en verwekte een slachting onder de militairen - achthonderd manschappen verloren er het leven - en sloeg een bres in de afsluiting, maar onvoldoende om het beleg te doorbreken. Een andere uitbraak, die plaats vond op 7 mei (1585) en bedoeld was om een doorgang te forceren door de Kauwensteinsedijk, en waarbij ook Hollands-Zeeuwse schepen betrokken waren, mislukte door een verkeerde afspraak.

Intussen hadden de door hongersnood uitgeputte Brusselaars gezanten naar Farnese

gezonden om te onderhandelen en op 10 maart 1585 trok hij met zijn gevolg Brussel binnen. Om indruk te maken op Antwerpen werd de Brabantse stad nog milder behandeld dan Gent: ze werd vrijgesteld van alle oorlogsschatting, er kwam geen militaire bezetting en het garnizoen werd met militaire eer behandeld; goeverneur Van den Tympel werd met hoffelijkheid overladen en er toe aangezet aan de burgemeester van Antwerpen, Marnix, heer van Sint-Aldegonde, een overtuigde calvinist, vredesvoorstellen te doen. In hoeverre de tussenkomst van de Brusselse goeverneur hierbij een rol heeft gespeeld, weten we niet. In elk geval op 23 mei (1585) liet Marnix aan Farnese een brief bezorgen, waarin een overeenkomst gesuggereerd werd, „mits enkele godsdienstvrijheden werden toegestaan”.

Een nieuwe grootse poging, vanuit Antwerpen, met tweehonderd schepen, om de vergrendeling van de Schelde te doorbreken, op 26 mei 1585, liep andermaal spaak en kostte een hoge tol aan manschappen en materieel.

Bewust van haar onmacht en gezien de bedenkelijke toestand van de voorraden werd op 8 juli (1585), door afgevaardigden van de Scheldestad, begonnen aan de onderhandelingen met Farnese, waarin deze laatste eisende partij was. Op 17 juli kwam de overgave van Mechelen het moreel van de Antwerpse bevolking nog verder aantasten en precies een maand later, op 17 augustus 1585 werd door Antwerpen gekapituleerd. De stad behield wel haar privileges, maar moest 400 000 gulden schatting betalen. Wegens het feit dat er onder de meer dan 80 000 inwoners zeker nog 60 t.h. protestanten waren, werd een termijn van vier jaar gegeven om katholiek te worden of uit te wijken. Op 27 augustus (1585) deed Farnese zijn intrede in de metropool, die aldus, samen met ongeveer de hele zuidelijke Nederlanden, opnieuw onder het gezag van Spanje kwamen te staan. Alleen Oostende maakte hierop een uitzondering, die klus zou pas geklaard worden onder Albrecht en Isabella, na een driejarig beleg, van 1601 tot 1604.

De verdere verovering naar het Noorden toe, liep niet zo vlug van stapel. Wel wist Farnese door te dringen tot aan de grote rivieren: Schelde-Maas-Waal-IJssel en in het uiterste noorden vanuit zee tot de Friese moerassen, maar toen was het gedaan, tengevolge van de heerszucht van Filips II, die té veel hooi op zijn vork wilde nemen: hij wilde het protestantse Engeland veroveren op koningin Elisabeth en ook in Frankrijk Hendrik IV, die toen nog protestant was (in 1593 zou hij om politieke redenen overgaan tot het katholicisme: „Paris vaut bien une messe !”) van de troon stoten. Om de Spaanse vorst hierbij behulpzaam te zijn moest Farnese zijn zegevierende veldtocht tegen de Hollanders stopzetten. Maurits van Nassau - de zoon van prins Willem van Oranje - kreeg hierdoor de gelegenheid de oorlogskansen te doen keren: Noord-Nederland werd nooit meer door Spanje veroverd en in 1648 - na vele oorlogsbijzettingen - werd het bij de Vrede van Münster als onafhankelijke republiek erkend.

De emigratie

In de Nederlanden kenden de zuidelijke

gewesten, vóór de godsdienstberoerten, een kultureel en economisch overwicht. Zij waren het middelpunt van de grote stroming van scheppende kunst met Jan van Eyck, Rogier van der Weyden, Jeroen Bosch, e.a., die hun ateliers hadden te Gent en te Brugge en wier schilderkunst samen met de gotische kerkelijke en wereldlijke gebouwen en daarop aansluitende beeldhouwkunst de neerslag vormde en geprofileerd had van de algemene welvaart. Ook de natuurwetenschappen werden vrijwel uitsluitend in het Zuiden beoefend, waar het klimaat hiervoor toen blijkbaar veel beter was dan in het Noorden, misschien wel voornamelijk dank zij de in 1426 gestichte universiteit te Leuven, de enige in de Nederlanden. Ook Antwerpen was een wetenschappelijk centrum. Noord-nederlandse wetenschapsmensen als Paulus van Middelburg en Gemma Frisius kwamen zich in het Zuiden vestigen. Tal van wetenschappelijke boeken verschenen er in de volkstaal en de botanie en kartografie bloeiden er met geleerden als Ortelius, Mercator, Dodoens en Clusius.

Maar de geuzentijd en zijn nasleep, die zich uitstrekt van 1520 tot 1620 was een emigratietijd en richtte dat kulturele en economische overwicht van het Zuiden geleidelijk aan te gronde.

Gedurende voornoemde periode - die een eeuw bestreekt! - hebben bijna bestendig mensen onze kontreien verlaten om elders veiligheid, rust of godsdienstvrijheid te zoeken. Tussendoor zijn er een drietal fazen geweest van overvloedige uittocht.

Zodra de eerste edikten in 1520-1521 tegen Luther en zijn leer werden uitgevaardigd, verlieten aanhangers van zijn ideeën ons land. Ze trokken aanvankelijk naar Wittenberg, in de veilige geborgenheid van de grote reformator, of gingen naar Duitse Staten, waarvan de vorsten de aanhangers van de reformatie beschermden.

Jakob Proost, de prior van de augustijnen te Antwerpen, die zoals we vroeger gezien hebben van leper afkomstig was, werd in december 1521 gevangen genomen, maar hij herriep in het openbaar in de St.-Goedelekerk te Brussel zijn dwalingen. Daarop werd hij in vrijheid gesteld, maar hij begon opnieuw tegen de aflaten te prediken en werd weer gearresteerd. Hij wist echter in de zomer van 1522 te ontvluchten en trok regelrecht naar Wittenberg. Anderen wier leven of vrijheid bedreigd was, hebben hetzelfde gedaan.

Vóór 1543 werden enkele Vlaamse vluchtelingen signaleerd te Wezel en te Frankfurt en omstreets dezelfde tijd waren er een veertigtal gezinnen uit Vlaanderen en Artezië gevestigd te Aken. Maar uit de Westhoek trok men naar Engeland, in het begin voornamelijk naar Londen, langs de havens van Nieuwpoort, Duinkerke en Grevelingen.

Een eerste landvlucht van formaat kwam pas in de jaren 1543-1563 tot stand, met twee hoogtepunten in 1547-1553 en 1560-1561, ter oorzaak van de strengere toepassing van de keizerlijke plakaten en een scherper optreden van de inquisitie.

De tweede emigratiegolf kwam in de jaren 1567-1573, aanvankelijk als gevolg van de nederlaag bij Austruweel, en de daarop aan-

sluitende publikatie van een nieuw plakkaat waarbij alle calvinistische manifestaties werden verboden en waarbij de predikanten vogelvrij werden verklaard, maar de grote uittocht volgde in september 1567, toen Alva zijn Raad van Beroerten had geïnstalleerd, uittocht die verder ging zolang die onverbiddelijke repressie voortduurde.

De derde massale uittocht kwam in de jaren 1580-1590, na de veroveringen van Farnese, die echter een kalme voorbereiding toeliet, maar toch eiste dat wie niet naar de katholieke kerk kon terugkeren, het land verliet.

Wendde men zich tijdens de eerste twee emigratiegolven voornamelijk naar Engeland en Duitsland, later was men bijna volledig op het Noorden aangewezen.

De wederdopers trokken in het begin nogal veelvuldig naar Danzig en Pruisen; na 1557 gingen zij veelal naar Friesland, waar de wederdoperij al vroeg een grote aanhang had gekend en dat de naam had een veilig land te zijn.

In de eerste jaren verlieten bedreigde personen - met hun gezin - onze gewesten uit zuiver religieuze motieven. Ze hadden kennis gemaakt met de nieuwe belijdenis, die ze aanvaardden als de enige juiste en ze waren vaak tot alles bereid om naar „Gods woord“ te leven en daarvoor al hetgene hun lief en dierbaar was in de steek te laten. Naderhand kwamen er sociaal-ekonomische motieven ook een woordje meepraten. Men verliet de streek om ergens anders werk en bestaanszekerheid te vinden. Zo zijn er heengegaan die religieus onverschillig waren of die zelfs katholiek gebleven zijn. Ten tijde van de veldtochten van de Malcontenten en van Farnese en de woelige troepenbewegingen die ermee verband hielden, zijn er velen vertrokken uit materiële noodzaak: moegetergd en uitgeschud!

R.A.B.

De volgende keer:

De emigratiepiek van 1547-1553

De emigratiepiek van 1560-1561

De tweede emigratiegolf 1567-1573

BOEK- EN STEENDRUKKERIJ

(vervolg van blz. 150)

kestraat te Roesbrugge, waar men op een „gaz-pauvre“, was overgestapt. Het tweede lokaal was de stookplaats waar twee stoomketels waren ingemetseld. Achteraan de drukkerij bevond zich het „batteriekot“, waar de akkumulatoren stonden opgesteld die door de dynamo opgeladen werden en die door de gepaste schakeling drijfkracht leverden voor de machines en nog voor een bijkomende netspanning zorgden van 130 volt.

De elektrische centrale was nogal groots opgevat, zodanig dat ze niet alleen voldoende stroom leverde voor de drukkerij en de woonhuizen van de gebroeders De Carne, doch dat er met de reserve kon gezorgd worden voor de gedeeltelijke elektrifikatie van de dorpskom. In de drie hoofdstraten werd een beperkte straatverlichting aangelegd en de dorpsbewoners die het wensten kregen de gelegenheid zich op het net aan te sluiten, zij het maar met een gelimiteerd aantal lampen en tegen een kleine forfaitaire vergoeding. Het was Pol Boussemaere, die ook in de

drukkerij werkzaam was, die regelmatig ging inkasseren.

Aimé De Carne, de elektricien van het bedrijf, die voor het plaatsen van alle leidingen zorgde - ook deze buitenhuis - bracht op verzoek van zijn broer Jozef, die regisseur was bij de Stavelse toneelgilde „Niet uit Eerzucht“, ook elektrische verlichting aan in de zaal van de herberg *St.-Hubertus*, waar regelmatig werd opgetreden. Met Kerstmis 1921 werd er „badend in elektrisch licht met lampen van 25 en 40 *bougies*“, zoals Roger Lanszweert het destijds beschreef, *De Gondelier der dood*, opgevoerd. Dat was inderdaad wat anders „dan die rokende en stinkende quinquets“, die bovendien een reëel brandgevaar betekenden, iets waarover de oudere Stavelnaren konden meespreken, daar in 1901 er bij een toneelopvoering tengevolge van omvergoorpenen petroleumlampen brand was uitgebroken.

De inrichting van de steendrukkerij

De herberg waarin de steendrukkerij zou ondergebracht worden, onderging uiterlijk maar weinig verandering, maar binnenin werden muren uitgebroken en er werd zelfs een verlengstuk aangebouwd om er de omvangrijke machines te plaatsen. Het ging om een grote drukpers, formaat colombier ($\pm 0,90 \times 0,63$ m), een grote handpers om de tekeningen over te brengen op de drukstenen, nog een drietal grote drukstenen, een aantal kleinere matrijsstenen, waarop kleinere ontwerpen, zoals etiketten allerhande, werden getekend en tenslotte de vereiste werk- en teken tafels.

De opleiding gebeurde door een litograaf van Kortrijk, die de diverse technieken van de steendruk kwam aanleren, terwijl de firma die de machines geleverd had, een specialist in litodruk, een zekere heer Leempoel, naar Stavele stuurde om er aan te tonen hoe men op een efficiënte manier met al dat nieuwe materieel diende om te gaan en om tevens het delicate werk van het opmaken van drukinkten - in al hun kleurenuances - te demonstreren. Het was in de eerste plaats Jozef De Carne die zich op die nieuwe druktechniek met veel ijver toelegde. De gebroeders De Carne waren immers van oordeel dat er in de eerste plaats voor kwaliteit in het werk moest gezorgd worden.

Men schreef intussen reeds 1924 en op zoek naar een litografisch tekenaar belandde men bij Reimond Kerckhof van Ingelmunster, een onderwijzer die getrouwd was met een derde zuster Van Raepenbusch (Rachel), een man met veel artistiek talent. Hij was niet alleen een knappe muzikant, maar tevens een begaafde tekenaar. De gebroeders De Carne wisten Kerckhof ervan te overtuigen om het in die tijd nogal mager betaalde baantje van schoolmeester vaarwel te zeggen en bij hen in dienst te komen. Hun enthousiasme werkte aanstekelijk en Reimond Kerckhof kwam te Stavele wonen, in een huisje in de toenmalige Vaartstraat (nu IJzerstraat).

Jozef De Carne die intussen op de hoogte was van het steendrukken, zocht naar iemand uit de streek aan wie hij het vak op zijn beurt kon bijbrengen om aldus een plaatselijk duo te kunnen vormen dat onafhankelijk was van verafgelegen en kostelijke hel-

pers. Daarvoor heeft hij toen Jules Depuydt, de vader van onze onvervangbare KWAAK aangesproken. Jozef De Carne had als regisseur van de plaatselijke toneelvereniging daar Jules Depuydt bezig gezien en ervaren dat hij een handig en sekuur man was.

Depuydt was na zijn demobilisatie uit het bezettingsleger van het Ruhrgebied bij de wederopbouw gaan werken, in de frontstreek bij Steenstrate, en hij moest daar dagelijks heen met de fiets over erbarmelijke wegen die nog de lidtekens droegen van jaren onverbiddelijke strijd. Voor hem was het een buitenkansje om werk te krijgen op zijn eigen dorp en hij stemde ermee in om het niet-zo-gemakkelijke en voor hem totaal onbekende vak van steendrukker aan te leren.

„Mijn vader“, schrijft Romain Depuydt, „was een man van doorzetten en ik herinner mij nog zeer goed de vele avonden waarop hij zat te zoeken en te lezen in een lijvig boek - in het Frans gesteld - dat betrekking had op litografie en kleurendruk, dat het bezit was van Jozef De Carne. Mijn vader had lange tijd in Frankrijk verbleven en kende daardoor voldoende Frans om met de hulp van een woordenboek de gang van zaken te kunnen volgen. Na enkele maanden stond hij reeds zover dat hij samen met zijn werkgever, het vak aankon: Jozef De Carne zorgde voor de bereiding van de stenen en mijn vader voor het afdrucken“.

't vervolgt
naar een manuscript
van ROMAIN DEPUYDT

Voor alle
BOUWWERKEN
BOUWMATERIALEN
GRAFKELDERS
GRAFMONUMENTEN

R. VERMEULEN & Zn

Haringestraat 75
8990 HARINGE
tel. 057/30 02 07

TREKKER-TREK TE HARINGE

De Kultuurgemeenschap Haringe richt op 21 juni een grote Trekker-trek-wedstrijd in. Deze wedstrijd staat open voor alle landbouwtraktoren. Talrijke prijzen zijn te winnen.

Inlichtingen en reglement zijn te bekomen bij: Paul Recour
Prof.O.Rubbrechtstraat 68A
8990 Roesbrugge
Tel. 057/30 02 70

TE KOOP

- **LADA 2107** - sept. 1985 - 7 pk nieuwe staat.
- **KINDERWAGEN** nieuwe staat.
+ **SCHOENTJES** 2 500 fr.
- **HERENREGENMANTEL** m 52 - 500 fr.
tel. 057/30 10 81.

WIJ VERZORGEN UW KOMMUNIEFEEST

MET EEN WAAIER VAN KOMMUNIEPRENTJES EN -MENU'S

DRUKKERIJ SCHOONAERT

Bergenstraat 14-16

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 79

**Een
boek
als
PAAS-
GESCHENK**

Vraag onze folder
KINDERBOEKEN

Hondschootestraat 5, BEVEREN(IJZER) - Tel. 057/30 02 79

Moderne kapsels aan eerlijke prijzen.

Nu ook :

ZONNEBRUIN
met de zonnebank met gezichtsbruiner

★

bij afgifte van deze advertentie

★

NU 10 beurten voor 1.600 fr.

+ 2 GRATIS

NIEUW !

Een verfrissend boek over
EIGENTIJD'S GELOVEN

prijs : 295 fr.

224 blz. met kleur- en zwartwitfoto's

paperback

BOEKHANDEL SCHOONAERT

Bergenstraat 14-16
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 79

HOBBYCENTER
Provenplein 56 - PROVEN

nu al plantaardappelen,
tuin- en bloemzaden

**ASLK-
KREDIET**

*verrassend vlot
verrassend voordelig*

EDDY AMELOOT

Prof.O.Rubbrechtstraat 14
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 08 66

Vraag
vrijblijvend
inlichtingen.

inschrijvingen en inlichtingen
in de hoofdzetel te
KOKSIJDE
strandlaan 191
ST.-IDESBALD
tel. 058/51 12 21

ook RIJBEWIJS C
vanaf 18 jaar

Eerstvolgende theoriekursus
in ons nieuw leslokaal
te

LO ooststraat
nr. 6

Tijdens de paasvakantie
van maandag 13 april
tot en met
vrijdag 17 april
telkens van 17 tot 19 uur

examen
woensdag 22 april

Landbouwkrediet

OPTIREND BOEKJE

4% + 0,50% + 0,75% =

Reken zelf maar !

KANTOOR PAUL RECOUR B.V.B.A.
PAULA VANWILDEMEERSCH

Prof.O.Rubrechtstraat 68A
8990 ROESBRUGGE • Tel. 057/30 02 70

OPENDEURWEEK

vanaf zaterdag 11 april
t.e.m. Paasmaandag 20 april '87

- 10 %

op alle artikelen gedurende deze week.

GESCHENK (bij aankoop vanaf 500 fr.)
EEN HANDZAAIER
zaait graantje per graantje
verzekert een regelmatige bezaaiing

KLEINE FISKALE KRONIEK

**Nieuwe regeling inzake bouwen en ver-
bouwen (2)**

2.- *Wijziging inzake hypothekaire leningen:*

Bij de wet van 4 augustus 1986 is er een *verhoogde aftrek* van de inkomsten toege-
staan voor *kapitaalaflossingen* en de *interes-*
ten van hypothekaire leningen gewaarborgd
door een *schuldsaldoverzekering*, voor de
aankoop of de bouw van een *middelgrote*
woning.

Wat is een *middelgrote woning*? Dat is een
woning waarvan de *maximum verkoop-*
waarde (vastgesteld door een schatter aan-
gewezen door de leningmaatschappij) niet
meer bedraagt dan :

- van aangekochte woning : 2.500.000 fr.
- van gebouwde woning : 2.700.000 fr.

bedrag dat kan verhoogd worden indien men
ongehuwde kinderen of inwonende ascen-
denten heeft, en ook wanneer er bedrijfsloka-
len voorhanden zijn.

Bij een *middelgrote woning* was sedert
1962, hoe groot de hypothekaire lening ook
was, de kapitaalaflossing slechts aftrekbaar
tot 400.000 fr.

Dit bedrag is nu op getrokken tot
2.000.000 fr.

Maar het verschil is, tengevolge van
andere beperkingen, niet navenant !

Let wel ! Bij een aankoop van een woning
moet het gaan om een *nieuwe woning* aan-
gekocht met BTW. Bij de aankoop van een
bestaande woning, met toepassing van het
registratierecht blijft de oude regeling
(beperking tot 400.000 fr. van kracht).

Volgende keer gaat het over de verhoogde
aftrek van hypothekaire interesten.

Serge BLONDEAU

Accountant - Fiskaal Adviseur UFSAL

Tel. 057/30 01 44

EEN LEKKERE EN EENVOUDIGE VISSAUS

Voor 4 personen.

Smelt 60 gram boter - niet bruinen - en laat
er twee fijn-gesnipperde ajuinen in geel wor-
den. Houd de boter warm tot de ajuintjes
zacht aanvoelen.

Giet op de ajuin-boter 1,5 dl zoete witte
wijn en laat 10 min. inkoken.

Voeg er 2 dl ontvette kippebouillon aan toe
(gaat ook met één blokje kippebouillon in 2 dl
kokend water). Laat weer 10 min. inkoken.

Voeg er 200 gram room aan toe. Maar nu
niet meer laten koken.

Om de saus iets dikker te maken, plet wat
bloem met wat boter op een bordje en roer
dit mengsel langzaam in de saus (voorzich-
tig !).

Roer nu nog 50 gram boter, stukje per
stukje in de warme massa.

Neem 2 tomaten, krab er de huid van weg,
duw en schreep de binnenste zaadzwabber
eruit en plet het tomatenvlees met een vork
op een bord tot een slap papje (gaat ook met
ingeblikte tomaten) en gooi dit al roerend bij
de saus. Proeven op zout, geen peper.

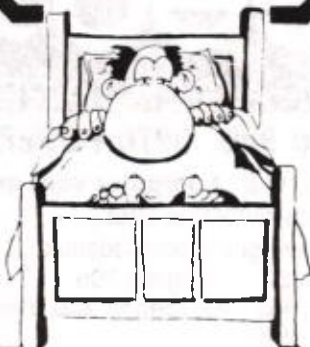
Leg de stukjes gepocheerde vis (tarbot,
tong, maar kabeljauw gaat ook) op de bor-
den. Steek een blad spinazie (of sla) in warm
water, leg dit op de vis en giet er overvloedig
saus over.

Opdienen met gekookte aardappeltjes.

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**HET
KWALITEITSMERK**

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

MICHEL CAPOEN

Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE

Tel. 057/40 08 54

LOOD- en ZINKWERKEN
AANHANGWAGENS

VERZEKERINGEN
PRINZIE
LENINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Agentschap Krediet aan de Nijverheid

Provenplein 39A - 8994 PROVEN-POPERINGE

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

HOUTHANDEL
FIRMA MAERTEN p.v.b.a.

Bruggestraat 26-28
8970 POPERINGE

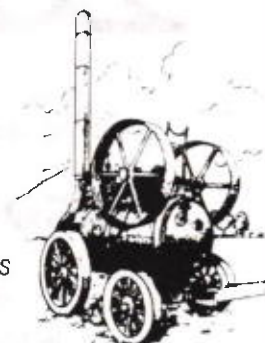
**Massieve
stijldeuren**

Michel BAELDE

**Bankelindeweg 29 C
8994 KROMBEKE**

CENTRALE VERWARMING
ASFALTBEDEKKING
KEUKENS — SANITAIR
ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL
Telefoon 057/40 05 43

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Geboorte :

- Nick Boury, zoon van Frankie en Sabine Creus.

Overlijden :

- Daniël Flamey, 79 j., weduwnaar van Germaine Candaele.

Huwelijksaankondigingen :

- Peter Vandermarliere en Christine Boone, beiden van Roesbrugge-Haringe.
- Peter Myny van Diksmuide en Katrien Weemeeuw van Roesbrugge.
- Erwin Sys van Keulen en Sabine Cappoen van Roesbrugge.

VRIJE GEMENGDE SCHOOL ROESBRUGGE

De inrichtende macht en het personeel van de Vrije School van Roesbrugge nodigen graag iedereen uit op de jaarlijkse grote kaarting in de klaslokalen.

Dit alles vindt plaats op zaterdag 11 en zondag 12 april 1987. Op zaterdagavond kan reeds vanaf 19 uur een kaartje gelegd worden, en op zondag van 10 uur tot 12 uur en van 17 uur tot middernacht. Voldoende gelegenheid dus om met een pakje lekkere Beauvoordse pannekoeken onder de arm, naar huis te stappen.

Maar ook de niet-kaarters komen ruimschoots aan hun trekken. Rustig kunnen ze er een glaasje drinken, of meedingen naar mooie prijzen van de teerlingbak.

Kortom, voor elk wat wils !

Wens je dat onze kinderen blijven verder genieten van een sociale prijs voor het schoolzwemmen ? Aarzel dan niet, en kom met al je vrienden en kennissen naar onze grote kaarting !

Wie één of andere prijs voor de teerlingbak wil schenken, kan steeds terecht bij de Zusters of de leerkrachten. Alvast van harte bedankt !

AUTOHANDEL

best cars
GARAGE-CARROSSERIE

Provenseweg 90B, 8970 POPERINGE - 057/33 47 92

- ☐ **UNIEK IN BELGIË : komputer voor motortest**
- ☐ Hypermoderne autolaksputerij
- ☐ Tweedehandswagens, onmiddellijk uit voorraad leverbaar :
BMW 320 - 1982 Peugeot 305 Citroën Diane
Golf Mach - 1985 Mercedes 240 diesel Mercedes Jeep 300 1986
Peugeot GTI 1985

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Huwelijksaankondiging :

- Bart Vandercruysse van Stavele en Sylvia De Beir van Eeklo.

Overlijdens :

- Irma Vereecke, 75 j., weduwe van Marcel Vanhoutte (Stavele).
- Emiel Brigou, 96 j., echtgenoot van Maxime Walbrou (Beveren).

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag kaarting van 19 maart :

Dewitte Adelson	3-349
Butaye Marcel	3-336
Decarne Robert	3-328
Depuydt Yvonne	3-324
Cokelaere Michel	3-312
Scheldeman Maurits	3-244
Loones Marcel	3-231
Desmyttere Georges	3-212

Klassement na 3 kaartingen :

Warreyn Maria	7-768
Depreiter Marcel	6-851
Mernhout Maria	6-833
Butaye Marcel	6-788
Hauspie Marcel	6-782
Kino Firmin	6-766

DROOG BRANDHOUT

eik + beuk
gezaagd en gekleefd

zich wenden :

Guido Gezellestraat 11

VLAMERTINGE — 057/20 59 03

depot :

Kapellestraat 25

SINT-JAN-TER-BIEZEN (WATOU)

(open iedere maandag)

**U hebt SIGMA-verf gekocht.
BRAVO !**

**WIN
EEN
RACEFIETS
MET
SIGMA.**

*Uw deelnemingsformulier ligt klaar.
GRATIS BALLEN voor de kinderen.*

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan

8994 PROVEN

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

ALLE LENINGEN

- ★ persoonlijke
- ★ financieringen (auto nu 0,46%)
- ★ hypothecaire

**GOEDKOOP
DIREKTE BESLISSING
DISKRETIE**

BEL LEO LEPEE

057/30 04 60

057/40 01 12

Gemeentekrediet

de bank op z'n best

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND APRIL

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen woensdag 8 april puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Roesbrugge, in de klaslokalen Zaterdag 11 en zondag 12 april jaarlijkse schoolkaarting t.v.v. het schoolzwemmen
- Beveren, in „De Kruisstraat“ maandag 20 april maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 28 april puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpik

- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon zaterdag 11 en zondag 12 april smijting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“ zaterdag 25 april smijting voor de Arendpikkers

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Dinsdag 7 april om 13.15 u. in zaal „Sint-Jozef“ te Haringe : kookles „sausenfestijn“ + trekking van de Lourdesreis.
- Op dinsdag 16 juni reizen we naar de BRT in Brussel.

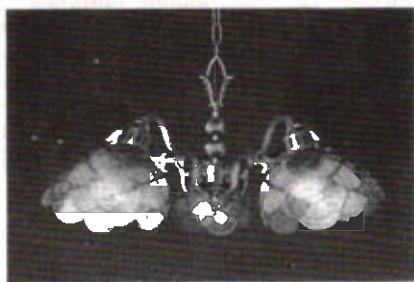
Jong K.A.V.

- Dinsdag 21 april om 20 u. in „Sint-Jozef“ te Haringe : Voordracht over „allergieën“ door Mevr. Lena Vandenbilcke.

K.A.V. en Jong-K.A.V.

- Dinsdag 28 april om 19.30 u. in „Sint-Jozef“ te Haringe : Naaiavond „Joggingpak voor kinderen“.

Nieuw gamma
VERLICHTING
modern - klassiek - retro

Ruime keuze
spotarmaturen
railsystemen
laagspanningsverlichting

Jos. CAPPOEN-GANTOIS
Prof.O.Rubrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94
INGANG VRIJ !

TE KOOP

- **BROMMER** „Suzuki 50 ER“ - bouwjaar 1984. Zeer goede staat.
Zich wenden : Grensstraat 11, Beveren-IJzer - tel. 057/30 06 17.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

De heer Wathelet, voorzitter van de Waalse Gewestraad heeft onlangs met een charismatische glimlach een goodwill-reis doorheen Vlaanderen gemaakt om ons te overtuigen van de genegenheid van de Walen. Dat was werkelijk overbodig, want we weten al sedert 1830 hoe het met die liefde gesteld is. Maar we weten ook dat de heer Wathelet de autosnelweg A17 (Brugge-Doornik) helpt blokkeren om de betwiste route Peck-Armentières af te dwingen, en dat hij het zijne ertoe bijdraagt om Vlaamse aannemers van openbare werken buiten Wallonië te houden, niettegenstaande hun prijsopfertes vele miljoenen lager liggen en de kwaliteit van hun werk zoveel beter is.

We willen de heer Wathelet er ook nog aan herinneren dat die lieve Waalse broeders fruitboer Happart met 240 000 voorkeurstemmen naar het Europese Parlement hebben gestuurd, als beloning omdat hij het aandurfte de Vlamingen voortdurend op hun eigen grond uit te dagen. Daardoor kreeg die man Parlementaire onschendbaarheid en een jaarwedde van meer dan twee miljoen, afgezien nog van allerhande „logistieke steun“. Dat was moeilijk te verdienen met de verkeerd gesnoeiide fruitboompjes die op zijn verwaarloosd erf staan.

Van Happart gesproken, die heeft een brief geschreven naar onze eerste-minister waarvan we hier de vrije vertaling geven : „Cher Huile-Frite, Naast Martens VI hebben we nu ook Happart VI. Dank je, dat je niet bent tussenbeide gekomen om dat te verhinderen. Maar je weet dat je net zolang eerste-minister blijft als ik burgemeester van Voeren. Ik wens dat je de Limburgse gouverneur Vandermeulen zou afzetten; dat je de Raad van State, die vol flaminganten steekt, zou ontbinden en dat je de gendarmes zou bevorderen en decoreren die op mensen slaan die hier komen manifesteren voor de toepassing van de wet. Als je mij ook maar een stro in de weg legt zullen alle Waalse partijen, zowel deze die in de regering zitten, als deze van de oppositie samenspannen om je ten val te brengen. Dus opgepast ! Het is te hopen dat we samen nog een zevende en een achtste ambtstermijn mogen beleven. Aanvaard, Cher Huile-Frite, de verzekering dat je een van de weinige Vlamingen bent die ik kan uitstaan“.

„Er was eens“, zegt Gusta, „een geleerd man, die zegde dat België gebouwd is op het geduld van de Vlamingen, maar ik denk dat hij zich vergist heeft en dat hij in plaats van geduld, van Lamme-Goedzakkerij had moeten spreken“.

Dat denkt ons Gusta !
Pol

NACHT VAN DE MIDDENSTAND

WILL TURA
en zijn orkest

ZATERDAG 11 APRIL
in WESTHOEK-EXPO
te Ieper

Avond zelf : 350 fr.
Voorverkoop : 250 fr.

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT
KROMBEKE 057/40 00 35

FORD Escort '86 diesel VW Golf '85 diesel
PEUGEOT 604 '82 diesel OPEL GSI '85 coupé
VW Golf LD '84 diesel

PEDICURE

Mevr.Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

Schoenen voor de zomer
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus.

Voor eerste en plechtige communie.

Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze kollektie.

Kwaliteit moet daarom niet duur zijn.

Schoenen Ig. PARENT - MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Narden Koekuit van Watou-Abéele was
ofhaald van de gendarmes en in 't kot è stoken,
omdat'n op è nacht in è brooken hadde bij ief-
frouwe Vanoverschot, è rijke jongedochter die
olleene weunde in è soorte van è villa niet verre
van de frontieren. Daags der achter hadden
z'hem ol te stekken. Dat was eigenlijk niet te
verwonderen, want è paar dagen voordien
stoeg'n aan den toog in „De Kruisstraat” met è
halven savel op, te praatelen teegen de baas en
nog è paar andere swiesters ...

„Dat is olgelijk ollemaale niet djuuste op de
wereld enée” zei Narden ... „j'hèt daar per
exempel ieffrouwe Vanoverschot van è ende
verder, zij is daar bezig met uitdroogen bij heu-
ren zak geld, en ik zijn hier bezig met uitdroogen
van den dust omdat 'k zonder geld zitten! 'k Zou
op è nacht wel è keer gaan kyken of daar nieten
teveele en is!”

Diegenen die 't hoorden wisten wel dat'n ging
durven, want het ging d'eerste keer niet zyn dat
'n hier of daar enwot scheef sloeg dat het zyne
niet was.

Den dag dat Narden voor de juge moest
kommen was ieffrouwe Vanoverschot daar oek
om heur verklaringe te doen ...

„Wil je nu è keer vertellen hoe dat dat dien
nacht gegaan is ieffrouwe?” vroeg de juge.

„Héwè, meneere de juge” begoste ieffrouwe
... „gelijk geweunte ging ik rond den tieners naar
myn bedde. 'k Zat daar nog è beetje in è boek te
leezen onke olmetnekeer gelijk è roefeling
hoorde aan mijn kamerdeure ... Ik zag ze voor-
zichtich met è gerre opengaan en 'k peinsde dat
't „Poe-poe-César” was die binnekward om by
myn te kruipen gelijk dat'n dikkers doet!”

„Wien is dat „Poe-poe-César”?” vroeg de
juge.

„Ha, meneere de juge” lachte ieffrouwe ...
„dat is mijn kattel! ... maar olmetnekeer vloog de
deure wydopen en stond er daar è vent in't deu-
regat met è zwarte slunse voor zyn aangezichte.
Kyk meneere de juge, je vraagt achter geen leu-
gens, maar j'hadde myn moeten voelen op dat
moment ... myn haar kwam rechte op myn hoofd
van schrik en 'k zat daar te klappertanden!”

Narden sprong meteen rechte.

„Z'is bezig met liegen wei, meneere de
juge!” schreeuwde Narden.

„Zeg è keer Koekuit, wil je è keer je mond
houden!” riep de juge ... „'t is toch geheel nor-
maal zeker dat ieffrouwe verschoot als ze joen
daar zag staan!”

„Dat ze verschoot kun 'k gelooven!” zei Nar-
den ... „maar dat heur haar rechte stoeg op heur
hoofd, was niet meugelyk want er stond geen
op, heur paruke hing aan de kapstok nevens
heur bedde ... en klappertanden kon z'oeke niet
want heur gebit lag op heur nachttafel ... Boven-
dien, ik hèn meer verschooten of zy, want 'k zyn
van 't verschoot weg è loopen en 'k hadde ver-
geeten waarvooren da'k è kommen was!”

MAAND APRIL : grote schoonmaak !

We
bieden U
een
vernieuwd
gamma
stofzuigers
HOOVER
en **MIELE**

Reeds een
HOOVER
stofzuiger
800 watt
voor
4 890 fr.

Jos. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZEBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

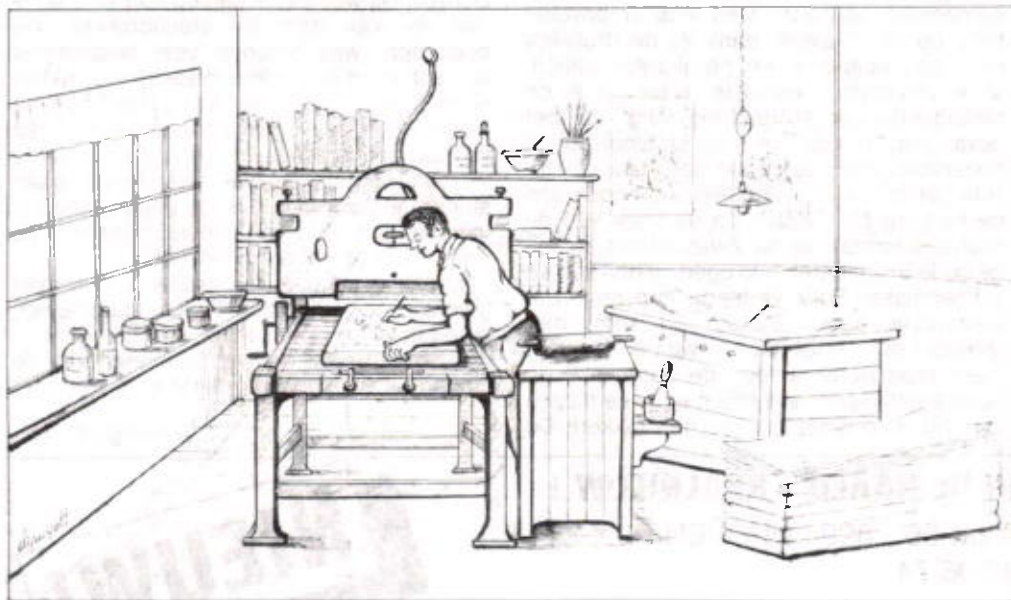
Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Durvers uit de Westhoek

DE BOEK- en STEENDRUKKERIJ DE CARNE te STAVELE (2)

Het verhaal van iemand die het nog heeft meegemaakt !

Bewerken en retoucheren van een litografische tekening op de steendruk-handpers (tekening Romain Depuydt)

In de vorige bijdrage hebben we verteld hoe de drukkerij De Carne tot stand kwam en hoe er kort na de Eerste Wereldoorlog een steendrukkerij werd geïnstalleerd.

Stavele kreeg daarmee zijn eigen industrie. Er werd een stoommachine in gebruik genomen en er werd elektriciteit geproduceerd. De hoge schouw stuwde slierten zwarte rook in de lucht en 's morgens, 's middags en 's avonds gilte de stoomfluit over het dorp om het begin of het einde van het werk aan te kondigen. Net een fabriek in volle werking. Ook zij die in de omgeving, op de akkers van de IJzer-vlakte of in schuur en stal aan het werk waren, kenden het signaal en de eraan verbonden uurregeling : „'t Is noene", zei men, „ze tuitert toe Carns!"

De uitvinding van de steendruk

Het afdrukken en reproduceren van beelden en tekeningen is eigenlijk ouder dan de drukunst, immers de uitvinding van de houtsnede ging aan de komst van de drukletter vooraf. Na de houtsnede kwam de ets en de gravure (op metalen platen) maar de werkelijke beeldruk begon met de uitvinding van de steendruk of litografie, op het einde van de achttiende eeuw.

Dit druksysteem werd bij toeval ontdekt in 1798 door de toen 27-jarige Aloïs Senefelder,

geboren te Praag als zoon van een rondreizende toneelspeler. Zijn familie was aan lager wal geraakt en trok naar München, waar zijn moeder wasvrouw werd. Op zekere dag vroeg zij Aloïs een waslijst op te stellen, en er was haast bij. De jonge man die met een plaat gepolijste kalksteen en allerlei chemische inktten aan het experimenteren was - want hij wenste zijn eigen toneelstukken te drukken - zocht tevergeefs naar potlood en papier, dus schreef hij maar de lijst over op de steen die hij bij de hand had, waarbij hij

gebruik maakte van een vette inkt die samengesteld was uit bijenwas, zeep, braadvet en lampezwart. Toen goot hij over de steen salpeterzuur, dat het niet beschreven oppervlak enigszins aantastte of wegbeet, waardoor de vette letters in reliëf overbleven. De letters kwamen inderdaad, zij het tamelijk oppervlakkig naar voren en na het aanbrengen van een oplossing van Arabische gom, voorzag hij met een zgn. inktrol de steen van drukinkt. Alleen de letters namen die inkt op, met als resultaat dat een blad dat erover gestreken werd, een scherpe afdruk weergaf, zij het ook in spiegelschrift. Hij zag onmiddellijk het nut in van zijn uitvinding en oefende zich in het schrijven van spiegelschrift om aldus te komen tot leesbare afdrukken. Kort daarop, in 1799, ontving hij reeds patent op zijn uitvinding, voor het keurvorstendom Beieren.

Senefelders uitvinding werd zeer spoedig door de drukkerswereld aangenomen. De eerste die dit deed was een uitgever van de werken van Mozart, zodat in feite de muzikale wereld het eerst van dit nieuwe procédé heeft geprofiteerd.

In de loop van de jaren werd die uitvinding ook bekend in andere landen van Europa, maar voornamelijk in Frankrijk kende ze een grote opgang. Het procédé werd nog verbeterd en bijgewerkt, zodat er onberispelijke afdrukken van de meest ingewikkelde tekeningen konden gereproduceerd worden. In het bijzonder van de structuur van de gebruikte steen van belang en overal werd gezocht naar een zeer homogene en fijnkorrelige kalksteen. Hoe fijner de korrel, hoe beter en zuiverder men details kon aanbrengen. De meest geschikte steen bleek tenslotte deze die aangetroffen werd bij Solnhofen in Beieren. In 1816 werkte de eerste steendrukkerij te Parijs en trok er de aandacht van de artistieke wereld. De beeldende kunstenaars zagen weldra in dat deze nieuwe techniek heel wat mogelijkheden bood.

Kromolitografie bij De Carne

In de 19e eeuw kwam er een nieuwe verbetering in de litografie. Door de toepassing en de combinatie van kleuren schiep men de zgn. kromolitografie, die zeer vlug bekendheid verwierf omdat zij aanvankelijk toegepast werd bij het afdrukken van kleurenrijke en aantrekkelijke affiches. Mannen als Picasso en Dali, maar nog vele andere, ook Belgische kunstenaars, als Ensor en Permeke, maakten er gebruik van.

De kleurenmogelijkheden bij steendruk zouden zich echter niet beperken tot het maken van artistieke gewrochten. Ook het commerciële reklamedrukwerk maakte er weldra veelvuldig gebruik van en met steendruk werden zowel kleine etiketten, als verpakking, folders, pankarten en affiches met levensgrote figuren, voortgebracht. Snelwerkende drukpersen, aangedreven met krachtige motoren kwamen op de markt, waarop handelsdrukwerk in grote oplagen en in beperkte tijd kon aangemaakt worden.

Na de Eerste Wereldoorlog waren er in ons land heel wat belangrijke steendrukkerijen, doch deze waren meestal gevestigd in de grote steden of in de omgeving van grote centra. De drukkerij De Carne was een grote uitzondering. De andere steendrukkerij uit dit gewest was de drukkerij Desmyter te Diksmuide, maar deze laatste was toch wat gunstiger gelegen. Bij De Carne ondervond men elke dag het gebrek aan infrastructuur van deze streek. Zo bv. werd het papier aangevoerd met de spoorweg naar het meest nabijgelegen station, de kleine treinstation van Klein-Leisele, op de lijn Poperinge-Adinkerke, die onder de oorlog was aangelegd en tot in de jaren dertig werd in stand gehouden. Aanvankelijk werd dit papier afgehaald door een paar jonge werknemers die erop uitgezonden werden met een gammele stootkar, op wielen met ijzeren beslag, die op en neer sprongen op de ruwe kasseien of bleven steken in de putten van de met kiezel aangelegde zijlaantjes, vier kilometer ver. De tocht heen en terug nam een hele namiddag in beslag, des te meer daar de route gemarkeerd was door enkele aantrekkelijke landelijke herbergen, waar de *Forte Brune* en de *Beverensche Dubbel* lonkte. Als het een beetje pas gaf stuurde Aimé De Carne zijn

oudste dochtertje mee, om te beletten dat er te veel rustpozen de tocht zouden onderbreken.

In tamelijk beperkte tijd was er al behoorlijk wat werk in de Stavelse steendrukkerij en om het verzorgde produkt dat werd afgeleverd kreeg men een goede faam en de bestellingen namen steeds toe van overal in de provincie en zelfs van daarbuiten.

Een tweede grote drukpers werd aangekocht, samen met een machine om te vergulden. Voor plak- en plooiwerk, dat noodzakelijk was bij de fabricatie van alle soorten verpakkingsdozen, moest bijkomend personeel aangeworven worden. De machines draaiden vaak tien uren per dag en zes dagen in de week.

Het florissante bedrijf was het voorwerp van gesprek in de huiskamers en in de herbergen van het dorp en de omgeving. Men was er fier en gelukkig om dat Stavele, waar op de streek altijd had neergekeken als op een afgelegen boerendorp, een industrieel bedrijf bezat, dat werknemers uit andere gemeenten aanlokte. Men was er bovenal trots op dat Stavele, dank zij de drukkerij over een openbare en partikuliere elektrische verlichting beschikte, waar dit in de omliggende gemeenten nog lang niet het geval was. Reeds toen op St.-Elooisdag (1 december) 1920 de eerste openbare elektrische lamp (van 100 bougies !) brandde aan de herberg *De Zwaan*, op de hoek van de Krombekestraat en de Zwanestraat, keken de oude Stavelnaren hun ogen uit hun kop en schoenmaker Felix Verleene riep naar zijn buurvrouw, Laura Slosse: „'t komt hier steeachtig!“. Naderhand kwamen er nog meer elektrische lampen de oude rokende petroleumlampen vervangen en in de huizen van het dorp werd er door de drukkerij De

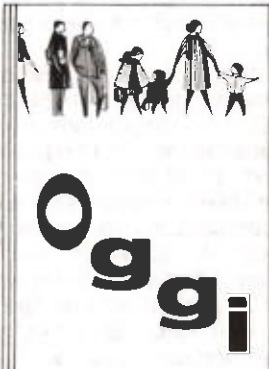
Carne elektriciteit geleverd van 1922 tot 1930. In laatstgenoemd jaar werd er tussen de gemeente Stavele en de *Belgische Maatschappij voor Electriche Uitbatingen* (BMEU) een kontrakt afgesloten voor de duur van twintig jaar. Pas in 1936 zou het elektrische net over heel de gemeente uitgebreid worden.

Romain Depuydt vertelt

Men schreef intussen 1927. „Op het einde van dat jaar“, zo vertelt Romain Depuydt, „ben ik op de steendrukkerij gaan werken. Ik was toen bijna vijftien en had de plaatselijke lagere school net achter de rug. Ik was een goede leerling geweest en had de voorbije schooljaren telkens beëindigd als primus van de klas en was bovendien met grote onderscheiding geslaagd in het kantonale examen. Hoofdonderwijzer Franchoo wees mijn vader er op dat ik in aanmerking kwam om „voort te leren met het *Fonds der Meestbegaaften*“. Maar vader had andere vooruitzichten. Hij wist dat ik aanleg had voor tekenen en voor hem die steendrukker was geworden, was tekenen veel belangrijker dan schrijven en andere intellectuele vakken en met Jozef De Carne had hij besproken en beslist dat ik de litografie zou aanleren in het vooruitzicht van eens litografisch tekenaar te worden. Ik zelf was wel liever verder gaan studeren, maar had naar de geplogenheden van die tijd, niet de minste inspraak. Zo kwam ik in de drukkerij terecht.

Eerlijk gezegd, aanvankelijk ging ik met tegenzin aan de slag, maar gaandeweg kreeg ik wel belangstelling voor het werk. Ik werd o.m. belast met het afleveren van de stenen bij Reimond Kerckhof en ik zag met

(vervolg blz. 165)

HEET VAN DE NAALD - KNALNIEUW !

Obterrestraat 56 - 8994 PROVEN
Tel. 057/30 06 74

pulls, joggings voor kinderen en volwassenen,
rokken, jeansbroeken en -rokken, ensembles...

MODIEUS — een volledig assortiment
— een ruime voorraad

**Dat alles aan onze voordelige prijzen
vrije toegang !**

dagelijks open van 9 uur tot 20 uur alsook op zondagvoormiddag

**U gelooft het niet ?
WIJ GEVEN U DE BEWIJZEN**

BOUWWERKEN HUGO VERMEULEN

**Obterrestraat 56
8994 PROVEN
Tel. 057/30 06 74**

★ Wij doen alle afbraak- en grondwerken
met kraan of bulldozer.

NIEUW : aanleg en asfalteren van opritten en parkings.

Beschikbaar aan zeer voordelige prijzen :
MATERIALEN UIT AFBRAAK :

- 1 lot dalen,
- 1 lot WC-potten, open model
- deuren en vensterramen,
- allerlei dakpannen, enz...
- steenbrokken,
- geleverd met kamion,
- aarde voor opvulling,
- goede teelaarde,
- geleverd met kamion.
- 600 m² silixdallen 50/50
- in okkasie

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (32)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie !

Wat voorafging : *Geloof en ketterijen in de Middeleeuwen / Het lutheranisme in Vlaanderen en in de Westhoek / Het calvinisme / De eerste emigranten en de eerste hagepreek / Het concilie van Trente en het Eedverbond / De beeldenstorm en zijn oorzaken / Aanval op Veurne / Wattrelos werd Waterloo / Austruweel en Valenciennes / De repressie vóór Alva / De Bloedraad / Vrijbuiters in de Westhoek / Terreurdaden en moorden te Houtkerke, Oostcappel en te Roesbrugge / De samenzwering van Spanjaardsdale / De moorden te Reningelst / Invasie uit Engeland / De moordexpeditie van 26 januari 1568 / De aanhouding van Hanecamp / Moorden te Roebroek / Aanhouding en terechtstelling van Camerlynck / De Tachtigjarige Oorlog / Moord op de pastoor van Herzele / Invasie van uit Nieuwpoort / De "kerken onder het kruis" / Het Eeuwig Edikt / De calvinistische republiek / De Religievrede / De Malcontenten / De Westhoek onder troepenterreur / Matthias, Anjou en Farnese / De tactiek van Farnese / Het hinderlijke fort van Roesbrugge / De terugkeer van de Spaanse troepen / Farnese in de Westhoek / Het begon met Duinkerke / De smalle steden van de Westhoek / Ieper onder de calvinistische diktatuur / De wanhoop van Farnese / De kapitulatie van Ieper / De verovering van Brugge en Gent / De val van Antwerpen / De emigratie.*

De emigratieplek van 1547-1553

Omdat in de jaren 1542-1543 bleek dat het calvinisme in de Zuidelijke Nederlanden - niettegenstaande enkele serieuze veroordelingen en in strijd met wat men had gedacht - steeds verder om zich heen greep, werd er wel strenger opgetreden tegen de belijders en verspreiders van de nieuwe leer, zodat van 1543 af de emigratie uit Vlaanderen en speciaal uit de Westhoek, naar Engeland ging toenemen, hoewel de toestand er voor de protestanten nog niet zo bijzonder gunstig was. Wel regeerde toen nog Hendrik VIII, die in 1534 met Rome had gebroken en de Anglikaanse kerk (Church of England) had gesticht, omdat de paus zijn huwelijk met Catharina van Aragon niet wilde verbreken om te hertrouwen met Anna Boleyn. Maar onder zijn beleid werd door de Anglikaanse kerk de Rooms-katolieke leer praktisch volledig in stand gehouden.

Dat veranderde echter grondig, toen in 1547, na de dood van Hendrik VIII, hij opgevolgd werd door zijn tienjarige zoon Edward VI, onder voogdijschap van diens oom, Edmund Seymour. Deze laatste was een ijverige protestant, voornamelijk om het profijt dat hem ten dele viel bij de konfiskatie van de kerkelijke goederen, maar toch ook bekommerd om de relance van de ekonomie. Het is vooral van toen af aan dat veel Vlaamse vluchtelingen om het geloof, naar Engeland trokken en er om hun vakmanschap en werklust welkom waren. Terloops dient erop gewezen dat hierdoor het Anglikanisme een sterke invloed van het calvinisme onderging.

Jan van Utenhove, een Gentse voorvechter van de reformatie, die reeds in 1544 het land was ontvlucht uit vrees voor de inquisitie en naar Duitsland was getrokken, had na wat omzwervingen, in mei 1546 gepoogd te Frankfort de toelating te bekomen om er een calvinistische „gemeente" te stichten, maar omdat dit was mislukt, was hij na de troonsbestijging van Edward VI naar Engeland getrokken, waar hij reeds in 1547 te Canterbury de eerste calvinistische vluchtelingenkerk in Engeland oprichtte. En toen na het strenge plakkaat van 1550 - het zgn. *Bloedplakkaat* - velen onze gewesten verlieten,

werd aan de Nederduitse vluchtelingen, in juli van dat jaar, de beschikking gegeven over de *Austin Friarskerk* te Londen, waar op 21 september 1550 de Gentse predikant Maarten de Cleyne er zijn eerste preek hield voor de Vlamingen, waaronder velen uit het Westkwartier, zoals Pieter Dathenus van Cassel. Nadat deze laatste te Londen een tijdlang een boekhandel had uitgebaat en zich bovendien op de boekdrukkunst - een beroep voor intellectuelen - had toegelegd, werd hij om zijn ijver en welbespraaktheid uitgekozen om opgeleid te worden tot predikant.

In 1553 volgde Maria Tudor de op zestienjarige leeftijd overleden Edward VI op. Maria was de enige dochter van Catharina van Aragon, uit haar (tweede) huwelijk met Hendrik VIII. Maria was katholiek, wat niet zo verwonderlijk was, aangezien uit de strubbelingen van de scheiding tussen Hendrik VIII en haar moeder, het Anglikanisme geboren was. Voornamelijk na haar huwelijk met Filips II van Spanje, op 25 juli 1554, deed zij alles wat zij kon om de katolieke kerk van Engeland in ere te herstellen en de protestanten te vervolgen, en niet altijd op een zachtaardige manier. Haar bijnaam „de Bloedige" heeft zij tenslotte niet gestolen en haar Spaanse gemaal was ter zake de meest geschikte raadgever.

Zo kwam het dat reeds in 1553 sommige van onze uitgeweken mensen terugkeerden naar het vaderland, maar de meesten begaaven zich toch naar Duitsland, anderen weer naar Frankrijk. Op 17 september 1553 vertrokken twee zeilschepen, *De Moor* en de *Kleine Kraai*, met ongeveer 175 vluchtelingen aan boord uit Gravesend (oostelijke voorstad van Londen), onder leiding van Jan van Utenhove, die later de lotgevallen van de vluchtelingen zou beschrijven in zijn *Simplex et fidelis narratio*. Ze probeerden eerst aan wal te gaan in Denemarken, maar ze werden er niet toegelaten. Vluchtelingen zijn nu eenmaal zelden welkom !

Ook in tal van Noord-Duitse plaatsen werden ze niet aanvaard. Alleen te Emden, een calvinistische stad in het toenmalige Oostfriesland, werden ze goed ontvangen. De

Hendrik VIII van Engeland, onder wie de Church of England tot stand kwam, vader van Maria Tudor en van Koningin Elisabeth I.

Nederlandssprekenden gingen er behoren tot de Emdense Stadskerk. Afgezien van Emden kwamen er ook Vlamingen te Frankfort en te Wezel terecht. Maar omdat het lutherse plaatsen waren, kwam het tot theologische disputen en verliep het niet zo bijster gunstig.

In 1555 vluchtte Pieter Dathenus eveneens van Londen naar Emden, maar voor niet lang, want hij werd door de Nederlandstalige vluchtelingengemeente van Frankfort beroepen als predikant. Daar ontmoette hij Calvijn en geraakte er ook verwickeld in een heftige strijd met de luthersen. Zijn verblijf werd er hem tenslotte door de Stadsraad onmogelijk gemaakt.

De emigratieplek van 1560-1561

Op 17 november 1558 overleed Maria Tudor en werd zij opgevolgd door Elisabeth, de dochter van Hendrik VIII en zijn tweede echtgenote Anna Boleyn. Elisabeth was het aan de nagedachtenis van haar vader verplicht het door Maria Tudor herstelde katolicisme te weren en te bestrijden.

Zo kwam het dat in de jaren 1560-1561 uit Vlaanderen weer overvloedig naar Engeland werd uitgeweken bij de verscherpte activiteit van Titelmans en zijn speciale kommissarissen, des te meer toen nog eens bleek dat de Vlaamse textielarbeiders er bijzonder welkom waren om er de tanende nijverheid wat aan te zwengelen.

Er werd in de Westhoek een goed georganiseerd ontsnapingsnet uitgebouwd naar de vluchthavens Nieuwpoort, Duinkerke en Grevelingen, waar herbergen en schippers de emigranten opvingen en over het Kanaal

brachten. Toch liep die uitwijking niet altijd van een leien dakje, want de helpers van Titelmans hielden de vluchthavens scherp in het oog, zoals een groep vluchtelingen uit Mese het ondervonden.

Op 28 november 1560 zou deze groep onder wie Franchois Bolle en Jan Godschalk, twee bekende kooplieden uit Mese, met hun gezin, samen met o.m. de beruchte predikanten Sebastiaan Matte en Jakob Debuysere, vanuit Nieuwpoort naar Engeland emigreren. Maar eens op zee dwong een stormachtige wind hen de haven van Duinkerke binnen te varen, wat op zichzelf reeds een gewaagde onderneming was. Zij waren eerst zinnens aan boord te blijven en gunstiger weer af te wachten, doch moeilijkheden met de schipper, die zolang hij niet aan het varen was, niet hoog oplep met dat gezelschap, waarvoor hij aansprakelijk kon gesteld worden, verplichtte hen in de stad zelf te logeren. Beide kooplieden en hun familie konden hun intrek nemen bij een vriend, maar de predikanten en de anderen gingen een onderkomen zoeken in de herberg *De Wilde Zee*. De volgende dag, rond de middag kwam nog een andere groep uit Mese en omgeving zich aanbieden in de herberg *Becelaere* om er de volgende nacht te kunnen doorbrengen in afwachting van de overtocht. Maar de baljuw werd ingelicht dat er groepen vreemde gereformeerden in de stad aanwezig waren en hij organiseerde voor de volgende vroege morgen een razzia in de verdachte herbergen.

Maar de geuzen waren zoals steeds op hun hoede en de arrestaties beperkten zich tot twee mannen: Pieter Annoot van Belle en Daniël Gallant van Steenwerck in de herberg *Becelaere*. Zij konden moeilijk hun nieuwgezindheid loochenen, want zij waren in het bezit van boeken die maar al te goed hun overtuiging lieten blijken. Bij Annoot vond men een protestants Nieuw Testament, getiteld: *Le Nouveau Testament traduit de grec en François met toelichtingen van Jean Calvin*, alsmede een soort protestantse catechismus: *Briefve confession de foi pour monstrer l'accord et unité que les églises dispersées par le royaume de France ont en la doctrine*. Gallant van zijn kant was eveneens in het bezit van een zgn. ketters Nieuw Testament, gedrukt te Antwerpen in 1543 bij een zekere Steven Mirmans, dat uitdrukkelijk in de plakaten was verboden en ook nog van de *Cleenen cathecismus der duytscher ghe-meente van Londen*, van Maarten Micronius (de Cleyne).

Zij bleven ongeveer vijf maanden in de Duinkerke gevangenis en ondergingen er tal van ondervragingen o.m. door Titelmans. Nadat talrijke keren bij martelingen aange-drongen was op de terugkeer naar de moederkerk, waarbij Pieter Annoot gedurende enige tijd de indruk had gegeven zich te willen bekeren - hij volgde de geboden, biechtte en communiceerde - maar tenslotte toch volhardde in de gereformeerde leer, werden beiden op 18 april 1561 veroordeeld tot de brandstapel door de vierschaar van Duinkerke. De predikanten Matte en Debuysere die de dans ontsprongen waren, hadden Engeland weten te bereiken.

Omdat er te Londen een grote aangroei van de calvinistische vluchtelingengemeente

vastgesteld werd, verzocht de magistraat van Sandwich zijn stadje voor inwijkelingen te mogen openstellen, teneinde er met werkzame Vlamingen de bloei te verhogen. Zo kwam het dat er in september 1561 zich aldaar een vierhonderdtal emigranten uit het Westkwartier vestigden. Omdat Sandwich o.m. vrijstelling van belasting afkondigde voor de vluchtelingen, maakten deze reeds in 1564 een vierde uit van de totale bevolking.

De eerste leider en predikant van de vluchtelingenkerk te Sandwich was Jakob Debuysere, maar ook andere bekende calvinistische voormannen werden er enige tijd aangetroffen, zoals Pieter Hazaert, Sebastiaan Matte, enz.

In de volgende jaren ontstonden nog nieuwe vluchtelingengemeenten te Colchester en te Norwich. Pas in het voorjaar van 1566 kwamen velen terug naar de Westhoek, aangezien toen een verzachting van de plakaten beloofd werd.

De tweede emigratiegolf 1567-1573

Na de nederlaag van de gewapende geuzenbenden te Wattrelos en te Lannoy, waar zij door de troepen van de gouverneur van Rijsel werden in de pan gehakt in de laatste dagen van 1566, met als vervolg daarop het débâcle te Austruweel, op 13 maart 1567 en de overgave van het opstandige Valenciennes, was het verzet vleugellam en de geuzenbeweging onthoofd.

's Lands bestuur maakte van de gelegenheid gebruik om bij een nieuw plakkaat, van 5 april 1567 alle calvinistische manifestaties uitdrukkelijk te verbieden en alle predikanten vogelvrij te verklaren.

Dat verplichtte niet alleen de overgebleven protestantse voormannen van uit te wijken, maar dat was eveneens het geval voor de trouwe aanhangers van het nieuwe geloof. Sommigen trokken naar Frankrijk, in het bijzonder naar Kales (Calais), waar enkelen zich blijvend vestigden en anderen van daaruit naar Engeland vertrokken. Sommige deelnemers van de slag bij Austruweel, die aan het bloedbad ontsnapt waren, trokken naar Zeeland of Holland en kwamen terecht in het leger dat Brederode daar op de been bracht. Verscheidenen onder hen gingen achteraf toch naar Engeland, zoals Jakob Debuysere (die er in vorige jaren reeds bedrijvig was geweest), maar anderen gingen naar Duitsland, zoals Sebastiaan Matte, die predikant werd te Frankfort en Dathenus die naar Frankenthal ging. Maar uit de Westhoek, deden de meesten de gemakkelijke sprong over het Kanaal, naar het Engeland van Elisabeth I. Dat was voornamelijk het geval, toen begin september 1567 de komst van de hertog van Alva was aangekondigd. Men had liever tijdig de plaat te poetsen dan een repressie af te wachten waarvan men terecht vreesde dat ze genadeloos zou toeslaan. Van de 129 naderhande veroordeelde calvinisten uit de kasselrij leper, waren er bij hun dagvaarding reeds 98 vertrokken.

Ook te Nieuwpoort was er, in de herberg *De Halve Mane*, een emigratiedienst ingericht. Men ging naar de van vroeger bekende plaatsen: Londen, Sandwich, Norwich en Colchester, waar men geloofsgenoten uit de

eigen streek kon aantreffen. Te Londen was er de bekende vluchtelingengemeente *Austin Friars*, waarvan een ledenlijst bestaat vanaf 1550. Daarin zijn vele personen uit de Westhoek terug te vinden, die er in en na 1567 aangekomen zijn, o.m. de Roesbrugse predikant Pieter De Berdt, die er tot de „ouderlingen" behoorde, en niet minder dan 55 personen uit de kasselrij leper (de stad dus uitgezonderd).

Sandwich was een klein stadje in verval, dat dank zij de toevlucht van Vlaamse protestanten weldra een vroeger nooit gekende bloei tegemoet ging. Predikant Jakob Debuysere, die er reeds in 1561 was werkzaam geweest, in 1566 naar de Westhoek was teruggekeerd, ging na de nederlaag bij Austruweel naar Amsterdam en van daar terug naar Sandwich waar hij opnieuw de leiding van de vluchtelingenkerk ging op zich nemen tot aan zijn dood in juni 1572. Ook Robert Flammeng, een gewezen leperse schoolmeester, die tijdens en na de beeldenstorm als geloofsverkondiger was opgetreden, was een tijdlang te Sandwich aanwezig.

Een vluchtelingenoord dat na 1567 een grote toeloop kende, was Norwich - een belangrijker stad dan Sandwich - waar zich reeds ten tijde van Jakob van Artevelde, Vlaamse wevers hadden gevestigd. Op 5 november 1565 had koningin Elisabeth deze stad voor Zuid-Nederlandse vluchtelingen opengesteld. Bijna bij wijze van proef werd aan een dertigtal gezinnen toelating gegeven om zich aldaar te vestigen en hun beroep uit te oefenen. Vierentwintig Vlaamse en zes Waalse gezinnen kwamen er zich vestigen. Maar hun aantal groeide voortdurend aan. De textielbewerders uit de Westhoek namen er een belangrijke plaats in, en sommigen die zelfs hun weefgetouwen hadden meegenomen, konden er onmiddellijk aan de slag.

In 1572 waren er op een bevolking van 15 000 inwoners, een derde inwijkelingen van over het Kanaal. Zo kwam er een Waalse en een Vlaamse protestantse gemeente tot stand, maar deze laatste was veruit de belangrijkste en zij kreeg de *Black Friars Preachers* - een kerk gewijd aan de H. Johannes-de-Doper - ter beschikking. In principe was de erediens van de vluchtelingen alleen maar toegelaten voor zoverre die in overeenstemming was met deze van de Anglikaanse kerk, maar daar werd niet nauw op toegekeken en men waardeerde de Vlamingen wel, als godvrezende, werkzame en vredelievende mensen, die bijdroegen aan de bloei van de stad. Onder deze Vlamingen namen vluchtelingen uit de Westhoek en speciaal uit leper een bijzondere plaats in. Tijdens de jaren 1567-1568 was de leperse brouwer Thomas Bonneel zelfs burgemeester van Norwich! Onder de aldaar verblijvende immigranten, afkomstig uit de kasselrij leper is nog te vermelden, Mathieu De Rycke, heelmeester te Mese, die Sanderus in zijn *Verheerlykt Vlaandre* (dl. I, p. 267) vermeldt onder de beroemde mannen die Mese ooit heeft geteld.

De Vlaamse protestantse gemeente te Norwich werd bediend door de leperse predikant Karel Ryckewaert, die er reeds begin juli 1567 te vinden was, weldra bijgestaan door Antoon Algoet (De Zwarte) en Pieter Hazaert,

maar na een hooglopende ruzie keerde de onstuimige Hazaert naar leper terug.

Omdat in de jaren na 1567 de vluchtelingen steeds maar toenamen zag het stadsbestuur van Norwich zich verplicht in de omgeving naar behuizing te zoeken. Zo kwamen er protestantse gemeenschappen in de omliggende dorpen en steden: Lynn, Stamford, Thetford en Maidstone.

R.A.B.

Volgende maal:

*Omvang en invloed van de exodus tot 1573
Kartografie en kaartenmakers in de Zuidelijke Nederlanden*

Petrus Bertius, de kosmograaf uit de Westhoek

Aangezien een paar uitgevers belangstelling betonen voor ons Geuzenfeuilleton, zullen deze bijdragen, aangevuld, uitgebreid met nog meer gegevens, en hier en daar herwerkt, onder boekvorm verschijnen, onder de titel:

GEUZEN IN DE WESTHOEK

STEENDRUKKERIJ DE CARNE

(vervolg van blz. 162)

toenemende interesse hoe hij de tekeningen op de kalksteen overbracht. Geleidelijk aan werd ik betrokken bij sommige bewerkingen en bij de retouches. Dat was het begin van een lange periode waarin ik alles in het werk stelde om mij in het beroep te volmaken, in de hoop dat ik mijn levenlang als een bekwaam vakman in de litografie zou kunnen werken".

In de volgende jaren ging de drukkerij naar haar hoogtepunt. Op de steendrukkerij kwamen enorme bestellingen binnen, zo bv. vijf-honderd duizend etiketten, of tweehonderd duizend verpakkingsdozen, uit alle streken van het Vlaamse land: Antwerpen, Lier, Gent, Brugge, enz. Er dient ten andere op gewezen

dat ingevolge het vele voorbereidende werk steendruk alleen mits grote oplagen rendend was. Maar ook de typografie was belangrijk gebleven, in het bijzonder om het administratieve drukwerk. Vader Remi De Carne was immers als gemeentesekretaris opgevolgd door zijn zoon Jozef, de drukker, maar Remi bleef toch nog het meeste gemeentelijke werk zelf uitvoeren, en dat bijna tot aan zijn dood in 1939. Zo waren vader en zoon eigenlijk in de gepaste functie om te weten wat er op gemeentelijk vlak aan modellen en formulieren nodig was.

We kunnen ons nu nog moeilijk voorstellen dat een gemeentesekretaris nog een ander, of bijkomende beroep uitoefende, maar tussen de twee wereldoorlogen was dat toch op de meeste kleine gemeenten het geval, ten eerste was de administratieve rompslomp veel kleiner en was er niet zoveel werk op de gemeentehuizen en ten tweede was een bijberoep wel noodzakelijk omdat de sekretariswedge aan de lage kant was. Sekretaris Gaston Maelstaf van Izenberge, was destijds smid en werd naderhand boekbinder; Nesten Pillaert van Leisele was elektricien en vele andere waren hoofdzakelijk bedrijvig bij het inzamelen van spaargelden en het verkopen van obligaties aan de boeren.

Ook de boekdrukkerij De Carne kende succes, daar werd o.m. een wekelijks publiciteitsblad uitgegeven, *De Handelsmacht*, dat elke zaterdag kosteloos werd verspreid te Stavele en in de omliggende gemeenten. Het was gedrukt op zalmkleurig papier, met reklameteksten voor firma's, handelaars en ambachtslieden. Tusschenin de publiciteit stonden kleine aankondigingen en korte wetenswaardigheden en op de laatste bladzijde als feuilleton de zoveelste uitgave van *Karel de Blauwer* van pastoor Jules Leroy.

't vervolg
naar een manuscript
van ROMAIN DEPUYDT

Voor alle
BOUWWERKEN
BOUWMATERIALEN
GRAFKELDERS
GRAFMONUMENTEN

R. VERMEULEN & Zn

Haringestraat 75
8990 HARINGE
tel. 057/30 02 07

KERMISFORELLENVISWEDSTRIJD BEKER PAUL VERHAEGHE

Inspelende op de feestelijkheden rond Sinksenkermis te Proven, en als eerbetoon aan hun overleden stichter-voorzitter, organiseren de Oude Brykeputvisseren op Sinksenmaandag 8 juni 1987 voor het eerst hun kermisforellenviswedstrijd „Beker Paul Verhaeghe".

Iedereen, zowel leden als niet-leden, kan deelnemen! Er wordt gevist vanaf 14 tot 17 uur in de „Oude Brykeput" en dit met één vaste hengel per deelnemer. Lokaas is uiteraard niet toegelaten.

Deelnemen kost 200 fr. Inschrijven kan hetzij aan de vijver vanaf 13 uur, hetzij voorafgaande bij een bestuurslid. Let wel: de plaatsen rondom de vijver zijn beperkt!

Alle inlichtingen bij:

- Dennekin Paul, Haringestraat 17 te Roesbrugge (057/30 01 39)
- Pattyn Luc, Bergenstraat 3 te Roesbrugge (057/30 07 68)

Iedereen, vissers, kijkers, supporters, hartelijk welkom!

't Valentijntje stelt u voor:

- ★ Katoen in de nieuwste kleuren (50% katoen -50% acryl)
- ★ Zomerkledij voor de pagadders joggingpakken van 1 tot 4 jaar voor 598 fr.
- ★ Modieuze accessoires (strikken in alle tinten)
- ★ Heren- en kindersokken - panty's Du Parc
- ★ Handdoeken - zakdoeken - kinderbedlakens en -dekens
- ★ en natuurlijk... alles voor de naaister...

Prof. O. Rubbrechtstraat 77, Roesbrugge
Tel. 057/30 06 36

10 MEI: dan is het weer zover: „We vieren moeder"

ALLE LENINGEN

- ★ persoonlijke
- ★ financieringen (auto nu 0,46%)
- ★ hypothecaire

GOEDKOOP
DIREKTE BESLISSING
DISKRETIE

BEL LEO LEPEE

057/30 04 60

057/40 01 12

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

Hondschootestraat 5. BEVEREN(IJZER) - Tel. 057/30 02 79

Moderne kapsels aan eerlijke prijzen.

Nu ook :

ZONNEBRUIN
met de zonnebank met gezichtsbruiner

★ bij afgifte van deze advertentie ★

NU 10 beurten voor 1.600 fr.

+ 2 GRATIS

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 21 april 1987 is te Poperinge in het Mariaziekenhuis overleden : Sylvain Vandewalle, geboren te Roesbrugge op 1 november 1912, als zoon van Florent en Maria Vanrobaeys (van Beveren-Oost-Cappel). Zijn vader Florent was smid, naast de slagerij *De Posterij* en naderhand te Poperinge in de Duinkerkestraat.

Sylvain Vandewalle was gehuwd met mevrouw Angèle Suffys van Poperinge en is nog als schildersgast in dienst geweest van Georges Denys, schildersbaas te Roesbrugge en te Beveren. Hij is ook een tijdlang huisbewaarder geweest van Talbot-house.

NAKLANKEN VERKOOPAKTIE

De eerste uitgave van de eindejaarsverkoopactie „KOOP IN UW DORP” - een initiatief van het N.C.M.V.-afdeling IJzerbode - kende een groot succes.

Voorzitter P. Top uit Proven en zijn bestuur mogen terecht fier zijn op de vlekkeloze organisatie.

De trekking had plaats op zaterdag 17 januari in café „De Tramstatie” te Proven.

Evenwel is tot op vandaag de winnaar van de hoofdprijs, 20 000 fr. in aankoopbons, niet komen opdagen.

Het bestuur heeft in vergadering van 6 april beslist deze hoofdprijs ter beschikking te stellen van de handelskomitees van de gemeenten Watou - Proven - Krombeke - Roesbrugge en Stavele. Deze kunnen dan op hun beurt dit geld besteden aan de handelsactiviteiten in hun respectievelijke gemeenten.

Voorwaar een lofwaardig en te appreciëren gebaar van N.C.M.V.-afdeling IJzerbode.

OPENDEURDAG BRANDWEER ROESBRUGGE

Naar jaarlijkse gewoonte richt het plaatselijk brandweerkorps hun opendeurdag in op zondag 31 mei. Om 15 uur is er gelegenheid om in het arsenaal het materiaal te bezichtigen. Vanaf 17 uur is er barbecue voor de prijs van 225 fr. Kaarten zijn te bekomen bij de leden van het plaatselijke korps. Steun ons korps voor hun vrijwillige inzet voor de noden van onze plaatselijke bevolking.

ROESBRUGGE

**11^e Folkloristische
HOEVEDAG**

16 oogst 1987

UITNODIGING
23 & 24 MEI 1987
OPENING NIEUWE AUTO-SHOWROOM

GARAGE-KARROSSERIE
Frans DECLERCK-VERFAILLIE

Roesbruggestraat 72
8991 BEVEREN-ALVERINGEM

- ☐ Opendeur van garage-werkplaats.
- ☐ Verkoop van nieuwe en tweedehandswagens (alle merken).
- ☐ Vrijblijvende proefrit.
- ☐ Verrassing voor de kleintjes.

MICHEL CAPOEN
Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40 08 54

LOOD- en ZINKWERKEN
AANHANGWAGENS

1 miljoen

10 Audi

30 Rhodos

reizen

Gratis tombola. 58 miljoen F prijzen.

ASLK

we doen met u mee

Kantoor ROESBRUGGE-HARINGE

Eddy AMELOOT

Prof. O. Rubbrechtstraat 14
8990 ROESBRUGGE-HARINGE
Tel. 057/30 08 66

Kantoor WATOU

**Mevr. Miranda
DEGRAEVE-LABAERE**

Steenvoordestraat 20
8978 WATOU
Tel. 057/38 84 76

Gemeente **PROVEN**

OP ZONDAG 10 MEI 1987

GROTE INTERNATIONALE

MOTOCROSS M.C.B.

VERZEKERDE DEELNAME VAN ENKELE STREEKPILOTEN met

Peter NOUWYNCK JUNIORS 500 cc

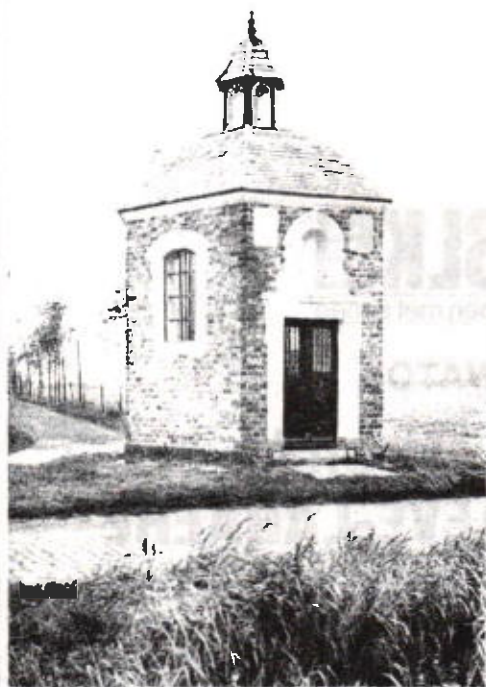
Willy LAUREYS EXPERTS

en het broederpaar **Rik en Johan DEPREZ** uit Roesbrugge bij de ZIJSPANNEN

OEFENINGEN om 9.30 uur

EEN DAGJE UIT

Zondag 3 mei
DE OMMEGANG VAN LISSEWEGE

Even oud als de Lisseweegse polderkathedraal (1230-1270) die onder het patronaat van O.-L.-Vrouw Bezoeking staat, is de Ommegang van Lissewege.

De legende vertelt dat het de uitdrukkelijke wil is van O.-L.-Vrouw te Lissewege te worden vereerd op de plaats waar het miraculeus beeld werd gevonden... in de put met lis.

Een paar kilometer verder van deze gotische kerk, lag de Cisterciënserabdij van Ter Doest waar de Mariaverering eveneens zeer intens was.

Beiden polen van charismatische en religieuze beleving zorgden er voor dat Lissewege een tot heinde en verre bekende bedevaartplaats werd.

Was er op het eind van de XIIIe eeuw een bloeiende Mariaverering, die een paar eeuwen grote scharen bedevaarders naar kerk en abdij lokten, de geuzentroebelen zorgden in de tweede helft van de XVIe eeuw voor totale vernieling. Op 25 juli 1586 verwoestten de geuzen kerk en abdij en het zou tot 1653 duren vooraleer de Mariaverering te Lissewege weer intens zou beleefd worden.

Toen de kapel van Ter Doest in 1687 werd opgericht zou de Ommegang van Lissewege een niet eerder geziene bloei kennen. In grote trekken werd toen reeds het traject van de ommegang afgelegd als dit heden het geval is.

In 1930 werd de zeer vervallen godsvrucht tot O.-L.-Vrouw van Lissewege hersteld door pastoor Kamiel Dujardin.

Na de impulsen die pastoor Dujardin aan de Mariaverering had gegeven, werd de jaarlijkse Ommegang van Lissewege voor eigen volk en dat van de omliggende dorpen en parochies een druk bijgewoonde manifestatie van pure volksdevotie.

Driehonderd jaar na de oprichting van de kapel van Ter Doest (op 21 april 1687), zal men op de eerste zondag van mei (3 mei 1987) de eeuwenoude Ommegang van Lissewege opnieuw valoriseren.

Zondag 3 mei 1987 te 14.30 u. vertrekt de Ommegang vanuit de kerk naar de kapel van Ter Doest.

Mgr. R. Vangheluwe, bisschop van Brugge, E.H. Fenaux, deken van Blankenberge, abt Paul Standaert van de Benedictijnerabdij van Zevenkerken en abt Anselm Hoste van de Sint-Pietersabdij van Steenbrugge zullen de plechtigheid voorgaan.

Ter dezer gelegenheid wordt een heruitgave gebracht van de geschiedkundige bijdrage „De Ommegang van Lissewege” van wijlen Lucien Dendooven (Oostkerk 2.3.1927 - Brugge 28.3.1973).

Deze rijk geïllustreerde brochure (32 blz.), gedrukt op Macoglanzend papier heeft een stevige kartonnen kft met tekening van wijlen E.H. Jan Soens, gewezen onderpastoor van Lissewege. Formaat van Brochure : 15,5 cm op 24 cm. Deze herdruk wordt te koop aangeboden tegen 50 fr.

Inlichtingen : Elie Balduck, Pitsenbosdreef 23, 8200 Sint-Michiels, tel. 050/38 27 90.

DE SCHONE ZOMERS VAN „OVER TIJD”

Met de zomer in het vooruitzicht worden er weer eens voorspellingen gedaan op lange termijn door alle soorten weerprofe-ten. Dat is natuurlijk allemaal flauwe kul, want de wetenschap is nog niet in staat het weer maanden op voorhand te voorspellen.

Regelmatig horen we nog dat de zomers „over tijd”, toen ze nog jong waren, zoveel schoner en warmer waren dan in de jongste jaren. Die uitspraken worden meestal heftig knikkend bijgetreden, maar steunen op oppervlakkige en subjektieve indrukken, op ons gebrekkig geheugen en op de menselijke neiging het verleden te vergulden. Maar wat zegt de wetenschappelijke statistiek?

Prof. Hugo Poppe, die sinds 1968 hoogle- raar is in de weer- en klimaatkunde aan de universiteit van Leuven, heeft destijds een boekje geschreven: *Weerlichtjes - Oude en Nieuwe Vragen over het Weer*, verschenen in 1985 bij het Davidfonds, dat wij alle weer- profeten met veel geestdrift durven aanbeve- len.

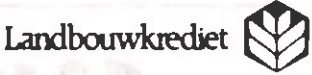
In dat boekje geeft prof. Poppe tabellen over de zomers en de winters van 1885 tot 1984, dus over een volle eeuw, die geba- seerd zijn op de weersvaststellingen van Ukkel en waaruit wij leren dat er in die 100 jaar, met een beetje goede wil 10 zomers als *zeer schoon* en 10 zomers als *schoon* kun- nen betiteld worden.

De mooiste zomer van deze eeuw was deze van 1911, onmiddellijk gevolgd door deze van 1976. Als we de zomer van 1911 met 100 punten bedenken, dan staan de verhoudingsgewijze cijfers in onderstaande tabel tussen haakjes:

<i>Zeer schoon</i>	<i>Schoon</i>
1911 (100)	1904 (66)
1921 (79)	1928 (63)
1932 (71)	1933 (63)
1941 (67)	1935 (63)
1947 (94)	1944 (66)
1949 (69)	1945 (62)
1959 (78)	1950 (62)
1975 (74)	1952 (61)
1976 (98)	1967 (61)
1983 (87)	1973 (64)

- In de periode 1885 - 1900 :
0 zeer schone en 0 schone zomers;
- In de periode 1900 - 1920 :
1 zeer schone en 1 schone;
- In de periode 1921 - 1940 :
2 zeer schone en 3 schone;
- In de periode 1941 - 1960 :
4 zeer schone en 4 schone;
- In de periode 1961 - 1984 :
3 zeer schone en 2 schone.

Ook hoort men vaak spreken over die bij- zondere schone zomer van 1940. Welnu, tij- dens de achttiendaagse veldtocht (van 10 tot 28 mei) van 1940, die de ouderen zich goed herinneren omdat het angstige dagen waren, was er inderdaad schoon mei-weder, alleen op 28 mei, de dag van de kapitulatie regende het dat het goot, en voor de rest was 1940 een normale Belgische zomer, maar die zeker niet als „schoon” kan bestempeld wor- den, hij krijgt 41 punten, 1941 krijgt er 67 (zie hierboven). (rab)

OPTIREND BOEKJE
4% + 0,50% + 0,75% =
Reken zelf maar !

KANTOOR PAUL RECOUR B.V.B.A.
PAULA VANWILDEMEERSCH
Prof.O.Rubbrechtstraat 68A
8990 ROESBRUGGE - Tel. 057/30 02 70

DROOG BRANDHOUT

eik + beuk
gezaagd en gekliefd
zich wenden :
Guido Gezellestraat 11
VLAMERTINGE — 057/20 59 03
depot :
Kapellestraat 25
SINT-JAN-TER-BIEZEN (WATOU)
(open iedere maandag)

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 29 maart jl. is in het ziekenhuis te Duin- kerke Ursmar UREEL overleden.
Ursmar Ureel werd geboren te Roes- brugge op 14 oktober 1924, als zoon van Robert, en Marie Verlinde. Zijn vader was als zelfstandige timmerman gevestigd te Roes- brugge, in de Bergenstraat 28 (waar Oscar Verslype heeft gewoond). Op 1 april 1938 vertrok hij met zijn gezin naar Killem, om er in de fabriek van de gebroeders Van Robaeys zijn ambacht uit te oefenen in dienstverband. Zijn oudste zoon, Roger, die 12 jaar ouder was dan Ursmar is toen op de streek geble- ven (Watou), maar Ursmar trok natuurlijk, als 13-jarige met zijn ouders mee, de grens over. Hij is er naderhand gehuwd en heeft op zijn beurt zijn hele actieve levensperiode gewerkt bij de firma Van Robaeys. Sedert een drietal jaren was hij op rust. Hij kwam nog vaak naar Roesbrugge en was er lid van de biljartklub.

MUZEKKONCERT TE PROVEN

De jarenlange inspanning van de Pro- vense muziekvereniging, met het oog op het bevorderen van de muziekkultuur in onze omgeving, wordt met sukses bekroond.
Op 31 mei 1987 om 20 u. organiseert „De Volksvreugd” een concert in de sfeervolle Sint-Victorkerk van Proven.

U krijgt de drie formaties te horen : de har- monie, de minieugdharmonie en de jeugd- harmonie.
Prachtige gelegenheid voor muziekliefheb- bers om, in het mooie kader van de kerk van Proven, te genieten van een uitzonderlijke muzikale avond.

KLEINE FISCALE KRONIEK

Nieuwe regeling inzake bouwen en ver- bouwen (3)
3. Verhoogde aftrek van hypotekaire interes- ten
De nieuwe regeling ingeval van nieuw- bouw voorziet de aftrek van interesten op een lening gaande tot 2 miljoen (vroeger voor een middelgrote woning tot 400.000 fr.). Die 2 miljoen wordt nog verhoogd indien men kin- deren ten laste heeft.

- Aan volgende voorwaarden dient evenwel voldaan :
- 1.- het moet gaan om interesten van een *hypotekaire* lening met een looptijd van ten minste 10 jaar en afgesloten vanaf 1 mei 1986;
 - 2.- het moet gaan om de bouw of de aankoop van nieuwbouw (onder het stelsel van de BTW) van een in België gelegen woonhuis of appartement, dat het enige woonhuis in eigendom van de ontlener moet zijn en dat voor eigen bewoning is bestemd (dus niet om in huur te geven).

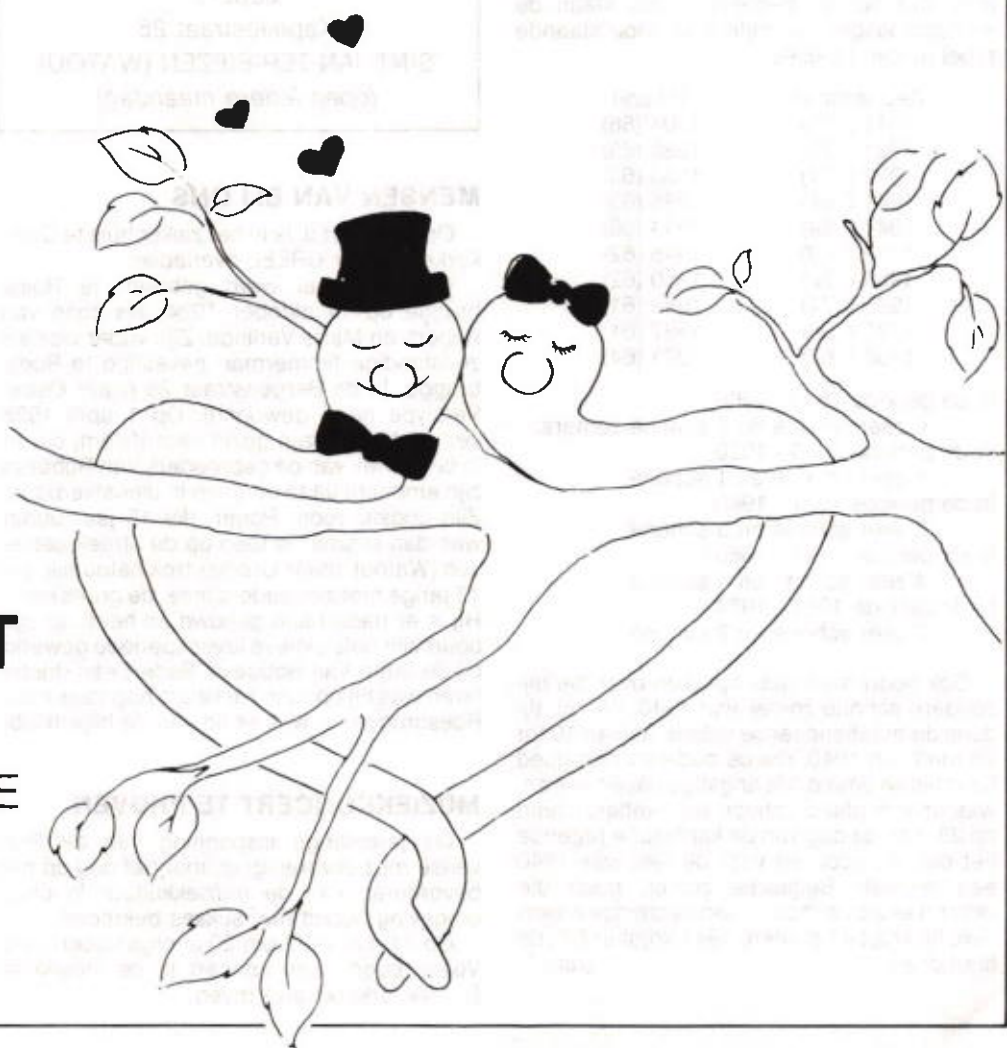
Beperkingen :

- 1.- de verhoogde aftrek kan slechts maxi- mum 12 opeenvolgende jaren gebeuren;
 - 2.- het bedrag van de totale interesten dat aftrekbaar is, wordt slechts aanvaard voor 80 % in de eerste 5 jaren en in de volgende 7 jaar telkens 10 % min, zodat er het 12^e jaar nog slechts 10 % aan- vaard wordt.
- Door die beperkingen komt men tot een belangrijke minder-aftrek dan op het eerste zicht lijkt. Dus bezint eer je begint en laat op voorhand narekenen.
- De volgende keer handelen we over de verhoogde aftrek van interesten bij *vernieuw- bouw*.
- Serge BLONDEAU
Accountant - Fiskaal Adviseur UFSAL

Een huwelijkskado van Uw drukker

U als gelukkig bruidspaar heten wij hartelijk
welkom in onze zaak.

Als u bij ons een trouwkaart kiest uit de
Intercard-kollektie
ontvangt u een mooi huwelijkskado.

Drukkerij

SCHOONAERT

Bergenstraat 14-16
8990 ROESBRUGGE
057/30 03 79

5 JAAR

Beste,

Vijf jaar is slechts een fractie van een mensenleven.
Voor ons, Stefaan en Martine, waren het wel héél bijzondere jaren.
U hebt ons in die vijf jaar groot gemaakt en dat willen wij nu met U ook speciaal vieren.

Op 1, 2 en 3 mei gooien wij onze deuren wagenwijd open.
Opendeurdagen voor onze trouwe en ook nieuwe klanten ! Er wacht U een lekker welkomstdrankje en... een nuttig geschenk.

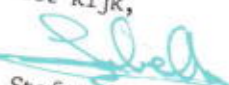
En dat is niet alles !

- ✓ Tot 15 mei krijgt U bij uw nieuwe montuur zomaar het tweede brilglas volledig gratis !
- ✓ Een gratis ogentest met professionele apparatuur.
- ✓ Objectief en totaal vrijblijvend advies.
- ✓ En natuurlijk uw nuttig geschenk !

Ook voor wie nog verder wil zien dan zijn neus lang is, kan eens een kijkje nemen door een échte verrekijker. Of had U graag alles over kontaktlenzen geweten ?

Als primeur vindt U alvast bij ons de nieuwe unieke collectie zonnebrillen voor de zomer '87. In ieder geval, springt U even binnen, het loont de moeite...

Tot kijk,

Stefaan Lobelle

Martine Ryon

P.S. : Bent U nog nooit langs geweest ? Geen nood, knip bijgaande bon uit, en U kunt genieten van onze voordeelactie.
Inclusief uw welkomstdrankje !

Optiek Lobelle-Ryon

Uw speciaalzaak voor snelle kwaliteitservice

Burgemeester Bertenplein 11
8970 Poperinge
057-33 67 19

BON

**Kennismakingsbon
voor nieuwe klanten !**

Geeft recht op :

- ☒ Gratis geschenk
- ☒ Welkomstdrink
- ☒ Gratis ogentest
(vrijblijvend !)
- ☒ Tweede brilglas gratis
bij aankoop van een
nieuwe montuur
- ☒ 10% op uw nieuwe
zonnebril !

Stefaan Lobelle

Burg. Bertenplein 11 8970 Poperinge

ROESBRUGGE

15 - 16 - 17 MEI 1987

HARINGESTRAAT

kermis

Vrijdag 15 MEI

14.00 u. FEEST voor de Derde Leeftijd

19.00 u. RECEPTIE in de tent

21.00 u. **2^e PLAY-BACK SHOW**

met 10.000 fr. prijzen.

Zaterdag 16 MEI

20.00 u. **4^e LENTEFEE-VERKIEZING**

met dansorkest „Avanti”

Kandidaten : Betty Soulliaert,

Lutgarde Declerck, Tania Rasalle

30.000 fr. prijzen

Zondag 17 MEI

15.00 u. **12^e GROTE PRIJS**

KAREL DE BLAUWER

voor internationale Liefhebbers

18.00 u. PRIJSKAARTING in de tent

Zaterdag 23 MEI

9.00 u. **GROTE VINKENZETTING**

bij Mevr. G. Cornette

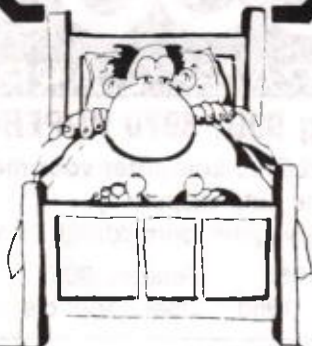
1.000 fr. vooruit + naturaprijzen

19.00 u. KERMISSMIJTING voor de leden

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**HET
KWALITEITSMERK**
Olieën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

HYPOTHEEKLENINGEN

vanaf **6,75%** met gemengde levensverzekering
7,25% voor annuïteitsleningen

(tarieven geldig voor iedereen
korting voor trouwe spaarders)

- ★ Vlotte afhandeling van uw dossier.
- ★ Ook tweederangsleningen.

Voor alle inlichtingen :

KRIS ROSSEEUW

Provenplein 48 - PROVEN
Tel. 057/30 03 55

groep argenta... uw appeltje voor de dorst

VERZEKERINGEN
PRINZIE
LENINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Agentschap Krediet aan de Nijverheid

Provenplein 39A - 8994 PROVEN-POPERINGE

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

HOUTHANDEL
FIRMA MAERTEN p.v.b.a.

Bruggestraat 26-28
8970 POPERINGE

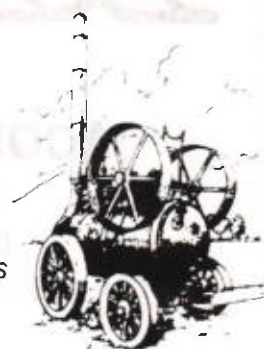
**M Massieve
stijldeuren**

Michel BAELE

Bankelindeweg 29 C
8994 KROMBEKE

CENTRALE VERWARMING
ASFALTBEDÉKKING
KEUKENS — SANITAIR
ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL
Telefoon 057/40 05 43

ROEIEN OP DE IJZER

De IJzer is een rustig kabbellende rivier die vanuit Brokzele in Frans-Vlaanderen bij Roesbrugge over de Schreve (Frans-Belgische grens) kronkelt om via Diksmuide en Nieuwpoort in de Noordzee te eindigen.

Poperinge en de IJzer bieden vanaf 1987 nieuwe mogelijkheden voor de waterrecreatie want 4 bootjes met maximumcapaciteit van 5 personen per boot nodigen uit voor een roeitochtje doorheen de IJzervlakte.

Aanlegsteiger en verhuurpunt is de herberg „De Gouden Arend“ op het Roesbruggeplein van de Poperingse deelgemeente Roesbrugge (telefoon 057/30 09 66). U kan er op uit in de bootjes genoemd „Poperinge 1-2-3 of 4“ voor 200 fr. per boot en per tijds-eenheid van zowat 4 uren en dit dagelijks vanaf 1 mei tot 31 oktober (behalve op woensdag).

Wie denkt onderweg (of is het onder de vaart?) een lijntje uit te gooien, dient wel in het bezit te zijn van een geldig staatsvisverlof, te koop in het postkantoor.

Vooraleer scheep te gaan, onderschrijft u een eenvoudig verhuurkontraat in drievoud en daarna is het... trek aan de riemen... goeie vaart !

AUTOHANDEL

best cars

GARAGE-CARROSSERIE

Provenseweg 90B, 8970 POPERINGE - 057/33 47 92

- ☐ **UNIEK IN BELGIË : komputer voor motortest**
- ☐ Hypermoderne autolakspuiterij
- ☐ Tweedehandswagens, onmiddellijk uit voorraad leverbaar :

Golf Mach - 1985	Peugeot 305	BMW 320 - 1983
Peugeot GTI - 1985	Opel Kadet diesel - 1983	

Gezien het beperkt aantal roeibootjes is reservatie vooraf aangeraden.

Op zaterdag 9 mei om 10 uur zal het Schepenkollege in aanwezigheid van de pers de roeibootjes officieel in gebruik nemen.

NIEUWS VOOR DE LIJNVISSERS

Voor 1987 is een bedrag van 300 000 fr. voorzien voor visbepoting in de IJzer en dit door tussenkomst van de twee bestaande hengelsportverenigingen in Groot-Alveringem.

In de paasperiode werden uitgezet tussen de Franse grens en de brug te Stavele : 1 600 grote voorn, 300 kg grote karper tussen 500 en 1 500 gram, 2 000 lauw (tinken) en 10 000 kleine karper.

Wie dit jaar een visverlof koopt dient aandachtig de bijgaande folder te lezen want de wet op de riviervisserij is grondig gewijzigd.

Voor onze streek is het belangrijk te weten dat de IJzer geen sluiting kent voor gewone vis (wel voor snoek). Vanaf dit jaar is het toegelaten, de vis die voldoet aan de voorge-

schreven maat, in het leefnet te bewaren. Onthou echter goed, dat alle vervoer van vis van 16 april tot en met 31 mei op de openbare weg verboden is. Er is een uitzondering voor paling en grondel, die geen maat toegemeten krijgen en ook mogen meegenomen worden.

We hopen, in de volgende nummers van *De IJzerbode* regelmatig te kunnen mededelen wat er zoal reilt en zeilt in onze geliefde hengelsport.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorten :

- Stijn Ameloot, zoon van Eddy en Ria Melis (Beveren).
- Elodie Neyrinck, dochter van Patrick en Doriane Schietse (Beveren).

Overlijden :

- Emiel Brigou, 96 j., weduwnaar van Lucie Asseman en van Maxime Walbrou (Beveren).

Alles voor de „DOE HET ZELVER“

Behangpapier
Verfwaren
Gordijnen
Vloerbekleding
Onderhoudsprodukten

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan
8994 PROVEN

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

Sparen ? Uw HSA-agent doet wat extra voor u.

U en ik, één spaarbank

Sparen is extra voordelig deze maand, bij uw HSA-agent.

GEERT VANDENBUSSCHE

Haringestraat 37 - 8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 09 86

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND MEI

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen woensdag 13 mei puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 26 mei puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpik

- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 9 mei smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon zaterdag 9 en zondag 10 mei smijting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“ zaterdag 23 mei smijting voor de Arendpikkers

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Op dinsdag 16 juni reizen we naar de BRT in Brussel. Daarna rondrit in de stad met gids. Prijs : 500 fr. Inschrijven vóór 10 juni bij mevr. Vanstraesele.

K.A.V.

- Donderdag 11 juni : reis naar Antwerpen met bezoek aan het Koninklijk Museum, diamantslijperij en Scheldetocht. Vertrek om 8 u. Terug thuis rond 21.30 u. Prijs : 735 fr. (alles inbegrepen, ook het middagmaal). Inschrijven tot en met 1 juni, ieder bij haar kernlid.

A.C.W. Roesbrugge-Haringe

- Rerum Novarum-viering op 28 mei. Om 10.45 u. : plechtige eucharistieviering. Van 13.30 tot 14.30 u. : Start gezinszoektocht (te voet, per fiets of met de auto) - ± 7 km - Inleg 50 fr. Bij aankomst : gratis broodmaaltijd en prijsuitreiking zoektocht. Om 19 u. : Paté-kaarting en bowling.

Viswedstrijd

- Proven, aan de Brykeput Sinksenmaandag 8 juni '87 kermis-forellenviswedstrijd „Beker Paul Verhaeghe“

Dansavond

- Elverdinge, zaal „Bollemeersch“ zaterdag 16 mei 2° Smash-TD t.v.v. Volleybalklub Roepovo

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Geboorten :

- Maaïke Debruyne, dochter van Laurent en Mia Vandermarliere.
- Benoît Donche, zoon van Dirk en Sonja Laperre.

Overlijdens :

- Albert Deconinck, 71 j., weduwnaar van Maria-Yvonna Laporte, echtgenoot van Suzanne Waignein.
- Georges Houvenaghel, 70 j., ongehuwd

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Tsjernobyl één jaar geleden ! Kerncentrales zijn gevaarlijke instellingen. Men heeft ons altijd wijs gemaakt dat ze door veelvuldig en bestendig toezicht zeer veilig waren, maar met de ontploffing te Tsjernobyl is die illusie in rook opgegaan.

De radioactieve straling die toen is vrijgekomen heeft zich in een reusachtige gaswolk over bijna geheel Europa verspreid en 200 miljoen mensen in mindere of meerdere mate aangetast. Duizenden onder hen zullen na verloop van tijd aan kanker sterven, tengevolge van de hoge stralingsdosis die zij rechtstreeks, of onrechtstreeks - langs de voedselketen - hebben ondergaan.

De ramp was zo serieus dat ze de Russische leiders aan het denken heeft gezet, waardoor Gorbatsjov plotseling veel bereidwilliger werd in het onderhandelen over de afschaffing van kernwapens.

Ook ons land ligt onder de bedreiging van diverse kerncentrales : deze van Doel, dicht tegen de Hollandse grens en die dus ook onze noorderburen gedeeltelijk bedreigt, en anderzijds deze van Grevelingen en Chooz, Franse centrales, die de zuiderbuur aan onze achterdeur heeft geplaatst.

In de jongste weken is er zowel bij ons als in het buitenland ongerustheid ontstaan omdat het personeel van de kerncentrale van Doel ging staken. De kleinste techniek die daar werkt wordt evenveel betaald als een jonge burgerlijke ingenieur in een ander bedrijf, en men krijgt er twee keer zoveel vakantiedagen als elders, maar dat was nog niet voldoende en men legde er dus maar het werk bij neer. De staking was gesteund door de vakbonden. De centrale werd aan haar lot overgelaten en bijna zes weken bedrijfswaardig en veilig gehouden door de kaderleden en de bureelbedienden.

In verband daarmee zou ik toch enkele vragen willen stellen. Ten eerste, zouden de vakbonden niet beter hun inspanningen besteden aan de minstbedeelden ? Ten tweede, als de kerncentrale van Doel zonder gevaar bijna zes weken kan in bedrijf gehouden worden door 150 mensen kaderpersoneel, wat doen dan normaal de 450 man die in staking waren ? Ten derde, dank zij de vakbonden krijgen ze nu een bijkomende premie van vijftigduizend frank, wanneer zal men eens gaan denken aan diegenen die al jaren inleveren ?

„Toekomend jaar“, zegt Gusta, „als de helft van de legislatuur voorbij is en de parlementaire verkiezingen stilaan weer in het zicht komen ! Koeragie !“

't Zal wel waar zijn,
Pol

VERANDERING SLUITINGSDAG

Slagerij-Spekslagerij

Y. Barrezele-Pyfferoen

Bergenstraat 25
Beveren-IJzer

vanaf 7 mei af :

gesloten op DONDERDAG

(de hele dag)

de andere dagen open tot 19 u.

's zondags tot 12 u.

*Feest gemakkelijk en goedkoop
met onze bereide schotels !*

Tel. 057/30 03 75

Thuisbezorging

Stoelen en tafels

Vlechtwerk

Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

GARAGE SERVICE

NEVEJAN

OKKAZIEMARKT

KROMBEKE 057/40 00 35

FORD Escort '86 diesel

OPEL GSI '85 coupé

PEUGEOT 604 '82 diesel

VW Golf LD '84 diesel

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker

Veurnestraat 11

8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

Schoenen - Marokijnwaren Ig. PARENT - MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Gusten Koekebrood van Houtem was ol è paar jaar è trouwd met Liese Calles van dezelfde prochie en ze weunden daar niet verre van de plaatse, bykans rechtover d'herberge „De Welkom...“

Dat was daar olzoo è beetje hulder stamcafé want Gusten was daar ondervoorzitter van de vogelpikgilde „De Lustige Smieters“.

Gusten, die ol vanachter in de veertig was, want è n hadde è beetje laate erop è peinsd van te trouwen, was è doodfraaie vent, die geern è pinte dronk. Liese, van heur kant, hadde er precies oek geen moeite mei om d'r eenigte „in heur kleers te gieten“, ols ze tegaare op staminee waaren. Daarin kwamen z'eigntlijk styf goed overeen. Maar, je moet weeten, Liese was wel è jaar of tiene jonger of Gusten en 't was ollezens è beetje „'n vierveugel“ gelijk dat ze oltemets zeggen en daar wrong de schoen nu en toen è keer ols Gusten è pinte teveele è dronken hadde.

't Kwam toen dikkers uit op è zaagerie, omdat 'n hadde hooren zeggen dat'n fakteur zoolange binnen è weest hadde. Ofwel omdat ze osan bleef praatelen teegen den bakker en laatst kon'n niet binnen ols'n thuuskwam van den dop, omdat ze by hulderen gebuur was gaan kyken naar zyn bende keuns ...

„Wuk hadde je gie daar verlooren?“ grolde Gusten ... „je kent geen keun uut è katte!“

„'t Is daarvooren da'k hèn gaan kyken!“ lachte Liese en ze kon dat ol zoogood eksplikeeren dat olles weer op z'n plooi kwam.

Gusten, die chauffeur was in zwaar vervoer hadde weere werk è vonden entwaar voorenaan in 't Fransche en è was kontent.

't Was 'n achtdaagen laater op è woensdagvoornoene. Tjeppen Pruime, die weerkeerde van den dop was binnen è gaan in „De Welkom“ om è pinte te drinken ... Binst dat'n daar aan den toog stoeg te klappen met Remieten, de baas, stekte Liese daar binnen met è ferme blauwooge en è gezwollen kaake. Ze vroeg è pinte en ontstak meteen è sigarette. Tjeppen Pruime stoeg gelijk vergaapt te kyken op Liese's aangezichte ...

„Wuk is er gebeurd met joen façade?“ vroeg Tjeppen ol lachen.

„Zie je't styf dè?“ vroeg Liese.

„Vaneigens zie je't styf!“ lachte Tjeppen ...

„Waar hè je dat è kreegen?“

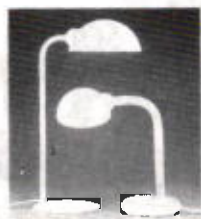
„Van me vent!“ zei Liese doodserieus en ze dronk è teuge van heur pinte.

„Hoe, van je vent?“ zei Tjeppen verwonderd ... „'k peinsde dat'n weg was met Mulders camion, verre in 't Fransche voor è dag of drie?“

„Héwè, 't is djuuste dat!“ zei Liese ... „'k peinsde ik dat oek!“

KWAAK

EEN GESCHENK VOOR UW KOMMUNIKANT

Bureaulampen
nieuwe gamma
vanaf 395 fr.

Walkman
Klokradio
Radiorecorder
GRUNDIG - SIERA

Rekenmachines
TEXAS INSTRUMENTS
(met 2 jaar waarborg)

Jos. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 · 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Durvers uit de Westhoek

DE BOEK- en STEENDRUKKERIJ DE CARNE te STAVELE (3)

Het verhaal van iemand die het nog heeft meegemaakt !

De drukkerij De Carne was op het einde van de jaren twintig en tot halverwege de jaren dertig het centrum van de bedrijvigheid te Stavele. Wie er op de dorpsplaats kwam, hoorde er van 's morgens tot 's avonds het gedruis van de machines en het weg en weer gaan van de wagens van de drukpersen : ... djuk ... djuk ... djuk ... Het bedrijf verschaftte toen werk aan ongeveer vijftien mensen, waaronder de vrouwen reeds goed vertegenwoordigd waren, zonder diegenen mee te rekenen die een stui-ver verdienden met thuis plak- en plooiwerk uit te voeren. De oude stootkar was vervangen door een Ford-bestelwagen, die regelmatig het verpakte drukwerk naar de treinhalte van Klein-Leisele bracht, terwijl grote vrachtwagens met torenhoge rienen papier langs de landelijke wegen van de Westhoek naar Stavele reden. De stapelplaatsen in de drukkerij lagen overvol en de overvloedige bestellingen bezorgden kopzorgen aan de uitbaters.

Personeel van de drukkerij DE CARNE te Stavele omstreeks 1935-1936

zittend van l.n.r. : Blanche Wyffels, Maria Vandenbussche, Simonne Bardiijn, Simonne Meeuws, Flavie Verleene (+), Anna Boussemaere;

staande van l.n.r. : Robert Wullus (+), Jules Depuydt (+), Gilbert Perrot, Leopold Boussemaere (+), Oscar Lamoot (+), Ernest Vandenbussche (+), Romain Depuydt, Emiel Boussemaere, Jozef De Tremmerie, Maurits Vandevelde en Elisa De Carne-Raepenbusch (+).

Ontbreken o.m. : Marcel Schoonaert (+), Georges Vandepitte, ...

Van Steendruk naar Zinkdruk

In het najaar van 1928 verliet tekenaar Reimond Kerckhof de steendrukkerij. Hij trok naar Langemark, waar hij samen met Eugene Top van Beveren-IJzer en Jozef Lootens van Oostrozebeke, de drukkerij *Vonksteen* oprichtte. Lootens die een vriend was van Verschaeve, had deze laatste om de gepaste naam gevraagd voor het nieuwe bedrijf en de dichter uit Alveringem sprak van de „steen die vonken slaat“, wat resulteerde in *Vonksteen* !

In de enkele jaren waarin Kerckhof bij zijn schoonbroers had gewerkt, waren heel wat prachtige ontwerpen van zijn hand van de persen gekomen. Afgezien van tal van affiches en tekeningen voor commercieel drukwerk, tekende hij ook een reeks „Vlaamse Koppen“, uitgevoerd in zwart-wit.

Als tekenaar werd hij vervangen door Jos De Tremmerie, een jonge man, die nochtans reeds enkele jaren ervaring had in het beroep. De Tremmerie was zeer talentvol in het combineren van kleuren, wat voornamelijk van belang was bij het ontwerpen van affiches. Jammer dat er van deze kunstwerken zoveel verloren zijn gegaan.

Intussen was omstreeks het jaar dertig een nieuwe drukmethode in zwang gekomen, namelijk de *zinkdruk*, een techniek die eigenlijk van de steendruk was afgekeken. Het ging er namelijk om dat de zware drukstenen vervangen werden door lichte, gemakkelijk verhandelbare zinken platen, die natuurlijk ook een speciale bewerking moesten ondergaan. De voorkeur lag voor de hand.

De zinkplaten werden op de drukpers aangebracht op een metaal blok, dat de dikte van de druksteen had. Na het afdrukken moest enkel de zinkplaat verwijderd en vervangen worden door een andere zinkplaat wat veel minder lastig en omslachtig was dan het verwisselen van die zware zandstenen, die bovendien nog niet helemaal identiek waren, zodat bij de verwisseling van de stenen de pressing moest gecontroleerd en aangepast worden, wat soms heel wat tijd in beslag nam. Ook had de zinkplaat het voordeel dat ze kon bewaard worden voor een volgende afdruk, terwijl de drukstenen, die

niet zo veelvuldig voorhanden waren - ze waren ook veel duurder - na gebruik moesten afgeslepen worden, ten einde ze voor een ander ontwerp klaar te maken.

Toch vergde de toepassing van de zinkdruk weer een periode van aanpassing en ervaring, want hoewel er inderdaad een principiële overeenstemming bestond met de steendruk, waren de bewerkingen van de plaat toch wel anders. Maar met geduld en toewijding had men de nieuwe techniek wel dra volledig onder de knie en de steendruk geraakte op het achterplan.

De kilënteel

De ineenstorting van de aandelenbeurs te New-York op 24 oktober 1929 was het startsein van een internationale economische crisis die zich in de volgende jaren geleidelijk ook in Europa zou laten gevoelen, maar het zou toch nog enige tijd duren vooraleer men in de Westhoek de gevolgen ervan zou ondervinden.

In het begin van de jaren dertig werkte de drukkerij De Carne op haar maximum. Hoewel het familiedrukwerk en het administratieve drukwerk ook niet te negeren vielen, waren de bestellingen voor commerciële doeleinden toch de hoofdbrok van de bedrijvigheid. Men drukte in grote hoeveelheden zowel voor het buitenland als voor tal van firma's uit het eigen land.

De bijzonderste buitenlandse bestellingen waren :

- Tabaksverpakking *KING BEE*, uit Honduras, langs een agent uit Antwerpen, met een regelmatige oplage van 750 000;
- *Pâtes Alimentaires Esperanza*, Italië, regelmatig 500 000;

- Omslagwikkels voor *Tutti-Frutti-karamels*, Engeland, periodiek 250 000;
- Bieretiketten in 4 kleuren voor Nederland en verpakkingsetiketten voor Franse kazen, *Fromages de Brie, Camembert du Calvados*, e.a.

Voor het binnenland had men grote oplagen voor :

- *Sigaretten St.-Michel*, Brussel;
- Bieren *Rodenbach*, cichorei *Talpe* en deegwaren *Soubry* te Roeselare;
- Puddingpoeder „*Pak me mee*”;
- Honigprodukten *Florizoone De Meli*;
- *Savonine*, wasprodukten te Brugge;

Uit de eigen streek kwamen praktisch alle etiketten en verpakkingsohmulsels of dozen van bij De Carne :

- *Wafels Destrooper* te Lo;
- Confiserie *Den Arend*, J. Pyfferoen, Roesbrugge;
- *Cichorei Bakeroot-Quaghebeur*, Abele-Watou;
- *Sigaretten Heldenhulde* en tabakken *Cocorico*, Dervaux, Veurne;
- Tabaksvignetten *Aernaert*, Oostvleteren, en vele andere;
- Kruidenkoek *Maes-Rommens*, Poperinge;

Ook vele bieretiketten voor de talrijke brouwerijen van het hele gewest :

- *Forte-Brune*, Feys-Callewaert, Beveren-Roesbrugge;
- *Beverensche Dubbel*, Dehaene, Beveren;
- *Kerelsbier*, Nevejan, Krombeke;
- *Kerelsbier en Sterk*, J. Bonte, Wulveringem;
- *Patersbier*, St.-Sixtus, Westvleteren;
- *Catsbronnen*, Jos Cornelis en Bieren Bonte, Stavele;

Ook voor brouwerijen van Adinkerke (Vanneste); Alveringem (Delva, Faure, Verschaeve); Dadizele (Devos); Eernegem (Devos); Gullegem (St.-Antoon); Leffinge (Boutens); Lichtervelde (Debaillie); Poperinge (Hauspie); Veurne (Matsaert); Westrozebeke (Lava), enz., maar we vermelden hier alleen deze waarover we zekerheid hebben, omdat er een specimen van voorkomt in het archief van Romain Depuydt, die er ten andere een heel deel zelf heeft getekend.

Men kan zich maar moeilijk voorstellen wat de drukkerij De Carne in de beste jaren van haar bestaan aan papier heeft verwerkt. Afgezien van al de soorten drukwerk die we reeds hebben genoemd, werden er ook landkaarten gedrukt op groot formaat en prachtige pankarten met afbeeldingen van tafereelen uit de vaderlandse geschiedenis, bestemd voor het onderwijs. Ook obligaties en zelfs speelkaarten. Er werden proeven gedaan met de nieuwste technieken inzake goud- en zilverdruk en er werd naar de gepaste methode gezocht om papier en drukwerk te vernissen. Kosten noch moeite werden gespaard om de evolutie in de drukkerswereld te volgen en om degelijk en perfect werk af te leveren.

De gebroeders De Carne waren bovendien geliefde werkgevers, die kameraadschappelijk omgingen met hun personeel en een goede samenwerking konden in stand houden.

Van Stavele naar Ieper

Omstreeks 1934-1935 begon ook in de drukkerij De Carne de crisis de kop op te steken, terwijl de concurrentie zich meer dan ooit liet gevoelen. Dat was er de oorzaak van

(vervolg blz. 183)

VIERT VADER... OGGI HEEFT HET VOOR HEM !!!

Obterrestraat 56 - 8994 PROVEN

pulls, joggings voor kinderen en volwassenen, rokken, jeansbroeken en -rokken, ensembles... zonnejurken, rokken en minirokken in combinatie met pulls, polo's (tot EXTRA EXTRA LARGE)

MODIEUS — een volledig assortiment
— een ruime voorraad

Dat alles aan onze voordelige prijzen - vrije toegang !

Dagelijks open van 9 tot 20 uur, alsook op zondagvoormiddag
WEKELIJKS HEBBEN WIJ NIEUWE KOLLEKTIES BINNEN !

NIEUW!
U gelooft het niet ?
WIJ GEVEN U DE BEWIJZEN

BOUWWERKEN HUGO VERMEULEN

Obterrestraat 56
8994 PROVEN
Tel. 057/30 06 74

★ Wij doen alle afbraak- en grondwerken met kraan of bulldozer.

NIEUW : aanleg en asfalteren van opritten en parkings.

Beschikbaar aan zeer voordelige prijzen :
MATERIALEN UIT AFBRAAK :

- 1 lot dallen,
- 1 lot WC-potten, open model
- deuren en vensterramen,
- allerlei dakpannen, enz...
- steenbrokken,
- geleverd met kamion,
- aarde voor opvulling,
- goede teelaarde,
- geleverd met kamion.
- 600 m² silexdallen 50/50 in okkasie

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (33)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie !

Wat voorafging : *Geloof en ketterijen in de Middeleeuwen / Het lutheranisme in Vlaanderen en in de Westhoek / Het calvinisme / De eerste emigranten en de eerste hagepreek / Het concilie van Trente en het Eedverbond / De beeldenstorm en zijn oorzaken / Aanval op Veurne / Wattrelos werd Waterloo / Austruweel en Valenciennes / De repressie vóór Alva / De Bloedraad / Vrijbuiters in de Westhoek / Terreurdaden en moorden te Houtkerke, Oostcappel en te Roesbrugge / De samenzwering van Spanjaardsdale / De moorden te Reningelst / Invasie uit Engeland / De moordexpeditie van 26 januari 1568 / De aanhouding van Hanecamp / Moorden te Roebroek / Aanhouding en terechtstelling van Camerlynck / De Tachtigjarige Oorlog / Moord op de pastoor van Herzele / Invasie van uit Nieuwpoort / De "kerken onder het kruis" / Het Eeuwig Edikt / De calvinistische republiek / De Religievrede / De Malcontenten / De Westhoek onder troepenterreur / Matthias, Anjou en Farnese / De tactiek van Farnese / Het hinderlijke fort van Roesbrugge / De terugkeer van de Spaanse troepen / Farnese in de Westhoek / Het begon met Duinkerke / De smalle steden van de Westhoek / Ieper onder de calvinistische diktatuur / De wanhoop van Farnese / De kapitulatie van Ieper / De verovering van Brugge en Gent / De val van Antwerpen / De emigratie.*

Omvang en Invloed van de exodus tot 1573

Niet alleen in de Westhoek, maar in heel de Zuidelijke Nederlanden vond er emigratie plaats, en deze exodus maakte een grote indruk. Maar we weten dat massa's vaak worden overschat en dat is zeker het geval als wel eens beweerd wordt dat er in die jaren meer dan 200 000 mensen ons land verlieten. Uit de gedegen studie van prof. J. Briels van de universiteit van Utrecht, is gebleken dat in werkelijkheid tot omstreeks 1573 zowat 50 000 personen Zuid-Nederland hebben verlaten, waarvan ongeveer de helft zich in Duitsland en de andere helft zich in Engeland heeft gevestigd. Dat de mensen uit de Westhoek hoofdzakelijk naar Engeland trokken is reeds meerdere malen gezegd, en is ook zeer aannemelijk. Dat die massale uittocht noodlottige gevolgen had voor het economische leven van onze streken is eveneens zonder meer duidelijk. Naast de religieuze vluchtelingen waren er ook mensen die het land verlieten omdat ze ter oorzaak van de ontvolking en door de depressie in de lakennijverheid niet meer in staat waren hun ambacht of handel doelmatig uit te oefenen noch in het onderhoud van hun gezin konden voorzien.

Wat het verval in de textielindustrie betreft, daarover een paar woorden uitleg. In de 14e eeuw was in de steden van Zuid-Vlaanderen : Kortrijk, Ieper, Diksmuide, Veurne, Nieuwpoort, St.-Winoksbergen, Armentières, een bloeiende lakennijverheid ontstaan, met de productie van fijne luxedraperie. Maar de Engelse textielnijverheid zou in de tweede helft van de 16e eeuw voor de Vlaamse steden een zware concurrentie gaan betekenen, wat een enorme vermindering van de afname meebracht. St.-Winoksbergen bv. dat in 1507 nog ongeveer 5 000 stukken laken produceerde, zou in de jaren 1519-1520 nog slechts 695 stuks afleveren !

Dat verval was echter niet alleen aan de Engelse concurrentie te wijten, maar ook aan de opkomst en het succes van de platte-landsnijverheid. Buiten de steden was aanvankelijk alles begonnen als stille huisvlijt in

het dode landbouwseizoen, maar omdat men door een minder omslachtig fabricageproces een goedkoper produkt kon vervaardigen - saaien en de zgn. „nieuwe draperie” - nam de vraag en de productie van deze landelijke stoffen al maar toe, ten nadele van de stedelijke bedrijvigheid. Zo bedroeg de jaarlijkse lakenproductie te Dranouter in 1480-1481 slechts 55 stuks, in 1525-1526 was dat 2 238 stuks geworden ! Dit had tot gevolg dat er werkloosheid ontstond in de steden, en niet in geringe mate. In 1545 leefde te Ieper meer dan een vijfde van de bevolking van armensteun. Dat de steden jaloers waren op de rurale industrie en alles in het werk stelden om deze te fnuiken, dient nauwelijks gezegd. Alle soorten van acties werden op touw gezet om de landelijke producenten het leven zuur te maken. Zo werd er in 1548 door Ieper, Diksmuide en Veurne gepoogd de wekelijkse markt van Roesbrugge uit te schakelen, echter tevergeefs. Dat zelfde jaar bereikte Nieuwkerke met een productie van 17 151 stuks laken zijn absoluut rekord. Maar... door gebrek aan technische aanpassing, aan investeringen, veroorzaakt door een tekort aan kapitaal kwam in de volgende jaren, in de plattelandsindustrie een gevoelige teruggang. Na 1564 nam ook daar het aantal werklozen voortdurend toe en toen de graanoogst in 1565 mislukte, was dat voor velen katastrofaal. De godsdiensttroebelen van 1566-1568 brachten op vele plaatsen de genadeslag. Alleen Hondschote maakte daarop een uitzondering, daar behaalde men in de jaren 1566-1568 de hoogste exportcijfers.

De uitwijking naar Engeland gaf vele textielwerkers uit de Westhoek nieuwe vooruitzichten. Toen in 1573 aan 7 143 te Londen verblijvende Zuid-Nederlanders gevraagd werd naar de reden waarom zij naar Engeland waren gekomen, antwoordden er niet minder dan 2 511 (dus meer dan een derde) dat zij gekomen waren vanwege het werk; dat zij tot geen enkele kerk behoorden en dat hun overkomst niets met godsdienst te maken had. Bij de emigranten van de met de „gueserie” zo hevig besmette Westhoek zal

Petrus Bertius, 1565-1629

de verhouding waarschijnlijk wel een beetje anders gelegen hebben. We moeten er bovendien aan toevoegen dat het aantal uitgewekenen voortdurend wisselde en zeker niet stabiel bleef. Als de vervolgingen afnamen, zo bv. na 1573, verliet weliswaar nog menig een het land, om allerlei partikuliere redenen, maar er keerden toch ook een deel terug naar het vaderland.

Kartografie en kaartenmakers in Zuid-Nederland

Onder de nakomelingen van de emigranten die vóór 1573 de Westhoek verlieten, is er een geleerde te vinden die meegeholpen heeft aan de culturele uitbouw van het Noorden en naam heeft gemaakt als kosmograaf : Petrus Bertius.

In de 16^e eeuw was in de Zuidelijke Nederlanden niet alleen de textielnijverheid tot een hoge bloei gekomen - in de Westhoek de lakennijverheid en elders kantwerk en tapijtweverij - maar tevens was er op wetenschappelijk en mathematisch-technisch gebied een aardrijkskundige en kartografische bedrijvigheid van betekenis ontstaan.

De grote aardrijkskundige ontdekkingen - Amerika 1492; zuidoostelijke doorvaart naar Indië 1498 - waren amper achter de rug, als in Zuid-Nederland door Johan Ruysch de Nieuwe Wereld kartografisch werd weergegeven (1507). Ruysch was ook de eigenlijke grondlegger van de Mercator-projectie. De Mechelse franciskanermonnik Franciscus Monarchi, die een grote invloed heeft gehad op de kartografen van zijn tijd, ontwierp een aardglobe die omstreeks 1530 door de Leuvense goudsmid Gaspaard van der Heyden werd vervaardigd.

Anderzijds kan de universiteit van Leuven er zich op beroemen, voornamelijk dank zij Gemma Frisius, die wieg te zijn geweest van de wetenschappelijke kartografische beweging.

Gemma Frisius was afkomstig van Dokkum in Friesland (vandaar zijn naam!) kwam naar Leuven om er sterrenkunde en wiskunde te studeren en naderhand geneeskunde. In 1541 promoveerde hij tot doctor in de medicijnen en was toen reeds hoogleraar. Hij werd door keizer Karel V geapprecieerd als arts, maar ook als aardrijkskundige, aangezien de vorst met zijn uitgebreid rijk behoefte had aan wereldkaarten. Hij werd de leermeester van Mercator, die zijn carrière als kartograaf begon met een kaart van het Heilig Land, in 1538 een kleine wereldkaart tekende in dubbelhartvormige projectie en twee jaar later zijn bekende kaart van Vlaanderen publiceerde. Mercator die ook een aard- en hemelglobe vervaardigde, naast andere instrumenten, week in 1552 samen met zijn gezin uit naar Duisburg.

Ook Antwerpen dat intussen naast Lissabon en Cadix een grote atlantische haven was geworden, had behoefte aan kaarten, globes en zeevaartinstrumenten en de productie van kaarten en atlanten was daar beter mogelijk dan elders omdat die zgn. Gouden Eeuw van Antwerpen zich ook manifesteerde op het gebied van de boekdrukkunst. In de periode 1500-1540, waren van de 133 drukkers die actief waren in de Nederlanden, precies de helft, 66 in aantal, te Antwerpen gevestigd.

Op initiatief van de koopman Gillis Hooftman ontstonden te Antwerpen de eerste wereldatlassen van Abraham Ortelius en Geeraard de Jode en de faam van Zuid-Nederlandse kaartsnijders was zo groot dat de Italiaanse ontdekkingsreiziger Sebastiano Caboto zijn wereldkaart te Antwerpen kwam voltooien en dat de Portugese kaartkundige André Homem, er zijn grote wereldkaart, in 1559, liet vervaardigen.

Nog tal van andere kaartenmakers en graveurs afkomstig uit of werkzaam in de Zuid-Nederlandse gewesten kunnen vermeld worden, zoals Jakob van Deventer, wiens kaarten aanvankelijk door Italiaanse graveurs werden uitgegeven; Arnoldus Nicolaï; Hieronymus Cock, Bernard van den Putte, Christiaan Sgroten, Frans Hogenberg, schepper van *De Leone Belgico*, die ook veel prachtige prenten ontwierp in verband met de belangrijkste historische gebeurtenissen van zijn tijd, Pieter van der Beke en zoveel anderen. Mercator en Hogenberg zouden tengevolge van vervolgingen en oorlogsvoering hun kunst en wetenschap buiten onze grenzen gaan uitoefenen. De volgende generatie met Plancius, Hondius, Bertius, Montanus, Kaerius, e.a. kwamen hier zelfs nooit meer aan bod.

Petrus Bertius, de kosmograaf uit de Westhoek

Bij Pieter De Bert, een protestantse predikant, waarschijnlijk afkomstig van Reningelst, die in de zomer of nazomer van 1565 naar Roesbrugge-dorp (Beverenkaalsijde) was gekomen, was op 14 november 1565 een zoontje geboren: Pieter De Bert jr. Na de nederlagen van Wattrelos en Lannoy en het

plakkaat van 5 april 1567, waarbij alle predikanten vogelvrij waren verklaard, is Pieter De Bert sr. met zijn gezin, langs de IJzer en Nieuwpoort, op zijn beurt naar Engeland getrokken. Hij werd „ouderling” te Londen en werd er o.m. aangewezen om zieken te bezoeken.

In een brief van 29 augustus 1572 van Bartoldus Wilhelmi, predikant te Dordrecht, aan de kerkraad te Londen, vroeg deze om predikanten voor zijn omgeving. Een van de twee die ingevolge dit verzoek naar Noord-Nederland werden gezonden, was Pieter De Bert. Hij werd aangesteld tot predikant te IJsselmonde op 7 december 1572. Van begin 1575 tot 1579 was hij te Rotterdam, maar ten tijde van de calvinistische republiek van Hembyze werd hij tijdelijk uitgeleend aan Gent, al bleef zijn domus te Rotterdam. Einde 1577 was hij verbonden aan de calvinistische gemeente te Duinkerke.

In 1577 nam De Bert de 16-jarige Arminius (later een bekende teoloog), wiens familie was uitgemoord, in zijn huis op en riep zijn elfjarig zoontje uit Engeland terug. Beiden werden naar Leiden gestuurd, waar Arminius student werd aan de jonge Leidse universiteit en Pieter De Bert jr. bij rektor Stochius, van de Latijnse school, onderwijs ging volgen.

Toen Pieter De Bert sr. naar Dordrecht was geroepen, had hij zijn zoontje, die toen zeven jaar oud was, achtergelaten in een van de voorsteden van Londen, waar het jongetje bij een zekere Christiaan de Ryck onderricht werd in het Latijn, het Grieks en het Frans. Pieterella Lansberg onderwees hem in schrijven en muziek.

Op 17-jarige leeftijd verliet De Bert jr. de school van Stochius en trad op als onderwijzer in verscheidene Hollandse steden. Ook was hij drie maanden te Antwerpen, acht te Oostende, één jaar te Middelburg en vijf jaar te Goes, waar hij met zijn vader een Latijnse school opende. Op 10 februari 1589 werd hij ingeschreven aan de universiteit te Leiden als „gratis inscriptus” en hij verdedigde er op 31 maart een theologische stelling over *de Peccato originis*. Tevens werd hij benoemd tot rektor van de Latijnse school aldaar. Pieter De Bert jr. had te Leiden o.m. Justus Lipsius als leermeester. Toen deze laatste in 1591 zijn hoogleraarsambt moest neerleggen, wegens politieke en godsdienstige onverdraagzaamheid, werd hij op een reis naar Duitsland vergezeld door de jonge Pieter De Bert, die intussen zijn naam in Bertius had veranderd. Bertius mocht op zijn tocht doorheen Duitsland les geven te Straatsburg, maar op 8 februari 1592 werd hij door de curatoren van de Leidse universiteit uitgenodigd zich aan de hogeschool te verbinden. Hij maakte eerst nog, in gezelschap van een Poolse edelman, een reis doorheen Duitsland en kwam in het voorjaar van 1593 te Leiden, waar hij tot onderregent van het Staten-College - een instelling die in 1591 gesticht werd en bestemd was om protestantse geestelijken op te leiden - werd benoemd. Tevens kreeg hij opdracht de eerste catalogo op te maken van de universiteitsbibliotheek.

In februari 1596 huwde hij de 18-jarige dochter van de eerste regent van het Staten-College. In 1606 volgde hij deze op, tot hij in 1614 tot hoogleraar in de zedekunde werd

benoemd. Ook zat hij in de theologische strijd gewikkeld tussen de zgn. remonstranten (volgelingen van Arminius) en de contra-remonstranten (volgelingen van Gomarus). Hij behoorde tot de eerstgenoemde partij, die niet geloofde in de voorbeschikking van de mens en qua opvattingen meer bij het katholicisme aanleunde. Bertius schreef werken van theologische aard om zijn zienswijze te staven en voerde een hardnekkige pen-nestrijd tegen de stellingen van Gomarus. Hierom werd hij in 1619 als hoogleraar afgezet en was hij genoodzaakt elders troost en werk te zoeken.

Afgezien van teoloog was Bertius ook kosmograaf of aardrijkskundige. Dat had misschien wel te maken met de familie waarin hij door het tweede huwelijk van zijn vader was terecht gekomen.

De moeder van Bertius was in 1580, op reis naar Duinkerke, gevangen genomen en kort daarop overleden (terechtgesteld?). Vader De Bert hertrouwde nog hetzelfde jaar met de weduwe van Hendrik van den Keere, boekdrukker en lettergieter te Gent (ook + 1580). De zoon van laatstgenoemde, Pieter van den Keere (Kaerius) trok bij de overgave van Gent aan Farnese, in september 1584, op 13-jarige leeftijd, naar Engeland waar hij zich op de kartografie zou toeleggen, waarschijnlijk samen met Jodocus Hondius van Wakken, die er op 11 april 1587 in het huwelijk trad met Van den Keeres zuster Colette. Pieter van den Keere nam op zijn beurt de zuster van Bertius, Anna De Bert, tot vrouw. Kaerius, Hondius en Bertius, alle drie betrokken bij de aardrijkskunde waren dus door huwelijk nauw aan elkaar verbonden, terwijl een andere zuster van Kaerius de moeder zou worden van de kaartgraveur Abraham Goos.

Bertius publiceerde in 1598 *Caert-thre-soor, Inhoudende de tafelen des gantsche Wereelts Landen met beschrijvingen verlicht*. Deze kleine maar aantrekkelijke atlas, waarvan een groot deel van de 169 kaarten gegraveerd waren door Kaerius, verscheen twee jaar later met een Latijnse tekst. In 1618 verscheen hiervan een Franse vertaling. Datzelfde jaar publiceerde hij nog een *Geografie van de Oudheid (Theatri geographiae veteris)*, een compilatie uit het werk van de oudste aardrijkskundigen.

Toen Bertius als hoogleraar was ontslagen en hem elke tegemoetkoming was geweigerd, richtte hij zijn blik naar Parijs, omdat hem een jaar vroeger, op bevel van Lodewijk XIII, een jaargeld was toegezegd, met de titel van koninklijke aardrijkskundige, op voorwaarde dat hij een beschrijving van Frankrijk zou maken. Hij ging er heen, maar vond in de Franse protestantse kringen meer tegenstand dan hij verwacht had; de predikanten te Parijs weerden hem van het avondmaal. Door de gereformeerden afgewezen en door de katholieken niet aanvaard, was zijn positie onhoudbaar en was het hem onmogelijk ergens als leraar aangenomen te worden. Mistroostig door onbegrip en drukkende armoede, en aangelokt door de Sorbonne die hem een hoogleraarsambt beloofde als hij zich bekeerde tot het katholicisme, ging hij op 25 juni 1620 over tot de Roomse Kerk. Daarop ging hij onmiddellijk naar de Nederlandse

gezant, G. van Boetzelaer om te vertellen wat er gebeurd was. Samen met de predikant Du Moulin deed laatstgenoemde nog een poging om hem naar het calvinisme te laten terugkeren, maar tevergeefs. In Holland was men verontwaardigd over zoveel lankmoedigheid en men stelde alles in het werk om zijn vrouw en zes kinderen te bewegen aldaar te blijven en Bertius in de steek te laten. Zij gingen echter op hun beurt naar Parijs en werden er in 1621 eveneens in de katholieke Kerk opgenomen. Drie zonen traden later in de orde van de Karmelieten, een vierde werd Benediktijnenmonnik.

Op 20 oktober 1620 werd Bertius hoogleraar in de welsprekendheid aan het college van Boncourt. In augustus 1620 had hij nog drie maanden uitstel gekregen van de Zuid-hollandse Synode vóór hij werd geëxcommuniceerd, omdat zijn vrienden hadden aangevoerd dat hij te overhaastig was te werk gegaan en dat de predikanten te Parijs hem nog zouden bepraten. Maar Bertius wilde niet op zijn stappen terugkeren en tijdens het Paasfeest van 1621 werd hij te Leiden uit de gereformeerde Kerk gestoten.

Lodewijk XIII schiep in 1622 voor hem een nieuwe leerstoel voor wiskunde aan het koninklijke college (Collège des Lecteurs Royaux) en verleende hem de titel van koninklijke geschiedschrijver, al was hij voornamelijk bedrijvig op het gebied van de aardrijkskunde. Hij overleed te Parijs op 13 oktober 1629.

Bertius was geen kaartensnijder of -tekenaar, maar een aardrijkskundige tekstschrijver; geen kartograaf, maar een kosmograaf, al handelde hij ook over teologie, filosofie, geschiedenis, wiskunde en hydrografie. Dit laatste bij gelegenheid van de bouw van een dijk, op bevel van kardinaal de Richelieu, bestemd om de haven van La Rochelle af te sluiten bij het beleg van deze stad in 1628. Uiteindelijk heeft hij zijn kennis en werkracht te veel versnipperd om bij de grootsten te worden gerekend, al had Vlaanderen aan hem een man van betekenis verloren.

R.A.B.

Volgende keer :

De derde emigratiegolf 1580-1590

Duur en omvang van de ontvolking

Nicolaus Mulerius, hoogleraar te Groningen

KLEINE FISKALE KRONIEK

Nieuwe regeling inzake bouwen en verbouwen (4)

4. Verhoogde aftrek van hypotekeaire interesten bij vernieuwbouw

De wet van 4 augustus 1986 voorziet (onder bepaalde voorwaarden) ook een verhoogde *interestaftrek* bij *vernieuwbouw*.

Onder *vernieuwbouw* verstaat men de volledige of gedeeltelijke vernieuwing van een in België gelegen *woonhuis* dat sinds ten minste 20 jaar in gebruik is en het *enige* woonhuis is waarvan men eigenaar is.

Evenwel moeten de veranderingswerken uitgevoerd worden door een geregistreerde aannemer en een kostprijs hebben van minimum 800 000 fr., BTW inbegrepen.

Niet als inzake nieuwbouw moet het gaan om interesten van een hypotekeaire lening met een looptijd van tenminste 10 jaar, afgesloten op 1 mei 1986 of later.

Voor vernieuwbouw zijn de interesten principieel aftrekbaar op een lening van 1 miljoen (2 miljoen bij nieuwbouw), maar dit bedrag is eveneens te verhogen bij kinderkosten met 5, 10, 20 of 30 t.h. naargelang de ontleners 1, 2, 3, 4 en meer kinderen ten laste heeft. Voor iemand met 4 kinderen ten laste wordt het bedrag dus opgetrokken tot 1 300 000 fr. !

Voor de rest heeft men dezelfde begrenzing in aantal jaren en procentuele regeling als bij nieuwbouw (zie vorige bijdrage).

Het voordeel van de verhoogde aftrek aan interesten speelt niet voor het gedeelte van de woning dat voor het bedrijf wordt aangewend (de hiervoor betaalde interesten zijn voor hun totaliteit directe bedrijfslasten).

Serge BLONDEAU

Accountant IDAc - Fiskaal Adviseur UFSAL

MENSEN VAN BIJ ONS

We kregen een vriendelijke brief van onze abonnee Maurice Deblaëcke uit Etterbeek, die ons vertelt dat hij geboren is te Roesbrugge op 31 augustus 1905 „tussen de bruggen”, in de herberg *De Kaai* (waar nu Georges Truant-Christiaen woont), en dat hij meer dan zestig jaar geleden ons dorp verliet.

Hij laat ons weten dat volgende oud-inwoners van Roesbrugge overleden zijn :

Arthur Flament, geboren te Roesbrugge op 26 mei 1905, overleden te Antwerpen op 2 maart 1986. Zijn vader, „Broere” Flament was beenhouwer en herbergier te Roesbrugge op de markt, in *Het Hof van Commerce*.

Judith Woussen, weduwe van André Lamote van Roesbrugge. Judith was afkomstig van Reningelst en aldaar geboren op 20 september 1907. Zij kwam destijds naar Roesbrugge in dienst van *De Gouden Arend*. Zij is overleden te Etterbeek op 23 januari 1987. André Lamote is reeds overleden in 1979.

Leopold Cornette, geboren te Roesbrugge op 12 maart 1908 en overleden te Antwerpen op 30 maart 1987. Hij was de zoon van Jerome Cornette, beenhouwer en herbergier *In den Vetten Os*, in de Bergenstraat, nu drukkerij Schoonaert.

We vestigen er de aandacht op dat we graag mededeling krijgen - met zoveel als mogelijk data en details - van gebeurtenissen die verband houden met personen die hier geboren zijn of hier hebben gewoond. De opname is kosteloos, maar we moeten het ter kennis gebracht worden om het te kunnen publiceren.

TE KOOP

- **AUTO MAZDA 626 GLX** bouwjaar 1983
70.000 km. Zich wenden : D. Verhaeghe
Haringestraat 5, Roesbrugge
tel. 057/30 06 82

Alles voor de „DOE HET ZELVER”

Behangpapier
Verfwaren
Gordijnen
Vloerbekleding
Onderhoudsprodukten

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan
8994 PROVEN

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

ALLE LENINGEN

- ★ persoonlijke
- ★ financieringen (auto nu 0,46%)
- ★ hypothecaire

GOEDKOOP
DIREKTE BESLISSING
DISKRETIE

BEL LEO LEPEE

057/30 04 60

057/40 01 12

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

HARINGE

21 JUNI 1987

TREKKER-TREK

Start om 13 uur — Inkom 100 fr.

Deze wedstrijd wordt gesponsord door :

LANDBOUWKREDIET			
VOLLEDIGE BANKSERVICE			
Willy NEUVILLE Roesbrugge Zaakvoerder A.V.V.	Paul VANWILDEMEERSCH Haringe Tuinaanleg en onderhoud	Gebroeders DECADT Vlamertinge Houthandel	Dirk DONCHE Haringe Loonbedrijf
Roger DONCHE Haringe Traktoren David Brown en Renault	Jan VANDENBROUCKE Proven Alle FINA-produkten	N.V. HAECK Wingene Voeders	
LAMAIRE N.V. - Westvleteren			
AARDAPPELEN IN- EN UITVOER			
Paul RECOUR Roesbrugge Zakenkantoor	• Firma MELOTTE - Gembloux Landbouwmachines • Firma HENDRIX Veevoerders • CAYZEELE W. - Poperinge Meubelen • BANDENCENTRALE TULPIN - Veurne Alle merken banden • PARENT I. - Roesbrugge Schoenen en lederwaren • Firma SANAC - Geluwe Sproeistoffen • Firma LERMYTTE - Poperinge Alu-constructie • WALLAEYS Mark - Wijtschate Vleescentrale	• BISSCHOP Emiel - Roesbrugge Kolen- en mazouthandel • VELGHE-DEBACKER N.V. - Izegem Samengesteelde voeders • VERHAEGHE Ludo - Roesbrugge Paté Karel de Blauwer • DEHEEGHER Hugo - Roesbrugge Bieren en frisdranken • CAPPOEN Jos - Roesbrugge Radio en TV • VERHAEGHE PVBA - Veurne Stortbeton • SCHOONAERT Guido - Roesbrugge Offset- en typodrukkerij	Sylvain SOETE Wervik Fourrage
CLOVIS MATTON - Avelgem			
GRANEN & ZADEN			

STEENDRUKKERIJ DE CARNE

(vervolg van blz. 178)

dat op korte termijn de bestellingen in sterke mate gingen afnemen. Bovendien tengevolge van de invoering van de 45-urenweek en strengere voorschriften inzake veiligheid, ontstonden er bijkomende lasten en kwam de organisatie van het bedrijf, in het gedrang. Tenaar De Tremmerie die steeds minder taken toebedeeld kreeg, was genoodzaakt naar ander werk uit te zien. Hij kwam ergens in het Walenland terecht en werd achteraf zelfs bakker. Voortaan kreeg Romain Depuydt tussendoor zijn ander werk de opdracht de meeste tekeningen te maken, alleen zeer uitvoerige ontwerpen werden elders uitgevoerd. Nog geruime tijd werd op die manier verder gewerkt met ups en downs.

Men ervoer ook elke dag het nadeel van een gebrek aan infrastructuur van de streek, afgelegen van grote wegen en belangrijke centra, in een uithoek, dicht tegen de Franse grens. De uitbaters werden er zich van bewust dat indien ze wilden overleven, ze verplicht waren van zich elders te vestigen. Te Stavele zou hun drukkerij een stille dood sterven. Dat getuigde van doorzicht, want die stille dood is hier in de verwaarloosde Westhoek - het land van de stervende aarde - inderdaad het lot geweest van vele kleine en middelgrote ondernemingen. Na lang beraad besloten de De Carnes zich te leper te vestigen en daar uit te zien naar het gepaste gebouw.

Men vond de geschikte lokalen in de Maarschalk Haïglaan en in december 1937 gebeurde de verhuis. Het werd weer stil te Stavele. De hoge schouw stond er verlaten bij, de stoomfluit zweeg en het gedruis van de machines had een einde genomen. Het werd ook stil in het hart van de werknemer en hun huisgenoten, want de meesten volgden het bedrijf niet, maar bleven honkvast ter plaatse, met alleen nog de herinnering aan het mooie creatieve werk dat ze eens in de drukkerij hadden gepresteerd, waarover ze in de lange winteravonden maar niet uitverteld geraakten en die ze typeerden als hun „schoonste tijd“.

Ook Aimé De Carne heeft zich bij de verhuis naar leper uit het bedrijf teruggetrokken. Het beheer bleef in handen van zijn broer Jozef. Alleen Jules en Romain Depuydt, Emiel en Pol Boussemaere, Maurits Vandeveld en Daniël Lemahieu bleven aan het werk in de nieuwe vestiging. Emiel Boussemaere woonde intussen te Woesten en Romain Depuydt te Roesbrugge, terwijl Lemahieu een inwoner was van Poperinge, maar de drie Stavelnaren trokken elke dag met hun fiets tot Elzendamme en gingen toen met de buurtspoorweg naar leper. De kern van de oude Stavelse ploeg werd daar aangevuld met enkele nieuwelingen uit die omgeving. Weliswaar leken de grote dagen, zoals men die te Stavele gekend had, voor goed voorbij, maar met de nodige aanpassingen kwam de leefbaarheid van het bedrijf niet in het gedrang.

Er waren eens...

De oorlog kwam, die overal een domper op zette en die de activiteiten in de drukkerij

OPENING VAN AUTO-SHOWROOM TE BEVEREN-ALVERINGEM

Op vrijdag 22 mei 1987 had de opening plaats van de AUTO-SHOWROOM van Garage-Carosserie Frans Declerck-Verfaillie, Roesbruggestraat 72, 8991 Beveren-Alveringem - tel. 057/30 04 16.

Verkoop van nieuwe en tweedehandswagens (alle merken).

op een laag pitje bracht. Na de oorlog overwoog Jozef De Carne opnieuw met de steendrukkerij te starten, maar hij moest spoedig ervaren dat men maar moeilijk tegen stroom kan oproeien. De litografie had haar beste tijd gehad en was voorbijgestreefd door meer moderne technieken: offset en fotogravure.

Naderhand kwam de drukkerij De Carne te leper in handen van Albert Dejonghe, een schoonzoon van Jozef De Carne, en nu staat ze onder de leiding van de zoon van Albert Dejonghe: een florissant bedrijf op het leperse industrieterrein.

Maar niet alleen de drukkerij Dejonghe heeft haar ontstaan te danken aan de gebroeders De Carne, die „durvers uit de Westhoek“, ook de bakermat van de meeste nu nog werkende drukkerijen van deze streek, ligt te Stavele, want enkele van die Stavelse werknemers hebben op hun beurt - geïnspireerd door wat de gebroeders De Carne hun hadden voorgetoond - een eigen drukkerij uit de grond gestampt:

Emiel Boussemaere te Woesten;

Oscar Lamoot te Elverdinge;

Marcel Schoonaert te Roesbrugge;

Georges Vandepitte te Oostvleteren,

terwijl nog een andere werknemer, Gilbert Perrot (gezegd Sweertvaegher) naderhand carrière maakte als linotypist in de Franse staatsdrukkerij te Parijs!

En te Stavele, het stille landelijke dorp aan de IJzer, dat nu als voorbeeld wordt gesteld van de teleurgang van de Westhoek, zal men nog generaties lang vertellen wat Romain Depuydt over de drukkerij De Carne heeft neergeschreven. En men zal telkens weer beginnen op de manier waarop een sprookje gewoonlijk aanvangt: *Er waren eens twee broers...*

Slot
naar een manuscript
van ROMAIN DEPUYDT

TE KOOP

- **JONGENSFIETS** (8-12 j.). Zich wenden Dr. J. Gheysenstraat 2, Roesbrugge.

GOED NEDERLANDS (1)

Spoken en schrijven

In het programma *Het Verzet*, op de T.V. hoorden we de presentator spreken over Leopold drie. Dat is verkeerd, nl. een gallicisme (in het Frans zegt men inderdaad *Léopold trois*), maar in het Nederlands zegt men: „Leopold de derde“, „Lodewijk de veertiende“, „Johannes-Paulus de tweede“, enz...

MATERIAAL EN MATERIEEL

Vroeger werd er een scherp onderscheid gemaakt:

Materiaal was grondstof, of hetgene men verwerkt;

Materieel dat waren de machines, de outillage.

Nu gebruikt men het woord *materiaal* zowel voor machines als voor grondstoffen, maar *materieel* wordt nog wel gebruikt in de betekenis van *rollend materieel* en *militair- of legermaterieel*. Ook beschikt de brandweer over *materieel* en niet over *materiaal*.

**Koop nu uw voorraad
BRANDHOUT
in de zomer,
dan is het zeker
deze winter droog**

eik + beuk (= stamhout)
gezaagd en gekleefd

ZOMERPRIJZEN

depot:

Kapellestraat 25

SINT-JAN-TER-BIEZEN (WATOU)

(open iedere maandag)

voor inlichtingen:

Guido Gezellestraat 11

VLAMERTINGE

tel. 057/20 59 03

Voor alle
BOUWWERKEN
BOUWMATERIALEN
GRAFKELDERS
GRAFMONUMENTEN

R. VERMEULEN & Zn

Haringestraat 75
8990 HARINGE
tel. 057/30 02 07

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 27 april jl. is in de St.-Augustinuskliniek te Veurne overleden: Adrienne Depuydt, echtgenote van Cyrille Deruyter.

Adrienne Depuydt was de dochter van douanier Marcel Depuydt en Emma Duran. Zij was geboren te Nieuwkerke op 26 december 1925, maar bracht haar jeugd door te Roesbrugge, waar haar vader als douanier was aangesteld. Zij woonde met haar ouders aanvankelijk „tussen de bruggen“ en naderhand op de Beverenkalside. Zij trad in het huwelijk op 3 juli 1947 en is toen naar Ieper verhuisd, waar zij tot aan haar overlijden woonachtig was. Zij was de zuster van mevr. Bertha Feliërs-Depuydt uit de Haringestraat.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Overlijdens:

- Emma Corneillie, 81 j., echtgenote van Joseph Viane.
- Martha Goetgheluck, 97 j., weduwe van René Merlevede.
- Louis Vernieuwe, 73 j., echtgenoot van Suzanne D'Hondt.

TIEN JAAR OPENLUCHTTONEEL IN HARINGE

Het begon allemaal toen in het „Jaar van het Dorp“ de toneelkring „In Deugd en Vreugd“ uit Poperinge naar Haringe kwam om er „Het Gezin van Paemel“ op te voeren.

Van een „gastvoorstelling“ werd het een „eigen-voorstelling“. En dit reeds negen jaar na elkaar.

In een vernieuwd kader, brengt de Kultuurgemeenschap Haringe ook eens een ander

genre. Het nieuwe stuk is een soort „vaudeville“ dat de titel kreeg: „Toerisme te Lande!“

Het begon allemaal zeer onschuldig met een leugentje om bestwille. Maar wanneer dit klein leugentje konsekvent wordt toegepast, worden de gevolgen immens. In het begin vindt iedereen het leuk, maar geleidelijk aan ontstaat een toestand die dramatisch wordt.

Toch blijft het voor de toeschouwer een zeer leuk beleven van de verwarring die het gevolg zijn van dat leugentje om bestwille.

We spelen zoals steeds in onze moedertaal of met andere woorden in de streektaal. U kunt dit meemaken op de hoeve Paul en Nelly Vanwildemeersch-Behaeghel op vrijdag 26, zaterdag 27 en zondag 28 juni a.s. telkens om 20 u.

Kaarten te bekomen bij de spelers of telefonisch bij Paul Recour 057/30 02 70 of bij Drukkerij Schoonaert te Roesbrugge of bij Pierre Kestelyn te Poperinge.

ROESBRUGGE

Veeprijskamp-rood-vee

Op donderdag 11 juni a.s. heeft, op de markt te Roesbrugge, de jaarlijkse veeprijskamp plaats voor rood vee van het gewest Proven.

Deze prijskamp, staat onder de gewesten van West-Vlaanderen telkens aan de top, met meer dan honderd van de beste stamboekdieren.

Het bestuur deed een inspanning en een flinke prijzenpot staat klaar voor de liefhebbers die, naast de selectie ook eens met hun rode dieren naar buiten willen komen.

Dit alles was mogelijk dank zij de steun van ere-voorzitter F. Feys; de gemeentebesturen van Poperinge, Vleteren en Alveringem; het stierensyndikaat Roesbrugge-Haringe-Stavele en vele plaatselijke middenstanders.

Voor de toeschouwers is er gewoontegetroouw een tombola met nuttige prijzen geschenken door de zuivelfabrieken Lo en Inco.

Op vrijdag 12 juni wordt nagepraat tijdens een vriendenmaal in *De Gouden Arend*. Iedereen is er welkom.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorten:

- Sara Page, d. v. Luc en Mia Vereecke (Beveren)

- Lizelot Monkerhey, d. v. Leo en Maria Dael (Stavele)
- Sofie Senesael, d. v. Dirk en Lutgarde Soenen (Stavele)
- Maarten Masscheleyn, z. v. Luc en Katrien Rabaey (Beveren)

Huwelijksaankondigingen:

- Joris Coutereel met Linda Verlinde, beiden van Beveren
- Rik Feryn van Stavele met Veerle Catteu van Beveren
- Dirk Goussey met Ria Mesdag, beiden van Beveren

Overlijden:

- Angèle Lefever, 62 j., echtgenote van Joël Lahaye (Stavele)

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting van 21 mei:

1. Dewitte Adelson	3-387
2. E.H. P. Crevits	3-382
3. Claeys Blanche	3-342
4. Butaye Marcel	3-254
5. Masscheleyn Madeleine	3-242
6. Cerdobbels André	3-214
7. Vandewynckel Rachel	3-202

Rangschikking na 5 kaartingen:

1. De Carne Robert	11-1433
2. E.H. P. Crevits	10-1501
3. Neyrinck Michel	10-1314
4. Butaye Marcel	10-1204
5. Vercruyce Rafaël	10-1202
6. Warreyn Maria	10-1198
7. Scheldeman Maurits	10-1190
8. Desmyttere Georges	10-1144
9. Claeys Blanche	10-1134

AANDACHT: Op de eerste donderdag van juni is er een kleine kaartig vanaf 13.30 u. Om 14.15 u.: voordracht over „Economie“.

PROVEN - EEKHOUTE-FEESTEN

ZATERDAG 4 JULI

- van 14 tot 17 u.: groots milieuspel (org.: KSJ-Proven)
- vanaf 19 u.: barbecueavond

ZONDAG 5 JULI

- van 14.30 tot 15.30 u. kan men zich inschrijven voor de wandeltocht: volwassenen: 40 fr.
- kinderen: 20 fr.
- vanaf 19 u.: groot opsluitbal

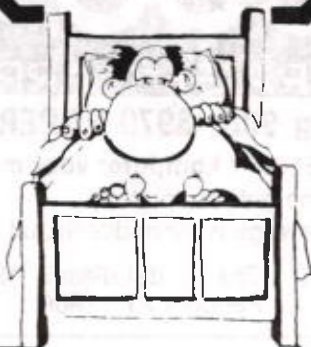

MICHEL CAPOEN
Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40 08 54

LOOD- en ZINKWERKEN
AANHANGWAGENS

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**HET
KWALITEITSMERK**

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Autoverzekeringen kortelings jaarlijks opzegbaar !

**UW AUTOPOLIS
KAN GOEDKOPER WORDEN**

Neem uw autoverzekering bij de **N.V. ARAS**,
verzekeringsmaatschappij van de groep **ARGENTA**.

Voor alle inlichtingen :

KRIS ROSSEEUW

Provenplein 48 - PROVEN

Tel. 057/30 03 55

groep argenta... sparen, lenen, verzekeren,

...uw appeltje voor de dorst ...

VERZEKERINGEN
PRINZIE
LENINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA
ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Agentschap **Krediet aan de Nijverheid**

Provenplein 39A - 8994 PROVEN-POPERINGE

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

met staatswaarborg

HOUTHANDEL

FIRMA MAERTEN p.v.b.a.

Bruggestraat 26-28

8970 POPERINGE

**M Massieve
stijldeuren**

Michel BAELE

**Bankelindeweg 29 C
8994 KROMBEKE**

CENTRALE VERWARMING

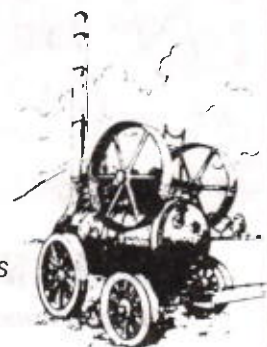
ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

Boottocht Veurne-Duinkerke-Veurne

Op zaterdag 4 juli a.s. wordt door DF-IJzerweelde een daguitstap gepland met boottocht op „De Westhoek” van Veurne naar Duinkerke en terug. Op de heenreis krijgt men een ontbijt. In Duinkerke wordt gedurende 3 uren een geleid bezoek voorzien o.l.v. een bekwame gids (ev. met een car). Op de terugtocht kan iedere deelnemer smullen van de kaastafel met Franse wijn, Ambiance, ontbijt en kaastafel: alles voor 450 fr. Vertrek uit Veurne rond 7.30 u. Inschrijvingen mogelijk tot 20 juni bij DF-bestuursleden en/of op het DF-sekretariaat. Aan de deelnemers wordt het juiste vertrek- en aankomstuur (Veurne) medegedeeld, ev. de mogelijkheid om mee te reizen tot Veurne, alsook bij terugkeer uit Veurne.

H. BLOEDPROCESSIE TE VOORMEZELE-IEPER

Op zondag 14 juni a.s. gaat er te Voormezele - een deelgemeente van Ieper - een H. Bloedprocessie uit.

In Voormezele wordt er gestart te 15 uur. De H. Bloedprocessie herdenkt het verhaal van Isaac, tweede abt van de abdij, die in 1152, na één van zijn reizen van Rome terug in Voormezele belandde met een relikwie van het H. Bloed.

Deze historische gebeurtenis wordt nu nog ieder jaar herdacht in dit kleine dorpje in de Frontstreek.

Meer dan 650 deelnemers beelden de geschiedenis van Voormezele uit en gebeurtenissen uit het Oude en het Nieuwe Testament. Het is toch een hele prestatie voor een dorp met een duizendtal inwoners.

De processie is het sluitstuk van een negendaagse novene, die aanvangt op zaterdag 6 juni 1987, de vooravond van Pinksteren.

Op Processiezondag 14 juni zal het O.L.Vrouwkoor van Watou-Abele voor en na de processie Gregoriaanse liederen zingen in de kerk.

Provenseweg 90B, 8970 POPERINGE - 057/33 47 92

- ☐ **UNIEK IN BELGIË : komputer voor motortest**
- ☐ Hypermoderne autolakspuiterij
- ☐ Tweedehandswagens, onmiddellijk uit voorraad leverbaar :

Peugeot GTI 1985
Peugeot 305

Opel Kadet diesel - 1983
Peugeot XT - 1986

Opel Corsa 1.3 SR - 1984
BMW 318i - 6/1985

Landbouwkrediet

OPTIREND BOEKJE

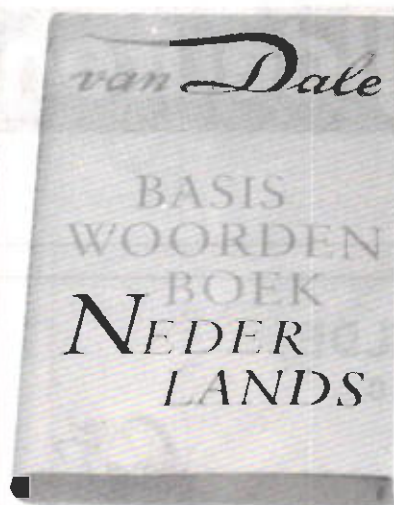
4% + 0,50% + 0,75% =
Reken zelf maar !

KANTOOR PAUL RECOUR B.V.B.A.
PAULA VANWILDEMEERSCH

Prof.O.Rubbrechtstraat 68A

8990 ROESBRUGGE - Tel. 057/30 02 70

KOMMUNIE- GESCHENK

*DIT IS LETTERLIJK
DE JONGSTE*

van Dale

Basiswoordenboek
van de
Nederlandse taal
*speciaal geschreven
voor kinderen
vanaf 10 jaar*

PRIJS : 770 fr.

BOEKHANDEL SCHOONAERT

Bergenstraat 14 - 8990 ROESBRUGGE

Rekenmachines
TEXAS
INSTRUMENTS
(met 2 jaar
waarborg)

Bureaulampen
nieuwe gamma
vanaf **395 fr.**

EEN GESCHENK VOOR UW KOMMUNIKANT

Walkman - Klokradio
Radiorecorder
GRUNDIG - SIERA

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND JUNI

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen woensdag 10 juni puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Haringe, bij Elza Braem maandag 15 juni kaarting „Derde Leeftijd“
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 23 juni puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpik

- Roesbrugge, bij Maria Soenen zaterdag 6 juni smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 13 juni smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon zaterdag 13 en zondag 14 juni smijting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“ zaterdag 27 juni smijting voor de Arendpikkers

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Op dinsdag 16 juni reizen we naar de BRT in Brussel. Daarna rondrit in de stad met gids. Prijs : 500 fr. Inschrijven vóór 10 juni bij mevr. Vanstraeesele.

K.A.V.

- Donderdag 11 juni : reis naar Antwerpen met bezoek aan het Koninklijk Museum, diamantslijperij en Scheldetocht. Vertrek om 8 u. Terug thuis rond 21.30 u. Prijs : 735 fr. (alles inbegrepen, ook het middagmaal).

Proven-kermis

- Zondag 7 juni (Sinksen) Wielerwedstrijd voor Liefhebbers BWB 2^e Grote Prijs Eurofreez

Viswedstrijd

- Proven, aan de Brykeput Sinksenmaandag 8 juni '87 kermis-forellenviswedstrijd „Beker Paul Verhaeghe“

Wielerwedstrijd

- Beverenkalsijde zondag 28 juni te 15 uur Wielerwedstrijd voor Liefhebbers BWB Ereprijs „Fernand Feys“

ROESBRUGGE

11^e Folkloristische HOEVEDAG

16 oogst 1987

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

De regering heeft inzake de Voer weer een regeling uitgedokterd die eigenlijk een machinatie is van de wet en waarvan iedereen weet dat de bepalingen ervan nooit worden uitgevoerd. Het is alleen maar de zoveelste truuk om tijd te winnen, met de drogreden dat er moet verder gewerkt worden aan het herstelbeleid, want het einde van de tunnel is - niettegenstaande alle beloften - nog lang niet in het zicht. Happart heeft er weer eens zijn minachtend lachje voor over en van uit Luik en Brussel wordt hij regelmatig gedikteerd hoe hij verder steeds met de Vlamingen de zot moet houden. Stoere fraktieleider Van den Brande, die door Valeer Portier genoemd wordt : „Hou me tegen, of ik bega een ongeluk“, heeft men inderdaad weer kunnen tegenhouden !

De liberalen waren de eersten om met een kompromis inzake de Voer, akkoord te gaan. Gol waarschuwde voor stijfhoofdigheid : „ne pas tout foutre en l'air“ (de coalitie niet laten uiteenspatten !). Dat is best te begrijpen, ze moeten immers nog de belastingvermindering afwerken die ze beloofd hadden, en dat is een operatie die in twee etappes zal moeten gebeuren : ten eerste, de verhogingen wegwerken die ze onmiddellijk ingevoerd hebben toen ze aan de macht kwamen (o.m. 25 % afhouding op de spaarcentjes in plaats van 20 %), en ten tweede, nog de beloofde vermindering. Als dat allemaal nog moet gerealiseerd worden vooraleer ze Happart aanpakken, dan kan de kwibus op zijn twee oren slapen.

Van belastingen gesproken, er is weer sprake van een hervorming, om te vereenvoudigen ! We hebben dat ook in 1962 meegemaakt en we weten wat er van die vereenvoudiging is terecht gekomen. De nieuwe hervorming, als ze uitgevoerd wordt zoals ze gepland is, zal de gepensioneerden en de genietters van vervangingsinkomsten (zieken, werklozen) - kortom de kleine man - nog hoger „belasten“, om de grote ondernemingen nog meer te „ontlasten“ !

Voor de zelfstandigen is er wel een oplossing : zich te Brussel vestigen. Daar is er onvoldoende personeel op de belastingdiensten (men betaalt beter in de privé), zodat de aangiften niet kunnen onderzocht worden. Wie er 5 miljoen verdient en 500 000 fr. aangeeft, wordt niet verontrust ! En omdat Brussel zo weinig betaalt, en de Walen ook ten achter blijven, maar integendeel veel miljarden subsidies krijgen, moeten de brave Vlamingen er maar voor opdraaien !

„Als het zo is“, zegt Gusta, „dan is het nog niet gelijk waar je op de wereld komt, maar moest het te herdoen zijn, liever in de Marollen dan in de Westhoek !“

Wat denk je ?

Pol

DE KRONIEK van GROOT-POPERINGE

*In stilte werd het voorbereid
door de enige man
die dit boek kon schrijven,
stadsarchivaris Willy Tillie.*

Technische gegevens :
ongeveer 250 blz., ruim 200 illustraties
2 kleurendruk

Prijs : 850 fr.
(+ ev. 100 fr. verzendingskosten)

Boekhandel SCHOONAERT

Bergenstraat 14
8990 Roesbrugge
Tel. 057/30 03 79

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT
KROMBEKE 057/40 00 35

- VW Golf LD '84 diesel
- OPEL GSI '85 coupé

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

fasan

**Schoenen - Marokijnwaren
Ig. PARENT - MOYAERT**

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

Gabor

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Fonten Castele kwam olle zundage in onverschil met Fiete Kwispels, zyn wettelijke huisvrouw. Dat was omdat Fonten osan gat in den nacht thuuskwam met è stik in z'n voeten. Dat was geen avance dat Stance, de bazinne van „t Koperen Lanteerntje" Fonten buitenzette ols ze ging sluiten, è ging direkt naar de kafee rechtover ...

Fiete hadde ol dikkers bedreigd van weg te gaan, maar ze hadde 't nog nooit over heur herte kunnen krygen om dat te doen.

Toch, op è zomerschen zundagnacht, of liever maandagnachtend was 't zo laate. Fonten was weere thuus è kommen ols d'haans ol aan 't kraaien waaren ...

„t Is weere hetzelfde ennée, grooten zuiplap!" riep Fiete ... „betekend dat entwt zoo laate naar je kot kommen!"

„Dat is niet laate!" brabbelde Fonten ... „dat is ol vroeg!"

„Ik zeggen dat 't laate is!" tierde Fiete. ... En olzoo was 't weere è geheel leeven totdat Fonten in slaape viel ...

't Was half voornoene ols Fonten wakker schoot en nog halfdronke naar beneden tjafelde. Maar è verschoot hem nuchter ols n'op den tafel è brief zag liggen waarop dat er stond : „Ik zyn weg en trekt nu zelve je plan !"

„Maar Fiete toch!" jaammerde Fonten en è zakte neere op è stoel.

's Achternoens, achter den dop, ging'n gelijk geweunte è keer binnen in „t Koperen Lanteerntje" en è vertelde dat teegen Stance.

„Zie je dat nu gy grooten ui!" riep Stance ... „ha'je moeten doen gelijk de geweune kalanten die kwamen kaarten, op tyd naar je kot gaan, je ging nu niet moeten komen greinzen!"

„Jamaar, 't ga geen waar meer zyn wè Stance" snikte Fonten „ols ze moeste weerekeeren, 'k drinken nooit geen pinte meer!"

't Was ol è dag of viere dat Fonten thuus rondoolde en tenslotte weere belande in „t Koperen Lanteerntje"

„k Gaan nieten drinken wè Stance, 'k kunnen nieten binnenkrygen" jaammerde Fonten ... „k zou hier djuuste è beetje willen zitten en 'k leezen nu osan voor 'n heiligen Antonius, kwestie gaat dat niet helpen ..."

Stance koste heur bykans niet inhouden van 't lachen.

Maar waarachtig, nog geen half heure laater kwam het ventje van Fontens gebeur binnen om den sleutel te vraagen omdat Fiete aan de deure stoeg ... Fonten sprong rechte van blijdschap!

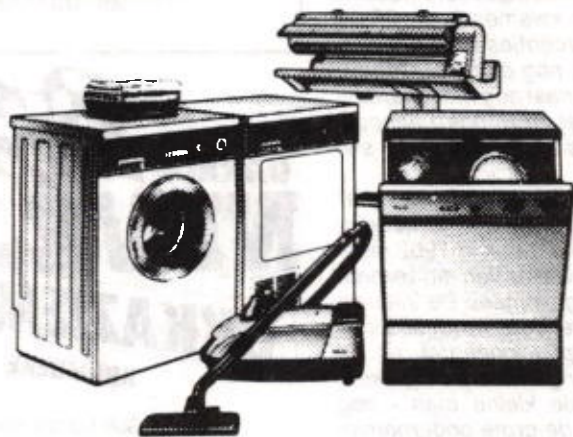
„Stance 'k zyn verhoord!" riep Fonten ... „schinkt zeere è pinte, 'k zyn versteeven van den dust! Weet je wuk ventje " zei Fonten teegen de jongen „zeg teegen Fiete dat z'ol achter pinnen kan met den sleutel die boven 't keunekot hangt en da'k toen gaan achterkommen!"

„Maar waarom geef je de sleutel van de voordeure niet!" zei Stance.

„Maar hoe gaan 'k ik toen zelve binnengeraaken ols Fiete ol in heur bedde is onke thuuskommen?" zei Fonten.

KWAAK

**De huishoudtoestellen
van Miele. Wij tonen u
hoe ze werken.**

U bent van plan een nieuwe was-, droog- of afwasauto-maat te kiezen? Of een ander toestel voor het huishouden? Wij vertellen u precies waar-op u in zo'n geval allemaal moet letten.

Miele
Investeer in kwaliteit.

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

Eigen service

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :

Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

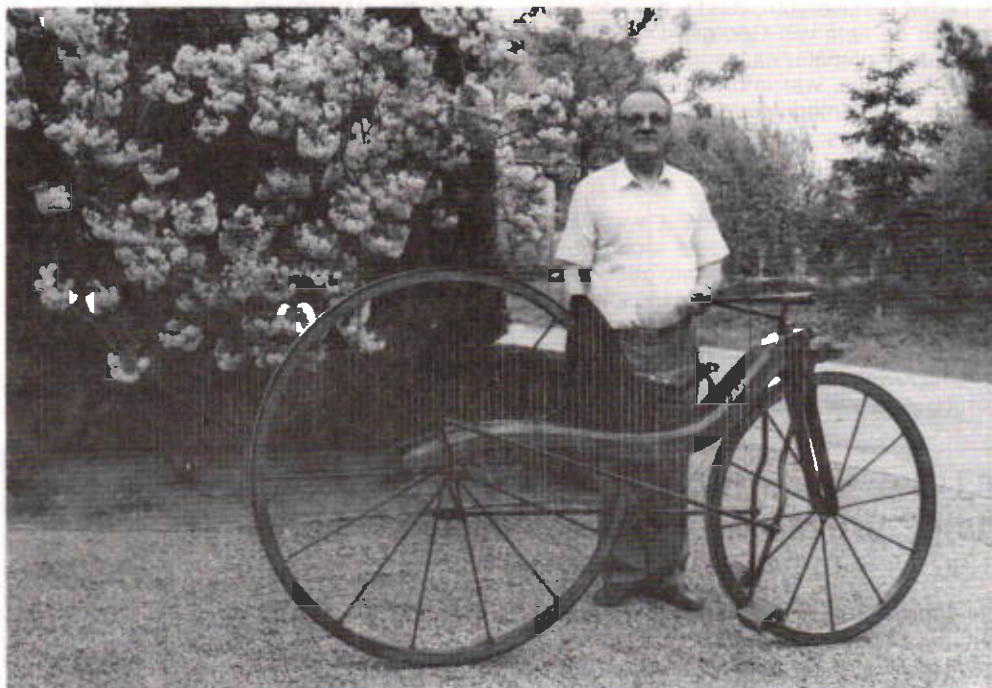
Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Uit de bewogen geschiedenis van het rijwiel

WESTVLAAMSE PINTENAAR REKONSTRUEERT HONDERDVIJFTIG-JAAR-OUDE FIETS.

De tweewieler van Kirkpatrick Macmillan !

De Westvlaming Georges DEJONGHE met zijn fiets.

foto Luk Vanderhaeghen

Georges en zijn „bicycle”

De Dejonghes uit Handzame bouwden meteen in De Pinte voor ieder kind een woonst, er werd getrouwd, gespaard en vergaard, en de enige binding die ze nu nog hebben met het moerenland, is een bezoek-van-haast-je-zere aan een ouwe tante.

Ik ben Georges gaan opzoeken. U zult lezen waarom. Toen ik er nog geen vijf minuten was kwam een vrouw met haar zoon binnen. - „Voilà, nog twee Westvlamingen”, zei Georges.

- „Och meneer”, antwoordde de dame, „de helft van De Pinte zijn Westvlamingen”. Alsof dit ons een troost mocht wezen...

Georges Dejonghe is garagechef van de krantengroep *Het Volk* in de Forelstraat 22 te Gent. Met nog een vijftal helpers staat hij in voor, pakweg, een honderdtal auto's.

Niet alleen voor zijn werk, maar niet minder voor zijn hobby koestert hij een van zijn schoonste gaven, nl. de techniek. Hij is er gewoonweg van bezeten. Hij leeft en doet er als het ware van.

Een tijd geleden, het was op een avond aan de fameuze winter van 't jaar 1985-'86, op een winter waarmee we onze achterkleinkinderen nog koude rillingen zullen bezorgen - dat Georges een verkleurde prent uit een stokoud kadertje zat te peuteren dat net aan diggelen was gevlogen.

Het was een lito van een oude almanak met een afbeelding van een fiets, of wat er in grote trekken op geleek, uit de eerste helft van vorige eeuw. Georges kreeg meteen de kriebels en zijn besluit stond vast. Hij zou zo'n fiets maken en dit tot in de allerkleinste bijzonderheid na !

Het was de fiets van de Schotse Kirkpatrick Macmillan uit Courthill in het distrikt Dumfriesshire, daterend van 1839. Het zou 'n totaal onmogelijke aangelegenheid geworden zijn was daar niet de prestigieuze *Encyclopaedia Britannica* geweest die een handje kwam toesteken.

De afbeelding, die de rubriek *Bicycle* illustreerde was een exacte kopie van het enige nog bestaande model dat in het museum voor wetenschappen te Londen is tentoongesteld. Via een makroprojectie werd het

In een der residentiële buurten van het Oostvlaamse De Pinte, (Merelstraat 26) woont Georges Dejonghe. Hij werd op 16 december 1930 te Handzame geboren als jongste van een gezin met vijf kinders. Vader Aloïs (Klerken 10 jan. 1891) had Maria Van Tomme getrouwd en was metselaar-ploegbaas bij de Gentse bouwonderneming Bruxelman, bedrijf gespecialiseerd in het renoveren van historische gebouwen. Na de crash van 't jaar dertig deed hij een tijdje de bietencampagne in Frankrijk, maar toen de frank zich enigszins hersteld had en het werk in de bouwsector weer op dreef kwam, stonden de nuttelooslange, vervelende en onproductieve pendeluren weer op het dagelijkse menu. Om dit te voorkomen zocht Aloïs een ideale thuishaven om gemakkelijker het werk te bereiken. Zijn keuze viel op De Pinte bij Gent, kruispunt van de toen twee belangrijke spoorlijnen Oudenaarde-Kortrijk en Brussel-Adinkerke.

Georges was toen drie jaar oud, goed gezond, kloek gebouwd, schrandere van geest; kortom alles wat een Westvlaming van kindsbeen af nodig heeft om aan de vermoeide, verarmde en ontvolkte Westhoek te zeggen : Adieu en merci : voor mij toch liever vlees in de soep. Velen hebben ondertussen dit voorbeeld gevolgd en zijn voor goed vanuit de vruchtbare alluviale IJzervlakte vertrokken naar betere oorden.

vehikel op ware grootte geprojecteerd zodat de mogelijkheid werd geboden het „vlossepeerd“ (*) haarfijn na te tekenen. Moest men nu denken dat na wat gescharrel naar bric en brac, het zoeken naar moeren en vloten in de alaambak en wat lenen en wat beloven de klus geklaard was, heeft het mis.

Zo eenvoudig lag het niet.

Tweehonderdtweëndertig onderdelen van de goeie vierhonderd die hij nodig had om het 34 kilo wegend duivelstuig aan elkaar te breien, vervaardigde hij zelf. Betonijzer van 8 mm, luchtdrukbuizen uit een oude Mercedes, een stuk krukas uit een Toyota, eindjes gasen waterleidingsbuizen, plaatijzer en geel koper, klinkbouten, staaldraad enz... enz... te veel om op te noemen.

Men moet het gezien hebben om het te geloven.

„Allee“, zei Georges, „durf je?“

Ik wrong me tussen 't voor- en 't achterwiel (1,10 m hoog!) en met een ongelooflijk gemak duwde ik de 2,20 m lange en legendarische Macmillan over het makadam.

Het ijzeren beslag gleed soepel tussen de rijen villas van de Merelstraat. Georges keek me van op zijn pantoffels lachend na. Een Duitse herdershond blafte zijn keel schor bij dit ongewoon vertoon en in de top van een uitgebloeide Japanse kerselaar begon een merel te zingen. Dedju, morgen nog meer regen en ondertussen zijn de dagen al goed aan 't korten.

De IJzerbode, 12^e jg., feb. 1982.

In menig bibliotheek prijken op een ereplaats de drie similielederen banden die de vijftien jaargangen van *De IJzerbode* kronologisch bij elkaar houden. Het is pas als men deze lijvige boekdelen ter hand neemt dat men

ervaart wat voor schat aan onbetaalbare informatie daarin is opgeslagen.

Toen ik na mijn kennismaking met de Macmillan naar wat historische achtergronden zocht in de vijftientig delen van mijn niet eens zo oude encyclopedie, vond ik niets. Een paar naslagwerken over vervoer en curiosa leverden eveneens niets op. Ook niets in *De Kroniek van de Mensheid* noch in *De Kroniek van de XXste eeuw*...

Mijn enige en zekere redding bleek echter „*De IJzerbode*“ te zijn. In de derde band (1981-1985), uitgesmeerd over twee volle bladzijden, schreef hoofdredakteur Roger Blondeau een vlotte, goed gestoffeerde en met humor gekruide bijdrage (geïllustreerd) over de geschiedenis van de fiets (bladz. 97 en 98).

Iemand die *De IJzerbode* niet kent, kan aan hierboven vermelde anekdote geen boodschap hebben en misschien ongeloofig de schouders ophalen... De lezers van dit maandblad weten echter beter.

In *De historie van de tweewieler*, verschenen bij Lemet te Hilversum, vond ik over de uitvinder van de fiets van Georges Dejonghe, de tot op de centimeter na identieke bicycle van Macmillan dus, wat informatie. Ter aanvulling van de merkwaardige bijdrage van Roger Blondeau, deze kanttekening.

Smid-tandarts

De rust van de plattelandslui was vooral sinds het verschijnen van de stoomtreinen na 1835, die met hels gedruis, gesis en gestamp doorheen het idyllisch landschap een streep van angst en vervloeking trokken voor goed verstoord. Deze helse, vuur- en stoomspuwende tuigen werden met de pomperijen des duivels vereenzelvigd. Koeien

zouden geen melk meer geven, vrouwen werden op slag onvruchtbaar en al was Aids voor de wilde boeredochters en voor bekakte pedofielen nog onbestaande, het einde der tijden was toch nakend. De rust en orde hadden de plaats geruimd voor lawaai en geweld.

Niet alleen door kruid en stoom kreeg de goegemeente de stuipen op het lijf, zelfs de automobielen vormde een reële bedreiging voor de argeloze en vreedzame weggebruiker. In de staat Tennessee (Am.) werd een verkeerswet gestemd waarbij iedere automobiellbestuurder verplicht werd, minstens één week vooraf het traject dat hij zou afleggen in een plaatselijke krant aan te kondigen. En alsof dit alles nog niet genoeg was, raasden stoere mannen op duivelstuigen gezeten, die met eigen mankracht werden voortbewogen, over Gods lieve wegen.

Vélocipèden, célérifères en draisines (allen loopfietsen) maakten straten en pleinen onveilig en behaalden in het beste geval topsnelheden van bij de 15 km per uur! Zo werd de afstand Beaune-Dijon (37 km) in 1829 met een draisine afgelegd in 2.30 u.!

De wereld stond op zijn kop en Macmillan zou er nog een schepje bovenop doen. Kirkpatrick Macmillan (1810-1878) was smid te Courthill in Schotland, een klein plaatsje nabij Penpont. Gezien Macmillan handig met allerlei tangen en smissegerief kon omspringen was hij ook de lokale tandarts. De dorpsbewoners noemden hem „Daft Pete“ ofte Zotte Pier, waarschijnlijk omdat hij op een meesterlijke wijze de pijnlijke grimassen imiteerde van zijn talrijke klanten die bij hem soelaas en verlossing gingen zoeken.

(vervolg p. 193)

NIET «GRATIS»... maar toch de „zonnigste“ prijzen voor onze kwaliteitskledij!

Obterrestraat 56 - 8994 PROVEN

pulls, joggings voor kinderen en volwassenen, rokken, jeansbroeken en -rokken, ensembles, zonnejurken, rokken en minirokken in combinatie met pulls, polo's (tot extra extra large)

MODIEUS — een volledig assortiment

— een ruime voorraad

Dat alles aan onze voordelige prijzen - vrije toegang!

Dagelijks open van 9 tot 20 uur, alsook op zondagvoormiddag

WEKELIJKS HEBBEN WIJ NIEUWE KOLLEKTIES BINNEN!

NIEUW!

U gelooft het niet?

WIJ GEVEN U DE BEWIJZEN

BOUWWERKEN

HUGO VERMEULEN

Obterrestraat 56

8994 PROVEN

Tel. 057/30 06 74

★ Wij doen alle afbraak- en grondwerken met kraan of bulldozer.

NIEUW: aanleg en asfalteren van opritten en parkings.

Beschikbaar aan zeer voordelige prijzen:

MATERIALEN UIT AFBRAAK:

- 1 lot dallen,
- 1 lot WC-potten, open model
- deuren en vensterramen,
- allerlei dakpannen, enz...
- steenbrokken,
- geleverd met kamion,
- aarde voor opvulling,
- goede teelaarde,
- geleverd met kamion.

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (34)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie !

Wat voorafging : *Geloof en ketterijen in de Middeleeuwen / Het lutheranisme in Vlaanderen en in de Westhoek / Het calvinisme / De eerste emigranten en de eerste hagepreek / Het concilie van Trente en het Eedverbond / De beeldenstorm en zijn oorzaken / Aanval op Veurne / Wattrelos werd Waterloo / Austruweel en Valenciennes / De repressie vóór Alva / De Bloedraad / Vrijbuiters in de Westhoek / Terreurdaden en moorden te Houtkerke, Oostcappel en te Roesbrugge / De samenzwering van Spanjaardsdale / De moorden te Reningelst / Invasie uit Engeland / De moordexpeditie van 26 januari 1568 / De aanhouding van Hanecamp / Moorden te Roebroek / Aanhouding en terechtstelling van Camerlynck / De Tachtigjarige Oorlog / Moord op de pastoor van Herzele / Invasie van uit Nieuwpoort / De "kerken onder het kruis" / Het Eeuwig Edikt / De calvinistische republiek / De Religievrede / De Malcontenten / De Westhoek onder troepenterreur / Matthias, Anjou en Farnese / De taktiek van Farnese / Het hinderlijke fort van Roesbrugge / De terugkeer van de Spaanse troepen / Farnese in de Westhoek / Het begon met Duinkerke / De smalle steden van de Westhoek / Ieper onder de calvinistische diktatuur / De wanhoop van Farnese / De kapitulatie van Ieper / De verovering van Brugge en Gent / De val van Antwerpen / De emigratie / Omvang en invloed van de exodus tot 1573 / Kartografie en kaartenmakers in Zuid-Nederland / Petrus Bertius, de kosmograaf uit de Westhoek.*

De derde emigratiegolf, 1580-1590

Na 1580 nam de emigratie voornamelijk ingevolge de veroveringen van Farnese een buitengewone uitbreiding. In de veroverde steden en gewesten verzocht de Spaanse veldheer de gereformeerden te vertrekken of terug te keren naar de Roomse Kerk. Velen zijn toen heengegaan en in deze periode ging het voornamelijk naar de Noordelijke provincies, die op 23 januari 1579 met de Unie van Utrecht zich samengebonden hadden voor de strijd tegen Spanje, overeenkomst waar zich ook Vlaamse en Brabantse steden bij aangesloten hadden.

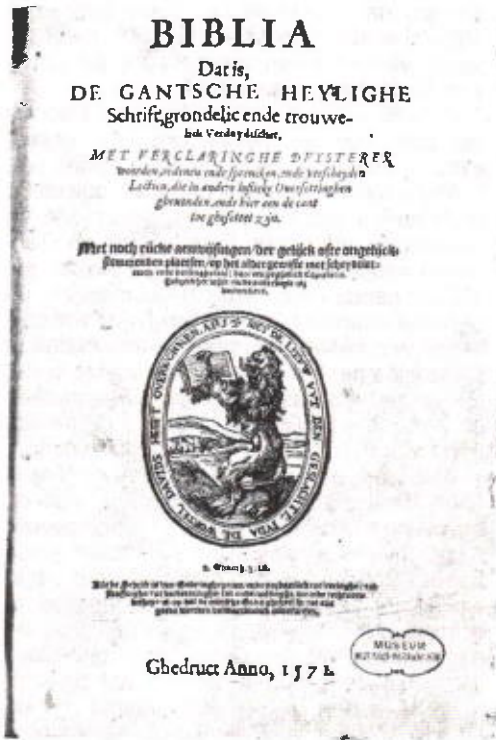
Men is niet naar het Noorden gegaan omdat men die gewesten als een calvinistisch territorium beschouwde - en dat was het inderdaad niet - maar als een land waar vrijheid en verdraagzaamheid heerste. Het is echter irreëel te denken dat de noordelijke autoriteiten al die emigranten vrij en ongehinderd lieten binnenkomen uit zuivere humanitaire overwegingen. De ekonomie van het Noorden verkeerde na 1572 in een dusdanige belabberde toestand - de uitputting van de aan gang zijnde oorlog liet zich gevoelen - dat ze best een injectie uit het Zuiden kon gebruiken. Bovendien kon door de komst van de meer gekultiveerde Zuidnederlanders in het bijzonder de kwaliteit van het onderwijs opgevijsd worden.

De in vorige bladzijden verhaalde esbatten van de beeldenstormers en de bosen watergeuzen, mogen zeker niet de indruk geven dat alle gereformeerden een soort rabauwen waren, die zich uitleefden in „gewapend verzet“, in de marge van de misdadigheid. De grote meerderheid van de „geuzen“, een algemene naam voor alle protestanten, waren fatsoenlijke en bekwaame ambachtslieden en vele intellectuelen uit die dagen, mensen die misschien wel het best de deviatie in leer en gedrag van hun priesters aanvoelden, waren naar het calvinisme overgestapt. Het is duidelijk dat het Noorden de komst van deze mensen wist te waarderen.

De uittocht in de Westhoek begon reeds toen in de laatste maanden van 1578 de *Malcontenten*, onder het bevel van de Montigny deze streek binnendrongen. In die dagen en in de daaropvolgende periode van oorlogsgeweld en troepenterreur zijn er velen uitgeweken.

Menen viel op 1 oktober 1578 en veel lakenwevers vertrokken, want de meerderheid van het nijverheidsproletariaat was er van 1566 af naar het calvinisme overgestapt. Ze gingen aanvankelijk naar de andere vrije steden, die nog in handen waren van de Staten, maar een groot deel dat er niet gerust op was, trok naar het Noorden en vestigde zich te Haarlem, de stad waar bij een oproer van 29 mei 1578 de katholieke kerkbedienaars werden verjaagd en waarvan gezegd werd dat zij „een herberghe (was) gheworden voor alle verjaeghde ende verdreven lieden...“ De Vlaamse immigranten maakten het tot een belangrijk centrum van textielindustrie. Toen in juli 1583 Farnese Menen binnentrok, ging praktisch iedereen weg. De stad was zo goed als verlaten. In 1587 stonden er van de 1805 huizen nog amper 280 overeind. Robert Cassier, eens burgemeester van Menen was in 1586 terug te vinden te Alkmaar, waar het aantal inwoners van 6000 in 1576, uitgroei tot meer dan het dubbele in 1622, aangroeide die toch gedeeltelijk aan immigratie uit het Zuiden te wijten was.

Hondschote waar er sedert de beeldenstorm van 1566 ook al veel vertrokken waren, zowel naar Duitsland als naar Engeland, was na de brandstichting door de soldaten van Anjou, op 31 juli 1582, ook zo goed als onbewoond. Sommige oud-inwoners bleven in de omgeving, te St.-Winoksbergen, te Kales of in Artezië, maar anderen trokken weer naar Duitsland, meer speciaal naar Frankenthal, waar de *Hondskuttweber* een erkende korporatie gingen vormen, of gingen het Kanaal over, naar Engeland. Een deel ging naar het Noorden en kwam terecht te Middelburg, Breda, Vlissingen, Den Haag, Amsterdam, Delft, Haarlem en Leiden. In het

Titelblad van een bijbel, gedrukt in 1571, waarschijnlijk te Dordrecht door de Vlaamse gereformeerde en uitgeweken drukker, Jan Canin van Gent.

bijzonder Leiden, waar de oude draperijenverheid door het beleg van de jaren 1573-1574 ten gronde was gericht, deed een opmerkelijke inspanning om de wevers uit Hondschote, Poperinge en omgeving, binnen de muren te krijgen en ze er te houden. Op 28 december 1582 kregen de Vlaamse immigranten uit de Westhoek, die te Leiden toelating vroegen om er als saaiwerker te mogen bedrijvig zijn, onmiddellijk een gratis poorterschap van negen maanden aangeboden mits de verbintenis dat ze gedurende vijf jaar poorter zouden blijven of een boete zouden betalen van vijf guldens.

Maar de meeste inwoners van Hondschote waren echter in 1582 de stadsoverheid gevolgd naar Nieuwpoort. Toen laatstgenoemde stad zich evenwel op 20 juli 1583 overgaf aan Farnese, gingen vanaf het einde van dat jaar veel Hondschotenaren met een groot deel van de Nieuwpoortse bevolking op hun beurt naar het Noorden. Leiden, die veel van deze emigranten opving, vaarde er wel bij en schiep voor de wevers uit de Westhoek meerdere nijverheidsinstallaties en eigen verkoopshallen.

Na een vijfjarig verblijf, waartoe ze zich op straf van boete hadden verbonden, zijn er vanaf 1588 wel een deel mensen, afkomstig uit de Westhoek, uit Leiden vertrokken, maar

intussen waren uit Antwerpen, Brussel, Mechelen, enz. velen de stad binnengekomen en kwamen ook Vlaamse vluchtelingen uit Engeland, zodat de bevolking veel meer toenam dan verminderde. Toen omstreeks 1620 Leiden ongeveer 80 000 inwoners telde, waren hiervan zeker 30 000 personen van Zuidnederlandse komaf.

In 1585 schreef de bisschop van Doornik dat zich toen te Nieuwpoort geen enkele katoliek ophield en dat vele hervormden vertrokken, niet alleen van daar, maar ook uit de omringende steden, Veurne, Diksmuide en Duinkerke. Inderdaad, toen Veurne en Diksmuide respectievelijk op 24 juli en 31 juli 1583 in handen van Farnese kwamen, zijn uit deze plaatsen en hun omgeving heel wat personen vertrokken. Wanneer de calvinisten te Diksmuide het bevel kregen de stad te verlaten, is de helft van de inwoners weggegaan en Veurne en Veurne-Ambacht geraakten eerst vanaf 1586 weer enigszins bewoond.

Wat leper betreft, toen Farnese op 9 april 1584 deze stad wist in te nemen, was de bevolking reeds gereduceerd tot ongeveer 5 000 inwoners. Velen die het fatale einde hadden voorzien waren reeds vroeger uitgeweken. Zij vestigden zich wel gedeeltelijk te Kortrijk en te Antwerpen, maar het grootste aantal uitwijkelingen kwam, hetzij onmiddellijk, hetzij later, toch in het Noorden terecht. In 1584 zetten talrijke Franstaligen uit de streek van leper en Doornik, in Zeeland voet aan wal. Te Middelburg en te Vlissingen kwamen aldus Waalse gemeenten tot stand.

Afgezien van de hierboven genoemde steden, zijn er ook uit andere voorname plaatsen en uit de dorpen en landelijke gebieden daar tussenin, in die jaren, velen gevlucht. Uit een stuk van 4 mei 1584 blijkt dat te Poperinge het aantal werklieden dat 16 à 17 000 beliep vóór de troebelen, gedaald was tot 400 en we hebben reeds gezien dat toen in november 1583 het fort van Roesbrugge moest afgebroken worden er in dit welvarende dorp van weleer, nog amper 50 inwoners aanwezig waren en men arbeiders van elders moest aanbrengen om het slopen van het fort uit te voeren. Inwoners uit Belle bv. vinden we terug te Middelburg, Vlissingen, Dordrecht, Rotterdam, Leiden, Amsterdam en Alkmaar.

Duur en omvang van de ontvolking

Omdat de veroveringen van Farnese in de Westhoek toch een tiental maanden bestreken - van juli 1583 tot april 1584 - en hij om de ontvolking tegen te gaan, de gereformeerden nog twee jaar de kans gunde om terug te keren naar het oude geloof, had dit een zekere spreiding van de emigratie tot gevolg.

Wel was de uittocht in de Westhoek halverwege 1586 grotendeels voltooid, maar dit belet niet dat er ook achteraf hier en daar nog families naar het Noorden zijn weggetrokken, enerzijds omdat de sociaal-economische toestand in hun gewest zo lamendig was en anderzijds omdat hun in het Noorden, om de nijverheid in bepaalde steden te stimuleren, zulke gunstige vestigingsvoorwaarden werden aangeboden. Dat was voornamelijk het geval op plaatsen waar men vroeger geen uitwijkelingen had gekregen of toegelaten, maar waar men intussen had gezien hoe

gunstig elders de aanwezigheid van Vlamingen op de economie had gewerkt. Te Kampen werd nog in 1594 een kontrakt afgesloten met Nikolaas Fossaert van Belle, die een twintigtal families uit de Westhoek zou aanbrengen om er de „nieuwe draperie" in te voeren; later kwamen er nog tien ververs bij. En te Groningen werd nog op 17 maart 1597 een overeenkomst gemaakt met Reynier Hornewender, sajete- en bombazijnwerker van Diksmuide, die zich met zijn gezin en nog drie andere families ertoe verplichtte zijn beroep aldaar gedurende minstens tien jaar uit te oefenen. Op 8 mei daaropvolgend werd een soortgelijk kontrakt met nog drie andere sajeterkers aangegaan. De aanbidding was aantrekkelijk, want er werd niet alleen beloofd dat zij als medeburgers van de stad zouden beschouwd worden, maar dat zij tevens vrije woningen zouden toegekend krijgen en daarenboven bij hun aankomst 600 gouden Carolussen zouden ontvangen als renteloos voorschot voor een periode van tien jaar. Ze moesten wel instaan voor de opleiding van vier jongens en twee meisjes om de twee jaar.

Na 1586 zijn er ook nog wel een deel mensen uit de Westhoek in Noord-Nederland terecht gekomen bij de zgn. indirecte emigratie. De Zuidnederlanders die vroeger naar Engeland waren getrokken, hadden veel moeite om er zich volledig te integreren, want taal en gebruiken waren er totaal anders. Bovendien werden zij door de Engelsen ook na jaren verblijf aldaar, steeds als vreemdelingen beschouwd, stelselmatig buiten het verenigingsleven gehouden en uit de gilden geweerd, en in vergelijking met de eigen inwoners ook zwaarder belast. In sommige Hollandse steden kende men die toestand en vermoedde men dat deze in Engeland verblijvende Vlamingen er wel wat zouden voor voelen om naar Noord-Nederland te komen, indien er hun een gunstig leef- en werkklimaat kon voorgespiegeld worden. Zo werden er op 11 juli 1593 brieven uit het Gelderlandse stadje Harderwijk gestuurd aan de Vlaamse gemeenten te Londen, Norwich, Colchester en Sandwich, waarin gezegd werd dat de personen van Nederlandse herkomst, die wensten in de stad het weversberoep uit te oefenen, van het vrije burgerrecht zouden genieten, vrijheid van wacht en accijns en een vrije woning ter beschikking zouden krijgen. De economie van Harderwijk moet er niet te best voor gestaan hebben, zodat de toevoer van nieuwe ondernemers wel deugd zou gedaan hebben en omdat er niet veel Vlaamse emigranten daar waren neergestreken en de toevloed van mensen uit het Zuiden een einde had genomen en wie uitgeweken was, blijkbaar een definitieve standplaats had gevonden, trachtte men ze langs een omweg binnen te halen.

Predikant Petrus Plancius van Dranouter, die toen te Amsterdam werkzaam was, schreef op zijn beurt, op 10 augustus 1593, naar Engeland een aanbevelingsbrief waarin hij erop wees dat het land van Harderwijk goed was, en te vergelijken viel met Brabant; dat het er goed was te leven, dat de Kerk er stil en vreedzaam bleef en dat de bodem geschikt was om „vlas te winnen"! Men ontving hierop gunstige reacties uit Sandwich,

Norwich en Colchester en in 1594 en 1595 kwamen er zich Vlaamse gezinnen uit Engeland vestigen. Sommige van de vijf kloosters die de stad vóór de reformatie telde, werden als verblijf voor de vluchtelingen ter beschikking gesteld. Ook tal van Vlaamse emigranten die aanvankelijk eerst naar Duitsland waren getrokken, zijn uiteindelijk in Noord-Nederland terecht gekomen.

We moeten er evenwel nogmaals op wijzen dat het niet allemaal emigranten waren om het geloof, maar gezien de treurige toestand waarin onze gewesten, na Farnese, verkeerden, ook velen het land verlieten omdat hun bedrijf, uitbating of werkgelegenheid was te loor gegaan en omdat ze geen kans zagen om in het onderhoud van hun gezin te voorzien, terwijl ze toch ergens hadden vernomen dat het in het Noorden - waar de economische omstandigheden inderdaad zeer gunstig waren geëvolueerd - zoveel beter ging.

Wat het aantal uitgeweken personen betreft, men kent geen cijfers die betrekking hebben op de Westhoek alleen, maar wel in verband met de totale omvang van de Zuidnederlandse emigratie naar het Noorden. De Nederlandse kerkhistoricus Aart Arnout van Schelven schreef in zijn *Omvang en invloed der Zuid-Nederlandsche immigratie van het laatste kwart der 16^e eeuw* (1919), dat naar zijn mening 60 000 personen onze gewesten voor het Noorden hadden verlaten. Prof. Briels is echter na een zeer grondige studie van de beschikbare gegevens „deels van literaire, deels van archivalische aard", tot de konklusie gekomen dat de totale emigratie uit Zuid-Nederland, over een tijdvak gaande van 1540 tot 1630, ongeveer 175 000 mensen omvatte. Van dit aantal zouden er ongeveer 30 000 naar Engeland getrokken zijn, eveneens ongeveer 30 000 naar Duitsland en ongeveer 150 000 zouden in Noord-Nederland terecht gekomen zijn. Deze 150 000 zijn in te delen als volgt: ongeveer 115 000 die rechtstreeks naar het Noorden zijn getrokken en ongeveer 35 000 indirecte immigranten die eerst in Engeland of Duitsland vertoefd hebben.

Onder de velen die na 1580 uit de Westhoek weggetrokken zijn, moeten we toch even stilstaan bij twee voorname figuren: Nicolaus Mulerius, de eerste medische hoogleraar van de universiteit te Groningen en Petrus Plancius van Dranouter, predikant en kartograaf.

R.A.B.

Volgende keer:

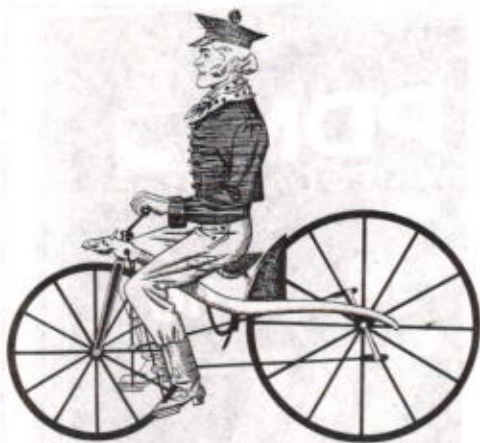
*Nicolaus Mulerius, hoogleraar te Groningen
Petrus Plancius van Dranouter
De invloed van de Vlamingen op het Noorden*

GEVONDEN

- **KLEIN SLEUTELTJE** gevonden in de Drukkerij Schoonaert, Bergenstraat 14 te Roesbrugge.

TE KOOP WEGENS VERHUIS

- **Rustieke mazoutkachel + mazouttank + mazout** Merk: Chiney, 2 j. oud. Zo goed als nieuw. Tel. 058/23 52 71 of adres ter drukkerij.

150-JAAR OUDE FIETS

(vervolg van blz. 190)

Toen Daft Pete in 1839 met zijn Hobby Horse, waaraan hij drie jaar in stilte en vol ijver had gewerkt de straat opreed, vluchtten de verschrikte bewoners van het behoudsgezinde Courthill hun huizen binnen al roepend: „Wij hebben de duivel gezien, die op wielen door de lucht gedreven wordt. Heer God, verlos ons van onze slavernijen!”

De vrederechter, hoofd van het tribunaal van Gorbals te Glasgow kon er ook niet mee lachen en veroordeelde Daft Pete tot het betalen van een fikse boete van vijf shilling. Het vonnis luidde: „Wij, rechter tot behoud van vrede, door Gods genade, veroordelen genaamde Kirkpatrick Macmillan tot het kwijten van een geldboete, groot vijf shilling, om met een helse machine tegen duizelingwekkende snelheden over Gods wegen te zijn gevlogen...” (einde citaat)

Macmillan lag er niet van wakker. Hij bouwde talrijke exemplaren op bestelling, vooral voor behoevende dames, die met gratie het fietsen en lonken niet laten konden. De velomaker avant la lettre had echter zonder de waard gerekend. In tegenstelling met wat bijvoorbeeld baron Drais, Freiherr von Sauerbronn

enkele jaren voordien had gedaan, nl. in 1818 een patent genomen op zijn draisine, deed Macmillan niet. Gavin Dalzell, kuiper van beroep en al even Schottisch als Macmillan, bouwde de fiets van Daft Pete na en werd na het patent dat hij hiervoor had gevraagd de officiële en nationale held.

Zotte Pier verloor zijn medemens ondertussen van hun pijnlijke kiezen en werkte voorts zijn leven lang aan het perfektioneren van zijn vehikel, waarvan het achterwiel aangedreven wordt door krukassen die verbonden zijn met twee pedalen die horizontaal voor- en achteruit moeten geduwd worden (Ik kan het weten).

Kirkpatrick Macmillan, ten einde gefietst en moe van tandentrekken stierf in zijn achtenzestigste levensjaar op de zelfde plaats en in 't zelfde bed waar hij geboren werd, naast de smisse waar hij zijn leven lang gevoeld, gezocht en gevonden had. Hij had bij leven en welzijn veel plezier gehad en dat is zowat zijn eigenste en enigste testament dat hij naliet.

Een gedenkplaat in de oude smissemuur met volgende tekst, refereert naar de ontdekker, de uitvinder, van het prototype van onze huidige velo: „Here the first bicycle was made about 1840 by Kirkpatrick Macmillan”. Eddy Merckx mag een kaars branden voor Zotte Pier.

De grote verdienste van Georges Dejonghe, uitgeweken Westvlaming, tussen de andere Westvlimingen te De Pinte is, dat hij met beperkte middelen de creatie van Macmillan tot in de kleinste details, en in acht genomen de juiste verhoudingen, heeft gerekonstrueerd zonder daarom een Daft Pete of een Crazy Georges te worden. Al heeft hij vaak water en bloed gezweet!

Georges proficiat, maar toch zien we met belangstelling uit naar 't volgende kaderke dat je aan diggelen gooit... misschien zit daar een verkleurde lito van een Zeppelin achter.

Elie E. Balduck

* Stijn Streuvels, Mijn Rijwiel (1911)

Donderdag 9 juli Zondag 12 juli Guldensporenviering voor iedereen

Jaar na jaar reeds organiseert het plaatselijk Elf-Julikomitee met de nodige luister 11-julivieringen waarop iedereen van om het even welke strekking van harte welkom is. Ook nu is dat opnieuw het geval.

Het avondfeest vindt plaats op donderdag 9 juli te 20 uur in de gotische zaal van het stadhuis. De kleinkunstgroep „t Kliekske” brengt op authentieke en zelfgerekonstrueerde Vlaamse volksmuziekinstrumenten muziek en liederen met sterke wortels in een ver verleden. Eenhandsfluiten, doedelzakken, hommels, vlierfluiten, draailieren, schalmelen, koehoorns, snarentrommen,... zorgen voor een onvergetelijke klankkleur.

De feestrede wordt uitgesproken door de heer Norbert D'Hulst, sekretaris-generaal van het Davidsfonds.

Dank zij de financiële steun van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (Dienst voor Volksontwikkeling), alsook het Stadsbestuur, de Stedelijke Culturele Raad, vele verenigingen, bank- en onderwijsinstellingen kunt U dit feest van de Vlaamse Gemeenschap bijwonen voor de prijs van slechts 100 frank (gezinstarief: 250 fr.; jongeren en ouders van een +3-pas: 50 fr.)

Daarnaast is er nog het tweede feestluik, namelijk de officiële viering door het Stadsbestuur op zondag 12 juli:

- 10 u.: Vlaamse Hoogmis in de St.-Janskerk, opgeluisterd door het kerkkoor „De St.-Jansvrienden”.
- 11 u.: Optocht met vlaggen en bloemenhulde aan het gedenkteken, begeleid door de Provense harmonie „De Volksvreugd”.
- 11.30 u.: Aansluitend bij de officiële viering organiseert het Elf-Julikomitee een huldezitting „E.H. Rafaël Debevere (1887 - 1977)”. Hieromtrent vindt u meer informatie in een afzonderlijk artikel.

Namens het Elf-Julikomitee
Domien DOISE

Alles voor de „DOE HET ZELVER”

Behangpapier
Verfwaren
Gordijnen
Vloerbekleding
Onderhoudsprodukten

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan

8994 PROVEN

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

ALLE LENINGEN

- ★ persoonlijke
- ★ financieringen (auto nu 0,46%)
- ★ hypothecaire

**GOEDKOOP
DIREKTE BESLISSING
DISKRETIE**

BEL LEO LEPEE

057/30 04 60

057/40 01 12

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

De cassette van de **allerbeste kwaliteit**
en precies de goede speelduur voor **2 films.**

Set ter kennismaking bestaande uit :

- ★ 2 video cassettes E-195
- ★ 1 Chrome Audio cassette **GRATIS**

539 fr. (zolang de voorraad strekt)

ELECTRO & KOELING LEROY-DEMOL

Weggevoerdenstraat 26A
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 11 16

HERSTELDIENST ALLE MERKEN

NIEUW

9 MAAL NIEUWE SADOLIN HOUDT HOUT ALS NIEUW

Om hout te beschermen en te verfraaien, zowel binnen als buiten heeft Sadolin negen nieuwe produkten. Een compleet gamma in totaal nieuwe verpakkingen. PX 65 heet voortaan Classic. Sadotopp hebben we omgedoopt tot Extra. Voor de afwerking zijn er 13 tinten. De Sadolin produkten voor binnenshuis bevatten geen biociden. Op hun verpakking vindt u de exacte samenstelling.

Firma **MAERTEN** p.v.b.a.

HOUT - ETERNIT

Bruggestraat 26-28
POPERINGE - 057/33 33 07

EEN POSTZEGEL VAN FERDINAND VERBIEST

Een initiatief van ult ROESBRUGGE.

Onze medewerker R.A. Blondeau heeft in oktober 1985, als sekretaris van de werkgroep *China en het Westen* van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, een verzoekschrift gericht tot Mevr. P. D'Hondt-Van Opdebosch, Staatssekreteraris voor Posterijen, Telegrafie en Telefonie, opdat er een speciale postzegel zou uitgegeven worden einde 1987 - begin 1988, naar aanleiding van de 300ste verjaardag van het overlijden van Ferdinand Verbiest (1623-1688), aan wie onze medewerker een paar boeken heeft gewijd.

Aangezien toen vanwege de Staatssekreteraris voor Posterijen werd medegedeeld dat dit verzoek niet kon ingewilligd worden, werd toen beroep gedaan op de hr. Leo Tindemans, Minister van Buitenlandse Betrekkingen. Tot zijn groot genoegen ontving onze medewerker, begin juni jl., volgend schrijven :

Er komt dus een postzegel, waarvan het initiatief genomen werd te Roesbrugge !

KLEINE FISCALE KRONIEK

Vervanging van hypothekaire leningen

Wie vroeger een hypothekaire lening heeft afgesloten voor het bouwen, het verwerven, of het verbouwen van zijn woonhuis, en wanneer die lening gewaarborgd is door een z.g. schuldsaldoverzekering, mag niet alleen de interesten op die lening, geheel of gedeeltelijk in aftrek brengen van zijn belastbare inkomsten, maar eveneens de kapitaalaflossingen, t.t.z. de terugbetalingen van het beleende bedrag, geheel of gedeeltelijk, aftrekken.

Wie bovendien tussen 1 juli 1983 en 31 december 1985 een dergelijke lening heeft aangegaan om een woning te verwerven, mocht nog een supplementaire aftrek van interesten doen ten belope van 200.000 fr., te spreiden over 3 jaar.

Aangezien de vroegere afgesloten leningen nogal hoge interesten meebrachten en de rentevoeten nu serieus zijn gezakt, wordt er wel eens uitgekeken om de eerste lening af te betalen met een tweede lening die nu afgesloten wordt aan een lagere rentevoet.

Maar opgelet ! In dat geval is er geen sprake meer van aftrek van de kapitaalaflossingen op de aangifte van de belastingen en ook geen kwestie meer van een verhoogde aftrek van interesten. Immers, de nieuwe lening heeft niet gediend om een woning te bouwen, te verwerven of te vernieuwen, doch voor de terugbetaling van een andere lening, en daarmee is niet voldaan aan de bepalingen van de wet.

Wie een dergelijke operatie wil uitvoeren, moet eerst eens laten narekenen, waar het profijt zit.

Serge BLONDEAU

Accountant IDAc - Fiskaal Adviseur UFSAL

GOED NEDERLANDS (2)

Spoken en schrijven

In een bericht via de radio was er sprake van de *twintiger jaren*. Dat is een germanisme, t.t.z. een uitdrukking ontleend aan het Duits (*In den zwanziger Jahren*). In het Nederlands zegt men : in de jaren twintig ! Dus niet spreken of schrijven over de twintiger-, dertiger-, zestiger jaren.

Let op, men hoort of verneemt *door, per of via* de radio, maar men ziet *op* de T.V.

In een hoofding van een brief, schrijft men NIET : *Waarde Heer*, maar wel *Geachte Heer*, maar toch : *Waarde Vriend*, of *Waarde Collega*.

In een adres komt de komma na straat en nummer :

dus niet : Bergenstraat, 14
maar wel : Bergenstraat 14,

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Overlijdens :

- Marie Leys, 80 j., weduwe van Firmin Vandepitte.
- André Baillieu, 67 j., echtgenoot van Maria Decaesteker

Huwelijksaankondigingen :

- Geert Vanstraeesele van Roesbrugge met Mady Lescrauwaet van Brugge.
- Alex Devos van Poperinge met Lucrèce Leys.

Huwelijk :

- Vincent Camerlynck van Roesbrugge met Patricia Choo-Quan van Trinidad.

Geboorte :

- Lynn Huyghe, d. v. Bernard en Noëlla Gruwez.

FIETSNAMIDDAG

Op zondag 19 juli organiseert W.T.C. „Karel de Blauwer” een fietsnamiddag. Iedereen, ook niet-leden, mag aan deze fietsuitstap deelnemen. De trip bedraagt ± 30 km aan een gezapig tempo dat iedereen de baas kan. De fietsers worden begeleid door de baankapiteins van W.T.C. „Karel de Blauwer”.

De start wordt gegeven om 14 u. op de markt aan café „De Gouden Arend”.

Om 18 u. volgt een barbecue en gezellig samenzijn in openlucht, Bergenstraat 46, Beveren-IJzer. De deelname in de kosten bedraagt 200 fr. (1 kotelet, 1 worst, aardappelen, groenten en 2 konsumpties).

Voor de fietsnamiddag is inschrijven dezelfde dag goed, maar voor de barbecue is vooraf inschrijven noodzakelijk bij de volgende personen :

- Lamote J.-P., Bergenstraat 5, Roesbrugge tel. 057/30 09 52
 - Decaesteker W., Prof.O Rubbrechtstraat 63, Roesbrugge - tel. 057/30 09 59
 - Ducorney Rudy, Weggevoerdenstraat 18, Roesbrugge - tel. 057/30 11 70
 - Boury Michel, Roesbruggestraat Beveren-IJzer - tel. 057/30 09 66
- Voor een gezellige namiddag, wees erbij.

MICHEL CAPOEN

Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE

Tel. 057/40 08 54

LOOD- en ZINKWERKEN
AANHANGWAGENS

11 JULI-KOMITEE HULDIGT RAFAËL DEBEVERE

„Een priester-geleerde die op zijn lange levensloop terugblikkend de Zeelandse leuze mag murmelen en tot de zijne maken: Luctor et emergo." (Ik worstel en ontzwem). Met deze woorden beëindigde Theo Lefèvre, toen minister van wetenschapsbeleid en voormalig eerste minister, zijn woord vooraf in de *Verzamelde Opstellen* van R. Debevere.

Honderd jaar geleden, op 22 augustus 1887, werd R. Debevere in Arendonk bij Turnhout geboren. Hij werd priester gewijd in Brugge en was van 1919 tot 1932 kapelaan op de Sint-Jansparochie in Poperinge. Daar heeft hij als priester, als Vlaming, als organisator en kunstminnaar bijzonder verdienstelijk werk geleverd. Hij werd overgeplaatst naar Dudzele, waar zijn taak hem blijkbaar te zwaar woog. In 1936 moest hij rust nemen en in 1940 werd hij benoemd tot directeur van Huize Godtschalck in Loker. In 1962 kreeg hij eervol ontslag en bleef er ere-directeur. Hij stierf te Loker op 18 juni 1977.

Rafaël Debevere: een bevlogen man, die nooit zijn brede waaier van mogelijkheden ten volle heeft kunnen ontplooiën, maar die altijd de stille werker bleef, vaak gehinderd door ziekte, maar steeds met een jeugdig entoesiasme, met een diep menselijke bewogenheid. Hij was op veel terreinen bedrijvig: hij tekende, schilderde, componeerde, schreef veel gelegenheidsgedichten, toneel voor de jeugd en talrijke losse artikels. Zes sterk historisch gefundeerde essays werden door Jozef Deleu, hoofdredacteur van het tijdschrift „Ons Erfdeel", verzameld en uitgegeven onder de titel „Verzamelde Opstellen" (1971), dit naar aanleiding van het zestigjarige priesterjubiläum van deze illustere kunstkenner met een veelzijdige eruditie.

Ondanks veel beproevingen en onbegrip is deze wijze man nooit in steriele bitterheid vervallen, maar hij is steeds klankbord gebleven voor veel menselijke noden. Zijn huis in de schaduw van de Kemmelberg betekende

voor velen een oase van rust en geborgenheid.

Zondag, 12 juli, wordt in de gotische zaal van het stadhuis Rafaël Debevere herdacht in een academische zitting, in het kader van de 11 juli-viering. Professor Jan Desmyter, viroloog van de K.U. Leuven, zal er de persoon en de betekenis van deze nobele figuur uit de Westhoek belichten. Daarna wordt door het stadsbestuur een receptie aangeboden. Bij deze gelegenheid wordt ook een kleine brochure uitgegeven, met een ets van de gevierde door graficus Paul Reniere en een korte schets van zijn leven en betekenis door Jozef Deleu.

Met de hoofdredakteur van „Ons Erfdeel" kunnen nog velen zeggen: „Zijn menselijkheid, verdraagzaamheid en wijsheid zijn voor ons een bron van vreugde en inspiratie geweest."

T.S.C. VOETBALKLUB PROVEN 20 JAAR JONG

Het is nu zowat 20 jaar dat de voetbalklub van Proven werd opgericht. Doch het is ook 10 jaar dat de klub aangesloten is bij de K.B.V.B.

Het begin was lastig, maar de resultaten waren toch goed, want we brachten heel wat bekens naar ons lokaal. In het jaar 1976 kwam dan de overgang naar de K.B.V.B., met veel werk voor de boeg. We kregen een nieuw terrein en kleedkamers op het veld, en gingen van start met een eerste- en reserveploeg. Na enkele tijd kwamen de jeugdploegen aan bod.

Deze verjaardagen laten wij niet zomaar voorbij gaan. Op 15 augustus spelen onze kleinsten een tornooi, waarna wij al onze oud-spelers laten aantreden die in de eerste 15 jaar nog gespeeld hebben. 's Avonds is er dan een grote Play-back- en Showavond met optreden van John Massis.

Op zondag 16 augustus spelen we een tornooi met de veteranen, met als opsluit een groot barbecue-feest met dansgelegenheid.

Inschrijven kan altijd bij het bestuur of bij de sekretaris Aernout B., Prof.O.Rubbrechtstraat 109, Roesbrugge, tel. 057/30 12 08.

1° KERMIS-FORELLENVISWEDSTRIJD „Beker Paul Verhaeghe"

Pinksterenmaandag 8 juni 1987, een natte (zomerse ?) dag...

Ofschoon overvloedige regenval een spelbreker was, noteerden wij 29 inschrijvingen, zodat ons initiatief toch een onverhoopt succes bleek te zijn, en zeker navolging zal krijgen.

Om 14 uur werd de wedstrijd gestart, en al gauw wisten enkele deelnemers hun eerste forel(len) in hun net te krijgen. Tussen de regenbuien door steeg de spanning! Rond 15.30 uur kwam dan toch (eindelijk) een flauw zonnetje opzetten, en kort daarop zorgden de eerste toeschouwers en sympatisanten voor verdere ambiance. Tussen pot en pint werd ons initiatief gewikt en gewogen, de resultaten druk besproken.

Rond 16 uur was iedereen het zowat eens, Luc Huyghe uit Poperinge wist regelmatig met een nieuwe vangst zijn resultaten te verbeteren, en zou wellicht de winnaar worden. Tony Deroo uit Proven en Carlos Elslander uit Roesbrugge konden hem niet bijhouden, doch de strijd om een ereplaats ging onverminderd verder.

Om 17 uur werd de wedstrijd afgefloten. Winnaar werd zoals verwacht Luc Huyghe met een vangst van 13 forellen, goed voor zo'n 3090 gram. Tony Deroo werd eervol tweede met 7 forellen, goed voor 1750 gram, terwijl Carlos Elslander tevreden was met de derde plaats voor 4 forellen zijnde 945 gram.

- 4° Worm Andy - 3 forellen - 600 gr.
- 5° Mestdag Omer - 2 forellen - 560 gr.
- 6° Vandromme Paul - 2 forellen - 515 gr.
- 7° Grymonprez René - 2 forellen - 500 gr.
- 8° Verhaeghe Dirk - 1 forel - 340 gr.
- 9° Deloz Emiel - 1 forel - 310 gr.
- 10° Deseyne Franky - 1 forel - 300 gr.

Sparen? Uw HSA-agent doet wat extra voor u.

U en ik, één spaarbank

Sparen is extra voordelig deze maand, bij uw HSA-agent.

GEERT VANDENBUSSCHE
Haringestraat 37 - 8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 09 86

Diepvriezers en koelkasten

IERA

aan zomerprijzen

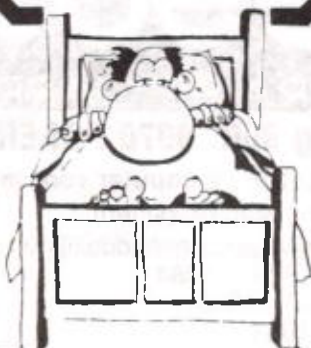
Jos. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**HET
KWALITEITSMERK**

**Oliën en
smeermiddelen**

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

**AUTOLENING 0,40 %
VERGELIJK!!!**

U leent	Termijn in maanden	Maandelijkse afbetalingen		Uw totale winst
		tegen de wettelijk toegelaten rentevoet	tegen onze rentevoet	
101 000	30	4 204	3 771	12.990
151 000	36	5 417	4 798	22.284
226 000	42	7.166	6 285	37.002
301 000	48	8.618	7 475	54.864

**BELEGGINGSADVIES
PAUL RECOUR**

Burg. Bertenplein 23
8970 Poperinge
Tel. 057/33 70 92

Prof. O. Rubbrechtstraat 68A
8990 Roesbrugge
Tel. 057/30 02 70

VERZEKERINGEN
PRINZIE
LENINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Agentschap Krediet aan de Nijverheid

Provenplein 39A - 8994 PROVEN-POPERINGE

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

met staatswaarborg

**VERKOOP VAN DE N.M.V.B.-STELPLAATS
TE BEVEREN-IJZER (gemeente Alveringem)**

Eigendom van de Nationale Maatschappij der Buurt-
spoorwegen te Beveren-IJzer, gelegen Roesbrugge-
straat nr. 66 wordt te koop gesteld :

- totale oppervlakte der grond : 16a 22ca
- op deze grond bevindt zich een loods + woonhuisje
- kadastraal nr. : gemeente Alveringem,
9^e afdeling, 565^e - sectie C.

Kandidaat kopers worden verzocht hun offerte op te stu-
ren naar :

de heer VERVAET,

Gewestelijk directeur N.M.V.B.

Nieuwpoortsesteenweg 110

8400 OOSTENDE

Michel BAELDE

**Bankelindeweg 29 C
8994 KROMBEKE**

CENTRALE VERWARMING

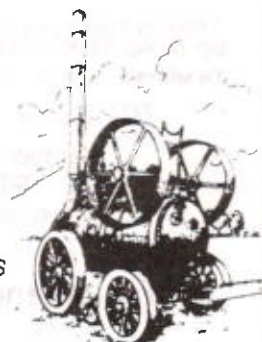
ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

Voor alle
BOUWWERKEN
BOUWMATERIALEN
GRAFKELDERS
GRAFMONUMENTEN

R. VERMEULEN & Zn

Haringestraat 75
8990 HARINGE
tel. 057/30 02 07

- ☐ algemene elektriciteit
- ☐ allerlei karweien

Rik RYON

Blokweg 2
8994 PROVEN
Tel. 057/30 10 67

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 28 juni jl. is in het Mariaziekenhuis te Poperinge overleden : Yvonne Papegaey, die meer dan een kwarteeuw gewoond heeft in de Haringestraat te Roesbrugge.

Yvonne Papegaey was geboren te Poperinge op 19 maart 1913 en gehuwd met Jerome Delanghe, van wie zij sedert 1940 gescheiden leefde. Op 24 januari 1957 kwam zij, samen met de jongste van haar drie zonen, Jozef Delanghe, vanuit Watou, Roesbrugge wonen. Op 1 mei 1984 trok zij naar het Rustoord te Proven en een jaar later, op 13 mei 1985 naar dezelfde instelling van het O.C.M.W. te Watou.

Nog eens de prijzen, voor in totaal 58 miljoen frank

Voor 45 miljoen frank prijzen bij de lokale trekkingen, op 1 september, in 293 ASLK-kantoren.

Wat is er te winnen ? Videorecorder, hi-fi stereoketen, keukenrobot, fototoestel, huishoud-weegschaal, reiskoffer, friteuse, koffiezetapparaat, kassettespeler, geïllustreerd natuurboek en luxe-sporttas.

Voor 9 miljoen frank prijzen bij de nationale trekking op 8 september, in het ASLK-Hoofdkantoor.

Te winnen : Een deposito van 1 miljoen frank, één van de 10 Audi 80 of één van de 30 reizen naar Rhodos.

4 miljoen frank bij de herfsttrekkingen van 6 november en 4 december op het ASLK-Hoofdkantoor.

Te winnen : Eén van de 40 deposito's van 100.000 frank.

TOT 31 JULI : PROFITEER ER NOG VAN !

Kantoor ROESBRUGGE-HARINGE
EDDY AMELOOT

Prof.O.Rubrechtstraat 14 - 057/30 08 66

Kantoor WATOU
Mevr. Miranda DEGRAEVE-LABAERE
Steenvoordestraat 20 - 057/38 84 76

Provenseweg 90B, 8970 POPERINGE - 057/33 47 92

- ☐ **UNIEK IN BELGIË : komputer voor motortest**
- ☐ Hypermoderne autolakspuiterij
- ☐ Tweedehandswagens, onmiddellijk uit voorraad leverbaar :
Opel Corsa 1.3 SR - 1984
Peugeot 205XT - 1986
Golf diesel - 1983

„Pier de Smid” op de Beverenkalsijde

Van 29 juni tot en met 9 juli is de bekende acteur Ward de Ravet te gast in huize Verstappen op de Beverenkalsijde, te Roesbrugge-dorp, waar hij in de stilte van de Westhoek nieuwe rollen zal instuderen, o.m. voor een T.V.-film.

Ward de Ravet is bij ons voornamelijk bekend als Pier de Smid uit de T.V.-reeks *De Paradijsvogels*. Hij was het ook die de hoofdrol vertolkte in de *Burgemeester van Veurne*.

VERBROEDERING

Op zaterdag 18 juli trekken voor de 10^e keer weer een groep sympatisanten naar St.-Victor de Buthon om er te verbroederen. Daar heeft op zondag dan „La fête des moissons” plaats. In een vriendelijke sfeer kun je er een paar gezellige vakantiedagen doorbrengen aan een minieme prijs.

Wie nog belangstelling heeft gelieve tegen 12 juli contact op te nemen met Joël Deroo of Rafaël Haghedoren.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Huwelijksaankondiging :

- Marc Godderis van Stavele met Marie-Paule Debaere van Heuvelland.
- Joos Cokelaere van Menen met Carine Verbrigghe van Beveren.
- Bernard Theunynck van Poperinge met Marijke Fieu van Stavele.

Overlijden :

- Valère Butaye, 82 j., weduwnaar van Martha Butaye (Stavele).

K.B.G. Beveren-IJzer

Uitslag van de kaarting van 18 juni.

Winnen drie partijen :

Wullen Remi 413 p., Maelstaf Robert 375 p., Mernhout Maria 360 p., Neyrinck Michel 307 p., Nuttens Fursy 282 p., Nuttens Jeanne 268 p., Verbrugghe Michel 261 p., De Carne Robert 253 p.

Van maandag 13 tot zaterdag 18 juli
GROTE REKLAMEVERKOOP VAN
Kwaliteits behangpapier
aan mini-prijzen

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan
8994 PROVEN

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAANDEN JULI EN AUGUSTUS

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 8 juli
woensdag 12 augustus
puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 28 juli
dinsdag 25 augustus
puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpk

- Roesbrugge, bij Maria Soenen
zaterdag 4 juli
zaterdag 1 augustus
smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 11 juli
zaterdag 8 augustus
smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 11 en zondag 12 juli
zaterdag 8 en zondag 9 augustus
smijting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“
zaterdag 25 juli
zaterdag 22 augustus
smijting voor de Arendpikkers

Dansavonden

- Beverenkalsijde, Bierkelders Feys
zaterdag 9 augustus
Meersblomme-T.D.
inr.: K.L.J. Beveren - Stavele - Leisele
- Beverenkalsijde, Bierkelders Feys
zondag 23 augustus
K.L.J.-Bal
inr.: K.L.J. Proven

Wielertoeristen

- Roesbrugge, 23 augustus
1° 8 uren van Roesbrugge
voor Wielertoeristen
start om 7 u. aan „De Gouden Arend“

Wielervedstrijden

- Roesbrugge, zondag 9 augustus
2° Grote Prijs „De Gouden Arend“
voor renners van het Westhoekriterium

Wielelhoogdagen te Izenberge

- Woensdag 8 juli
Trofee Edward Van Vaernewijck
voor junioren en liefhebbers
- Dinsdag 21 juli
Kampioenschap van België
Nieuweligen, Dames-kadetten
en Dames-nieuweligen
- Zaterdag 22 augustus
39° Grote Prijs Lucien Vlaemynck
voor internationale liefhebbers

Country & Western Festival

- Proven, Molendreef
vrijdagavond 21 augustus

Folkloristische Hoevedag

- Roesbrugge, hof „Ter Linde“
zondag 16 augustus
11° Folkloristische Hoevedag

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Om stemmen te winnen bij de verkiezingen en meer zetels te krijgen in het parlement, is er tegenwoordig maar één middel: beloven de belastingen te verminderen! Vele jaren geleden kon men nog werken met DE SCHONE ZIEL VAN 'T KIND, maar ze zijn daar tegenwoordig steengerust in. Religiositeit en ideologieën hebben veel van hun betekenis verloren en de oude strijdleuze: AVV-VVK is getransformeerd in AIDS VOOR VLAANDEREN -VLAANDEREN VOOR KON-DOOMS! Aan onze universiteiten zijn theologen en filosofen witte raven, men kweekt er alleen nog economen en managers.

De liberalen zijn sedert lange tijd specialisten in het beloven van belastingverminderingen. Wie herinnert zich nog de campagne met „Honoré gepluimd“? Die ging gepaard met het afdrukken van specimens van briefjes van duizend, waarmee achteraf nog hier en daar een kleine handelaar door een haastige klant werd bedrogen. Dat er van al die beloften nooit iets in huis is gekomen speelt niet de minste rol. De volgende keer hebben ze met dezelfde leugens toch weer beet, en er zijn altijd maar nieuwe massa's die zich laten bedriegen.

We weten intussen wat de jongste legislatuur ons aan belastingen en inleveringen heeft gebracht, maar dat belet niet dat men in het vooruitzicht van de verkiezingen van 1989 weer al bezig is met aan nieuwe belastingverminderingen te stoven. Verhofstadt was traditiegetrouw de eerste om met een dergelijk plan voor de pinnen te komen, maar omdat de andere partijen intussen ook geleerd hebben hoe voordelig dat uitdraait, hebben CVP en ook de Sossen een eigen variatie op de markt gebracht. De ene al voordeliger dan de andere.

Maar terwijl CVP en liberalen belastingverminderingen aan het beloven zijn, hebben ze in onderling akkoord de belastingen van loontrekkenden, gepensioneerden, zieken en werklozen verhoogd, want die mogen hun mutualiteitsbijdrage niet meer in mindering brengen van hun belastbaar inkomen.

In compensatie en als troostprijs hebben ze de kleine staatsbeambten, de minst betaalde mensen van de maatschappij, een weddeverhoging toegekend van 142 fr. in de maand!

Het schijnt dat de staatssekretaris voor het Openbaar Ambt, de heer BRIL, dat eigenlijk veel te weinig vond, want hij weet maar al te goed dat als er iemand naar zijn carrosseriebedrijf komt om zijn wagentje uit te bullen, dat men voor 142 fr. die wagen nog niet eens bekijkt. Maar meer heeft hij van Verhofstadt niet los gekregen.

„Och Here toch“, zucht Gusta, „wat helpen kaars en BRIL, als Verhofstadt niet betalen WIL!“

Beste groetjes, tot na de vakantie,
Pol

**Koop nu uw voorraad
BRANDHOUT
in de zomer,
dan is het zeker
deze winter droog**

eik + beuk (= stamhout)
gezaagd en gekleefd

ZOMERPRIJZEN

depot:

Kapellestraat 25
SINT-JAN-TER-BIEZEN (WATOU)
(open iedere maandag)

voor inlichtingen:

Guido Gezellestraat 11
VLAMERTINGE
tel. 057/20 59 03

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

**GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT**

KROMBEKE 057/40 00 35

- VW Golf LD '84 diesel
- FORD Fiesta '87
- VW Jetta '84

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak: tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

Onze prijzen
werden
PLATGESTAMPT

Kom kijken wat er nog
van overblijft
en profiteer ervan
HET LOONT DE MOEITE!

Schoenen Ig. PARENT - MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

Open van 8 u. tot 12 u. en van 13 u. tot 19.30 u.
Gesloten van zondag 12.30 u. tot maandag 13 u.

STUNTPRIJZEN

vanaf dinsdag 7
tot
zaterdag 25 juli

Reuze verkoopdagen in onze afdeling VERLICHTING

– 20% – 30% – 40%

Jos. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Tisten Kerf van teegen Cappel was er nu bovenop! 'n Hadde è occasie-camionette kunnen kopen, om olzoo voor z'n eigen de zwyne-kommerce te kunnen begunnen. Van tevooren hadde 'n oltyd met z'n veelu rond è kardjakt om te fakteuren voor è ander. Maar nu, met te kunnen trouwen met Nette Taaters was'n styf verbeterd. Nette was de weewe van è klein boertje met è groote poenke geld. 't Was misschien wel meer voor heur kluiten dan voor 't vrouwmens dat 'n Nette è pakt hadde, want schoone was ze nie en j'n ooren gingen tuiten ols ze in è conversatie van heur latte gaf ...

Maar om Tistens situatie te kunnen verstaan is 't volgende vertellement noodig.

Tisten was aan zyn veertien jaar, gelijk veele jonge gasten hier aan de frontieren, moeten mei gaan tjoolen met de bende naar 't Fransche voor de campagne van 't vlas of den graanoogst en de beeteraopen. Buiten ferme leeren vloeken in 't Frans hadde Tisten daar geen byzondere geleerdheid op è daan. Maar toch had'n d'occasie had om entwot te leeren waarmede dat er aan frontieren geld te verdienen was ... en dat was blauwen...

Tisten was niet gauw met entwot verleegen en ols den oorlooge begoste, ging'n dag en nacht aan den trafiek. Dat'n veele geld verdiende moet je niet vraagen. Maar dat'n er oek veele verteerde was oek waar.

Veele uren zat'n in de grenskafee „De Binnenwegel" te Rance Pokets. Niet voor Rance wei, want dat was maar è oud meubel ... maar voor è snelle Fransche puppe die daar bykans oltyd was ... 't was è nichtje van Rance en ze heette Minou. Tisten liet daar veele van zyn kluiten.

„Van ols 'n oorlooge è daan is kun je gieder trouwen!" zei Rance teegen Tisten ... „en je kunt de beestekommerce begunnen!"

Z'hadde er è handje van weg om heuren boetiek te doen draaien ...

Maar kortelings achter dat de Duitse hulder puiste è scheurd hadden was Minou oek de pijpen uit!

„Ik kunnen daar allezins nieten aan doen wei!" jaamerde Rance „k weeten zelve niet waar dat ze naartoe is!"

Maar z'hadde ondertusschen Tistens spaarpot mei!

Gelukkig was 't nu olzoo bezig met op zyn plooi te kommen voor Tisten. Nette hadde zelve ol moeten opspeelen dat'n te veele geld verteerde en osan laate thuis kwam. 't Was op è dag weere 't zelfde.

„Waar zat je gy weere!" riep ze ols'n toekwam.

„In panne è vollen!" zei Tisten ... „k hèn moeten nieuwe bougies steeken!"

„Ja, is 't nu datte!" riep Nette ... „k gaan ik è keer enwot zeggen wei!" taaterde ze ... „ols je moeste maaken dat je thuis zyt vóór dat 't donker is, zou je gie geen bougies noodig hèn!"

KWAAK

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :

Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

MET KOLLELIJN EN HAAK OP ZOEK NAAR KABELJAUW

Angst en dood in de Westhoek.

Over een paar jaar zal een niet onbelangrijke activiteit, de *IJSLANDVAART* uit onze kontreien totaal verdwenen zijn. Meer dan vierhonderd jaar (sedert 1614) traditie waarop legende en thrillers zijn gebaseerd, waarover verhalen en boeken zijn geschreven verdwijnen uit het leefpatroon van de Westhoek. Weer wordt een reeuwlaken over een nieuwe sterfte gespreid.

Johan Ballegeer, een van onze meest gelezen en actiefste Westvlaamse auteurs schreef een epos over zo'n trip naar IJsland. Hij situeert zijn boeiend en meeslepend verhaal één jaar na de ramp van 1888, toen in de voorjaarsstorm 19 IJslandschepen in de bocht van Hekla omkwamen en 165 vissers op zee vergingen. In het jargon van de IJslandvaarder *komt-men-niet-om* op zee, maar *blijft* men op zee. Niets verandert echter de omstandigheid noch de rauwe werkelijkheid.

Honderd jaar geleden bijgevolg. Men zou zich kunnen afvragen wat voor haan kraait daar nog naar...

Het boek van Ballegeer geeft hierop een duidelijk antwoord. Sedert het een klein jaar geleden verscheen werden zo'n vierduizend exemplaren verkocht en werd dit boek, *GEEN MEIDEN AAN BOORD*, bekroond met de Jacob van Maerlantprijs en de Prijs van de Kinder- en Jeugdjury 1987. Een jeugdboek waar tieners rode oortjes van krijgen en waar volwassenen meegevoerd worden in een vaart van meeslepende avonturen uit een heroïsche tijd. Een tijd waar mannen en kinderen, moeders en weduwen vchten voor hun eigenste en enigste bezit : het leven. Maar wat voor leven ?

In een historische evocatie, die angstvallig het spoor van de realiteit volgt, beschrijft Ballegeer een *traverse*, een tocht, naar 't Hoge Noorden. Niet alleen laat hij de lezer meezwalpen op deze onmenselijke, zes maanden-durende vaart, maar Arm Vlaanderen van eind 19^e eeuw wordt als een ajuin uit de rauwe werkelijkheid gepeld.

De kuststreek was een derde-wereldland avant la lettre, een ontwikkelingsgebied waar

Johan Ballegeer en zijn echtgenote, omringd door Minister Coens en Elie Balduck, die het boek voorstelde.

doodarme mensen zonder het minste comfort in hutten en krotten tegen duinenruggen bescherming zochten tegen het tempeesten en tormenterend geweld van wind en water. Men verging van honger en ellende. Er waren niet de minste sociale voorzieningen en de Westkust telde proportioneel het hoogste aantal weduwen van het ganse land. Alleen jenever en gewijde voorwerpen, novenen en herbergen brachten soelaas in dit armtierig bestaan. Arseen Vermeersch uit Steenkerke, IJslandvaarder op de *Vigoureuse* bleef op zee in 1888. Ook Henri Engelbrecht uit Bulskamp verloor het leven toen zijn schip, de *Fileur*, verging, samen met jonge mannen uit Veurne, Koksijde, Oostduinkerke, De Panne en andere ons dierbare badplaatsen waar nu in het zilte nat gesurft, geskied en gemonokinied wordt... Juul Filiaert uit Nieuwpoort (1) was oorgetuige van talrijke IJslandvaarders die het rampenjaar 1888 hadden overleefd. Zijn merkwaardig boek bevat niet alleen de neerslag van de vele gesprekken die hij had met deze kabel-

jauwvissers die ronduit vertelden over leven en werk, vreugden en angsten. Als voorzichtig historicus toetste hij de vaak ongelooflijke verhalen aan de naakte feiten die hij in het *Archief van het Zeewezen* te Duinkerke ging napluizen. Ballegeer wijkt van deze historische feiten gelukkig ook niet af, zodat zijn boek *GEEN MEIDEN AAN BOORD* niet alleen een meeslepende kloek gestructureerde roman is, maar ook een goed gestoffeerd tijdsdokument, dat ons in een periode leert kennen waarvan wij de kleinkinderen zijn.

Het boek is een uitgave van de NV Altiora-Averbode, telt 176 bladz., is geïllustreerd en van voetnoten voorzien vooral voor hen die het Westhoekse dialect niet machtig zijn. Het boek kost slechts 275 fr., is een waardevol geschenk niet alleen voor de jeugd maar voor iedereen die zich aan een stukje geschiedenis van onze, niet eens zo verre voorouders interesseert. Het is verkrijgbaar bij drukk.-uitg. Schoonaert, Bergenstraat 14-16, Roesbrugge.

Zee, bron van natuurlijk rijkdom.

De Westhoekers, die op de rand van land en oneindigheid weer en onweer trotseerden, werden van zodra de zee enigszins een grens had getrokken, uitgedaagd door dit wilde mysterie.

Met handen aan het lijf en een stel gezonde hersenen verrichtten ze in de loop der eeuwen wonderen. Een van deze wonderen, was in tegenstelling met „de visserij-te-verse” die in eigen kustwateren plaats had, „de visserij-te-zoute”. Het blijft nog steeds een mysterie hoe die vissers op het idee zijn gekomen, om reeds van in het begin van de 15^e eeuw hun geluk te gaan beproeven zo oneindig ver van huis. Vanuit Duinkerke, Grevelingen, Nieuwpoort en Oostende zeilden ze naar de Shetlandeilanden en dan nog veel verder naar de Fär-Oër-eilanden om tenslotte tussen verraderlijke rotsklompen en ijsbergen in die altijd koude en mistige wateren van de poolcirkel terecht te komen. Ze maakten er de wreedaardigste stormen mee en werden in hun notenschelp sloepen huizenhoog op en neer geslingerd. Wat bezielde hen?

Fred Vandenbussche, kenner en auteur van de IJslandvaart heeft hiervoor een verklaring. „Het enige antwoord dat ik ervoor kan vinden is, dat onze voorouders bijna noodgedwongen naar die buurt zijn uitgeweken, omdat ze dicht bij huis niet meer voldoende konden vangen. Misschien zijn ze wel elk reisje weer iets verder gedwaald, op zoek naar kabeljauwscholen en zijn ze zo uiteindelijk in de IJslandse wateren beland. IJsland was zo verschrikkelijk rijk dat verder zoeken naar goede visgronden verloren tijd was geworden.” (2)

Terwijl honderden mannen en vele kinde-

ren eindeloos in het Hoge Noorden geïsoleerd in leven bleven met de afval van hun eigen vangst (kabeljauwkoppen en -staarten), beoefenden enkelen vlak bij huis de visserij-te-verse ten behoeve van zeer rijke en kieskeurige konsumenten. Men richtte immers buitengewone krachtoeren om de tafels van vorsten en graven van zo'n „levende-”-verse vis te voorzien. Een zekere Sieur Durieux kocht in de tweede helft van de 18^e eeuw wekelijks te Blankenberge „twee geheele voituren verschen visch” die door paarden getrokken dag en nacht te vierklauwe over de wegen raasden op weg naar de hofhouding van Lodewijk XIV. (1)

Terwijl begoede luiden zich met dergelijke uiterst fijne en peperdure schotels voedden, zakte Vlaanderen in het midden van vorige eeuw in de diepste verpaupering. Pauperisme dat aan de kust nog rauwere vormen aannam dan elders. „De IJslandvaarders monsterden niet uit weelde, om het voorzichtig uit te drukken. Zo'n reis leek in niets op een cruise van de Club Méditerranée. Het was varen of thuis doodgaan van de honger.” (2)

Geen meiden aan boord

Niet alleen stoere en onverschrokken mannen waagden iedere keer opnieuw hun leven bij elke nieuwe traverse. Ook jongens, vaak niet eens ten volle tien jaar oud, werden als scheepswaar meegemonsterd. In vele gevallen (De Panne, Koksijde) mochten zij van de pastoor vroeger hun Eerste en Plechtige Communie doen. Zo werden de „jaren van discretie” voor deze sukkelaartjes een beetje opgevijseld, en waren hun zieltjes goed besteed als hun gaffeltopschoener (in het Frans : goëlette, door de Vlamingen ver-

basterd tot „galette”) verging of als het kind bij gebrek aan zorgen wegens ziekte of ongeval aan boord zou sterven.

Maar meisjes aan boord, neen, dat niet.

Ballegeer neemt van zijn dichterlijke vrijheid echter gebruik om Marjanne toch een traverse te laten meemaken op de Morgan. Een galette, driest als Noesschaert de waterduivel, nukkig als een vrouwmens maar betrouwbaar. De vijftienjarige Marjanne is de dochter van stuurman Engel Cloet, die op het schamele kerkhofje van Faxcunderfjord tussen de Vogelscharen en de Breidafjord begraven ligt in de schaduw van de Jakull, de grote sneeuwkegel. Ze is de oudste van een stel wezen en probeert samen met haar verbitterde en ziekelijke moeder de hongerige monden open te houden, sedert haar vader in het rampenjaar 1888 als IJslandvaarder vóór de Zuidkust van IJsland verongelukte. Tante Liete uit Ghyvelde, de zuster van Cloet, weduwe van de onverschrokken Puis die in de ijzige poolzee een zeemansgraf vond, heeft een zoon die sedert een goed half jaar op zee is vermist. De fysieke gelijkenis tussen neef Jan en Marjanne is zo treffend dat Marjanne zich als neef Jan Puis in Duinkerke laat monsteren voor een traverse die op 15 maart 1889 de haven van Duinkerke verlaat.

Zes maanden volgt de geboiede lezer Johan Ballegeer, die in een geromantiseerd verhaal de werkelijkheid nergens geweld aandoet.

Een half jaar waren de IJslanders op zee. Van februari-maart tot een eind in september, al deden ze al het mogelijke om tegen de Veurnse boetprocessie thuis te zijn, wat wel eens lukte. De ideale tijd was echter vertrekken met Lichtmis en landen met Half-Oogst :

(vervolg p. 206)

NIET „GRATIS”... maar toch de „zonnigste” prijzen voor onze kwaliteitskledij !

Obterrestraat 56 - 8994 PROVEN

pulls, joggings voor kinderen en volwassenen, rokken, jeansbroeken en -rokken, ensembles, zonnejurken, rokken en minirokken in combinatie met pulls, polo's (tot extra extra large) MODIEUS — een volledig assortiment — een ruime voorraad

Dat alles aan onze voordelige prijzen - vrije toegang !

Dagelijks open van 9 tot 20 uur, alsook op zondagvoormiddag
WEKELIJKS HEBBEN WIJ NIEUWE KOLLEKTIES BINNEN !

NIEUW!
U gelooft het niet ?
WIJ GEVEN U DE BEWIJZEN

BOUWWERKEN HUGO VERMEULEN

Obterrestraat 56
8994 PROVEN
Tel. 057/30 06 74

★ Wij doen alle afbraak- en grondwerken met kraan of bulldozer.

NIEUW : aanleg en asfalteren van opritten en parkings.

Beschikbaar aan zeer voordelige prijzen :
MATERIALEN UIT AFBRAAK :

- 1 lot dallen,
- 1 lot WC-potten, open model
- deuren en vensterramen,
- allerlei dakpannen, enz...
- steenbrokken,
- geleverd met kamion,
- aarde voor opvulling,
- goede teelaarde,
- geleverd met kamion.

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (35)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie !

Wat voorafging : *Geloof en ketterijen in de Middeleeuwen / Het lutheranisme in Vlaanderen en in de Westhoek / Het calvinisme / De eerste emigranten en de eerste hagepreek / Het concilie van Trente en het Eedverbond / De beeldenstorm en zijn oorzaken / Aanval op Veurne / Wattrelos werd Waterloo / Austruweel en Valenciennes / De repressie vóór Alva / De Bloedraad / Vrijbuiters in de Westhoek / Terreurdaden en moorden te Houtkerke, Oostcappel en te Roesbrugge / De samenzwering van Spanjaardsdale / De moorden te Reningelst / Invasie uit Engeland / De moordexpeditie van 26 januari 1568 / De aanhouding van Hanecamp / Moorden te Roebroek / Aanhouding en terechtstelling van Camerlynck / Moord op de pastoor van Herzele / Invasie van uit Nieuwpoort / De calvinistische republiek / De Malcontenten / De Westhoek onder troepenterreur / De tactiek van Farnese / De terugkeer van de Spaanse troepen / Farnese in de Westhoek / Het begon met Duinkerke / De smalle steden van de Westhoek / Ieper onder de calvinistische diktatuur / De wanhoop van Farnese / De kapitulatie van Ieper / De verovering van Brugge en Gent / De val van Antwerpen / De emigratie / Omvang en invloed van de exodus tot 1573 / Petrus Bertius, de kosmograaf uit de Westhoek / De derde emigratiegolf 1580-1590 / Duur en omvang van de ontvolking.*

Nicolaus Mulerius, hoogleraar te Groningen

De familie Muliers was van Franse oorsprong, maar Pierre of Pierson Muliers was als politieke vluchteling uitgeweken naar Brugge, samen met zijn echtgenote Claudine Le Vettre. Daar werd op 25 december 1564 zijn zoon Nicolaus geboren. Te Brugge zou vader Muliers doopsgezinde predikant geweest zijn, maar onder de druk van de vervolgingen was hij verplicht Brugge te verlaten en hij vestigde zich te Menen. Ook daar moest hij op zijn hoede zijn en omdat de inquisitie hem op het spoor was, was hij genoodzaakt onder te duiken in de bossen, met zijn echtgenote en drie kinderen. Zijn vrouw werd echter opgepakt en gehangen te Ieper op 22 september 1568. Na de *Pacificatie van Gent* (1576) zou hij weer zijn woonst betrokken hebben, maar in 1582 week hij uit naar Leiden, waar Nicolaus ging studeren aan de jonge universiteit aldaar. Daar was hij leerling o.m. van Justus Lipsius, die er aanvaard werd omdat hij naar het calvinisme neigde. Op 24 maart 1589 promoveerde de jonge Muliers tot doctor in de medicijnen. Hetzelfde jaar huwde hij Christina Six van St.-Omaars en vertrok toen naar Harlingen - een belangrijke havenplaats aan de Zuiderzee - waar hij een aanstelling tot stadsgeneesheer had gekregen.

Nicolaus Muliers, die intussen Mulerius heette, bleef dertien jaar te Harlingen, waar hij een gerenommeerde en benijdenswaardige praktijk uitbouwde. Toen - men schreef intussen 1603 - vertrok hij naar Amsterdam. Daar was zijn verblijf echter van korte duur, want nog hetzelfde jaar werd hij, ingevolge zijn goede faam, naar Groningen geroepen als medicus provincialis. Vijf jaar later werd hij aangesteld tot rektor van het gymnasium te Leeuwarden. In 1613 werd hem de leerstoel voor Hebreeuwse taal aangeboden door de hogeschool van Franeker, die vakant geworden was ingevolge het afscheid van Joannes Drusius (afkomstig van Oudenaarde), maar Mulerius wees dit aanbod van de hand, omdat hij een aanstelling verwachtte van professor in de medicijnen en de wiskunde aan de op te richten universiteit

van Groningen, waar zijn vriend Ubbo Emmius tot rektor was aangesteld. Mulerius was aanwezig op de inauguratie van de nieuwe universiteit op 23 augustus 1614.

Als medicus heeft Mulerius niet gepubliceerd, wel moet hij een vooruitstrevende hoogleraar zijn geweest, want hij heeft er de lijkopening ingevoerd en dat behoorde - bijna tachtig jaar na Vesalius - nog altijd tot de vernieuwingen van die tijd. Voor de rest zou hij in zijn theoretisch onderwijs gebleven zijn bij de tot dan toe geldende methode, nl. het voorlezen en commentariëren van de oude auteurs : Hippokrates, Galenus, Avicenna.

De wetenschappelijke bedrijvigheid van Mulerius, die toch ook professor in de wiskunde was, lag voornamelijk op het gebied van de theoretische sterrenkunde. Dat een medicus ook astronoom was, bleek in die tijd perfect mogelijk. Bovendien zijn geneeskunde en sterrenkunde eeuwenlang de populairste wetenschappen geweest.

Mulerius heeft astronomische tabellen samengesteld, kalenderberekeningen uitgevoerd en in 1616 een cursus gepubliceerd die handelde over de beginselen van de sterrenkunde. Het volgende jaar zorgde hij voor de derde uitgave van Copernicus' *De Revolutionibus orbium caelestium*, het werk waarin het geocentrisme van Ptolemaeus werd afgebroken en de zon in het middelpunt geplaatst. Dit merkwaardige boek van de Poolse kanunnik, dat nu als het uitgangspunt van het vernieuwde wetenschappelijke denken, wordt beschouwd, was aanvankelijk verschenen te Nürnberg in 1543, had een tweede uitgave gekend te Bazel in 1566 en verscheen nu voor de derde keer te Amsterdam, met een woord vooraf en met commentaren en noten van Nicolaus Mulerius, waarin hij echter het stelsel van Copernicus integraal verwierp op grond van sterrenkundige argumenten ! Hij stond toen met die afwijzing, op astronomische gronden, verre van alleen. Mulerius schreef eveneens een paar werkjes over kometen, die toen nog werden aangezien als tekens van Gods toorn en als waarschuwingen voor rampen en ziekten. Het eerste was een verhandeling die uitgege-

Nicolaus Mulerius (1564-1630)

ven werd in 1608, het tweede handelde over de komeet van 1618 - de eerste die werd waargenomen door een teleskoop (die was pas in 1609 door Galilei in gebruik genomen). Het schriftje dat Mulerius eraan wijdde was getiteld : *Hemelsche Trompet Morgenwecker ofte Comeet met een Langebaert, erschienen Anno 1618 in Novembri ende Decembri. Met een korte verhandeling van de nature, oorspronk en beduiding der Cometen*. Daaruit bleek dat hij - net als zoveel anderen in de 17^e eeuw - nog overtuigd was dat kometen hemelse voortekens waren van veel narigheid, die alleen maar door bidden en vasten kon worden afgeveerd. Pas meer dan een eeuw later, toen kon aangetoond worden dat kometen een regelmatige baan beschreven en men de terugkeer van deze hemellichamen kon voorspellen, is daarin een definitieve verandering gekomen.

Mulerius was bovendien als calvinist - en in die leer heeft hij zich meer dan eens als ketterjager gedemonstreerd - een hardnekkige tegenstander van de gregoriaanse kalenderhervorming, die door paus Gregorius XIII met zijn bul, *Inter gravissimas* op 24 februari 1582 was afgekondigd. De nieuwe kalender werd in het Noorden ingevoerd bij dekreet van de hertog van Anjou, toen hij in vervanging van Filips II erkend werd als *Beschermmer der Nederlanden tegen de Spaanse tirannie*. Als reden gaf hij op dat hij de tijdrekening van de Nederlandse gewesten wilde in overeenstemming brengen met deze van andere landen, speciaal met Frankrijk, maar hij verzweeg wijselijk de pauselijke herkomst van de kalender en gaf de indruk dat hij zelf een rol gespeeld had bij de totstandkoming ervan. Mulerius die intussen

wel wist hoe de vork in de steel zat, was tegen de nieuwe regeling voornamelijk uit calvinistische en antipapistische overwegingen.

Nicolaus Mulerius was rektor van de universiteit van Groningen in de jaren 1620-1621 en in 1627-1628, al was dat niet veel meer dan een erepost. Hij is ook hoofdbibliotekaris geweest van de jonge universiteit. Hij liet de eerste verzameling boeken, die zou uitgroeien tot de universiteitsbibliotheek onderbrengen in een lokaal boven zijn snijkamer. Tevens zijn van hem een paar mooie Latijnse verzen bekend, die hij schreef ter inleiding van dichtbundels van twee vrienden, en bij het overlijden van Ubbo Emmius schreef hij de panegyriek. Zijn geschriften zijn gesteld in de retorische stijl, die zo geliefd was bij de humanistische geleerden. We moeten wel in aanmerking nemen dat het epiteet „geleerde” in die tijd een andere lading dekte dan heden ten dage. Nu is een geleerde voornamelijk een specialist, die beslagen is in een of andere discipline of een onderdeel ervan. In de 16^e en 17^e eeuw waren geleerden, mannen met een universele kennis - wat toen nog mogelijk was - die bv. geneeskunde, wiskunde en sterrenkunde gemakkelijk combineerden, poëzie schreven en traktaten van autoriteiten op een bewonderenswaardige manier vertaalden uit een of andere dode taal. Dat hun kennis en inzichten niet meer de onze zijn, doet geen afbreuk aan hun geleerdheid. Alleen een genie, of een gek, ontworstelt zich op een of ander punt aan de zienswijze van zijn tijd. Het ware verkeerde de mensen van toen te meten met de maten van nu.

Nicolaus Mulerius is te Groningen overleden op 5 september 1630.

Petrus Plancius van Dranouter

Plancius werd geboren als Petrus Platevoet, in 1552 te Dranouter, die toen behoorde tot de kasselrij Belle. Over zijn jeugd is weinig bekend, maar het lijkt wel zeker dat zijn familie bemiddeld was, in acht genomen de opleiding die hij heeft genoten, en ook dat zij de reformatie was toegedaan. Hij ging op school naar Hondschoote, die toen naast vier andere scholen ook een Latijnse school bezat, waar jongens door de studie van klassieke talen en geschiedenis op hogere studie werden voorbereid en die geopend was door Paulus Leopardus (Liebaert) van Izenberge, die zelf een leerling was van de beroemde humanist Nicolaas Cleynaerts (Clenardus 1494-1542) te Leuven.

Plancius studeerde vervolgens theologie, geschiedenis en talen in Duitsland en Engeland, waarschijnlijk - en in acht genomen zijn latere prestaties - legde hij zich ook toe op wiskunde, sterrenkunde en aardrijkskunde.

In 1576 had hij zijn studie voltooid, werd hij beroepen tot predikant en gedurende enkele maanden bediende hij verschillende plaatsen in de kasselrij Belle en omgeving. Begin 1577 trok hij naar Mechelen, Brussel en Leuven, waar hij een grote bedrijvigheid aan de dag legde, maar tevens vaak in gevaar verkeerde. In 1578 kwam hij terug naar zijn geboortestreek en werd predikant te Menen. Maar op 1 oktober van datzelfde jaar veroverden de Malkontenten deze stad en Plancius kon zich enkel redden door over de Leie

te zwemmen. Hij moest alles achterlaten in handen van de overweldiger. Zijn bibliotheek werd achteraf verbrand op de markt te Leper. Daarop werd hij predikant te Brussel, tot deze stad in 1585 door hongersnood gedreven genoodzaakt was zich over te geven aan Farnese. Hij week uit naar het Noorden, waar hij weldra tot predikant werd beroepen te Amsterdam. Hij bleef dat tot aan zijn dood in 1622 - dus 37 jaar - en gaf al die tijd blijk van grote geestesgaven en blakende ijver, maar tevens van onverdraagzaamheid en fanatiek fundamentalisme, waardoor hij op de geschiedenis van de Nederlandse Hervormde Kerk een overwegende invloed heeft uitgeoefend.

Petrus Plancius (1552-1622)

Toen Plancius in 1585 in Amsterdam kwam was de gereformeerde Kerk bezig aan de precieze omschrijving van de leer en beleefde ze moeilijke tijden. De Kerk wenste soevereiniteit in eigen huis, maar de Staat die vreesde door een soort teokratie gedomineerd te worden, wenste de zaken van de godsdienst te regelen naar eigen goeddunken. Ook bestond er een strijd in de Kerk zelf tussen de Rekkelijken, die aan de Staat medezeggenschap in de Kerkregeling wilden en tegen elke belijdenisdwang waren gekant en anderzijds de strenge calvinisten of Konfessionelen, die tegen staatsmedezeggenschap en voor een geprogrammeerde leer waren.

Reeds spoedig trok de nieuwe predikant de aandacht en trad hij op de voorgrond. Bij vele vergaderingen, besprekingen en bemiddelingspogingen speelde Plancius een voorname rol, ook als afgevaardigde op synoden. Hij geraakte in konflikt met Armenius omtrent de predestinatieleer en maakte het ook de luthersen lastig. Hij beschuldigde hen van onrechtzinnigheid, van ontroef aan de Augsburgse Confessie (die in 1530 de Evangelische geloofsbelijdenis had vastgelegd) en van slechte en laakbare gedragingen te Antwerpen, Hondschoote en Brussel. Hij streed ook tegen andere sekten en in het bijzonder

tegen de Rooms en op een bijzonder heftige wijze, die soms zelf zijn medestanders verbaasde. De aanhangers van Armenius kregen na diens dood de naam van Remonstranten. De Konfessionelen werden Contra-Remonstranten. Plancius moet als een der voormannen van de Contra-Remonstrantse beweging worden beschouwd.

Toen de Remonstranten door de Dordtse synode van november 1618 werden veroordeeld en de predikanten die zich niet wilden onderwerpen werden afgezet, verlieten te Antwerpen gaf aanleiding tot het verschijnen van een pamflet aldaar, waarin Plancius aan de kaak werd gesteld (1619).

Hoewel Plancius als predikant en teoloog zeer bedrijvig is geweest, ligt toch zijn grootste verdienste op het gebied van de geografie, de sterrenkunde en de zeevaartkunde.

In de periode waarin hij in Amsterdam was gevestigd, was het belang van deze havenstad, door de val van Antwerpen (1585) enorm toegenomen, zodat er een grote behoefte was aan goed kaartmateriaal en zeevaartkundige gegevens en omdat tal van Zuidnederlandse kartografen en drukkers naar het Noorden waren uitgeweken, ontstonden er onverhoopte mogelijkheden. Bovendien werd dit alles in belangrijke mate gestimuleerd door de opkomst van de z.g. „grote vaart”, d.w.z. de vaart op de gebieden en wingewesten buiten Europa. Enerzijds had deze vaart goede kaarten nodig en anderzijds bracht men van die verre reizen steeds meer en beter gegevens aan die de kartografie naar ongekende hoogten bracht. Plancius had daar buitengewoon veel interesse voor en had zich ook - al weten we niet hoe - in deze wetenschap bekwaamd. Zelfs in zijn preken betrof hij deze onderwerpen, zodat een tijdgenoot die hij niet had gespaard, hem schreef: „men zegt dat *gij niet goed voorbereid den predikstoel bestijgt... Nu eens spreekt gij als een geograaf over Indië en de Nieuwe Wereld, dan weer blijft gij stilstaan bij een beschouwing der sterren...*”

Het kan zijn dat Plancius reeds vroeger op het gebied van de geografie heeft gepresteerd, maar zijn eerste bekend werk kwam voor de dag in een samengaan van theologie en kartografie. Hij voorzag namelijk een in 1590 verschenen bijbel, van een reeks van vijf kaarten, die echter alleen maar kopieën waren van het werk van anderen. Zijn kartografische prestaties werden eigenlijk pas van betekenis met zijn grote wereldkaart van 1592, de *Nova et exacta terrarum orbis tabula geographica de hydrographica* (1,46 x 2,33 m) waarvan er heden nog maar één exemplaar bekend is, dat te Valencia (Spanje) wordt bewaard.

Van 1594 af werden door de Hollanders schepen naar Indië gestuurd en verscheidene scheepvaartmaatschappijen opgericht met het doel met die verre streken handel te drijven. Later, in 1602, zouden al die concurrerende verenigingen samengesmolten worden in de „Oost-Indische Compagnie”. Plancius was niet alleen wetenschappelijk adviseur van al deze maatschappijen, maar het initiatief tot de oprichting ervan zou zelfs van hem zijn uitgegaan, terwijl hij blijkbaar nog financieel erbij betrokken was. Hij gaf de

stuurlui les in zeevaartkunde, nam proeven af en verstrekte bekwaamheidsgetuigsschriften. Hij stimuleerde hun geografische belangstelling of gaf hun opdracht onderzoeken te doen, die konden leiden tot de oplossing van bepaalde problemen van aardrijkskundige aard. Zijn beroemdste leerling was Willem Barendsz ($\pm$ 1550-1597) met wie hij in 1595 een werk uitgaf dat getiteld was, *Nieuwe beschryvinghe ende Caert-boeck vande Midlandtsche Zee*, waarin een door Plancius ontworpen kaart voorkwam die gegraveerd was door die andere uitgeweken Westvlaamse kartograaf, Jodocus Hondius van Wakken.

Het was op initiatief van Plancius dat in 1596 een derde tocht gewaagd werd om een noordelijke zeeweg naar Oost-Indië te zoeken, waarbij Barendsz overwinterde op Nova-Zembla, een avontuur dat naderhand (1819) door Tollens is bezongen.

Er zijn nog kaarten van Plancius bekend, die Italië en de omliggende landen voorstellen. In 1607 vervaardigde hij weer een grote wereldkaart, in twee halfronden, die steunde op een oudere uitgave, maar aangevuld was met meer recente vaststellingen. In 1614 en 1615 ontwierp hij respectievelijk een aard- en hemelglobe die uitgegeven werden door Pieter van den Keere (Kaerius), afkomstig van Gent. Nog in 1621, één jaar voor zijn dood, verscheen een aan Plancius toegeschreven hemelglobe.

Plancius van Dranouter heeft niet alleen de Hollandse kartografie, die tot dan toe regionaal en Europees was gebleven, uitgebreid tot de ganse bekende wereld, maar hij lag tevens aan de grondslag van de Noordnederlandse ontdekkingsreizen en handelsbetrekkingen met Oost- en West-Indië. Hij was een sleutelfiguur van „Hollands Glorie”!

R.A.B.

Volgende keer :
De invloed op het Noorden
De Westhoek na de uittocht
De katholieke restauratie

300 JAAR GELEDEN !

Op 28 januari 1688 overleed te Peking, de Westvlaamse missionaris Ferdinand Verbiest s.j., die bijna twintig jaar lang in dienst stond van de Chinese keizer.

Er worden hier en daar herdenkingen gepland en een postzegel is in voorbereiding.

Ferdinand Verbiest, over wie Roger-A. Blondeau twee boeken schreef, werd in de jongste jaren ervan beschuldigd dat hij een spion was en eveneens dat hij met verouderde wetenschnap naar China is getrokken.

In een nieuw boek, getiteld : *Ferdinand Verbiest s.j. (1623-1688) als wetenschapsman - Was hij een groot geleerde ? - Bracht hij verouderde wetenschap naar China ?*, weerlegde Blondeau aan de hand van historische bewijzen deze beschuldigingen. Een totaal nieuwe visie op het wetenschappelijke denken van de 17^e eeuw.

Blondeau heeft met veel sukses zijn zienswijze reeds uiteengezet voor de Commissie van de Geschiedenis der Wetenschappen van de Koninklijke Akademie te Brussel, en heeft daar nu een vlot leesbaar werkje over geschreven, voorzien van tal van tektondersteunende illustraties. Verkeerde historische voorstellingen worden rechtgezet.

Het werk ligt nu ter perse bij de drukkerij-uitgeverij Schoonaert te Roesbrugge, die instaat voor een verzorgde uitvoering. De uitgeverij *Het Volk* zal voor de verspreiding zorgen.

In de loop van oktober ligt het werkje van 144 pagina's in de boekhandel en is het te verkrijgen op het adres van *De IJzerbode*. Prijs : 395 fr. (+ ev. 30 fr. verzendingskosten) te storten op rek. 285-0339583-15 van Drukkerij Schoonaert, Bergenstraat 14, 8990 Roesbrugge.

Het gaat hier niet om een moeilijke wetenschappelijke uiteenzetting, maar om een vlot verhaal over een groot Vlaming, die ten onrechte beschuldigd wordt van onbekwaamheid.

Een schitterende verdediging en een trefende herinnering aan het VERBIESTJAAR

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Geboorte :

- Veerle Dewilde, dochter van Luc en Marijke Vanspranghe.

Huwelijken :

- Freddy Depessemier van Zonnebeke met Els Vandromme van Haringe.
- Jean-Pierre Lermytte van Stavele met Hilde Parent van Roesbrugge.

Overlijdens :

- Raphaël Maes, 57 j., echtgenoot van Paula Vandaele.
- Gerard Leroy, 69 j., echtgenoot van Anaise Morlion.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorten :

- Elke Sockeel, dochter van Marc en Katrien Debeer (Beveren).
- Makepeace Deroo, dochter van Marc en Kristien Laflere (Beveren).

Huwelijksaankondiging :

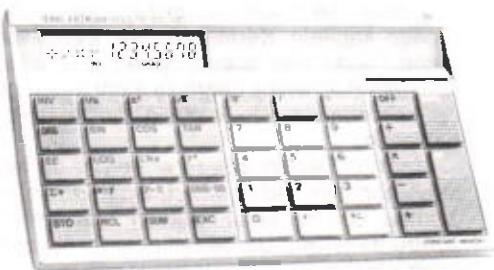
- Frank Gheldof van Poperinge met Liesbeth Van Insberghe van Beveren.

Huwelijken :

- Jean-Pierre Lermytte van Stavele met Hilde Parent van Roesbrugge.
- Geert Lebbe van Stavele met Katrien Louwagie van Poperinge.
- Dirk Goussey met Ria Mesdag, beiden van Beveren.

Overlijdens :

- Jozef Matten, 77 j., weduwnaar van Eugenie Blancke en van Maria Peperstraete (Stavele).
- Guillaume Pieters, 81 j., ongehuwd (Beveren).
- Maurits Vienne, 76 j., echtgenoot van Agnes Desiere (Beveren).

Rekenmachines
TEXAS
INSTRUMENTS
(met 2 jaar
waarborg)

Bureaulampen
nieuwe gamma
- 10%

**TERUG
NAAR
SCHOOL !**

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

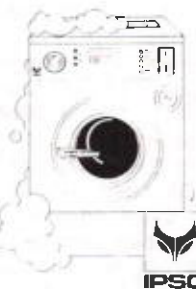
IPSO-WASH

ZELFBEDIENINGSWASSALON

IS OPEN 7 DAGEN OP 7

van 6 uur 's morgens
tot 22 uur 's avonds
**VRIJ WASSEN
EN DROGEN**

Gelieve U te
voorzien van
muntstukken
20 fr. en 5 fr.

leperstraat 94 - 8970 POPERINGE

OP ZOEK NAAR KABELJAUW

(vervolg van p. 202)

de twee feestdagen van O.L.Vrouw, de Stella Maris... Dit verhaal van Marjanne speelt zich af in het jaar (1889) toen de regering de wet op de kinderarbeid reglementeerde. Van toen af mochten kinderen onder de twaalf jaar niet meer in mijnen en fabrieken werken. Voor de scheepjongens van de IJslandvaart veranderde niets. Het ontbrak hen trouwens niet aan gezonde lucht. Maar deze kinderen, meestal tussen de tien en de veertien jaar, of jonger, twee per galette, vertrokken met het grauwe allegaartje ruwe kerels en hadden de rugte van de zee al snel in het lijf. Hun Eerste Kommunie van net vóór de afvaart werd meestal ook hun laatste.

Wij kunnen Ballegeer niet dankbaar genoeg zijn omdat hij met dit boek (zijn 68^e; ondertussen zijn er weer al twee verschenen) de aandacht op deze sukkelaars heeft gevestigd. Er zijn ganse bibliotheken volgeschreven over de Fransmans, trimards, brikkebakkers, mijnwerkers, campagnards, vlassers, seizoen- en grensarbeiders e.d.m. maar de IJslandvaarders zijn vergeten. Op een paar auteurs na, als Fr. Germonprez, Jack Verstappen, Filliaert, Vandenbussche, Wim Lanszweert die deze misereabele tijd met het nodige engagement beschreven.

In 't zoutbedde geboren om in de pekelt te vergaan.

Hun verblijf op zee, op een paar vierkante meter plankenvloer die omzeggens de ganse duur van de traverse onbegaanbaar was wegens ijs, bloed, ingewanden en eigen vuiligheid, leek een eeuwigheid. Ze beleefden twee winters en werkten in de lange dagen onder de Noorderzon tot twintig uur per dag. Met een kellelijn haalden ze de kabeljauw, die in grote scholen op zo'n vijftig meter diepte (of meer!) in de ijskoude wateren lagen, stuk per stuk naar boven. Ze hadden geen handen meer, maar doorkorven, bevroren klauwen met kloven van één cm diep. De kellelijn sneed tot op het been als de spartelende vis werd bovengehaald. Zo'n kellelijn is een stevig touw van zo'n honderd meter lang, onderaan verzwaard met drie en een halve kg lood en een ferme scherpe haak. Daarop werd als eerste aas een lap varkensvel vastgepriemd. Daarna waren het stukken ingewanden van de al gevangen kabeljauw die als aas dienden (behalve de lever).

In de periode 1727-1737 werden de kellelijnen voor de Nieuwpoortse reders door leperlingen geleverd en geprezen voor hun uitzonderlijke kwaliteit. Het leven en werken op zo'n galette waar achttien tot drieëntwintig man zo'n onmogelijke lange tijd elkanders onhebbelikheden moesten verdragen was afschuwelijk. F. Vandenbussche schrijft (3): „Na twee weken al waren ze verdierlijkt, na zes maanden gedegeneerd tot de „Muselmänner" die de bevrijders aantroffen in Dachau, Bergen-Belsen: lieden die zich nauwelijks nog van hun eigen bestaan bewust zijn, gevoed met de afval van de vangst, levend als machines, slapend in kooien die gemaakt waren op de maat van een doods-kist (4), hetgeen ze voor honderden zijn geworden overigens". Ze leken wel zombies,

levende doden, geprogrammeerd om kabeljauw te vangen. En dit alles om de reders van Duinkerke nog rijker te maken. De namen van de geblevenen, de sukkelaars, de helden, staan in arduin gekapt op het erepark bij het visserijmuseum te Oostduinkerke. Oostduinke, tussen haakjes, dat tussen 1860 en 1890 het grootste aantal IJslandvaarders leverde aan de reders van Duinkerke en Grevelingen (5). Vanuit Vlaanderen was deze aktiviteit toen reeds stopgezet.

Daar iedere reder, gezien de lange jaren ervaring met de Westvlaamse Westhoekers, de bemanning volledig in Vlaamse handen wilde geven, was al eerder een Franse wet gestemd om dit te voorkomen. Deze wet, van 21 september 1793, verplichtte de reder zijn bemanning per galette samen te stellen als volgt: 3/4 Franse onderdanen en 1/4 vreemdelingen. Dit was mede de oorzaak dat IJslandvaarders van bij ons een heel apart taalje hadden, die hen duidelijk van een landrat onderscheidde.

Om enigszins wat verstrooiing te hebben gedurende die lange en onmenselijke tochten werd overvloedig gebruik gemaakt van brandewijn en jenever. Bij tij en ontij dronken men de zgn. *poester* (hete straffe koffie met brandewijn) of een *gloria* (kokend water met suiker en brandewijn). Oud-IJslandvaarders vertelden een halve eeuw geleden aan J. Filliaert dat ze volgegaten met brandewijn of jenever „heksentoeren" uithaalden. Ze zongen en tierden: „Wij zijn in 't zoutbedde geboren om in de pekelt te vergaan" (1). Bezopen brikkebakkers deden het in die tijd niet minder brutaal en lalden: „Het is goed om brikkebakker te zijn: werken gelijk de beesten en drinken gelijk een zwijn".

Thuis zat men ondertussen zijn honger te stillen met de laatste aardappelen die met gestoofde ajuin en slekkesaus (heet water gebonden met een koffielepel patatbloem) de smaak van de armoede aksentueerde... Rond die tijd wendde de galette de steven naar de thuishaven. 't Zout voor 't vispekelen was op, er zat niets anders op. Zo vlug als weer en wind het toelieten zeilde men naar 't moerenland, naar de schrijnende armoede, naar de graatmagere hongerlijders die dagelijks met tranende ogen van op de kijkhille (hoogste duintop) de verre horizont afstaften. Bedelend en vol verwachting hopen op redding, of vast te stellen dat dood de andere helft van de mogelijkheid was.

Oost-west, thuls best.

Op de terugreis werd de boot en de bemanning grondig schoongemaakt. Men besteedde bijna een ganse dag aan schrepen en frotten van 't vege lijf. Men wilde „proper staan". Iedereen vergaarde zijn bezit. Al wat geen kabeljauw was (schelvis, bot, koolvis, heilbot) behoorde de bemanning toe. Ze hadden dit alles beenhard gedroogd en het werd treffelijk verdeeld. Zo ook de levertraan, wat uiteindelijk bekomen werd na het vakkundig laten rotten en persen van de kabeljauwlevers.

Halfweg september moesten alle boten terug te Duinkerke zijn. Als er één of meerdere galletten ontbraken werd met de meeste bekommernis en het grootste geduld op de nieuwe dag gewacht. Helaas, met steeds

minder en minder hoop. Vrees en angst waren dan meestal ook verschrikkelijke werkelijkheid: schip was met man en muis op IJsland gebleven. Honderden Vlamingen, allen uit de Westhoek, rusten ginds in het eerlijke zeemansgraf zoals men het pleegt te zeggen. IJsland is een menseneter, vertelden de oude vissers...

Maar feest was er alleszins voor hen die terugkeerden.

In Duinkerke huurden ze een stoot- of hondenkar, smeten alles wat van hen was er op, en na een bezoek aan 't kapelletje O.L.Vrouw-Ten Duine, reden ze huiswaarts. Aan de *Perroquet* aan de grens tussen Adinkerke en Bray-Dunes wachtte het weerzien... Vrouwen en kinderen bestormden de voorraad en de afgejakkerde visser die weer onder de mensen kwam.

Voor hen die op een galette gevaren hadden die de opgelegde minimumvangst niet bereikt had, wachtten harde tijden. Naast de 260 fr. voorschot die ze bij het monstere gekregen hadden en waarvan het gezin geleefd had en de 140 fr. tekengeld, kregen ze niets meer. In vele gevallen moesten deze sukkelaars zelfs een deel van het voorschot terugbetalen aan de reder. In zo'n geval was het menselijk gesproken niet mogelijk om de winter die voor de deur stond door te spartelen.

Anders was het als de vangst goed was geweest. Ballegeer laat de Morgan, waar Marjanne op voer de haven van Duinkerke binnenlopen... „met de grootste besomming aller tijden. Men begon dit op de kaai al gauw te vermoeden. Het schip lag immers ongewoon diep in het water" (bladz. 169).

Happy end.

De avonturen die Marjanne op de traverse meemaakt zijn ongemeen groot, maar niet spectaculairder dan deze van de andere IJslandvaarders eind vorige eeuw.

Toen de grond onder haar voeten te heet was geworden na de menigvuldige stroop- en smokkeltochten was ze plots verdwenen. Als scheepjongen (nou ja!) komt ze samen met haar hond Kloefus, terecht op de gaffeltop-schoenen die onder het gezag van de Bretoense kapitein Kermarec zee kiest. Marjanne lijkt niet alleen sprekend op haar neef Jan Puis wiens naam ze leent, maar ook op de zoon van de kapitein die op zee is gebleven.

Maarten Legein, die ze al eerder op haar strooptochten had ontmoet, is stuurman. Hij zal haar ook het eerst herkennen en later na konfrontatie met de bemanning in bescherming nemen.

In de meimaand meert de *Morgan* in het fjord van Faxcunder om water te bunkeren, gezien het drinkwater vanuit Duinkerke meegenomen zodanig troebel was geworden dat het niet meer drinkbaar was. Marjanne maakt kennis met de plaatselijke bevolking, smokkelt brandewijn tegen warme wollen kledij voor de thuisblijvers en bezoekt het graf van haar vader.

Wat verder allemaal gebeurt vertelt Ballegeer op een vlotte en aangename manier. Emotie, spanning, warmte en humor zijn troeven die hij uitspeelt om het beeld dat hij op het netvlies projekteert zo kleurrijk mogelijk te maken. Het is een realistisch boek

waarbij hij iedere bladzijde de lezer met de neus op de rauwe werkelijkheid duwt.

Toestanden, confrontaties, leefgewoonten, angsten en dood worden met de meeste spontaniteit verteld. Maar ook het geluk komt aan bod. Het échte geluk dat liefde is.

Honderden mensen (dit waren ze uiteindelijk toch) vonden de dood in de pekel van de oneindige ijskoude Poolzeen, maar het leven bleef en hun nagedachtenis bleef omdat er liefde is. *Liefde, het enige en grote gebod.* (Paulus 1 Cor. Hfdst 13, v 1 en 2)

Elie E. Balduck

- (1) *Juul Filliaert, De laatste Vlaamse IJslandvaarders* (Lannoo, Tielt 1937, 2^e dr. 1944)
- (2) *Fred Vandenbussche, gelegenheidstoespraak* gehouden op het stadhuis te Damme dd. 2 mei 1987 t.g.v. de uitreiking van de Jacob van Maerlantprijs aan J. Ballegeer.
- (3) *Id. „Geen meiden aan boord, alleen zwarte armoede”* (Het Volk dd. 16 okt 1986)
- (4) Zo'n slaapkooi was 0,65 m breed en 1,50 m lang en diende voor twee personen.
- (5) *Wim Lanszweert, Wat IJslandvaarders vertelden...* (1979).

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 22 juli jl. is bij een verkeersongeval te Saint-Martin-Osmonville (tussen Rouen en Neufchâtel), een oud-inwoner van Roesbrugge, Marcel Deschilder, om het leven gekomen.

Marcel werd geboren te Killern op 28 maart 1925 en trad op 29 december 1952 in het huwelijk met mej. Jeanne Porreye van Roesbrugge. Zij vestigden zich aanvankelijk op de Beverenkalsijde en naderhand te Roesbrugge. Op 5 oktober 1971 verhuisden zij naar Poperinge.

Tragische bijzonderheid: begin augustus vorig jaar zou Marcel Deschilder, met een mobilhome een viertal wielertoeristen begeleiden naar Lourdes. Maar de tocht was nog niet halverwege toen Marcel en de fietsers bij een verkeersongeval in het ziekenhuis terechtkwamen, eerst in Frankrijk en naderhand te Poperinge. Nu, juli 1987, had hij met zijn echtgenote de plaats van het ongeval bezocht en op de terugtocht, een 20-tal km voorbij Rouen, kreeg hij een nieuwe aanraking, die hem fataal geworden is.

Op 29 juli jl. is in het St.-Augustinusziekenhuis te Veurne, Simon Pyfferoen overleden.

Simon was geboren te Staden op 28 oktober 1907, maar kwam tengevolge van de Duitse inval in de Eerste Wereldoorlog met zijn familie naar Roesbrugge, waar hij een deel van zijn jeugdjaren heeft doorgebracht. In 1922 ging hij de slagersstiel leren te De Panne, te Brussel en te Antwerpen, tot hij zich zelfstandig ging vestigen einde 1932 te Wulveringem (nu Beauvoorde). Een paar maanden later trad hij in het huwelijk met mej. Angèle Inion van Stavele (Waaiburg). In 1969 liet hij zijn slagerij over aan zijn jongste zoon Hugo, die zich weldra toelegde

op de fabricatie van de bekende Beauvoordse vleespastei.

Op 11 augustus jl. is te Gent overleden: mevr. Jennie Delanote, echtgenote van Frans Samyn.

Mevr. Jennie Delanote werd geboren te Roesbrugge op 22 juni 1945. Zij was de tweede dochter van Firmin Delanote (André Posterie) en mevr. Martha Mahieu. Zij trad op 19 april 1969 in het huwelijk met Frans Samyn (oudste zoon van apotheker G. Samyn) en was nu woonachtig te Sint-Martens-Latem. Zij was moeder van twee kinderen: Marjan en Steven.

Voor alle
BOUWWERKEN
BOUWMATERIALEN
GRAFKELDERS
GRAFMONUMENTEN

R. VERMEULEN & Zn

Haringestraat 75
8990 HARINGE
tel. 057/30 02 07

NIEUW

MAERTEN

9 MAAL NIEUWE SADOLIN HOUDT HOUT ALS NIEUW

Om hout te beschermen en te verfijnen, zowel binnen als buiten heeft Sadolin negen nieuwe produkten. Een compleet gamma in totaal nieuwe verpakkingen. PX 65 heet voortaan Classic. Sadotopp hebben we omgedoopt tot Extra. Voor de afwerking zijn er 13 tinten. De Sadolin produkten voor binnenshuis bevatten geen biociden. Op hun verpakking vindt u de exacte samenstelling.

Firma **MAERTEN** p.v.b.a.

HOUT - ETERNIT

**Bruggestraat 26-28
POPERINGE - 057/33 33 07**

MENSEN VAN BIJ ONS

Gouden huwelijksjubileum

Op 2 augustus jl. vierden Raf Lepée en Elza Hoet hun vijftig jaar huwelijk, omringd door hun negen gehuwde kinderen en 21 kleinkinderen.

Raf Lepée werd geboren te Beveren/IJzer op 10 maart 1909, als zoon van Gaston en Emma Declerck. Hij studeerde aan de normaalschool te Torhout en werd achtereenvolgens onderwijzer te Leisele, te Poperinge en vanaf 1932 te Menen. Op 2 augustus 1937 trad hij in het huwelijk met mej. Elza Hoet van Zarren. In 1979 vestigde het echtpaar zich te Nieuwpoort-aan-zee.

Wij wensen het jubilerende paar, nog menig jaar !

DF-IJZERWEELEDE

Literaire avond met Jef Geeraerts op 25.09.87.

Nadat Mireille Cottenjé, Rose Gronon, Lia Timmermans, Liva Willems, Fernand Bonneure, André Demedts, Paul Koeck, Willy Spillebeen, Jos Vandelloo, Albert Van Hoeck, Julien Van Remoortere, Staf Weyts, ... in een of ander lokaal van Roesbrugge te gast waren en ook plaatselijke belangrijke auteurs bij DF-IJzerweelde aan bod kwamen (eveneens alfabetisch : R.A. Blondeau, Gwij Mandelincx, ...), komt Jef Geeraerts aan de beurt.

Op vrijdag 25 september te 20 u. in „De Gouden Arend“, Roesbruggeplein 1 te Roesbrugge houdt Jef Geeraerts er een causerie en zal er nadien vragen beantwoorden over zijn werk. Wetend dat deze auteur, begonnen met „Schroot“, „Zonder Clan“, „Indian Summer“, „Het verhaal van Matsombo“ en „Trogloieten“ (dat bekroond werd in 1967 met de Arkprijs van het Vrije Woord) en dat hij de driejaarlijkse Staatsprijs toegekend werd in 1969 voor „Gangreen I (Black Venus)“ en daarenboven bekroond werd met de Prijs van de Provincie Antwerpen in 1971 voor „Avondspelen“, terwijl hij intussen een heel andere richting uitging met zijn literaire geschriften. Op 9 aug. kwam het manuscript klaar van zijn jongste werk, dat hij ten dele in Sardinië schreef. Meer daarover op de literaire avond van 25 september a.s. Aldaar zullen de aanwezigen een volledige biografie kunnen bekomen. De meeste werken van Geeraerts zijn te bekomen in de Openbare Bibliotheken, zeker die van Roesbrugge.

Toegang : 100 fr., leden van de inrichtende vereniging en van het P.C.P. : 80 fr.
Org : DF-IJzerweelde.

OPGEWEKT NAAR SCHOOL

Super schoolprijzen
Vraag onze folder

Drukkerij-Boekhandel SCHOONAERT - Roesbrugge

ROESBRUGGEKERMIS

VRIJDAG 4 SEPTEMBER

20.00 Prijskaarting bij mevr. Joël Deroo-Denys

VRIJDAG 4 EN ZATERDAG 5 SEPTEMBER

Kotelettenkaarting in „De Gouden Arend“

ZATERDAG 5, ZONDAG 6 EN

MAANDAG 7 SEPTEMBER

Prijskamp vogelpik in café „De Sportwereld“

ZATERDAG 5 SEPTEMBER

15.00 tot 17.00 Prijskamp in het lijnvissen aan de IJzer. Inschrijving vanaf 14.00 u. in „De Gouden Arend“

17.00 Volleybaltornooi in de Sporthal te Poperinge

20.00 Kermisbal t.v.v. Chiro-Haro in zaal „Kristen Volkshuis“

ZONDAG 6 SEPTEMBER

Kermisvlucht uit Clermont. Inschrijving in café „Kristen Volkshuis“
Gedurende gans de kermisweek op het Roesbruggeplein : Tentoonstelling van het bloementapijt, ontworpen

door Romain Depuydt en uitgevoerd door de Bond der Gepensioneerden.

14.30 Kermisschieting aan de staande pers voor alle liefhebbers

15.00 Loopkoers voor niet-aangeslotenen in verschillende reeksen volgens leeftijd. Inschrijving bij Et. Vandewalle

17.00 Wandelconcert door de Muziekmaatschappij uit Vlamertinge

17.00 Waterspelen op de IJzer met waardevolle prijzen. Vooraf inschrijven bij mevr. Joël Deroo-Denys. Beneden de 12 jaar niet toegelaten

19.00 Kinder-Knock-Out-Show op het Roesbruggeplein

20.00 Kermis T-Dansant met discobar Popeye in zaal „Kristen Volkshuis“

MAANDAG 7 SEPTEMBER

15.00 Ballonwedstrijd in het Poortegat. Inschrijving 20 fr.

19.00 Bolling door de uil in „De Sportwereld“

19.30 Prijskaarting in „Kristen Volkshuis“

DINSDAG 8 SEPTEMBER

19.00 Zoekwedstrijd en volksspelen in de herbergen van het dorp. Inschrijving bij P. Gunst van 19 tot 21 u.

VOOR EEN STIPTE EN KORREKTE BEDIENING WENDT U TOT:

THERMOFINA
JAN VANDENBROUCKE-VERSCELDE

Roesbruggestr. 2. 8994 PROVEN-POPERINGE
DIESEL GASOIL BENZINES OLIE EN VETTEN Tel. 097-30 82 30

KWALITEIT EN KWANTITEIT VERZEKERD.

MICHEL CAPOEN

Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE

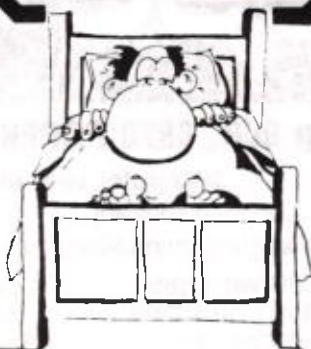
Tel. 057/40 08 54

LOOD- en ZINKWERKEN
AANHANGWAGENS

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**HET
KWALITEITSMERK**
Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

**AUTOLENING 0,40 %
VERGELIJK!!!**

U leent	Termijn in maanden	Maandelijks afbetalingen		Uw totale winst
		tegen de wettelijk toegelaten rentevoet	tegen onze rentevoet	
101.000	30	4.204	3.771	12.990
151.000	36	5.417	4.798	22.284
226.000	42	7.166	6.285	37.002
301.000	48	8.618	7.475	54.864

**BELEGGINGSADVIES
PAUL RECOUR**

Burg. Bertenplein 23
8970 Poperinge
Tel. 057/33 70 92

Prof. O. Rubbrechtstraat 68A
8990 Roesbrugge
Tel. 057/30 02 70

VERZEKERINGEN
PRINZIE
LENINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Agentschap Krediet aan de Nijverheid

Provenplein 39A - 8994 PROVEN-POPERINGE

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

met staatswaarborg

Hondschootestraat 5. BEVEREN(IJZER) - Tel. 057/30 02 79

- ☐ Moderne coupes en permanent voor heren en dames
- ☐ Zonnebank
- ☐ Kuurshampoos „Implan“
- ☐ Parfumerie
- ☐ Klantenkaart

Michel BAELE

**Bankelindeweg 29 C
8994 KROMBEKE**

CENTRALE VERWARMING

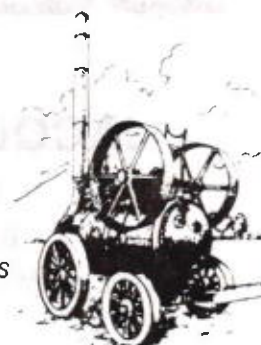
ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

Goed nieuws voor de lijnvisser

In de maand juni jl. had er in de IJzer, bij Roesbrugge, een visbepoting plaats van 300 kg (7 000 à 8 000 stuks) paling.

Met genoegen wordt vastgesteld dat er weer kan gevist worden als weleer en dat er ook af en toe wat gevangen wordt.

Aan de vissers die de weide betreden van Georges Vereyck, wordt een beetje begrip gevraagd door de veehouder: laat geen haken of nylon achter en neem de afval mee naar huis.

Op 2 juli jl. zijn de zuiveringsstations van Wulpen en Veurne (Croky-chips) in werking gesteld door minister Lenssens. De minister belooft dat de IJzer, als toevoerder van de drinkwatervoorziening, vanaf de grens tot Nieuwpoort zal gezuiverd worden. Als voornaamste vervuilers worden de mestoverschotten van de landbouwers aangewezen. Eerlang zullen een aantal opzichters de lozingen controleren en eventueel p.v. opstellen. J.D.

INTERNATIONALE HOPPEFEESTEN 18-19-20 SEPTEMBER

Het derde weekend van september pakt Poperinge uit met een driejaarlijks weekendje hoppefeesten waarvan de hoppestoet op 20 september beslist het hoogtepunt wordt.
VRIJDAG 18 SEPTEMBER
20.00 Gezellig verbroederingsfeest in de feesttent.

ZATERDAG 19 SEPTEMBER
15.00 Gardenparty in de tuin van het Talbot House
20.00 Hopkoninginverkiezing in de feesttent.

ZONDAG 20 SEPTEMBER
10.00 Verbroederingsmis in de St.-Janskerk
14.00 Hommelpuk met de hand op de Grote Markt
15.00 Hoppestoet
1 400 figuranten, 10-tal praalwagens, 45 groepen en 7 muziekkorpsen
16.30 Hommelpap-bierfeest in de feesttent.

Provenseweg 90B, 8970 POPERINGE - 057/33 47 92

- ☐ **UNIEK IN BELGIË : komputer voor motortest**
- ☐ Hypermoderne autolakspuiterij
- ☐ Tweedehandswagens, onmiddellijk uit voorraad leverbaar :

Mercedes 190D wit 11/85
Mercedes 190E blauw 2/86
Opel Corsa 1000cc '84
Opel Kadet 1600D '83

Opel Kadet 1600D '85
Opel Ascona 1300 '83
Peugeot 205 XT '86
BMW 318i '85

KLEINE FISKALE KRONIEK

Lonen en wedden aan kinderen

Om fiscaal ten laste te zijn van zijn ouders, moet een kind (leeftijd speelt geen rol) :

- deel uitmaken van het gezin op 1 januari van het aanslagjaar;
- het voorgaande jaar niet meer dan 60 000 fr. netto hebben verdiend.

60 000 fr. netto is gelijk aan 75 000 fr. bruto-ontvangsten (wat men in de hand krijgt), aangezien er een forfaitaire aftrek is van 20 t.h. om tot het nettobedrag te komen.

Wie dus in 1986 een bedrag tot 75 000 fr. heeft ontvangen, blijft voor het aanslagjaar 1987 ten laste.

Maar... een kind is *niet meer* fiscaal ten laste als het een loon of wedde, hoe klein ook, heeft ontvangen van de persoon bij wie het kind ten laste is !

Het komt er dus op neer dat als een vader een loon of een wedde toekent aan een kind,

al is het maar één frank, dit kind niet meer fiscaal ten laste is.

Een wedde toekennen aan een kind kan voordelig, maar ook soms nadelig zijn. Dat hangt af van :

- de hoegrootheid van het inkomen van de vader;
- de hoegrootheid van de toegekende wedde;
- het aantal kinderen ten laste.

Een kind dat soldaat is op 1 januari van het aanslagjaar (of een dienst als gewetensbezwaarde heeft aangevraagd) is altijd ten laste, hoe groot de wedde ook is, die het bij derden heeft verdiend, gedurende het voorgaande jaar. Dus hier speelt de 75 000 fr. bruto (60 000 fr. netto) niet. Maar er mag weer geen frank in rekening gebracht worden onder de bedrijfsuitgaven van de ouders.

Serge BLONDEAU

Accountant IDAc - Fiscaal Adviseur UFSAL

Alles voor de „DOE HET ZELVER”

Behangpapier
Verfwaren
Gordijnen
Vloerbekleding
Onderhoudsprodukten

JACQUES BERQUIN

**Couthoflaan
8994 PROVEN**

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

ALLE LENINGEN

- ★ persoonlijke
- ★ financieringen (auto nu 0,46%)
- ★ hypothecaire

**GOEDKOOP
DIREKTE BESLISSING
DISKRETIE**

BEL LEO LEPEE

057/30 04 60

057/40 01 12

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN
MAAND SEPTEMBER
Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen donderdag 10 september puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 19 en zondag 20 sept. Boterkaarting t.v.v. „Derde Leeftijd“
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 22 september puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpik

- Roesbrugge, bij Maria Soenen zaterdag 5 september smijting voor de leden

Roesbrugge, in „De Gouden Arend“
vrijdag 11 september
vogelpiktoernooi

- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 12 september smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon zaterdag 12 en zondag 13 sept. smijting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“ zaterdag 26 september smijting voor de Arendpikkers

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Op woensdag 16 september om 13.30 u. in de Meisjesschool : algemene vergadering met als onderwerp „Pensioensparen“

Barbecue-avond

- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 12 september Barbecue
- Optreden van humorist Pol Derck
t.v.v. Minivoetbalklub „De Blauwers“

Beveren-kermis

- Café „t Lusthof“ bij R. Maelstaf
- van zaterdag 12 t.e.m. dinsdag 15 sept. doorlopende bolling met prachtige prijzen
 - zondagavond 13 september muziek en dans met akkoordvirtuoes J.-P. Maerten
 - dinsdagavond 15 september speciale prijskaarting

Blauwersfeesten te Haringe

- zaterdag 26 september blauwersspel
 - zondag 27 september ommelmarkt
- speciale attracties

Dag van de landbouw

- Alveringem, zondag 6 september
- Vijfde Alveringemse negen dorpen iets- en autozoektocht start vanaf 10 u.
 - Om 20 u. : dansavond
- Magazijnen Gebr. Dekersgieter

BRIEFJE VAN
EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Het stond in mijn boekje van Gewijde Geschiedenis dat wanneer Zacharius, de vader van Joannes de Doper, vernam dat zijn vrouw Elisabeth zwanger was, hij met verstomming en sprakeloosheid werd geslagen. Toen nog niet zo lang geleden de regering het St.-Annaplan publiceerde, en men van al die inleveringsmaatregelen hoorde, toen was de helft van België met verstomming geslagen.

Die inleveringen en matigingsbijdragen waren ontworpen om investeringen mogelijk te maken, wat de werkloosheid zou oplossen. Maar we hebben onlangs nog gelezen dat bij Bell Telephone te Antwerpen ongeveer 1 000 arbeiders moeten afvloeien tengevolge van de technologische vooruitgang. De inleveringen hebben gediend om machines te kopen die arbeiders overbodig maken. St.-Anna is grandioos mislukt !

Nu komt men, in het vooruitzicht van de komende verkiezingen, met een nieuwe stunt : de fiskale hervorming. Met veel tam-tam wordt er aangekondigd dat het zal gedaan zijn met die onmenselijk hoge belastingpercenten tot 72 t.h. en dat het gemiddelde percent in de toekomst - na de verkiezingen uiteraard - niet meer dan 50 t.h., dus de HELFT, mag bedragen. Dat lijkt inderdaad een serieuze vermindering, maar men vergeet er bij te vertellen dat 96 t.h. van de Belgen minder dan 45 t.h. betaalt, zodat de ontworpen verlaging alleen maar de zeer hoge inkomsten zal ten goede komen. Wie vijf- of zes miljoen, netto, per jaar verdient, zal honderdduizenden franken minder betalen, maar wie maar 750.000 fr. binnen haalt zal misschien 500 à 600 fr. vermindering krijgen. Allez, 't is weer voor de kleine man !

Bovendien, om die verlaging te financieren zullen tal van aftrekbare uitgaven worden geschrapt. Zo gaat het forfait op de wedden van de kaderleden, naar beneden; de investeringsaftrek voor de zelfstandigen en de K.M.O.'s valt weg; bepaalde interesten en sommige kosten zijn niet langer aftrekbaar en de werkelijke en bewezen autokosten worden tot de HELFT teruggebracht.

De landelijke huisdokters, die onder dag en nacht 35 à 40 000 km per jaar over onze wegen snorren om hun patiënten bij te staan; die om de vijf jaar één miljoen moeten neertellen om over een degelijke wagen te beschikken en die elk jaar nog 200 000 fr. betalen aan verbruik en andere wagenkosten, zullen dus van hun WERKELIJKE ontvangsten, hun WERKELIJKE kosten niet meer mogen aftrekken. Alleen maar de HELFT ! Waar halen ze het vandaan ?

„t Is simpel,“ zegt Gusta, „de ministers zijn gehecht aan de HELFT, dat komt omdat ze als parlementairen ook maar de HELFT van hun inkomsten moeten aangeven.“

Dat is duidelijk,
Pol

**Koop nu uw voorraad
BRANDHOUT
In de zomer,
dan is het zeker
deze winter droog**

eik + beuk (= stamhout)
gezaagd en gekliefd

ZOMERPRIJZEN

depot :
Kapellestraat 25
SINT-JAN-TER-BIEZEN (WATOU)
(open iedere maandag)

voor inlichtingen :
Guido Gezellestraat 11
VLAMERTINGE
tel. 057/20 59 03

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN
Tel. 057/30 04 63

**GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT**

KROMBEKE 057/40 00 35

VW Jetta '85 VW Golf diesel 4-deurs '81
FORD Escort XR3i '86 PEUGEOT 205 '85
VW Golf diesel '78

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

Schoenen voor de winter
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus.

Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze kollektie.

Kwaliteit moet daarom niet duur zijn.

Schoenen lg. PARENT - MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

De katte zat weere ferme in d'horloge dien zundagnuchtend te Fonten Manivelles te Woesten.

Fonten wos ol vanachter in de vijftig en è wos by de wielertoeristen „De Lustige Draaiers”.

Olle zundagvoornoene reed'n dat 'n scheel keek om te toonen dat'n nog mei koste met ol de jongste gasten van de klub. Dat wos olleszins niet te vullen aan de goeste van Gusta, zyn wuuf, om reden dat'n toen de zundagachternoene te moe wos om nog entwaar te gaan en dat ze toen niet verder kon of oek zelve thuisbliven. Zy ging geern 's achternoons 'n keer hier of daar gaan kyken naar de modewinkels in Ieper of in Poperinge en ondertusschen 'n crème gaan eeten of entwot zulks. Maar Fonten wist oltijd 'n uutvlucht om niet te moeten gaan. Vandaar toen die zaagerie ...

„k Zyn ik daar niet teegen dat je gy daar meigaat,” zei Gusta ... „maar je rydt daar eerst da'je tonge op joen borst hangt en in de plekke van toen naar huis te kommen, bluuft je daar toen nog rondraaien in de kaffees met joen koersebaai aan, omdat de menschen zouden peinzen da'je nog è straven sportman zyt!..

„k Zyn ik dat nog oek!.. riep Fonten ... „Je meugt mien begot nog niet onderschatten wei, Gusta ! Weet je da'k voor da'we trouwden, dikkers in de koers reed en da'k bovendien iedere keer in de pryzen wos!.. Gusta schoot in è luiden lach!..

„Jaak, 'k weeten dat nog styf goed!.. riep ze ... „je reed olle jaaren in de koers voor de parochianen, waar dat er maar vier brokkelaars meereeden voor vijf pryzen!” „En dat jaar da'k den derden wos dé !” riep Fonten, „Dat weet ik oek nog goed !” grijnsde Gusta... „den dienen die voor joen ging zyn, viel plat aan Mielten Quagebeurs schuurtje op vyfhonderd meters van den arrivee en 'n moeste 't laatste ende te voete doen... 't is toen nie moeilijk om vooren te zyn !”

Fonten wos teweege hem kwaad te maaken, maar è verzinde en è pakte zyn veeloo en è reed weg naar 't lokaal.

't Wos weerol over noene en Gusta zat weere te wachten met heur eeten, teegen dat Fonten thuiskwam. Ze peinsde olmetnekeer dat'n daar wos, maar 't wos Remietje Kwamaare van op de plaatse die tenden asem van zyn veeloo sprong.

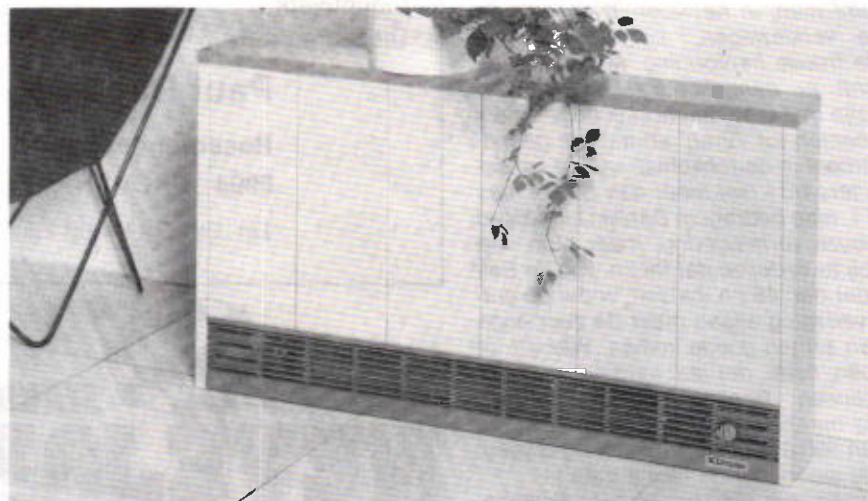
„Je moet rechtuit kommen Gusta,” riep Remietje ... „Fonten ligt in de coma!..

„Wuk dattel!.. riep Gusta ... „rechtuit kommen ... 't ga nogol beteren! Zundag laatst wos'n bluuven zitten in „De Nova,” en nu is't in „De Coma,” en è ligt er nog by! Horkt è keer Remietje, zeg gy aan de bazinne van „De Coma,” dat ze er niet moet mei inzitten, è gaat ie wel zyn zelve verhelpen ols'n moe is van te liggen ... 't staat ten anderen in groote letters vanachter op zyn koersebaai!..

„Wuk staat er op de Gusta?.. vroeg Remietje.

„Doe het zelf!.. zei Gusta en ze zette heur aan tafel en ze begoste soepe t' eeten ...

KWAAK

VRIENDELIJKE WARMTE en DEUGDELIJK KOMFORT
in uw bestaande woning en nieuwbouw met

de nachtstroom akkumulatoren

DIMPLEX en AEG

Met tussenkomst van de elektriciteitsmaatschappij GASELWEST

- ☐ een vermindering van 4 000 fr. in de installatiekosten
- ☐ bij nieuwbouw : gratis verbruiksmeter voor het uitsluitend nachttarief
- ☐ bij bestaande woningen : tot 9 360 fr. in de wijzigingskosten van de aansluiting van de maatschappij.

Vraag vrijblijvend om dokumentatie en inlichtingen :

Jos. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubbrechtstraat 12, 8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever: Drukkerij Schoonaert

Bergstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen:Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks: behalve in augustus

Folklore in de Westhoek

VERDWENEN BEIAARDEN

Jacob de Meyere (1491-1552), priester, geschiedschrijver, professor te leper en te Brugge, schreef: „De Vlamingen overtreffen de andere bewoners van de Nederlanden door de pracht en de weelde van hun kerken, door de grootte en de schone klank van hun klokken. Op die klokken, net als op citharen, spelen ze liederen van afwisselende aard.”

Verdwenen klokken

Ons land heeft in de loop van de geschiedenis zware tijden doorworsteld. De Franse overheersing betekende niet alleen de teleurgang van vele onzer kostbare beiaarden, maar duizenden kerkklokken verdwenen in gietovens om er kanonnen van te maken. De Westhoek onderging daarbij een moerlemeië tijdens wereldoorlog één, die een diep spoor in onze gedachten heeft nagelaten. De „zingende torens” werden daarbij slechts een duurzame herinnering en het is goed dat we deze nog even op de kandelaar zetten.

Nieuwpoort

In het jaar 1735 oordeelden de wethouders van Nieuwpoort het gepast om de stad te voorzien van een klokkenspel voor hun massieve kerktoeren en zij stelden zich in verbinding met de beroemde klokgietersfamilie Van der Gheyn uit Leuven. Die er geen gras liet over groeien en er voor zorgde dat zo vlug als mogelijk een overeenkomst werd bereikt. De oude klokken van de toren werden voor klokspijs naar de Peetermansstad gezonden en er zouden 25 nieuwe worden geleverd.

Waarschijnlijk wist de magistraat dat het wenselijker was eerst de daad te stellen om daarna pas de hogere overheid van het plan in te lichten, want de volmachtigde minister van de Oostenrijkse keizer Karel VI, die toen het gezag uitoefende over de Zuidelijke Nederlanden, antwoordde bitsig dat Nieuwpoort wel beter kon dan zich de luxe van een beiaard te veroorloven. De kaaien waren toch in een bedenkelijke staat en ook de wegen waren het niet minder. Maar een getekende overeenkomst hoefde te worden gehonoreerd en dus kwam het klokkenspel in de toren. De 25 klokken, alsmede een nieuw klavier om ze te bespelen, werden geplaatst en goedgekeurd in 1736.

De klokken bleken toch niet zo perfect van toon want het daaropvolgende jaar werd tot een nieuwe keuring overgegaan en enkele

ervan kregen een nul. Dit leidde tot een proces tussen de stad Nieuwpoort en Van der Gheyn, er volgde een herkeuring met hetzelfde resultaat en tenslotte moest de gezaghebbende stem van de Grote Raad van Mechelen het eindeloze bakkeleien beslechten. Een minnelijke schikking bleek de enige oplossing en Van der Gheyn verbeterde de klank van de gewraakte klokken.

Toen de Franse Republikeinen het nodig vonden om onze kontreien onder de voet te lopen in 1794, bleef de beiaard van Nieuwpoort gespaard omdat hij niet geacht was aan de erediens te zijn gebonden. Dus mocht de beiaard klinken ter ere van de Republiek.

In peis en vree bleven ze klingelen tot 17 oktober van het onzalige jaar 1914. Toen deden Belgische geniesoldaten het bovenste gedeelte van de toren springen. De trots van Nieuwpoort werd neergehaald. Uit de stukken brons die rond de torenvoet verspreid lagen hebben onze soldaten aan de IJzer duizenden ringen gevijld!

Toch overleefden 4 klokken de ramp en ze worden nog steeds te Nieuwpoort bewaard.

leper

Reeds in 1378 bezat de massieve toren van de trotse leperse lakenhalle, die aangezien werd als het geweldigste onzer burgerlijke bouwwerken uit de periode van de gotiek, een voorslag. Maar de machtige stad wou niet achterwege blijven in de trend naar het verwerven van een klokkenspel, en in 1543 kreeg de Mechelse gieter, Jacob Waghevens, de bestelling om 16 nieuwe „appeelen” (1) te gieten. Het werd 1607 toen de Magistraat besliste tot aankoop van een heus „clockspel”. Jan Grongnat uit Mons die nauw samenwerkte met de Frans-Vlaming Jan Samijn leverde 25 klokken. Het jaar daarop kwamen er nog vier bij, ditmaal gegoten door de gebroeders Filips en Augustin de Saint Ours uit Valenciën, beiden tegelijk beiaardiërs en deskundigen.

Toch kan worden vastgesteld dat de beiaard nooit algehele voldoening heeft ge-

Belfort van St.-Winoksbergen met beiaard
vóór 1940.

schonken want in de loop der eeuwen werden herhaaldelijk wijzigingen doorgevoerd, oude klokken verwijderd of hergooten en nieuwe exemplaren toegevoegd. En dat ging aldus tot in 1861.

Op 9 april 1909 eindelijk het besluit om de Lakenhalle te voorzien van een waardige beiaard. Toevallig kon de hand gelegd op klokken van Sint Jan ten Coudenbergh te Brussel (door Van der Gheyn te Leuven gegoten in 1774). Die reeks kon op gelukkige wijze aangevuld met 17 klokken van Van Aerschodt uit Leuven. Zo kwam de beiaard op een spel met 35 klokken wat een totaal gewicht van 6800 kg onderstelde en waarvan alleen de basklok er 1360 voor haar rekening nam.

Het was 15 augustus 1909 toen de beiaard feestelijk ingespeeld werd door de Mechelse grootmeester Jef Denyn, die trouwens het plaatsen van het nieuwe spel had geleid.

De vreugde van de leperlingen heeft niet lang geduurd vermits de halle tijdens de oorlog 1914 in puin werd geschoten.

Diksmulde

Ook de Boterstad heeft zich eens kunnen beroemen op een merkwaardige beiaard van 35 klokken waarvan nog een gedeelte de naam droeg van Jacob Sagen, klok- en geschutgieter uit Rijsel. In de 19e eeuw werden nog enkele klokken toegevoegd door Severin

van Aerschodt, ook uit Leuven.

Maar de Sint Niklaaskerk, waarop de Diksmuidenaar terecht fier ging, bleef na de oorlog nog slechts één grote puinhoop. Adieu oude beiaard!

Over de Schreve

Vanzelfsprekend dat in het historische Vlaanderen de klokken klingelden. Reeds in 1476 beroemde Duinkerke zich op een beiaard met 49 klokken die tot W.O. II op elk uur-slag de „Hymne aan Jan Bart” speelde, alle kwartieren het door en door Vlaamse „Reuzenlied” en op elk halfuur een alombekend Duinkerke deuntje, dat uit oeroude tijden stamde.

Tijdens de zaterdagse markt werden concerten ingericht door de plaatselijke beiaardier.

Sint-Winoksbergen meende dat een stad zonder klokkenspel niet een Vlaamse stad mocht heten en in het oude Belfort werd in de leperse periode een spel ingericht met eveneens 49 klokken. Ook daar werden concerten ingericht tijdens de wekelijkse markt-dag „Als onze Vlaamse boerinnen uit de lage landen bij de zee in Sint-Winok's stad komen om hun boter en eiers, en hun kiekens en hun keuns te verkopen, laat heur maar horen de oude Vlaamse liedjes dat hunne grootmoeders neurieden rond de kinderwiegen!” (De Torrewachter, 1933).

Verder telde de Franse Westhoek een beiaard te Roobek met 39, te Seclin met 38 en te Broekburg met 37 klokken. Veel ging verloren tijdens de oorlogen.

Na 1918 te Belle een nieuw geluid met 27 klokjes gegoten met brons uit leper en een oud kanon, dat te Westouter op de kop was getikt.

En zo komen we in Hazebroek terecht. Met een beiaard van Hollandse afkomst. In 1955 schonk de heer J.M.C. Mynlieff van Haesebroeck, heer van Hofflant, aan Hazebroek een beiaard van 35 klokken ter nagedachtenis van zijn voorouders uit genoemde stad afkomstig. Een zekere graaf Roland vocht in 1189 tegen de Bulgaren, terwijl nadien een burggraaf zich in 1302 onder Wassenaar vestigde, waar hij het nog bestaande „Groot Haesebroeck” stichtte. Een prachtgebaar dus van de heer Mynlieff, een Frans-Vlaming waarvan de voorouders naar Noord-Nederland waren gevlucht tijdens de bewegende zestiende eeuw en bij de terugkeer van Lodewijk XIV in 1713.

Bij de feestelijke inwijding op 5 juni 1955 zou naast beroemde beiaardiers ook de achttienjarige Rejan Bogaert, uit Hazebroek zelf, het nieuwe klokkenspel inspelen. Van pianiste had zij zich vlug ontpopt tot een talentrijke beiaardierster.

Onze beiaarden

Over het hele gebied van de Lage Landen rijden de zingende torens trots de hoogte in. Binnen de verweerde flanken of sierlijk opgehangen in doorluchte transen, bewaart elk hun kostbare schat, het klokkenspel. Vlaanderen is de bakermat van de beiaardkunst, waar de spelers gevormd worden en over de hele wereld verspreid zijn. Dank zij de enige beiaardschool te Mechelen, door Jef Denyn gesticht. En daar mogen we wel een tikkeltje fier om zijn.

JACK VERSTAPPEN

(1) Appelen: kleine klokjes in een automatisch torenuurwerk, dienende om het deuntje van de voorslag te verklanken.

Speelgoed
Speelgoed
Speelgoed

In afwachting van het
SINT-MAARTENSFEEST
brengt de grote kindervriend
allerhande speelgoed
en nieuwigheden bij

Huis WULLUS

Prof.O.Rubrechtstraat 65
ROESBRUGGE

Steeds voordelige prijzen
Vrije toegang

TE KOOP

- **PERSONENWAGEN CITROËN DIANE**
goede staat - wegens dubbel gebruik.
Tel. 057/30 00 64 (na 18 u.).

TE KOOP

- **KINDERFIETS** (leeftijd 10-12 j.)
Zeer goede staat. Voordelige prijs.
Zich wenden: Haringestraat 59, Roesbrugge na 19 u. (057/30 06 86).

**NIET «GRATIS»... maar toch
de „beste” prijzen voor onze kwaliteitskledij!**
Obterrestraat 56 - 8994 PROVEN

pulls, joggings voor kinderen en volwassenen, rokken, jeans-
broeken en -rokken, ensembles, zonnejurken, rokken en
minirokken in combinatie met pulls, polo's (tot extra extra large)
MODIEUS — een volledig assortiment
— een ruime voorraad

Dat alles aan onze voordelige prijzen - vrije toegang!

Dagelijks open van 9 tot 20 uur, alsook op zondagvoormiddag
WEKELIJKS HEBBEN WIJ NIEUWE KOLLEKTIES BINNEN!

NIEUW!
U gelooft het niet?
WIJ GEVEN U DE BEWIJZEN

BOUWWERKEN HUGO VERMEULEN

Obterrestraat 56
8994 PROVEN
Tel. 057/30 06 74

★ Wij doen alle afbraak- en grondwerken
met kraan of bulldozer.

NIEUW: aanleg en asfalteren van opritten en parkings.

Beschikbaar aan zeer voordelige prijzen:
MATERIALEN UIT AFBRAAK:

- 1 lot dallen,
- 1 lot WC-potten, open model
- deuren en vensterramen,
- allerlei dakpannen, enz...
- steenbrokken,
- geleverd met kamion,
- aarde voor opvulling,
- goede teelaarde,
- geleverd met kamion.

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (36)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie !

Wat voorafging : *Geloof en ketterijen in de Middeleeuwen / Het lutheranisme in Vlaanderen en in de Westhoek / Het calvinisme / De eerste emigranten en de eerste hagepreek / Het concilie van Trente en het Eedverbond / De beeldenstorm en zijn oorzaken / Aanval op Veurne / Wattrelos werd Waterloo / Austruweel en Valenciennes / De repressie vóór Alva / De Bloedraad / Vrijbuiters in de Westhoek / Terreurdaden en moorden te Houtkerke, Oostcappel en te Roesbrugge / De samenzwering van Spanjaardsdale / De moorden te Reningelst / Invasie uit Engeland / De moordexpeditie van 26 januari 1568 / De aanhouding van Hanecamp / Moorden te Roebroek / Aanhouding en terechtstelling van Camerlynck / De Tachtigjarige Oorlog / Moord op de pastoor van Herzele / Invasie van uit Nieuwpoort / De "kerken onder het kruis" / Het Eeuwig Edikt / De calvinistische republiek / De Religievrede / De Malcontenten / De Westhoek onder troepenterreur / Matthias, Anjou en Farnese / De tactiek van Farnese / Het hinderlijke fort van Roesbrugge / De terugkeer van de Spaanse troepen / Farnese in de Westhoek / Het begon met Duinkerke / De smalle steden van de Westhoek / Ieper onder de calvinistische diktatuur / De wanhoop van Farnese / De kapitulatie van Ieper / De verovering van Brugge en Gent / De val van Antwerpen / De emigratie / Omvang en invloed van de exodus tot 1573 / Petrus Bertius, de kosmograaf uit de Westhoek / De derde emigratiegolf 1580-1590 / Duur en omvang van de ontvolking / Nicolaus Mulerius en Petrus Plancius.*

De invloed op het Noorden

De 150 000 emigranten uit het Zuiden, die op het einde van de 16^e eeuw en het begin van de 17^e eeuw de noordelijke provincies binnentrokken, gingen er ongeveer een tiende van de totale bevolking uitmaken. Omdat er onder hen een grote menigte ervaren ambachtslieden, onderwijzers, kartografen, graveurs, boekdrukkers, kunstenaars, geleerden en predikanten voorkwamen, is de invloed ervan op de ontwikkeling van de republiek buitengewoon groot geweest.

Wat de Westhoek betreft, in acht genomen de graad van ontvolking die er heeft plaats gevonden en het feit dat er ook emigranten zich blijvend in Engeland en Duitsland zijn gaan vestigen, mag het aantal rechtstreekse of onrechtstreekse uitwijkelingen naar het Noorden wel op 25 à 30 000 geraamd worden. Ook zij hebben een rol gespeeld in het tot stand komen van „Hollands Gouden Eeuw” !

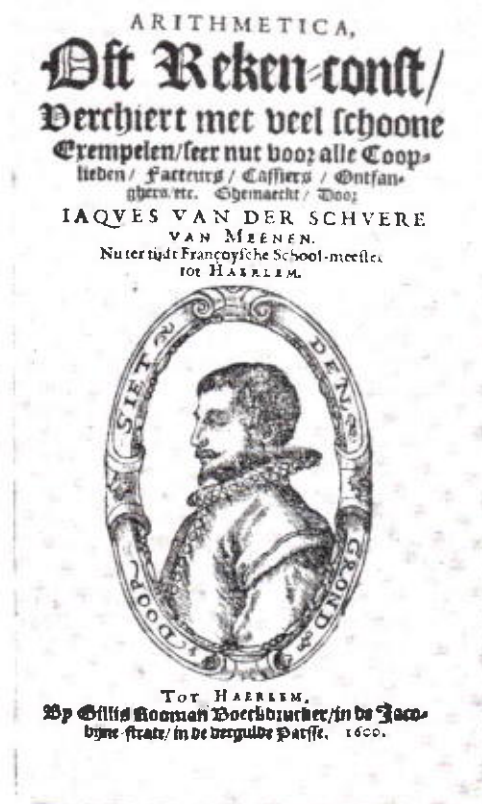
We hebben reeds gezien hoe belangrijk de weerslag van de immigratie in Noord-Nederland was op de economie, en wat de rol geweest is van de wevers en saaiwerkers uit de streek tussen Ieper en Hondschote. De Noordnederlander prof. J.G.C.A. Briels, verbonden aan het Kunsthistorisch Instituut van de Rijksuniversiteit te Utrecht, die over de Zuidnederlandse immigratie (1572-1630) een paar stevig gedocumenteerde studies heeft gepubliceerd, en die zeker niet kan verdacht worden van Westhoekse chauvinisme, geeft ter zake een zeer typisch voorbeeld : hij wijst erop dat in het laatste decennium van de 16^e eeuw Leiden welvarend was en Delft helemaal niet en zegt : „Door tijdgenoten wordt dit laatste geweten aan de houding van de Delftse magistraat die, toen hij in de gelegenheid was immigranten op te nemen, deze „deerlijk buyten de poorten gesloten” hield uit angst voor represailles van de kant van Spanje...” Hij wijst erop dat Leiden al het mogelijke gedaan heeft om mensen aan te trekken en dank zij de ontwikkeling van de textielnijverheid die daarvan het gevolg was,

tot grote bloei kwam. Omstreeks 1595 moest Delft vaststellen dat de welvaart die elders door de bijdrage van de immigranten heerste, aan haar was voorbij gegaan !

In de kulturele sektor was de bijdrage van de immigranten uit de Westhoek navenant. Mulerius werd bij de oprichting van de universiteit van Groningen, in 1614, aldaar de eerste medische hoogleraar, maar toen de universiteit van Leiden, bijna veertig jaar vroeger, in februari 1575, haar poorten opende, werden ook tal van leerstoelen door Vlamingen bezet en ook weer door mensen uit het Westkwartier.

Joost de Menyn, afkomstig van Menen, doceerde er rechten vanaf het begin. Naderhand werd hij betrokken in de politieke strukturen, want toen Oldenbarnevelt in maart 1586 landsadvokaat van Holland was geworden moest hij de ambtseed afleggen in handen van Joost de Menyn. Een belangrijke Leidse prof werd in 1595 de toen 45-jarige Jeremias Bastingius, afkomstig van Ieper, die gestudeerd had te Genève en te Straatsburg, en te Heidelberg een doctoraat had behaald, predikant was geworden te Antwerpen en te Dordrecht en in 1593 regent werd van het *Collegium Theologicum*. Vanaf 1600 werd er eliek gedoceerd door Petrus Bertius, geboren te Beveren/IJzer, als buitengewoon hoogleraar en vanaf 1614 als gewoon hoogleraar. Franciscus Schotanus van Nieuwkerke onderwees er gedurende dertig jaar wiskunde, vanaf 1615.

Ook bij de oprichting van de universiteiten of hogescholen van Franeker (1585), Harderwijk (1600) en Utrecht (1636) werd er telkens weer beroep gedaan op Vlamingen. In de z.g. Latijnse scholen, die voorbereidden op het hoger onderwijs zaten er eveneens veel mensen uit het Zuiden en zeker een aantal uit de Westhoek. We vonden er o.m. Reynerus Donteclouq, Jason van Langemersch en Robertus Vlamincq, alle drie van Ieper, die respectievelijk rektor geweest zijn van de Latijnse school te Brielle, Delft en Middelburg; Franciscus Nancius van Izenberge, die

Titelpagina van een rekenboek van Jacques van der Scheuren van Menen.

evenals Plancius leerling was geweest van Leopardus en die les gaf in oude talen aan de „illustere” school van Dordrecht en er rektor was van 1592 tot 1595. Joris de Raadt van Nieuwkerke en Gillis Bursius van Sint-Winoksbergen werden rektor te Vlissingen; Pieter de Bert (de vader van Bertius) was rektor te Goes en Pieter de Champs van Nieuwkerke bestuurd een Franse school te Amsterdam, terwijl Jacques van der Schuere van Menen - een uitermate vruchtbaar schrijver van schoolboeken, die o.m. in 1600 een *Arithmetica Oft Rekenconst* publiceerde (waarvan in 1675 de zevende druk verscheen) - was vanaf 1596 verbonden aan de Franse school te Haarlem. Prof. Briels heeft 418 personen gevonden die tussen 1572 en 1630 in de republiek een functie in het onderwijs vervulden, waarvan de Zuidnederlandse afkomst met zekerheid kon vastgesteld worden; van 59 anderen vermoedde hij hetzelfde. Hij identificeerde er negen uit Ieper !

Het grootste deel van die onderwijzers bestond uit overtuigde calvinisten, die door hun lering bijgedragen hebben aan de protestanisering van de bevolking. Sommigen, zoals Joris de Raadt van Nieuwkerke, zagen uiteindelijk af van hun leraarsambt om predikant te worden, want de calvinistische gemeenten in het Noorden hadden behoefte aan ministers om hun leer te propageren. We mogen immers niet denken dat de Verenigde

Provinciën, die zich van Spanje hadden losgerukt, meteen ook calvinistisch zijn geworden. Men bekeek er de zaken veel nuchterder dan in het Zuiden en de religieuze ontanding was er ook minder opvallend, waardoor men ook minder ontvankelijk was voor volksopruij. Bovendien was het radikale fundamentalisme van het calvinisme wel moeilijk te verzoenen met de vrijheidsdrang van hen die zich van Spanje, met zoveel opofferingen, hadden losgeworsteld. In 1600 schreef de Franse gezant Paul Choart uit Den Haag dat de stadsbevolking, net als het volk in het algemeen, uiteenlopende levensbeschouwingen erop nahield, dat het grootste deel katholiek was en dat er maar een klein gedeelte de hervormde leer aankleefde. Het zijn uiteindelijk voor een groot deel de zuiderlingen geweest die in het Noorden het protestantisme hebben gemissionieerd. Onder de vele Vlaamse predikanten die hierin hebben meegewerkt vermelden we, afgezien van de reeds genoemde Bastingius, Plancius, Burgius, de Bert en de Raadt, nog Pieter Dathenus van Kassel, Johan Lamotius. Joost Hillenius van Ieper, Joost van Laren van Komen, Cornelius Burgvliet en Jeremias de Pours van Nieuwpoort. We moeten er tevens op wijzen dat in een tweede generatie uit de gezinnen van al deze Vlaamse predikanten veel kerkbedienaars gesproten zijn. Uit de gezinnen van Plancius en Van Laren samen, niet minder dan twaalf!

Heeft de Vlaming Simon Stevin van Brugge een belangrijke bijdrage geleverd aan de uitbouw van de wetenschappelijke Nederlandse vaktaal, toch moeten we ook Dathenus vermelden die in Frankenthal de katechismus van Ursinus en Olevianus, vertaalde (1563), die bekend werd als de *Heidelbergse catechismus* en het leerboek van de Nederlandse reformatie is geweest. In de twee daaropvolgende jaren verwezenlijkte hij er zijn beroemde Nederlandse psalmenvertaling (uit het Frans), die twee eeuwenlang over alle andere heeft gedomineerd en wier invloed van grote betekenis is geweest niet om de taalkundige waarde, maar voornamelijk dank zij de bezieling die ervan uitging. Joost van Hille (Hillenius) van Ieper afkomstig, schreef ook een bekend boekje, dat in 1599 te Leiden verscheen: „*Den Siecken-Troost, twelck is een onderwijsinge, van den rechte gheloove, in den wech der saligheyt, om gewillichlyk te sterven. Mitsgaders sommige christelicke gebeden: alsooc een christelick sermoen tot dien propooste dienende.*”

Toestand van de Westhoek na de uittocht

Bij de verovering van de Westhoek door Farnese waren niet alleen velen om hun geloof, of om den brode vertrokken, maar ook pest en hongersnood droegen bij tot de ontvolking. Tussen augustus en december 1583 zouden alleen reeds in de kasselrij Ieper niet minder dan 14 000 mensen hiervan het slachtoffer geworden zijn. Ook het optreden van de Spaanse troepen en het misdadige gedoe van vrijbuiters was er de oorzaak van dat mensen de streek verlieten of aarzelden om terug te keren.

■ Toen Farnese aan de zeven kasselrijen

van de Westhoek een bijdrage van 20 000 gulden per maand vroeg, voor een periode van drie jaar, om in het onderhoud te voorzien van de garnizoentroepen die meer ten noorden gelegerd waren, verklaarden de verenigde magistraten dat het moeilijk ging om hieraan te voldoen, gezien het lage aantal inwoners en dat het baldadig optreden van troepen en vrijbuiters de oorzaak waren van de voortschrijdende ontvolking. De streek tussen Ieper en Roeselare lag praktisch geheel verlaten. Meseu telde nog 53 huizen, vroeger 370.

Farnese verminderde het bedrag van 20 000 gulden per maand tot 15 000, maar voor de weinige mensen die er nog woonden bracht dit toch een ondragelijke belasting met zich mee, zodat er nog meer weggingen om zich aan die lasten te onttrekken.

Kwam er in de kasselrij Veurne vanaf 1584 af en toe wel iemand uitkijken naar zijn vroegere woonplaats, toch waren er veel parochies waar niet één mens woonde: o.m. Ramskapelle, St.-Joris, Pervijze, Avekapelle, Stuivekenskerke, Gyverinkhove, Haringe, Proven, Stavele, Krombeke, Oostvleteren, Westvleteren, Reninge. Vinkem telde nog drie inwoners, Wulveringem, vijf!

Van uit Oostende, de stad die Farnese niet had weten te veroveren en waar Staatse troepen en de door hen betaalde vreemde huurlingen verschanst zaten, kreeg de Westhoek eveneens veel te verduren. De duizenden soldaten die te Oostende op elkaar gepakt waren, moesten zich voor een deel bevoorraden door de omgeving binnen te vallen en te roven wat er in hun bereik lag. Bovendien hoorde het tot de strijd die zij tegen Spanje voerden, van het door de vijand bezette land onder de voet te lopen. Veurne en Veurne-Ambacht, Nieuwpoort en Diksmuide die in de naaste omgeving lagen, hadden er bestendig mee te maken, maar niet zelden werd doorgedrongen tot in de kasselrij Ieper en tot Kassel- en Bergen-Ambacht. Er werd geroofd, vermoord en gebrandschat of personen werden als gijzelaars opgepakt, om er naderhand een losgeld voor te eisen.

Toen in 1587 Farnese Sluis belegerde, kwamen er ter ondersteuning van de verdedigers van Sluis, zware aanvallen van uit Oostende op de Westhoek. De kleine Spaanse garnizoenen die er voorhanden waren, bleken vaak onvoldoende om de Staatse uitvalen een halt toe te roepen en ieder weerbaar man moest bewapend worden om die guerrillabedrijvigheid in te dijken; ook moest er vaak beroep gedaan worden op hulp uit Kassel, Sint-Winoksbergen, Hondschote en Poperinge. Dat heeft vele jaren geduurd. In 1591 werd Veurne onder bedreiging van verwoesting om schatting gevraagd en op 23 juni van dat jaar werd doorgedrongen tot Lo, waar vernield en geplunderd werd. Ook de dorpen uit de omgeving van de gevisseerde plaatsen ondergingen hetzelfde lot en in de volgende maanden en jaren kwamen steeds andere parochies aan de beurt. Op 13 april 1597 werd er brand gesticht te Reninge en in de omtrek. Dat was en bleef een bestendige bedreiging tot in 1600 Oostende door de Spaanse troepen werd belegerd. Het begin van een vier jaar lange strijd waarin 50 000 Staatsen en 80 000 Spanjaarden het leven zouden verliezen.

Geen wonder dat in 1589 van de 93 000 gemeten leperse kasselrijoppervlakte nog slechts 6 700 gemeten of 7 t.h. bebouwd was, en het jaar daarop was dat nog vermindert tot 5 100 gemeten of 5,5 t.h.

Op 21 juni 1590 werd door de kasselrijmagistraat van Ieper bepaald dat diegenen die „in de prochie van Staden, Roozebeke ende Passchendale zullen commen wonen” zullen vrijgesteld worden, gedurende een periode van drie jaar van alle lasten die normaal door de kasselrij werden geheven. Op 9 juli 1593 werd er vrijstelling van lasten beloofd aan diegenen die „vage” (onbebouwde) landerijen „vander cauchie van Waesten ende vaert oostwaerts treckende” zouden in kultuur brengen. Ook de volgende jaren werd er steeds met nieuwe vrijstellingen van belasting mensen aangelokt om de streek te komen bewonen en gronden opnieuw in gebruik te nemen.

Als gevolg van de ontvolking kwamen wolven uit de bossen en doorliepen de streek. Daar ze niet meer opgejaagd en gedood werden, kwamen ze in groter aantal voor. De overheid was verplicht premies uit te loven voor het verdelgen van deze roofdieren. In 1593 werden er zeven jonge wolven gedood te Poperinge en nog in 1599 werden er in de bossen langs Woesten, Westvleteren en Krombeke zestien afgemaakt.

Naast het gevaar van deze wilde dieren waren er nog de baanstroopers, die iedereen overvielen waar ze meenden dat er buit te rapen viel. In mei 1584 moesten te Poperinge „Thien soldaten convoyeren den Paster van St.-Bertens (St.-Bertinusparochie) ende zijne ghoedynghe van Steenvoorde naar Poperynghe, keerende van St.-Omaars naer syne residentie”, en dat was geen uitzondering, ook andere personen van betekenis die zich moesten verplaatsen, werden door soldaten of lijfwachten beschermd. Er liep in die dagen veel rapaille rond, die mede ingevolge de tijdsomstandigheden, half verwilderd, het iedereen lastig maakte. Op 18 maart 1596 kwam van de regering te Brussel het bevel naar Poperinge dat alle herbergen moesten gesloten worden en dat het over het hele grondgebied, tot een „halve mijle van de stad” verboden was er nieuwe in te richten, omdat daar „dickmaels veel questie (ruzie) ende gevechten als somtyds dootslaeghen gheschieden deur de ongeregeltheden van dronckenschap”.

Daarbij kwam nog dat men bijna dagelijks de slechte behandeling en de pesterijen van de Spaanse soldaten had te doorstaan.

De Spaanse troepen die bij de verovering van de Westhoek onze kasselrijen als vijandelijk gebied hadden behandeld, hadden zich ook afschuwelijk gedragen: moorden, mishandelingen en verkrachtingen waren veelvuldig voorgekomen. Dat verbeterde wel iets toen ze eens in de verscheiden stadjes in garnizoenen lagen, maar zeker niet in het Veurnse, want de schurkerijen van kapitein Bouloigne, bevelhebber van het fort van Nieuwendamme (ten O. van Nieuwpoort) liepen zo de spuigaten uit dat hij tenslotte op bevel van Farnese, in 1585 werd onthoofd op de markt te Veurne.

Bovendien brachten de Spaanse soldaten een venerische ziekte in de streek, die door

de man in de straat de „spaensche sieckte“ werd genoemd. Uit die tijd is er te Poperinge een liedje bekend gebleven dat hiervan in bedekte termen laat blijken en dat verscheen in het „Iepersch Oud-liederboek - met teksten en melodien uit den volksmond opgetekend door Albert Blyau en Marcellus Tasseel“, getiteld *Van den Spanjaard*, en dat eindigt als volgt :

*Wel, dochter, 't es voor éénen keer;
En geloof toch nooit geen Spanjaard meer !*

In juli 1594 sloeg het garnizoen van Duinkerken aan het muiten, omdat de soldij achterwege bleef, en het eiste van de kasselrijen Bergen, Broekburg, Kassel en Veurne, grote sommen op, onder de bedreiging van roof-en plundertochten. Wel werd door de verscheidene kasselrijoverheden op een vergadering te St-Winoksbergen naar een oplossing gezocht, maar daar kwam maar weinig uit de bus, zodat op 24 augustus de muiters Adinkerke overvielen, waar ze tachtig stuks runderen en enkele voornamen personen als gijzelaars meevoerden. De onderhandelaars uit Veurne, die naar Duinkerken trokken, en er een maandelijks vergoeding van drieduizend vierhonderd gulden per maand aanboden, werden zelf gearresteerd, zodat de stadmagistraat verplicht was aan alle eisen van de muiters te voldoen.

In het begin van 1598 was het de beurt aan de Spaanse troepen die te Ardres in garnizoen lagen. Die oproerlingen ondernamen plundertochten in Kassel-Ambacht. In een poging zich tegen hun opmars te verzetten werden te Houtkerke en te Bambeke de bruggen over de IJzer en de Heidebeek vernield en hier en daar barrikaden opgeworpen, maar veel resultaat gaf dit niet. Kassel en Bergen-Ambacht waren verplicht het met de muiters op een akkoordje te gooien. Daarop vielen die ongedisciplineerde bendes de kasselrijen Veurne en Ieper binnen. Op 28 maart arriveerden zij te Watou, waar enkele inwoners die zich wilden verzetten onmiddellijk werden doodgeschoten. De dorpskom

werd in brand gestoken en de voornaamste inwoners werden als gijzelaars meegevoerd. Acht dagen later was ook de Veurnse magistraat, die tegen die woeste overmacht niet opkon, verplicht aan hun zware financiële eisen toe te geven, om erger te voorkomen.

Deze apocalyptische tijd was er de oorzaak van dat de emigratie maar geen einde nam en dat er van herbevolking weinig of geen sprake was.

R.A.B.

Volgende keer :
*De restauratie
Wee de overwonnenen !
Het einde van het protestantisme in de Westhoek*

KLEINE FISKALE KRONIEK

Nogmaals de afschrijving van wagens

Omdat vroeger een wagen volledig, maar rekening houdende met het bedrijfsgedeelte, mocht afgeschreven worden, wat de kostprijs van wagen en toebehoorten ook was, en aldus in sommige gevallen een dure prestige-wagen door de fiskus werd meebetaald, heeft de wetgever een maximum toegekend aan het afschrijfbaar bedrag van personenwagens en auto's voor dubbel gebruik.

Omdat de wetgever blijkbaar ook weet dat wagens steeds duurder worden, verhoogt dit maximum van jaar tot jaar. Het beliep :

in 1984 (aanslagjaar 1985) : 520.000 fr.

in 1985 (aanslagjaar 1986) : 546.000 fr.

in 1986 (aanslagjaar 1987) : 577.000 fr.

Nu, in 1987 (van toepassing dus voor de aangifte aanslagjaar 1988) wordt dit :
614.000 fr.

De afschrijving van een wagen kan slechts volgens één stelsel gebeuren, het z.g. *lineaire stelsel*, d.w.z. een eenvormige afschrijving over een aantal jaren, bv. 5 jaar aan 20 t.h.

Het z.g. *degressieve stelsel*, dat soms wel interessant kan zijn bij andere investeringen, bv. bij de aankoop van vrachtwagens, is niet van toepassing op personenwagens en auto's voor dubbel gebruik.

De afschrijving van de BTW en de andere kosten, gaat over het *totale bedrag*, wat de wagen ook gekost heeft, maar rekening houdend met :

- de aftrek die gebeurd is inzake BTW;
- het deel privé-gebruik;
- hetzelfde afschrijvingsritme als de aanschaffingswaarde van de wagen.

Serge BLONDEAU

Accountant IDAc - Fiskaal Adviseur UFSAL

GOED NEDERLANDS (3)

Spreken en schrijven

Op de T.V. kwam volgende vertaling uit het Frans (het ging om een uitspraak van premier Martens) : „Verhofstadt neemt *teveel* persoonlijke initiatieven“.

Dat *teveel* was niet goed !

Teveel wordt in één woord geschreven als *naamwoord* (onzijdig) :

Die man heeft een *teveel* aan levenslust... Zijn *teveel* aan inkomsten ging naar de mis-sies. Maar als bijwoordelijke bepaling wordt het in twee woorden geschreven : Er was *te veel* volk... er wordt hier *te veel* geroddeld.

Let ook op de woorden : *ter zake* (steeds in twee woorden) en *inzake* (één woord) : De discussie ging over teologie maar *ter zake* is hij niet bevoegd, hij is er beter van op de hoogte *inzake* landbouw.

Is geen goed Nederlands : *metser*, moet zijn *metseelaar* !

Schrijf nooit : honderde of duizende, het moet altijd zijn : honderden of duizenden, op wat dit aantal ook moge betrekking hebben. De taalkundige zal zeggen omdat het hier zelfstandige woorden betreft en die moeten in het meervoud een -n krijgen.

De nieuwste kollektie
BEHANGPAPIER 1988
is binnen.

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan

8994 PROVEN

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

Lot kwaliteitsbehang à 100 fr. de rol.

Ook als u geen klant bent,
hebt u in 20 minuten
uw lening op zak.

LEO LEPEE

Krombeke

057/40 01 12

Beveren

057/30 04 60

Gemeentekrediet

de bank op z'n best

HONDENTRIMSTER „SABINE”

Algemene verzorging van alle honden
Specialiteit : SCHEREN VAN POEDEL'S
Verzorgen van Yorkshire Terrier

Geen verplaatsingskosten ! Wij komen aan huis

Één adres : **BUSSCHAERT SABINE**
Gediplomeerd
Blasiusstraat 16 - 8994 KROMBEKE

Bellen voor afspraak : 057/40 00 97

LEOPOLDSORDE

Op voorstel van de Gemeenschapsminister Patrick DEWAELE, heeft de koning, met ingang van 15 november 1986, bij besluit van 1 juni 1987, onze medewerker Jack VERSTAPPEN, benoemd tot ridder in de LEOPOLDSORDE, als blijk van erkentelijkheid voor de bewezen diensten als letterkundige.

Deze officiële erkenning (benoeming in de voornaamste nationale orde) van Jack Verstappen, die reeds zoveel op het gebied van letterkunde en folklore heeft gepresteerd, kan ons alleen maar verheugen !

Van harte proficiat !

STEEDS
VERS
WITLOOF !

Witloofbedrijf
Martin MUYLLE

Haringeplein 29
(ingang : Hoogstraat)
HARINGE
tel. 057/30 05 39

De waarheid omtrent SISSI

De BRT heeft de jongste dagen de drie Sissi-films, die meer dan dertig jaar oud zijn (gedraaid in 1955, 1956 en 1957), met in de hoofdrol de betreunde Romy Sneider, weer eens vertoond.

Zij behandelen op een zoeterige romantische wijze het leven van keizerin Elisabeth, gemalin van Frans Jozef van Oostenrijk, maar zijn geenszins in overeenstemming met de historische werkelijkheid.

Keizer Frans Jozef van Oostenrijk (1830-1916) was de zoon van aartshertog Frans-Karel en prinses Sofie, een dochter van Maximiliaan, koning van Beieren. Het is niet waar dat zijn moeder te zijnen voordele afstand gedaan heeft van de troon, want hij volgde in 1848 zijn oom Ferdinand I op.

Hij huwde in 1854 met zijn nicht (hun moeders waren zusters) de 16-jarige Elisabeth van Beieren (Sissi). Uit dit huwelijk dat zeker niet gelukkig mag genoemd worden, werden drie dochters en één zoon geboren. Deze zoon, kroonprins Rudolf (*1858), die huwde met prinses Stefanie, dochter van Leopold II van België, pleegde zelfmoord (of werd vermoord) op 30 januari 1889, op het kasteel Mayerling, in de buurt van Wenen, samen met zijn 17-jarige geliefde Maria von Vetsera.

Frans Jozef maakte maar weinig tijd voor Sissi en deze leidde een rusteloos leven. Ze was bijna altijd op reis. Op 10 september

1889, enkele maanden na de dood van haar zoon, werd zij te Caux, ten noorden van het meer van Genève door de 25-jarige Italiaanse anarchist Luigi Lucheni, met een dolkstoot vermoord. Toen waren Frans Jozef en Sissi al lang van elkaar vervreemd; de keizer had sedert 1886 (tot aan zijn dood) een verhouding met de Weense actrice Katharina Schratt.

Het verhaal op de TV was veel idyllischer, maar de waarheid heeft haar rechten.

**Raoul en Maria
SIX-DEQUIDT**

*danken hierbij
al hun trouwe klanten
bij de stopzetting
van hun kapsalon*

Vera Neyrinck

dankt iedereen die haar steunde
tijdens de Hopkoninginverkiezing.

Kantoor BEVEREN-ALVERINGEM
Roger Vandergucht

Roesbruggestraat 3
057/30 07 57

Nieuw, exclusief natuurboek
COURANTE ZAAIBLOEMEN

CEFA
S P A A R B A N K

**SPAAR IN OKTOBER
ALTIJD GEWONNEN**

13 wagens Opel Kadett
1050 fietsen Hercka
1050 warme-luchtblazers Bauknecht
4000 koffers met gezelschapsspelen

Kantoor ROESBRUGGE-HARINGE
Hendrik Vanstraeesele

Weggevoerdenstraat 19
057/30 03 84

IPSO-WASH

ZELFBEDIENINGSWASSALON

IS OPEN 7 DAGEN OP 7

van 8 uur 's morgens
tot 22 uur 's avonds
**VRIJ WASSEN
EN DROGEN**

leperstraat 94 - 8970 POPERINGE

Gelieve U te voorzien
van muntstukken 20 fr. en 5 fr.

STAVELE • BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorten :

- Kenny Vandooren, zoon van Marie-Ghislaine Vandooren (Stavele).
- Stefanie Simoens, dochter van Jean-Pierre en Maria De Groote (Beveren).
- Sylvie Coutereel, dochter van Joris en Linda Verlynde (Beveren).

Huwelijksaankondigingen :

- José Boeve van Veurne en Monique Declerck van Beveren.
- Leo Vandenbroucke van Roesbrugge en Ann Dewulf van Beveren.

Overlijden :

- Blanca Rossel, 78 j., echtgenote van Joseph Neyrinck (Beveren).

K.B.G. Beveren-IJzer

Kaarting van 17 september

Wonnen drie partijen :

1. Craeye Albert	382 p.
2. Desmyttere Georges	353 p.
3. Gast Leopold	326 p.
4. Butaye André	258 p.
5. Masscheleyn Madeleine	219 p.
6. Desmedt René	214 p.

Klassement :

1. Neyrinck Michel	19-2415
2. Nuttens Furcy	19-2309
3. Desmyttere Georges	18-2148
4. Claeys Blanche	18-2141

5. Masscheleyn Madeleine	18-2073
6. Butaye Marcel	18-2070
7. E.H. P. Crevits	17-2587
8. De Carne Robert	17-2336
9. Mernhout Maria	17-2283
10. Craeye Albert	17-2220

BAL van Burgemeester Marc MAHIEU

t.v.v. de Sociale werken
van het O.C.M.W.

POPERINGE
Zaal „MAEKE BLYDE”

**Zaterdag
24 OKTOBER 1987**

PAUL SEVERS
TONY SERVI
GUY DENYS
Orkest : The Sonny Boys”

Voorverkoop 130 fr. Kassa 150 fr.

NIEUW

Nieuw in de markt

9 MAAL NIEUWE SADOLIN HOUDT HOUT ALS NIEUW

Om hout te beschermen en te verfraaien, zowel binnen als buiten heeft Sadolin negen nieuwe produkten. Een compleet gamma in totaal nieuwe verpakkingen. PX 65 heet voortaan Classic. Sadotopp hebben we omgedoopt tot Extra. Voor de afwerking zijn er 13 tinten. De Sadolin produkten voor binnenshuis bevatten geen biociden. Op hun verpakking vindt u de exacte samenstelling.

Firma **MAERTEN** p.v.b.a.

HOUT - ETERNIT

**Bruggestraat 26-28
POPERINGE - 057/33 33 07**

HET BESTE VAN DE SINT

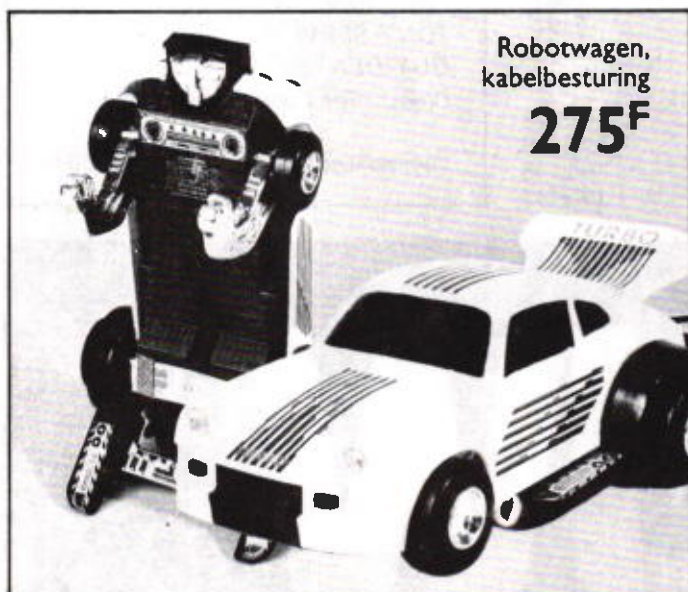
Miniatuurauto,
metaal,
met wrijfwiel
59^F

Miniatuur alle
terreinwagen 4x4,
met wrijfwiel **79^F**

125^F

395^F

Robotwagen,
kabelbesturing
275^F

Doos met poppenkleerkast **399^F**

Drukkerij-Boekhandel
SCHOONAERT

Bergenstraat 14
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 79

Alle VEEVOEDERS
alsook voor neerhondieren,
honden- en konijnenkorrels

Specialiteit :
hondenkorrels voor jonge en kieskeurige honden.

Raphaël BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16
8990 KROMBEKE

Verkoop van
MINI-YORKSHIRE TERRIERS

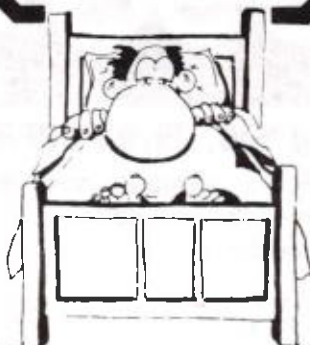
MICHEL CAPOEN
Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40 08 54

LOOD- en ZINKWERKEN
AANHANGWAGENS

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**HET
KWALITEITSMERK**

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Dé Autoverzekering van 't jaar

B.A. EXTRA® van ARGENTA

Verzekert Uw familieleden en U als bestuurder
DUS : GEEN UITGESLOTEN PERSONEN MEER
Uw premie is de voordeligste op de markt.

Voor inlichtingen :

KRIS ROSSEEUW

Provenplein 48 - PROVEN

Tel. 057/30 03 55

Groep Argenta... sparen, lenen, verzekeren.

VERZEKERINGEN
PRINZIE
LENINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Agentschap Krediet aan de Nijverheid

Provenplein 39A - 8994 PROVEN-POPERINGE

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

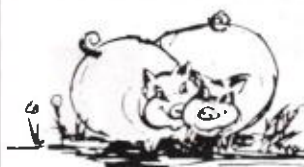
na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

met staatswaarborg

VOOR RUST IN STAL EN BIJ TRANSPORT

SK SPECIAL-SPRAY SCHWEINEPARFÜM®

is een zeer doeltreffend,
genezend, ontsmettend, gifvrij
middel, ter bestrijding van

VARKENSKANNIBALISME

samengesteld uit plantenconcentraten en verzadigde
vetten (oliën) — **KLEURLOOS**
voorkomt vechten, kneuzen, oor- en staartbijten, enz...

IM- en EXPORT van „Schweineparfüm”

RAPHAËL BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 — 8994 Krombeke-Poperinge — ☎ 057/40 00 97

Michel BAELE

**Bankelindeweg 29 C
8994 KROMBEKE**

CENTRALE VERWARMING

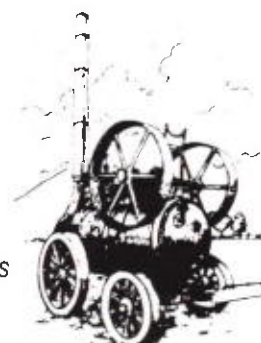
ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

Voor alle
BOUWWERKEN
BOUWMATERIALEN
GRAFKELDERS
GRAFMONUMENTEN

R. VERMEULEN & Zn

Haringestraat 75
8990 HARINGE
tel. 057/30 02 07

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Overlijdens :

- Godelieve Deprey, 89 j., echtgenote van Remi Bonnez.
- Achiel Brutsaert, 87 j., weduwnaar van Esther Marquenie

Huwelijksaankondigingen :

- Geert Schoreel van Alveringem en Lea Leys van Roesbrugge-Haringe
- Leo Vandenbroucke van Roesbrugge en Ann Dewulf van Beveren
- Lieven Ryckbosch van Poperinge en Marleen Devloo van Roesbrugge
- Geert Vanstraesele van Roesbrugge en Mady Lescrauwaet van Brugge

Goed nieuws voor de lijnvisserij

De hengelsportwedstrijd gehouden te Roesbrugge op zaterdag 5 september jl. liet ons zien dat wel degelijk een visje te vangen is in de IJzer. De eerste 10 vissers vingen samen 8 kg vis.

In de eerstkomende weken wordt de kom van de dode IJzer uitgebaggerd. Het doel is een paaiplaats te scheppen die de visstand in ruime mate ten goede zal komen. De werken werden aanvaard door de provinciale visserijkommissie en dit op aandringen van de afgevaardigden van het IJzerbekken.

Provenceweg 90B, 8970 POPERINGE - 057/33 47 92

- ☐ UNIEK IN BELGIË : **komputer voor motortest**
- ☐ Hypermoderne autolakspuiterij
- ☐ Tweedehandswagens, onmiddellijk uit voorraad leverbaar :

Opel Kadett 1.6 D 1985
Peugeot 205 XT 1986
Mitsubishi Lancer 1984

Seat Ibiza 1987
Mercedes 190E 1986

Landbouwkrediet

OPTIREND BOEKJE

4% + 0,50% + 0,75% =
Reken zelf maar !

KANTOOR PAUL RECOUR B.V.B.A.
PAULA VANWILDEMEERSCH

Prof.O.Rubbrechtstraat 68A
8990 ROESBRUGGE - Tel. 057/30 02 70

**WERELDWIJD TOONAANGEVEND
IN LANDBOUWZADEN**

SAPSA ses

N.V.
S.A.

Depot : **Guido BERTEN**
Provenplein 16 - 8994 PROVEN
Tel. 057/30 03 67

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND OKTOBER

Kaartingen

- Stavele, in de gemeentelijke zaal
Worstenkaarting en enveloppetrekking
t.v.v. de plaatselijke muziekmaatschappij
vrijdag 2 oktober vanaf 18 uur
- zaterdag 3 oktober vanaf 18 uur
- zondag 4 oktober 's voormiddags
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon
zaterdag 3 en zondag 4 oktober
prijskaarting
voor leden en nieuwe leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend”
zaterdag 3 oktober
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij J. Deroo-Denys
maandag 5 oktober
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij P. Gunst
maandag 12 oktober
maandelijks kaarting
- Haringe, in de schoollokalen
donderdag 15 oktober
puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Beveren-IJzer, in „De Kruisstraat”
maandag 19 oktober
maandelijks kaarting
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon
zaterdag 24 en zondag 25 oktober
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 27 oktober
puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Roesbrugge, café „Handelshuis”
bij Mevr. Maria Soenen
vrijdag 30 - zaterdag 31 oktober
zondag 1 november
BOTER- & KAASKAARTING
t.v.v. „De Handelpikkers”
Inleg 40 fr. - 3 voor 100 fr.

Vogelpik

- Roesbrugge, bij Maria Soenen
zaterdag 3 oktober
smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 10 oktober
smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon
zaterdag 10 en zondag 11 oktober
smijting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend”
zaterdag 24 oktober
smijting voor de Arendpikkers

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Op dinsdag 3 november te 19 u. starten
we met een reeks van 6 naailessen „Bloes
en kleeft” in „Sint-Jozef” te Haringe. Gelieve
in te schrijven bij Mevr. Vanstraeesele. Prijs
250 fr.

Kaas- & wijnavond

- Roesbrugge, in „De Gouden Arend”
vrijdag 2 oktober
30 soorten Franse kaas
250 fr. per persoon (kaas + 1/2 fles wijn)
Op afspraak : 057/30 09 66

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Onze pastoor zei het in zijn zondags-
preek : „in deze tijd waarin we gedomineerd
worden door de multinationals...”, en hij
heeft overschot van gelijk. De Amerikaanse
socioloog en kultuurfilosoof prof. Fritjof
Capra, schrijft in zijn boek Het Keerpunt :
„De multinationals spelen de arbeiders van
het ene land uit tegen die van een ander land
en buiten daarbij het heersende racisme,
seksisme en nationalisme uit... De gevolgen
van de machtsuitoefening van de grote
bedrijven zijn voor de geïndustrialiseerde
landen schadelijk, maar voor de landen van
de derde wereld betekenen ze een regel-
rechte ramp... Hoewel veel van deze korpo-
ratieve reuzen aan de rand van hun faillisse-
ment staan hebben ze nog steeds de poli-
tieke macht om hun regeringen over te halen
ze met behulp van het geld van de belasting-
betaler uit het slop te halen. Ze hanteren
daarbij zonder uitzondering het argument dat
het er hen om te doen is om de werkgelegen-
heid te handhaven, terwijl ondertussen over-
duidelijk is aangetoond dat kleinschalige,
arbeidsintensieve ondernemingen veel meer
banen scheppen en veel minder milieu- en
sociale schade veroorzaken.” Voilà, dat is
niet de mening van een „kleine man”, maar
van een groot geleerde !

Ook bij ons wordt de groot-nijverheid, die
reeds zoveel kleine bedrijven in de grond
heeft geboord, beloofd met vele miljarden
subsidies en met het geld van de inleverin-
gen ! Zo beschikt zij over grote kapitalen om
er machines mee te kopen, die het aantal
werklozen voortdurend verhogen. Want het
is niet waar dat het werkloosheidscijfer bene-
den het half miljoen is gedaald, verre van
daar, we hebben in ons land meer dan EEN
MILJOEN werkzoekenden. Wie alleen maar
de stempelaars telt, bedriegt zich zelf. Ook
de bruggepensioneerden, de BTK-ers, DAC-
ers, stagiairs en andere speciale gevallen,
zijn gecamoufleerde werklozen.

De kleine bedrijven, de ambachtslieden,
de hopkwekers en de landbouwers, die met
steun en begrip vele duizenden mensen zou-
den kunnen tewerkstellen blijven in de kou,
die laat men zonder verpinken, uitverkopen !
Men is liever in het gezelschap van enkele
groten en machtigen, dan van een hele
schare kleinen. Dat was ook het principe van
Jef Houthuys. Toen hij als grote syndikale
baas enkele weken geleden met pensioen
ging, werd hij door VBO-voorzitter André Ley-
sen bedankt, omdat ingevolge zijn medewer-
king de inleveringen zo vlot waren verlopen !

„De Jef”, zegt ons Gusta, „heeft veel
woorden van lof gekregen van Martens en
Verhofstadt, die hij trouw heeft gediend en
de bazen van de groot-industrie waren inder-
daad over hem zeer tevreden. Of zijn volge-
lingen dat ook waren, dat is een andere
kwestie !”

Men kan het zich afvragen,
Pol

Bakkerij SWAELS-POELMAN

Blasiusstraat 3
8994 KROMBEKE

- ☐ Broodspecialiteit
- ☐ Volkorenbrood
- ☐ Iedere zondag :
vers brood
pistolets

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

GARAGE SERVICE
NEVE JAN
OKKAZIEMARKT
KROMBEKE 057/40 00 35

- VW Jetta '85
- FORD Escort XR3i '86
- VW Golf diesel 4-deurs '81
- RENAULT R4

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

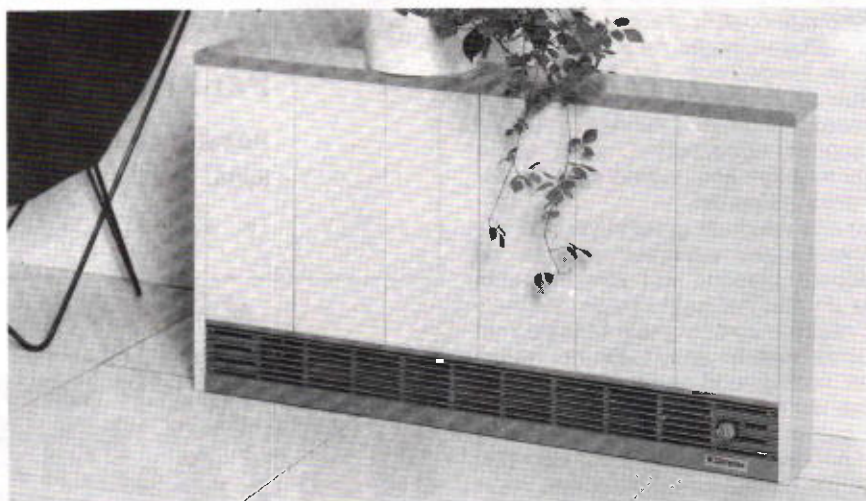

Schoenen voor de winter
en voor elke gelegenheid
degelijk - modieus - sportief.

Dit alles bij :

Schoenen - Marokijnwaren Ig. PARENT - MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

VRIENDELIJKE WARMTE en DEUGDELIJK KOMFORT
in uw bestaande woning en nieuwbouw met
de nachstroom akkumulatoren

DIMPLEX en AEG

Met tussenkomst van de elektriciteitsmaatschappij GASELWEST

- ☐ een vermindering van 4 000 fr. In de installatiekosten
- ☐ bij nieuwbouw : gratis verbruiksmeter voor het uitsluitend nachttarief
- ☐ bij bestaande woningen : tot 9 360 fr. In de wijzigingskosten van de aansluiting van de maatschappij.

Vraag vrijblijvend om dokumentatie en inlichtingen :

Jos. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubbrechtstraat 12, 8990 ROESBRUGGE

Als bijverwarming bieden wij U een gamma
konvektoren, straal-, blaas- en olieradiatoren

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Omdat 't in deze maand vijftig jaar geleen is
da'k myn geboortedorp Stavele verlaaten heb,
zou ik hier entwot willen vertellen over myn
eerste levensdaagen. In hoeverre dat 't waar is
weet ik niet, want 't is van hooren zeggen.

Ik zyn op de wereld è kommen in de Krombe-
kestraate, rechtover d'herberge „De Geldput”.
Daar waaren er drie snelle jongedochters en je
koste daar dansen, want er stond è kluitorgel
op de voute.

't Wos den twintigsten november van 't jaar
twaalve in d'achternoe. Myn vader wos niet
thuus, want è zat in „Den Geldput” te vullen in
d'embiance ... Dat kwam omdat 't muziek, waar-
in dat'n speelde dien dag St-Ceciliafeeste
vierde en dat ze daar aan 't speelen waaren
voor den dans ... 't Wos gelik d'r omme è daan,
want ze speelden djuuste van: „Moeder doet
open, je zoontje is hier!” ols de minne binnen-
stekte en riep op myn vader: „Juulten, je moet
kommen, 't is è knechtjongen!”

Myn vader verschoot dat'n hutste. „Djuu,
en'is vroeg aan!” zei'n in 't buutengaan. De
muzikanten sprongen rechte, riepen proficiat en
kwamen vóór nuuze deure è serenade speelen.
De minne vertelde da'k myn vuisten voor myn
ooren hield voor 't groot geruchte.

't Muziek schoenderde nog in myn ooren, ols
er ol spraake wos van myn te doopen. 't Wos
twee daagen laater biddag en dat paste djuuste.
Rond den noene gingen we te voete naar de
kerke, ik niet natuurlijk. De minne droeg mien in
è grooten witten, wullen neusdoek è draaid en
myn vader en de peter en de mette waaren mei
... Achter den doop, binst dat de klokken aan
't luiden waaren, gingen we eerst naar Nonkel
Schuytters de bakkerij, waar dat tante trak-
teerde met taarten en wijn, zodat ze daar ol styf
welgezind buiten kwaamen.

„We gaan nog è keer binnen in 't Zwaantje”,
zei myn vader teegen myn peter ... „er staat
daar è „caramboule” en z'hèn è nieuwen fonograaf,
wieder kunnen biljarten en de vrouw-
mensen kunnen dansen!”

De fonograaf speelde ols we binnenkwamen
en de minne en myn mette draaiden direkt è
valse en myn vader en myn peter begosten bil-
jarten. Ik lag in d'armen van de bazinne vuisten
te maaken en muilen te trekken omdat ze osan
mien tuite scheef in myn mond stak ...

Ols de party uitwos, klapte myn vader van
voortgaan. De vrouwmensen moesten nog
naar de koer en de minne wilde mien aan myn
vader geeven, die met zyn „porte-monnai” in
zyn handen stoeg om te betalen ...

„Legt'n è beetje op de biljart!” zei myn vader.
Ols de vrouwmensen ol taateren weere
kwamen gingen ze oltegaare naar buiten.

„'t Is djuuste gelik da'k entwot tekort hèn!”
zei de minne ols ze buiten waaren.

„'k Zou 't gelooven!” riep myn mette ...
„Waar is de jongen?”

„Milledjuu!” riep myn vader „'n ligt nog op de
biljart!”

Op dat moment kwam de bazinne buiten met
myn in heur armen ... „Je zoudt de byzondersten
nog vergeeten!” lachte ze ... KWAAK

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Een verweerschrift tegen leugens !

Roger-A. BLONDEAU

FERDINAND VERBIEST s.j. ALS WETENSCHAPSMENS

Bij de 300^e verjaardag van zijn overlijden : 1688-1988.*Uit de doorgaans welingelichte bronnen
vloeien doorgaans de grootste leugens.*

GABY VANDEN BERGHE

Op 9 oktober 1623 werd te Pittem (West-Vlaanderen) Ferdinand Verbiest geboren. Driehonderd jaar geleden, op 28 januari 1688 stierf te Peking deze beroemde, beruchte, geëkommuniceerde Pittemnaar als Mandarijn van de Chinese keizer. Enkele jaren geleden reisden koning Boudewijn (1981) en minister Tindemans (1983) naar Peking en bezochten ter plekke het observatorium van Verbiest. Deze Pittemse zoon blijft bijgevolg na driehonderd jaar nog steeds het handelsmerk en bindmiddel bij de Belgische-Chinese betrekkingen.

In een vlot lezend verhaal van zo'n honderdvierenveertig bladzijden, met vele tekeningen en foto's geïllustreerd, tekent de auteur R.A. Blondeau een duidelijk beeld van Verbiest als wetenschapsmens, sterrenkundige, uitvinder e.d.m.

Dit boek geeft antwoord op vragen als : was Verbiest een mens van de wereld of een missionaris, een jezuïet of diplomaat, een wichelaar of wetenschapper ? Was hij kanonnengieter, uitvinder van de automobiel, avonturier, politiekeur, verrader ?

Op donderdag 29 oktober 1987 werd in de inkomhall van de Kredietbank te Pittem, een druk bijgewoonde perskonferentie georganiseerd ter gelegenheid van het verschijnen van dit boek van onze hoofdredakteur Roger-A. Blondeau. Deze gebeurtenis betekende meteen de officiële start van het VERBIEST-JAAR. In 1988 worden tiuwens her en der in den lande Verbiestherdenkingen en -huldigingen georganiseerd... een veilige gids wordt zeker het nieuwe boek van R. Blondeau, dat unaniem in de pers gunstig werd onthaald.

Roger Blondeau is omzeggens zijn leven lang op zoek geweest naar deze Vlaamse zieltjesjager in China. Hij heeft het doen en laten van Verbiest onderzocht, zijn werk en roeping nagegaan, verzinzel, myte en werkelijkheid duidelijk geïdentificeerd en tenslotte vele honderden bladzijden hierover gepubliceerd.

In 1970 verscheen zijn levenswerk, een 525 pagina's lijvig boek *Mandarijn en astronoom*, dat in 1974 bekroond werd met de prof. dr Gillis-prijs van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen.

Enkele jaren terug, in 1983, schreef hij *Ferdinand Verbiest, Als Oost en West elkaar ontmoeten*. Aanleiding hiertoe was een herdenkingsfeest in het geboortedorp van Verbiest, waarbij men de inhuldiging van een toen halve eeuw geleden opgericht Verbieststandbeeld wilde in herinnering brengen. Dit boek werd een historisch verantwoord levensverhaal van Verbiest, dat door zijn overvloedige en waardevolle illustraties een belangrijke aanvulling vormt op zijn wetenschappelijk basiswerk, *Mandarijn en astronoom*.

En al veroordeelde paus Clemens XI bij dekreet van 25 september 1710 tot de hoogste excommunicatie, elke schrijver of spreker die de twistvragen rond Verbiest en de jezuïetenmissie in China zou oprakelen, Blondeau ontsprong de dans. Met de Codex Iuris Canonici van 1917 werd het dekreet van Clemens XI opgeheven, zodat de auteur aangaande zijn eeuwig heil of even lange verdoemenis niets hoeft te vrezen.

Men kan het echter toch zo stellen dat Roger Blondeau een groot deel van zijn

gelukkig leven Verbiest heeft gezocht en gevolgd met de koorts van een goudzoeker. Hij is tot ver buiten de landsgrenzen op zoek gegaan naar bronnen en bewijzen, kortom naar ontelbare geschriften, getuigen van tijdsgenoten, archieven, brieven e.a. Tusssen haakjes dient vermeld, dat het palmares aan felicitaties van eminente professoren en wetenschapslui n.a.v. het verschijnen van zijn boek, *Mandarijn en astronoom*, ongemeen groot waren.

Tot voor kort zag het er echter naar uit dat Blondeau de waarheid rond Verbiest ontdekt en verteld had. Als een Umberto Eco, een Emmanuel Le Roy Ladurie, een Barbara Tuchman, een Joanot Martorelli, een Marion Bradley of een Iris Origo, is hij de kenner en de vertolker van merkwaardige aksenten in een kontekst van een ver vervlogen eeuw. Zoals de hierboven vermelde wereldberoemde auteurs, heeft hij een standbeeld gebeiteld voor de geest en het gemoed van zijn vele geïnteresseerde lezers. Blondeau richtte een Verbiestmonument op, de andere

standbeelden waren Montailou, het Byzantijnse keizerrijk, de duistere middeleeuwen...

Toch spijtig eigenlijk dat deze verdienstelijke Westhoek in zijn eigen moedertaal publiceert. Ook al liggen zijn roots ergens in Frankrijk, hij blijft gevangen in het kokon van de beperktheid waarin de Nederlandse taal en mentaliteit voor de gemiste kansen zorgen... de taal van - wie schreef het ook weer - het klootjesvolk dat een regering in elkaar ziet stuiken ter wille van de groenselboer uit Voeren !

Had Blondeau in het Italiaans, het Frans, het Engels, Duits of Spaans geschreven, dan werd zijn Verbiestmonografie in één adem genoemd naast De Roos, het Ketterdorp en de anderen.

Het weze nu echter zo. Meer nog, het zag er tot voor kort naar uit, dat hij zijn pen niet meer hoefde te drenken in de Verbiestinkt. Alles was gezegd en geschreven. Hij begon een verse lei en verlegde al zijn energie en tijd naar een ander onderwerp. Jaar na jaar werkte hij aan een nieuwe studie, verzamelde stapels bronnen en dokumentatie, studeerde en selecteerde, en schreef tenslotte een nieuw boek, **Geuzen in de Westhoek**, dat in 1988 bij N.V. *Reinaert-Het Volk* te Gent zal verschijnen.

Verbiest raakte vergeten... tot op het moment dat er (vanuit China) geroddeld werd dat Verbiest en zijn medebroeders alleen maar verouderde wetenschap naar China zouden gebracht hebben, zodat dit de oorzaak is van de achterstand van de Chinese cultuur vergeleken bij de Europese ! Roger Blondeau kroop weer in de pen.

In een handig en uiterst verzorgde uitgave (druk. uitg. Schoonaert te Roesbrugge - Verspreiding N.V. *Reinaert Het Volk* te Gent)

vertelt de Verbiestbiograaf Blondeau wat de verdiensten waren van de Vlaming Verbiest, toen deze bijna twintig jaar lang in dienst stond in China van keizer K'ang-si. Verbiest was verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarlijkse kalender die aldaar een heel andere betekenis had dan bij ons. Zeker niet te vergelijken met *Snoeksalmanach* of ons volkse *Manneke uit de Mane*.

In een vlot verhaal van 144 bldz. stelt R. Blondeau de feiten duidelijk op een rij. Werd het werk van Copernicus, Galilei, Kepler en Newton, die de grondslag vormde van de 17^e eeuwse ontwikkeling van de natuurwetenschappen niet ter kennis van de Chinezen gebracht ? Was Verbiest een groot geleerde, wat was zijn wetenschappelijke vorming, wat heeft hij gepresteerd ?

In bijna vijftig taferelen, waarbij de leesbaarheid gebaat wordt en de vulgariserende stijl de duidelijkheid en begrijpelijkheid in de hand werkt, krijgt men een verhelderend beeld over Verbiest en zijn wetenschappelijk werk :

1. Wie was Ferdinand Verbiest ?
2. Astronomie en astrologie
3. China's astrologische wereldbeschouwing
4. De keizerlijke kalender
5. Het keizerlijke observatorium
6. China's astronomische kennis
7. Westerse wetenschap naar China
8. Pater Schall von Bell
9. De opleiding van Ferdinand Verbiest
10. Naar het Verre Oosten
11. De astronomische kennis in de 17^e eeuw
12. Het verzet
13. Gered door de komeet
14. Huisarrest met Tycho Brahe

15. Fouten in de kalender
16. De schrikkelmaand in de Chinese kalender
17. De structuur van de Chinese kalender
18. Intrigeren met de kalender
19. Proefobservaties op de keizerlijke sterrenwacht
20. Ferdinand Verbiest en de astrologie
21. Contra-astrologische geschriften
22. Verdediging van de Westerse sterrenkunde
23. Nieuwe instrumenten op het observatorium
24. Geen kijker !
25. Sanssouci
26. Techniek en meteorologie
27. Optische effecten en toestellen
28. De clepsydra's van Verbiest
29. Kanonnengieter
30. Verbiest en de automobiel
31. De cartograaf
32. Een duizendjarige kalender voor K'ang-si
33. Verouderde wetenschap ?
34. Theorie of hypothese ?
35. Wat de geleerden ervan dachten
36. Tycho Brahe en de Kerk in actie
37. Wat kan men de jezuïeten verwijten ?
38. De wetten van Kepler
39. ... en de wet van Newton
40. Een assistent voor Verbiest
41. De „Wiskundigen van de koning“
42. Wat was de betekenis van Ferdinand Verbiest ?
43. Verbiest onder de planetoiden
44. De ontdekker van de planetoïde „Verbiest“
45. Levenskroniek van Ferdinand Verbiest
46. Bibliografie

(vervolg p. 229)

NIET «GRATIS»... maar toch de „beste” prijzen voor onze kwaliteitskledij !

Obterrestraat 56 - 8994 PROVEN

pulls, joggings voor kinderen en volwassenen, rokken, jeansbroeken en -rokken, ensembles, zonnejurken, rokken en minirokken in combinatie met pulls, polo's (tot extra extra large) **MODIEUS** — een volledig assortiment — een ruime voorraad

Dat alles aan onze voordelige prijzen - vrije toegang !

Dagelijks open van 9 tot 20 uur, alsook op zondagvoormiddag
WEKELIJKS HEBBEN WIJ NIEUWE KOLLEKTIES BINNEN !

NIEUW!
U gelooft het niet ?
WIJ GEVEN U DE BEWIJZEN

BOUWWERKEN HUGO VERMEULEN

Obterrestraat 56
8994 PROVEN

Tel. 057/30 06 74

★ Wij doen alle afbraak- en grondwerken met kraan of bulldozer.

NIEUW : aanleg en asfalteren van opritten en parkings.

Beschikbaar aan zeer voordelige prijzen :
MATERIALEN UIT AFBRAAK :

- 1 lot dallen,
- 1 lot WC-potten, open model
- deuren en vensterramen,
- allerlei dakpannen, enz...
- steenbrokken,
- geleverd met kamion,
- aarde voor opvulling,
- goede teelaarde,
- geleverd met kamion.

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (37-Slot)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie !

Wat voorafging : *Geloof en ketterijen in de Middeleeuwen / Het lutheranisme in Vlaanderen en in de Westhoek / Het calvinisme / De eerste emigranten en de eerste hagepreek / Het concilie van Trente en het Eedverbond / De beeldenstorm en zijn oorzaken / Aanval op Veurne / Wattrelos werd Waterloo / Austruweel en Valenciennes / De repressie vóór Alva / De Bloedraad / Vrijbuiters in de Westhoek / Terreurdaden en moorden te Houtkerke, Oostcappel en te Roesbrugge / De samenzwering van Spanjaardsdale / De moorden te Reningelst / Invasie uit Engeland / De moordexpeditie van 26 januari 1568 / De aanhouding van Hanecamp / Moorden te Roebroek / Aanhouding en terechtstelling van Camerlynck / De Tachtigjarige Oorlog / Moord op de pastoor van Herzele / Invasie van uit Nieuwpoort / De "kerken onder het kruis" / Het Eeuwig Edikt / De calvinistische republiek / De Religievrede / De Malcontenten / De Westhoek onder troepenterreur / Matthias, Anjou en Farnese / Farnese in de Westhoek / Het begon met Duinkerke / De smalle steden van de Westhoek / Ieper onder de calvinistische diktatuur / De wanhoop van Farnese / De kapitulatie van Ieper / De verovering van Brugge en Gent / De val van Antwerpen / De emigratie / Omvang en invloed van de exodus tot 1573 / Petrus Bertius, de kosmograaf uit de Westhoek / De derde emigratiegolf 1580-1590 / Duur en omvang van de ontvolking / Nicolaus Mulerius en Petrus Plancius / De invloed op het Noorden / Toestand van de Westhoek na de uittocht.*

De katholieke restauratie

Filips II stierf op 13 september 1598. Even voor zijn dood had hij de Zuidelijke Nederlanden afgestaan aan zijn dochter Isabella en haar aanstaande echtgenoot aartshertog Albrecht van Oostenrijk.

Deze verandering werd in onze gewesten bijzonder goed onthaald : de vreemde tiran was dood en ons land kreeg zijn eigen vorsten, die beloofden een duurzame vrede tot stand te brengen.

De persoonlijke vroomheid van de aarts-hertogen was algemeen bekend - zij namen deel aan publieke processies en gingen eens per jaar op bedevaart naar Scherpenheuvel - en dat was belangrijk omdat in die tijd de godsdienstige overtuiging van de eigen vorsten zeer veel invloed had op deze van de bevolking. Zo wisten Albrecht en Isabella het katholieke reveil vlug en definitief tot stand te brengen. Dat gebeurde in de Westhoek mis-schien iets trager dan elders, omdat de ravage onder mensen, instellingen en religieuze gebouwen er wel groter was geweest dan op de meeste andere plaatsen. Maar de hardnekkigste gereformeerden waren uitge-weken en zij die gebleven waren beleden de katholieke godsdienst of keerden terug naar het zegevierende geloof. Van het protestan-tisme was er, uiterlijk althans niet veel meer te merken. De heropbouw van kerken en kloosters kwam echter maar langzaam op gang. In 1604 meldde Pieter Simons, bis-schop van Ieper aan de Heilige Stoel dat zijn bisdom 150 parochiekerken telde en dat vele ervan uitgebrand of volledig verwoest waren en dat men ze, voornamelijk tengevolge van geldgebrek maar moeilijk kon herstellen. Bovendien was er een groot tekort aan pries-ters. Maar geleidelijk kwam er verbetering en bisschop Antoine de Hennin, opvolger van Simons, kon in 1616 schrijven dat de herop-bouw van de vernielde kerken in zijn bisdom zowat overal aan de gang was.

De cisterciënzermonniken van de Duinen-abdij te Koksijde, die in de woeligste dagen

een toevluchtsoord hadden gevonden te Nieuwpoort, waren in 1597 onder de leiding van abt Laurent van den Berghe naar Koksijde teruggekeerd om er op de geteisterde abdijhoeve, *Ten Bogaarde*, hun vroeger leven te hervatten. Het aantal monniken groeide snel aan, van 16 leden in 1601 tot 49 in 1623.

De bisschoppen die Albrecht en Isabella mochten benoemen, werden met veel zorg uitgekozen. Ook voor de dekenijen zocht men naar de gepaste personen, omdat de titularissen ervan werden beschouwd als het oog en het oor van de bisschop op het platteland. Door een tekort aan pastoors moest de zielenzorg op tal van plaatsen aan monniken worden toevertrouwd en het gebeurde ook wel dat men verplicht was minder geschikte priesters in dienst te nemen. De reformatie had niet alleen tal van geestelijken doen verliezen, maar had tevens geleid tot een grote roepingskrisis. Zelfs tot omstreeks 1630 kwamen er maar weinig kandidaten zich aanbieden in de nieuwe seminaries. Nochtans was het gedrag en het voorbeeld van de parochiepriesters van bijzondere betekenis voor het geestelijke leven van de bevolking. Toch was de kerkelijke praktijk omstreeks 1620 weer algemeen, in acht genomen dat er ook veel volksdevotie opbloeide bij de praktisch analfabetische bevolking, maar het was volksgeloof op katholieke basis.

Ook in het klooster werd gepoogd het leven te regelen naar nieuwe of hernieuwde statuten, geïnspireerd op de besluiten van het concilie van Trente, wat meer discipline, een verhoogde moraliteit en een verdieping van het geloofsleven tot gevolg had.

In die jaren kwam de herbevolking flink op dreef, al zou omstreeks 1650 in de meeste dorpen nog niet het inwonersaantal van vóór 1580 zijn bereikt.

Deze herbevolking mag niet opgevat worden alsof het grootste gedeelte van de autochtonen geleidelijk weer de plaats van vroeger is gaan innemen. Dat was zeker niet

Albrecht en Isabella

het geval. Een belangrijk deel van de uitwij-kelingen is in het buitenland voor goed achtergebleven, anderen waren intussen door oorlogsgeweld, pest of verscheidene oorza-ken overleden. Er is uitgemaakt dat er in de Westhoek, en ook elders, familienamen zijn die vóór 1585 wel en na 1600 niet meer voor-komen, maar het omgekeerde is ook waar, nl. dat er na 1600 tal van nieuwe namen opduiken die er vroeger niet te vinden waren. Nu is het wel zo dat er altijd door afsterving en verhuis namen verdwijnen en door inwij-king er ook nieuwe opdagen, maar om-streeks 1600 is dit wel opvallend veel gebeurd. Uit onderzoek is gebleken dat in die tijd in de Westhoek nogal veel immigranten uit Artois en Picardië zijn aangekomen. Dat werd reeds in 1932 vastgesteld door de Brugse Rijksarchivaris Jos De Smet, wat Langemark betreft en dat zal wel op andere plaatsen in de kasselrij Ieper eveneens het geval geweest zijn. Ook Pauwel Heinderyckx (1633-1687) schreef in zijn *Jaerboeken van Veurne en Veurne-Ambacht* : „Bovendien quamen uit Artois ende andere landen menich huysgezin in dese streecke zich neersetten, soo om de vruchtbaerheyt des gronts als om de leege (= lage of goedkope) pachten; ende daerdoor wiert ten voornoem-den jaere (1587) de helft der Casselrie beno-ten”. Vandaar de vele Franse namen die er nog terug te vinden zijn. Men vermoedt dat de Franse gewesten, waarvan sprake, die minder te lijden hadden van oorlogsgeweld, in die tijd met een bevolkingsoverschot te kampen hadden, terwijl de aantrekkelijke agrarische mogelijkheden - goede gronden en goedkope pachten - blijkbaar bepalend waren voor de vestingsplaats.

Al die immigranten die zich uit Frankrijk in de Westhoek kwamen vestigen, waren natuurlijk katholieken en hebben de katholieke restauratie ongetwijfeld bevorderd, want het is niet aan te nemen dat gereformeerden het zouden aangedurfd hebben zich te komen vestigen in een gebied dat hun geloofsgenoten hadden ontvlucht.

Wee de overwonnenen !

Niettegenstaande de scherpe vervolgingen en de strenge plakkatens tegen de hervormden en speciaal tegen hun voormannen, hebben de meesten onder hen die in de Westhoek bedrijvig zijn geweest, de dans ontsprongen door tijdig naar het buitenland te vluchten.

Zijn wel gevangen genomen en terechtgesteld: Jan Denys van Woesten, de vechtlustige kapitein van de geuzenmilitie, die na de slag van Austruweel werd gearresteerd en op 22 april 1567 te Brussel werd gehangen; predikant Willem de Hollander, apostaat van het augustijnenklooster te Ieper, die op 30 april 1567 te Veurne werd opgeknoot; Charles Hanecamp die op bevel van Alva op 14 april 1568 te Brussel werd onthoofd; Pieter de Haeze die op 23 oktober 1568 te Ieper levend werd verbrand; Jan Camerlynck wiens wrede terechtstelling op 20 november 1568 we uitgebreid hebben beschreven en tenslotte Pieter Waels van Houtkerke, die zo vaak de verbindingsman was geweest tussen Hanecamp en Camerlynck en op 16 februari 1573 werd veroordeeld om geradbraakt te worden op het St.-Andrieskruis.

Maar wat is er van al die anderen geworden ?

Jakob Proost, afkomstig van Ieper, die prior werd van het Antwerpse augustijnenklooster en een der eerste verkondigers was van het lutheranisme in ons land, die op 9 februari 1522 zijn stellingen in het openbaar had herroepen te Brussel, daarop naar de Westhoek was teruggekeerd, waar hij opnieuw als gereformeerde predikant bedrijvig was, werd toen weer gevangen genomen maar wist te ontsnappen. Hij trok naar Wittenburg en werd in 1523 aangesteld als predikant in de Domkirche te Bremen, waar hij in 1562 is overleden.

Pieter Hazaert van Belle was reeds een eerste keer in 1560 naar Engeland uitgeweken, waar hij verbonden was aan de vluchtelingenkerk van Norwich. In 1562 kwam hij terug naar ons land en predikte o.m. te Ieper en te Antwerpen. Rond 1566 trad hij op te Ieper, Belle en Eeklo. Hij zou ook deel uitmaken hebben van de bende bosgeuzen rond Camerlynck, maar in 1571 Vlaanderen verlaten hebben voor Duitsland, waar hij optrad te Keulen, Goch, Bedburg en nog in 1585 te Emmerik. Hij zou in Holland gestorven zijn.

Geleijn Damman van Boeschepe, die om zijn huid te redden reeds in 1559 de hervormde leer had afgezworen, was toen hij weer in gevaar kwam eveneens naar Engeland gevlucht. Hij was naar de Westhoek teruggekeerd in de zomer van 1562 en hield op 12 juli te Boeschepe zijn fameuze hagepreek. Tengevolge van de harde maatregelen die daarop volgden, trok hij weer naar Engeland om er niet meer van terug te keren. Zijn broer de priester-dichter Willem Dam-

man, die predikant geworden was te Hondschote, werd aangehouden op 22 februari 1562, maar werd door geloofsgenoten bevrijd uit de gevangenis van Ieper. Hij trok op zijn beurt naar Engeland en is er net als zijn broer voor goed gebleven.

Sebastiaan Matte van Ieper, leider van de beeldenstorm in de Westhoek, die predikant geworden was te Roesbrugge en naderhand te Hondschote, trok na de nederlagen te Wattrelos en Lannoy naar Duitsland. In 1569 was hij predikant te Frankfurt, waar hij stierf in 1575.

Ook Jakob De Buysere van Hondegem is reeds in 1560 naar Engeland getrokken. Hij werd er hulppredikant te Londen en de eerste bedienaar van de pas opgerichte refugekerk te Sandwich. In 1566 keerde hij terug naar de Westhoek, maar na de nederlaag te Austruweel trok hij over Amsterdam terug naar Sandwich waar hij aan de vluchtelingenkerk verbonden bleef tot aan zijn dood in 1572.

Pieter de Bert, die waarschijnlijk afkomstig was van Reningelst, kwam zoals we gezien hebben in 1565 als predikant naar Roesbrugge. Na de publikatie van het plakkaat van 5 april 1567 vluchtte hij naar Engeland, waar hij als „ouderling” ging behoren tot de Londense vluchtelingenkerk *Austin Friars*. Hij bleef er tot in 1572, waarna hij predikant werd in Noord-Nederland (van 1572 tot 1574 te IJsselmonde en daarna tot 1579 te Rotterdam). In de jaren 1580-1583 was hij te Duinkerken, op zijn reis daarheen werd zijn echtgenote gevangengenomen. Na de val van Duinkerken, in 1583 begaf hij zich naar Zeeland, waar hij het volgende jaar, met zijn zoon een Latijnse school opende te Goes. In 1589 werd hij terug predikant, nu te Wolfaartsdijk en vanaf 1594 te Heinkenszand, waar hij op 20 november 1599 is overleden.

Karel Ryckewaert van Nieuwkerke, die predikant werd te Ieper, werd voor de magistraat van die stad gedaagd begin 1567, maar hij vluchtte naar Norwich. Na de Pacificatie van Gent (1576) zou hij weer één der ijverigste promotoren worden van het calvinisme te Ieper. Na de inname van de stad door Farnese is hij waarschijnlijk vertrokken, waar naartoe hebben we niet kunnen achterhalen.

Antoon de Zwarte, bijgenaamd Algoet, van Belle afkomstig en apostaat van het dominikanenklooster van Ieper, die als predikant bedrijvig was in de hele Westhoek en bekend stond als zeer onderlegd en welsprekend, werd verbannen in 1567. Hij trok naar Norwich waar hij samen met Karel Ryckewaert predikant werd. Hij zou in Engeland overleden zijn.

Jakobus Taffin, de ontvanger van Kassel en van het bos van Nieperkerke, die reeds in 1562 voor de Raad van Vlaanderen zich had moeten verantwoorden inzake ketterij, trok in 1568, toen hij veroordeeld was tot eeuwige verbanning, naar het Noorden, waar hij terecht kwam in de omgeving van de prins van Oranje. In 1572 werd hij met bepaalde opdrachten naar Engeland gestuurd, maar keerde terug en werd predikant te Antwerpen. Na de val van deze stad trok hij weer naar Noord-Nederland waar hij de rest van zijn leven heeft doorgebracht.

Tenslotte, Pieter Dathenus van Kassel, die

als karmelietenmonnik te Ieper reeds op jeugdige leeftijd overging tot de hervorming en een gerenommeerd hagepreker werd, was reeds in 1562 predikant in Duitsland, namelijk te Frankfurt en Frankenthal. In 1566 was hij weer bedrijvig te Gent, maar na de nederlaag bij Austruweel ging hij terug naar Duitsland en werd in 1570 te Heidelberg hofpredikant van Frederik III van de Palts. Hij ondernam vele reizen in binnen- en buitenland en was de raadsman van Oranje voor de regeling van de kerkelijke zaken. Hij was voorzitter van de Synode van Wezel (1568) en van de Synode van Dordrecht (1578). In 1578 was hij te Gent als steun voor Hembyze, waar hij wegens zijn radikalisme in konflikt kwam met de prins van Oranje. Na het z.g. verraad van Hembyze trok hij opnieuw naar Duitsland waar hij zich vestigde als medicus. Hij stierf te Elbing bij Danzig in 1588.

Het einde van het protestantisme in de Westhoek

Niettegenstaande de veroveringen van Farnese, de emigratie van zoveel geloofsgenoten, het ontbreken van predikanten en leraren en de vestiging van het zeer katholieke gezag van Albrecht en Isabella, bleven toch hier en daar in de Westhoek nog gereformeerde ideeën voortleven. In 1589 had Marnix van St.-Aldegondse zijn *Trouwe vermaning* gepubliceerd om de hervormden in de Zuidelijke Nederlanden aan te sporen te volharden in het geloof, maar het werd moeilijk.

Toch had de harde repressie een einde genomen. De bloedplakkaten van Karel V en Filips II, hoewel niet afgeschaft, werden niet meer toegepast. De wreedheid tegen andersdenkenden zou zich weldra gaan keren tegen de heksery. De laatste terechtstelling had plaats gevonden te Brussel op 19 juli 1597, met het levend begraven van de 45-jarige dienstbode Anneke Uytenhove.

Maar ondanks het feit dat het met de oude ketterjacht gedaan was, en men van een zekere tolerantie kon spreken, hadden de gereformeerden veel onder discriminatie te lijden. Ze waren uitgesloten van openbare ambten, mochten niet huwen volgens de protestantse ritus en konden noch van de armenzorg noch van een normale erfopvolging genieten. Sommigen zwoeren het calvinisme schijnbaar af, maar bleven in het geheim trouw aan hun geloof. Voornamelijk zij die om hun overtuiging in de moeilijkste dagen waren gevlucht en soms jaren later naar de streek terugkeerden droegen vaak nog de gereformeerde leerstellingen met zich mee. In vele Zuidnederlandse steden waren er nog een hele tijd kleine hervormde kernen te vinden. In 1610 zouden nog talrijke protestanten aanwezig zijn te Nieuwpoort. De bisschop van Doornik schreef dat zijn bisdom in 1613 als geheel door de ketterij was aangestoken en volgens een klacht van de bisschop van Ieper, uit 1626, blijkt dat er zowel in Ieper-stad als in de kasselrij nog talrijke antipapisten en „ketteren” woonden.

Uiteindelijk zijn de meesten echter onder de druk van de katholieke meerderheid bezweken. In sommige delen van Vlaanderen, zoals te Maria-Horebeke, zijn er protestantse

minderheden doorheen vijandschap en vervolgingen blijven voortleven, maar in de Westhoek was dit niet het geval. Uit de eerste generatie protestantse belijders waren er die de gereformeerde leer tot aan hun dood trouw bleven, maar onder de volgende geslachten werd die religieuze erfenis niet in stand gehouden. Zij die de strijd en de vervolgingen niet hadden meegemaakt, die geen voormannen noch leraren meer hadden, die wensten deel te nemen aan het normale leven van de omringende gemeenschap, geraakten elke voeling kwijt met het protestantisme. De reformatie had in de Westhoek afgedaan.

Een rampzalige tijd was voorbij. Mensen van hetzelfde volk, goedmenende gelovige kristenen hadden elkaar uitgemoord. Aan weerszijden staan er martelaren die voor hun overtuiging gestorven zijn. Het woeste geweld van de hervormden, dat we zo dikwijls hebben horen veroordelen, was opgeroepen door onbegrip, verraad en een middeleeuwse wreedheid bij de inquisitie en de strijdkrachten van het gevestigde gezag. Van gewetensvrijheid had men geen benul en koningen en keizers waren de mening toegedaan dat hun onderhorigen moesten denken en geloven wat zij wensten en wat in hun machtsdrang paste.

Men heeft in alle ernst de vraag gesteld: „wanneer Jezus terug op aarde zou komen, welke kerk Hij dan zou binnengaan, de katoelike of de gereformeerde?” Het is onze diepste overtuiging dat Hij van de ene naar de andere zou gaan, omdat allen die in goede trouw in Hem hebben geloofd, over alle kleimenselijke en theologische twistpunten heen, ook Zijn volgelingen mogen genoemd worden!

EINDE

R.A.B.

TE HUUR

- **GARAGE** te Roesbrugge, gelegen bij de Markt. Inlichtingen : 057/30 02 70.

VERBIEST (vervolg van p. 226)

Men hoeft echter het boek niet in één ruk uit te lezen, men kan het op zij leggen om nadien een nieuw hoofdstuk aan te snijden en een ander aspekt van deze grote Vlaamse geleerde en diens 17e eeuwse leefwereld te ontdekken.

1988 : driehonderd jaar geleden bijgevolg verliet Ferdinand Verbiest, als één der hoogste gezaghebbers naast de Chinese keizer, dit aardse tranendal.

1988, het Verbiestjaar !

De uitgifte van een postzegel met de Verbiestbeeltenis is in de maak en het nieuw boek van Roger-A. Blondeau, **FERDINAND VERBIEST, s.j. ALS WETENSCHAPSMENS** is een veilige gids die door de pers reeds gunstig werd onthaald. Voor slechts 395,- fr. is het in elke goede boekhandel verkrijgbaar. Ook te bestellen bij Drukkerij-uitgeverij SCHOONAERT, Bergenstraat 14-16 te 8990 Roesbrugge door storting van 395 fr. (+ ev. 25 fr. port) op rekening 385-0056156-56.

Elie E. BALDUCK

KLEINE FISKALE KRONIEK

Nieuwe vestigingen

Van overheidswege worden jonge werklozen aangemaand een zelfstandige activiteit te gaan uitoefenen. Terecht, want er zijn nog vele mogelijkheden.

Elke nieuwe vestiging draagt uiteraard in zich een bepaald risico en dat moet men nu eenmaal aandurven, maar men mag niet onberedeneerd te werk gaan, het risico dient berekend.

Het is dus zeker niet voldoende van een handelsregister en een BTW-nummer aan te vragen en de zaak zo goed en zo kwaad als het gaat op gang te brengen. Er moet vooraf onderzocht worden of de activiteit die men overweegt wel rendabel is !

Er dient vooraf een zekere markt- en exploitatiestudie opgemaakt waaruit men kan konkluderen welke kans men heeft van te slagen.

De zaak moet wat men noemt gebudgetteerd worden, d.w.z.

- de uitbatingsmogelijkheden, de inplantingsplaats, het klantenbestand, de concurrentie en de opportuniteit van de vestiging dient bepaald;
- de omzet dient geschat en de winstmarges moeten verrekend worden;
- de investeringen en de kapitaalsinbreng moeten vastgelegd worden;
- de verhouding eigen kapitaal tot vreemd kapitaal (leningen) dient uitgemaakt;
- de leningswaarborgen en -mogelijkheden dienen onderzocht;
- de vaste en variabele kosten moeten berekend worden;
- de exploitatievorm dient gekozen.

Raadpleeg hieromtrent een bedrijfsadviseur, die deze gegevens kan samenstellen en daaruit een zinvol besluit weet te trekken. Goed begonnen is half gewonnen !

Serge BLONDEAU
Accountant IDAc - Fiskaal Adviseur UFSAL

Alles voor de „DOE HET ZELVER”

Behangpapier
Verfwaren
Gordijnen
Vloerbekleding
Onderhoudsprodukten

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan

8994 PROVEN

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

Ook als u geen klant bent,
hebt u in 20 minuten
uw lening op zak.

LEO LEPEE

Krombeke
057/40 01 12

Beveren
057/30 04 60

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

ROESBRUGGE

Merkwaardige Gouden Brulloft

Op 26 oktober jl. was het vijftig jaar geleden dat Romain Depuydt (van Stavele) en mev. Simone Meeuws (van Beveren) in het huwelijk zijn getreden.

Op 18 oktober jl. werd dit feestelijk herdenkt, met een kerkelijke plechtigheid, een receptie en een lunch voor familie en vrienden.

Een halve eeuw geleden dus kwamen Romain en Simone zich te Roesbrugge vestigen, waar ze onmiddellijk meewerkten aan het plaatselijke toneellevens.

Romain was niet alleen een formidabele acteur, maar heeft daarenboven het bekende volksboek van pastoor J. Leroy op de planken gebracht. Daarnaast schreef hij nog tal van kluchtige sketches, liederteksten, wagenspelen en volkse gedichten, waaronder het enig mooie *Kapelliege aan de Frontieren*. Hij is ook sedert het overlijden van Georges Candaele, begin 1974, de auteur van de succesvolle verhaaltjes *Al weerskanten van de Schreve*, die maandelijks verschijnen in *De IJzerbode*.

We wensen het gouden paar nog menig jaar!

DE BENDE VAN BAKELANDT

Op vrijdag 6 november om 20 uur organiseert Ziekenzorg Roesbrugge-Haringe in samenwerking met KBG en DF-IJzerweelde een voordracht „De Bende van Bakelandt” in zaal „Kristen Volkshuis” te Roesbrugge.

De bendeleider (?) Bakelandt is vooral gekend via de volksverhalen. Is dat werkelijk de Bakelandt zoals hij op het einde van de 18^e en het begin van de 19^e eeuw heeft geleefd?

Deze vraag proberen wij te beantwoorden door de ware geschiedenis van Bakelandt te vertellen. Deze figuur werd grondig bestudeerd door professor Stefaan Top van de Katholieke Universiteit Leuven, volkskunde. Op basis van deze gegevens is de voordracht opgebouwd. Wij volgen Bakelandt vanaf zijn geboorte tot zijn dood op het schavot. Naast het levensverhaal van de bendeleider (?) is het ook even zoeken naar de tijdsgeschiedenis.

„Bakelandt, de hele waarheid en niets dan de waarheid” is een boeiend verhaal van de kleine mens aan de rand van de maatschappij voor mensen met belangstelling voor geschiedenis en vertelkunst.

Het leven van Bakelandt wordt immers in vertelstijl behandeld zodat de volksfiguurschurk als het ware een nieuw leven gaat leiden onder het oor en het oog van de aanwezigen.

Jacques Lesage is leraar geschiedenis en verbale expressie aan het Kollege te Poperinge en was de eerste regisseur van de Bakelandt-stoet te Langemark, vandaar zijn interesse voor dit onderwerp.

Toegangsprijs: 50 fr.

QUIZAVOND

Op zaterdag 28 november zal in de zaal *De Gouden Arend* een quizavond plaatsvinden voor verenigingen en families. Om mee te doen aan deze quiz zijn vijf personen nodig per ploeg. Nadere inlichtingen kunnen bekomen worden in *De Gouden Arend*. Er zijn 8000 fr. prijzen in geld te winnen, dit alles ten voordele van de wielervedstrijden van volgend jaar. Er worden maximum 12 ploegen toegelaten. Reeds een 7-tal inschrijvingen zijn binnen.

HARINGE

Tentoonstelling Balinese Kunst

Van 31 oktober tot 15 november elke zaterdag van 14 tot 18 u.

Op 11 november eveneens van 14 tot 18 u. Op zondag 1 november, 8 en 15 november van 10 tot 12 en van 14 tot 18 u.

Ook op maandag 2 november voor- en namiddag.

Weekdagen gesloten - Toegang vrij.

Wat biedt de Balinese Kunst

Het betreft een tentoonstelling en uitzonderlijke verkoop van circa 500 authentieke houtsnijwerken, batik en schilderijen afkomstig uit het sprookjesland Bali dat behoort tot de indonesische archipel.

De beelden, gesneden in ebbenhout, in suar en in panggalbuayahout, zijn illustraties uit de ramayana en de mahabaratha, twee hindoeïsche heldendichten. Enkele ervan zijn kopieën van authentieke werken die zich in de Balinese tempels bevinden, andere ontleen enkel hun inspiratiebron aan de hindoeïsche cultuur en hindoeïsche godsdienstbeleving. De uitbeelding is dan meer eigentijds. De meest uitgebeelde personen zijn Rama en Sita, de spilfiguren uit de sanskreet legenden. Voor sommige van deze prachtige gesneden beeldjes was meer dan zes maanden nodig om ze tot stand te brengen.

De houtsnijwerken van klein tot groot zijn geïnspireerd door de rijke hindoeïsche cultuur, waarin naast godsdienstige aspecten ook uitbeeldingen uit het dagelijks leven door de plaatselijke ambachtslui op een verfijnde kunstzinnige wijze en met grote vakmanschap werden gebeeldhouwd. Bovendien zijn een aantal prachtige Javaanse batik-schilderijen gemaakt naar de eeuwenoude „wastechniek” te bezichtigen en te verkrijgen. De onderwerpen vinden de schilders uit de onuitputtelijke rijkdom der Hindoe-mythologie.

Gedurende de tentoonstelling en verkoopssessie zal het publiek getuige kunnen zijn van de kunstvaardigheid en artistieke begaafdheid van een authentiek Balinees houtsnijbewerker, Ida Bagus Sumartha, die speciaal voor deze gelegenheid uit Bali is overgekomen.

LAGOSTINA

kookpotten & snelkokers

Promotie november

- 15%

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

In afwachting van het
SINT-MAARTENSFEEST
brengt de grote kindervriend
allerhande speelgoed
en nieuwigheden bij

Huis WULLUS

Prof.O.Rubrechtstraat 65
ROESBRUGGE

Steeds voordelige prijzen
Vrije toegang

HOUTHANDEL

FIRMA MAERTEN p.v.b.a.

Bruggestraat 26-28

8970 POPERINGE

**Massieve
stijldeuren**

UITNODIGING

Kultuurgemeenschap HARINGE

heeft de eer U uit te nodigen op de
unieke tentoonstelling van

Balinese Kunst

Exporuimte:

DORPSHUIS

Moenaardestraat 95, HARINGE

Authentieke houtsnijwerken, batiks, zilverwerken
en schilderijen.

DEZE TENTOONSTELLING GAAT DOOR

van 31 OKT. tot en met 15 NOV. 1987

Open: zat. 31 okt., 7 en 14 nov. van 14 tot 18 u.

woe. 11 nov. van 14 tot 18 u.

zon. 1 nov., maan. 2 nov., zon. 8 en 15 nov.

telkens van 10 tot 12 en van 14 tot 18 u.

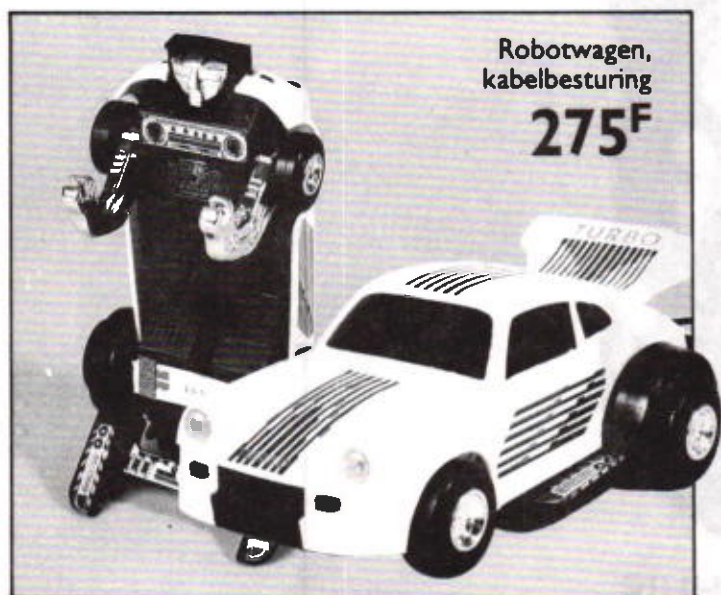
weekdagen gesloten

VRIJE TOEGANG

Balinese dans- en beeldhouwdemonstratie
door I.B. SUMARTHA en KARDI op zondagnamiddag,
in samenwerking met

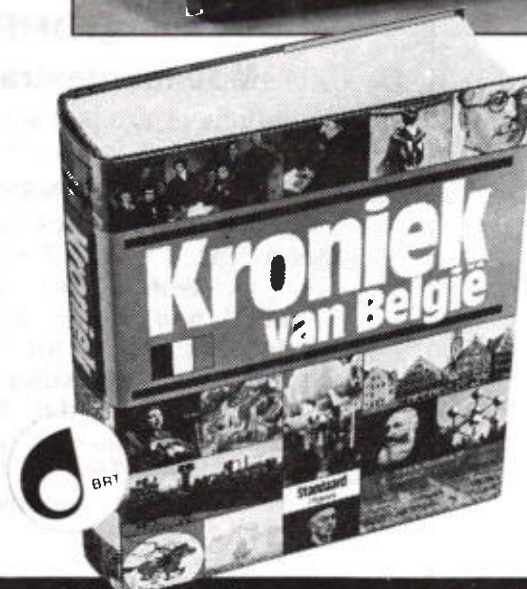
Garuda Indonesia

HET BESTE VAN DE SINT

Drukkerij-Boekhandel SCHOONAERT

Bergenstraat 14
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 79

Kroniek van België. Van de Oude Belgen tot Martens VI.

KURSUS E.H.B.O.

„Jaarlijks komt voor 17 000 mensen in ons land de hulp te laat." Dit beangstigend hoog cijfer kan fors naar beneden gehaald worden als tenminste 20 t.h. van de bevolking de basiskursus E.H.B.O. zou volgen. Met andere woorden : als één op vijf mensen gedurende vier avonden van telkens twee uur E.H.B.O. zou volgen, dan zouden heel wat mensen op tijd de nodige hulp kunnen krijgen.

Maar hoeveel mensen in uw omgeving hebben E.H.B.O. geleerd? Hoeveel mensen kennen „mond op mond beademing", kunnen hartmassage toepassen of zware bloedingen stelpen?

Daarom deze oproep! Een oproep tot U, lezer van dit blad. Wie U ook bent : jong of reeds op gevorderde leeftijd, gestudeerde of gewone arbeider. Deze cursus is ook voor U en is gratis.

Kom naar het Rode Kruislokaal van uw plaatselijke afdeling (de bovenzalen van het oude Gemeentehuis te Roesbrugge) op donderdag 5, 12, 19 en 26 november telkens om 20.00 u. U zult er niet alléén zijn en U leert er op een aangename manier eerste hulpverlening.

Hebt U vragen? Bel rustig naar 057/30 03 02 (J. Gheysens, voorzitter) of 's avonds naar 057/30 10 49 (N. Deloz, plaatselijk hoofd).

GOED NEDERLANDS (4)

Spoken en schrijven

Over Midden en middel

Schrijf niet : Hij komt uit de beste *middens*. Wel : Hij komt uit de beste *kringen* of *milieus*. Spreek niet over : middenpunt, middenstuk, middenvinger en middendeur, het moet zijn : *midde/punt*, *midde/stuk*, *midde/vinger* en *midde/deur*.

Hij rookt *midde/zware* tabak.

Hij staat te *midden* van een groep, in het *midde/punt* van de belangstelling. Niet in het *middenste*, maar het *midde/ste*.

Let op : het standbeeld staat *in het midden* van het plein (*in het*, voor een blijvende situatie), maar... hij staat *te midden* van een groep (voorlopige toestand).

Toch heeft men : het *midde/gedeelte*, de *midde/klasse* en de *midde/stand*, de *midde/koers* van het geld en de *midde/prijs* op de veiling.

TE KOOP

• DIVAN tweezit

Voordelige prijs - tel. 057/30 08 27

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorte :

- Kevin Decadt, zoon van Patrick en Hildeke Vandenberghé (Stavele).

Overlijdens :

- Maria Dehouck, 83 j., ongehuwd (Beveren).
- Adrien Sweertvaegher, 79 j., echtgenoot van Anna Boussemaere (Stavele).
- Joseph Vereyck, 79 j., weduwnaar van Magdalena Leroy (Beveren).

K.B.G. Beveren-IJzer

Uitslag van de kaarting van 15 oktober jl. Vercruyce Martha (420), Muylle Marie-Louise (365), Debacker Germaine (344), Craeye Albert (296), Lebbe Margriet (291), Soetaert Gerard (266), Persyn Jules (258), Ampe Julia (255), Butaye André (186).

Klassement :

1. Neyrinck Michel	20-2611
2. Craeye Albert	20-2456
3. Claeys Blanche	20-2425
4. E. H. P. Crevits	19-2856
5. Nuttens Fursy	19-2439
6. Soetaert Gerard	19-2372
7. Masscheleyn Madeleine	19-2360
8. Mernhout Maria	18-2430

DF-IJZERWEELE

Johan Vandenberghé en Geertrui Seys

Op zondag 15 november te 15 u. treden Johan Vandenberghé en Geertrui Seys op in de H. Hartzaal te Beveren-IJzer. Daar brengen ze met liederen, muziek en voordracht onder de titel „Lied van mijn land" ernstige en luimige momenten over Vlaanderen.

Tussenin worden Jozef Catteu en Robert De Carne als trouwe bestuursleden gevierd. Zij waren er immers bij vanaf het eerste uur, nl. bij de herstelling van de DF-afdeling in december 1960. In de planning was ook voorzien Jozef Matten, koster van Stavele en ijverig bestuurslid van DF-IJzerweelde, in dezelfde hulde en viering te betrekken. Voor Jozef Matten komt de huldiging te laat, daar hij in 't begin van augustus dit jaar ons ontviel. Niettemin wordt hij herdacht op diezelfde plechtigheid.

Org. : DF-IJzerweelde, i.s.m. K.B.G., K.L.J., K.V.L.V. en L.G. van Beveren-IJzer. Toegang : 120 fr., leden en houders P.C.P. : 100 fr.

Johan Ballegeer

Geen meiden aan boord!

Averbode

BOEKENLEEUW 1987

Johan Ballegeer, de auteur van de historische roman *Geen meiden aan boord*, in *De IJzerbode* van september jl. uitvoerig behandeld, werd op vrijdag 23 oktober jl. bekroond met de gerenommeerde prijs *DE BOEKENLEEUW 1987*.

Dit boek werd in één jaar, bekroond met drie literaire prijzen (Van Maerlantprijs, Referendum prijs Kinder- en Jeugdjury en nu de Boekenleeuw).

Onze hartelijkste gelukwensen aan de auteur Johan Ballegeer.

Dit boek, *Geen meiden aan boord*, is verkrijgbaar bij Drukkerij-Uitgeverij Schoonaert, Bergenstraat 14 te Roesbrugge voor de prijs van 275 fr. (+ ev. 25 fr. verzendingskosten).

De *Boekenleeuw* is de bekroning van het beste jeugdboek dat in 1987 verscheen. Deze prijs wordt elk jaar uitgereikt ter gelegenheid van de Boekenbeurs te Antwerpen.

TE KOOP

- **HERENHUIS** met tuin en uitweg te Roesbrugge, centraal gelegen. 4 Slaapkamers. Prof. O. Rubbrechtstraat 20 057/30 06 98.

HONDENTRIMSTER „SABINE"

Algemene verzorging van alle honden
Specialiteit : SCHEREN VAN POEDEL'S
 Verzorgen van Yorkshire Terrier

Geen verplaatsingskosten! Wij komen aan huis

Een adres : **BUSSCHAERT SABINE**
 Gediplomeerd
 Blasiusstraat 16 - 8994 KROMBEKE

Bellen voor afspraak : 057/40 00 97

LAG NEDERLAND IN FRANS-VLAANDEREN ?

Nijmegen en de Franse stad Noyon... Deze namen zijn trefwoorden als er wordt gesproken over de controverse die al 30 jaar wordt gevoerd tussen Albert Delahaye uit Zundert (N) en een deel van de gevestigde historische wetenschappers.

Heeft Karel de Grote in Nijmegen gewoond, of is er een immense historische vergissing gemaakt door Nijmegen (Noviomagus) met Noyon in Frankrijk te verwarren? Als Delahaye gelijk heeft dan moet een flink stuk van de geschiedenis worden herschreven.

In 1946 startte Delahaye als jonge archivaris van de stad Nijmegen. Weldra kwam hij tot de konklusie dat niets Karolingisch in Nijmegen te vinden was en de „paltz“ van Karel in Noyon was te zoeken, dit betekende dat 5 eeuwen geschiedenis niet in Nederland lagen maar in Frankrijk.

De zo beruchte Bataven waren te situeren rond Bethune, hun oorspronkelijke stam de Chatti, op de Katsberg. Het oude Dorestadum één van de grootste Romeinse havens lag niet meer bij „Wijk bij Duurstede“ maar aan de vroegere zee-inham die reikte van Veurne-Wissant tot St-Omaars. Deze stad heet nu Audruicq.

De gigantische kanalisatiewerken van Drusus en Corbulo waarvan geen spoor weer te vinden is in Nederland liggen tussen Bethune en Cambrai bij de plaatsjes Drouvin en Corbelhem. De Friezen worden op hun juiste plaats neergezet: de Westhoek! De Saksen verblijven in de omgeving van Boulogne en worden pas later massaal gedepoteerd door Karel de Grote.

En de Noormannen? De oorspronkelijke teksten laten er niet de minste twijfel over dat de eerste Noormannen die onze streken en Frankrijk binnenvielen uit Normandië kwa-

men. Het probleem van de Noormannen is aan een grondige herziening toe. In elk geval is het beeld fout dat zij bij hun talrijke plundertochten „vanuit het Noorden van Europa“ op Frankrijk en omstreken, telkens via Nederland zouden zijn binnengekomen. Ze waren hier aanwezig en opereerden vanuit Normandië.

Als er over de Noormannen wordt gesproken, dan praat men over de vroegste kerstening. Eén van de eerste bisschoppen was St.-Willibrord. Hij zou zijn bisschopszetel in Utrecht (N) hebben gehad en zijn abdij in Echternach (L), zo'n 400 km van elkaar. Door zijn voortdurend reizen tussen zijn bisdom en zijn abdij, werd hij de vliegende apostel genoemd. De waarheid is anders!

Volgens Delahaye landde St.-Willibrord toen hij van Ierland de Noordzee overstak, op een eiland in het Flevum. Deze landingsplaats is het huidige Gravelines. Hij stichtte zijn bisschopszetel in Trajektum, het huidige Tournai. Zijn abdij stond in Aefernacum wat Eperleque betekent.

Toen St.-Willibrord reeds lang overleden was moest zijn kloostergemeenschap door de voortdurende aanvallen van de Noormannen, vluchten. Ze vonden een nieuw onderkomen ver van het geweld. In het huidige Luxemburg werd hen een leegstaand klooster in gebruik gegeven. De naam Aefernacum gaven de kloosterlingen óók aan hun nieuw onderkomen. Beide Aefernaci evolueerden enerzijds naar Eperleque en anderzijds naar Echternach. De verwarring kon niet completer.

Albert Delahaye werkte 30 jaar onafgebroken aan het herschrijven van onze geschiedenis. Hij baseerde zich op OORSPRONKELIJK bronnenmateriaal dat hij stukje bij beetje opnieuw in elkaar stak. Zijn theorie is ontstaan in vallen en opstaan, uit noeste arbeid en roeien tegen de gevestigde historische waarden in. Zijn eerste boek dateert van 1965. In *Vraagstukken in de historische geografie van Nederland* werpt hij een voorzichtige steen in de kikkerpoel die een modderput bleek te zijn. Ogenblikkelijk volgt de oorlogsverklaring van eminente professoren die hun eigen imago sterk geschaad zien. De meer populaire versie van *Vraagstukken...* bereikt in 1980 via een T.V.-uitzending, het grote publiek.

Nu is er een nieuwe wetenschappelijke versie van de theorie te verkrijgen, namelijk *De Ware Kijk Op... deel I Noyon, het land van Bethune en Frisia*. Dit werk is te koop in de drukkerij-boekhandel Schoonaert, Bergen-

straat 14 te Roesbrugge of bij Mark Paelinck, Obterrestraat 15 te Proven. Prijs: 1 000 fr. + 50 fr. verzendingskosten.

Koop nu uw

**DEKENS DREAMLAND
NOVA**

aan **PROMOTIEPRIJZEN !**

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

MYSTERIE EN MISDAAD OVER VLAANDEREN

Na *Moord en Brand over Antwerpen* pakken auteur Jack Verstappen en de uitgeverij Project weer uit met een boek vol schrikwekkende verhalen. Het kreeg de titel *Mysterie en Misdaad over Vlaanderen* mee en is als het ware een revue van de beruchte bendes, die de voorbije eeuwen Vlaanderen teisterden.

Voordien waren de verhalen reeds gebundeld in *Bendelevens in Vlaanderen*. Nu werden ze in een aantrekkelijk pocket gegoten, gesierd met een reeks afbeeldingen om kippevel bij te krijgen.

Mysterie en Misdaad in Vlaanderen werd uitgegeven door Project-Antwerpen, telt 176 bladzijden en kost 395 fr. Het boek kan besteld worden bij Drukkerij-Boekhandel Schoonaert, Bergenstraat 14 te Roesbrugge.

TE KOOP

- **GOEDE BASCULE** met wat gewichten
2 DEUREN met glas
TREKBOL Peugeot 304
PAARDENRIJBROEK
Paar halflange BOTTEN met wol
maat 42-43, zo goed als nieuw.
Tel. rond 18-20 u. 057/30 04 52

Alle VEEVOEDERS
alsook voor neerholdieren,
honden- en konijnenkorrels

Specialiteit :
hondenkorrels voor jonge en kieskeurige honden.

Raphaël BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16
8990 KROMBEKE

Verkoop van
MINI-YORKSHIRE TERRIERS

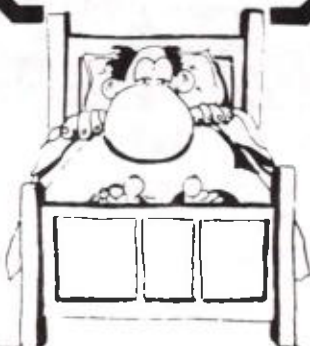

MICHEL CAPOEN
Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40 08 54

LOOD- en ZINKWERKEN
AANHANGWAGENS

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

VERZEKERINGEN
PRINZIE
LENINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Agentschap Krediet aan de Nijverheid

Provenplein 39A - 8994 PROVEN-POPERINGE

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

met staatswaarborg

**HET
KWALITEITSMERK**

**Oliën en
smeermiddelen**

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

VOOR RUST IN STAL EN BIJ TRANSPORT

SK SPECIAL-SPRAY SCHWEINEPARFÜM[®]

is een zeer doeltreffend,
genezend, ontsmettend, gifvrij
middel, ter bestrijding van

VARKENSKANNIBALISME

samengesteld uit plantenconcentraten en verzadigde
vetten (oliën) — **KLEURLOOS**
voorkomt vechten, kneuzen, oor- en staartbijten, enz...

IM- en EXPORT van „Schweineparfüm“

RAPHAËL BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 — 8994 Krombeke-Poperinge — ☎ 057/40 00 97

PENSIOENREKENING 6,25 %

Kent U een pensioenspaarformule, met fiscaal voordeel,
die U een minimum netto-rendement van 6,25 % waar-
borgt gedurende minstens 10 jaar en die bovendien de
behaalde meer-opbrengsten volledig uitkeert ?

Het is een innovatie sinds 1 februari 1987, op de markt
gebracht door **ARGENTA**, Belgiëlei 49/53, Antwerpen.

Kontakteer uw kantoorhouder :

KRIS ROSSEEUW

Provenplein 48, Proven

tel. 057/30 03 55

Michel BAELE

**Bankelindeweg 29 C
8994 KROMBEKE**

CENTRALE VERWARMING

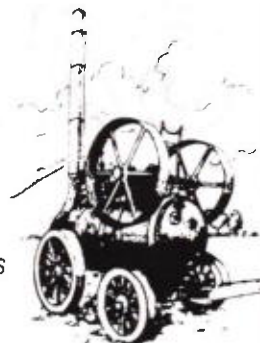
ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

Voor alle
BOUWWERKEN
BOUWMATERIALEN
GRAFKELDERS
GRAFMONUMENTEN

R. VERMEULEN & Zn

Haringestraat 75
8990 HARINGE
tel. 057/30 02 07

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Overlijdens :

- Marguerite Vandenbussche, 78 j., weduwe van Maurice Rouseré.
- Georges Cornette, 64 j., echtgenoot van Maria Soenen.

Geboorte :

- Sally Meysman, dochter van Jean-Claude en Caroline Braem.

HOERA, DAAR KOMT DE SINT !

Na een laatste kontaktnaam werd het feestcomité beloofd dat de Sint en zijn helper, Zwarte Piet, op dinsdag 10 november om 17 u. in Haringe zullen zijn om de kinderen daar te ontvangen.

Als het niet stormt, noch overstroming is, mogen we Sint-Maarten en Zwarte Piet omstreeks 18.30 u. verwachten aan de brug te Roesbrugge. Ze komen er aan per boot en nemen daar plaats in een koets. Begeleid door de zingende jeugd van Roesbrugge begeven ze zich naar de feestzaal bij Patrick Gunst.

En vergeet niet : verloting van verschillende prijzen onder de kinderen die een verlichte en versierde biet bij hebben.

Te volgen weg : eerst richting Beverenkaai, dan terug langs de Haringestraat tot aan de nieuwe wijk en terug tot aan de zaal.

Provenseweg 90B, 8970 POPERINGE - 057/33 47 92

- ☐ **UNIEK IN BELGIË : komputer voor motortest**
- ☐ Hypermoderne autolakspuiterij
- ☐ Tweedehandswagens, onmiddellijk uit voorraad leverbaar :
 - Opel Kadett 1.6 D 1985 Seat Ibiza 1987
 - Peugeot 205 XT 1986 Mercedes 190E 1986
 - Mitsubishi Lancer 1984
- ☐ Nieuwe wagens verkrijgbaar : VW - AUDI - BMW - MERCEDES (speciale voorwaarden)

Landbouwkrediet

OPTIREND BOEKJE

4% + 0,50% + 0,75% =

Reken zelf maar !

**KANTOOR PAUL RECOUR B.V.B.A.
PAULA VANWILDEMEERSCH**

Prof.O.Rubbrechtstraat 68A

8990 ROESBRUGGE - Tel. 057/30 02 70

WERELDWIJD TOONAANGEVEND
IN LANDBOUWZADEN

SAPSA ses

N.V.
S.A.

Depot : **Guido BERTEN**
Provenplein 16 - 8994 PROVEN
Tel. 057/30 03 67

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND NOVEMBER

Kaartingen

- Roesbrugge, bij Maria Soenen
vrij. 30 - zat. 31 okt. - zon. 1 nov.
Boter- & kaaskaarting
t.v.v. „Handelspikkers“
- Roesbrugge, bij J. Deroo-Denys
maandag 2 november
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“
zaterdag 7 november
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij P. Gunst
maandag 9 november
maandelijks kaarting
- Haringe, in de schoollokalen
dinsdag 10 november
puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Beveren-IJzer, in „De Kruisstraat“
maandag 16 november
maandelijks kaarting
- Krombeke, zaal „Witsoone“
vrijdag 20, zaterdag 21 en zondag 22 nov.
Kippebilenkaarting
t.v.v. motocrosser Willy Laureys
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 21 en zondag 22 november
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 24 november
puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpik

- Roesbrugge, bij Maria Soenen
zaterdag 7 november
smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 14 november
smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 14 en zondag 15 november
smijting voor de leden

T-Dansant

- Vleteren, zaal „De Sceure“
zaterdag 14 november
Set-up-T.D. t.v.v. Roepovoc Damesvolleybal

Sportavond

- Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 31 oktober om 20 u.
Sportavond

K.A.V. Roesbrugge-Haringe

- Herfstfeest op 20 november
Om 18.30 u. : H. Mis in de kerk van
Haringe.
Om 19.30 u. : Feestviering in zaal „Kristen
Volkshuis“ te Roesbrugge.

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Op dinsdag 3, 17 en 24 november om 19 u.
starten we met een reeks van 6 naailessen
„Bloes en kleeft“ in zaal „Sint-Jozef“ te
Haringe. Gelieve in te schrijven bij Mevr.
Vanstraeesele. Prijs : 250 fr.
- Op woensdag 25 november om 13.30 u. in
de meisjesschool te Roesbrugge : „Rechten
van de patiënt“ door Paul Vandamme.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Als de Vlamingen in dit land op hun rechten durven staan en zich niet met een kluitje in het riet laten sturen, valt de Belgische regering ! Dat is niet de eerste keer. Dat gebeurde reeds in februari 1939, toen men een Vlaamse Akademie voor Geneeskunde wilde samenstellen, en weer in februari 1968 toen men van Leuven een volledig Vlaamse universiteit wilde maken. Dat is nu weer het geval omdat we voor het Vlaamse Voeren ook een burgemeester willen, die Vlaams verstaat !

Toon van Overstraeten, een Vlaamse senator, die door een speling van de verkiezingstechniek in de Waalse Gewestraad wetelijk verkozen werd en bereid is er, van het begin tot het einde, Frans te spreken, mag als Vlaming geen deel nemen aan de vergaderingen van die Gewestraad. Hij wordt eenvoudig door de politie buitengebonjourd. Daarentegen, de Waal Happart, die verkozen werd als lid van de gemeenteraad van het Vlaamse Voeren en die geen Nederlands wil praten, werd niet alleen tot de gemeenteraad toegelaten, maar werd zelfs burgemeester benoemd en wordt door de politie of rijks-wacht in bescherming genomen. Dat is het verschil van de differentie, volgens dat men geboren is boven of onder de taalgrens.

De regering is nu gevallen, en we moeten binnen enkele weken terug naar de stembus, alleen maar omdat men de kommunautaire problemen, die moeten zorgen voor „elk zijn pijp en elk zijn toebak“, niet serieus wil aanpakken, maar de boel laat verrotten tot hij op de kop van de regering valt !

Men zegt te pas en te onpas dat het nu het moment niet is om die kommunautaire kwestie te behandelen, dat alles moet wijken voor het herstelbeleid, maar men vertelt er niet bij dat het herstelbeleid in Vlaanderen zo traag op gang komt, precies omdat de kommunautaire problemen niet opgelost zijn en we elk jaar 120 miljard aan de Walen moeten afgeven.

Precies ook daarom zijn de Walen niet happig om aan de staatshervorming mee te werken ! In de kieskampagne zal men dat wijselijk verzwijgen en de brave burgers nog eens zand in de ogen strooien met belastingverminderingen. Dat is nu al 25 jaar het geval en we weten, tot wat al die verminderingen hebben geleid.

Martens zou naar het schijnt genoeg hebben van de medewerking van de Liberalen en nu naar de Sossen lonken om zijn „herstelbeleid“ voort te zetten. Dat ware jammer voor Verhofstadt. De hoofdredakteur van Knack heeft juist een mooi boek over hem geschreven, getiteld : DE FAKTOR VERHOFSTADT - De bevrijding van de jaren '80.

„Na de verkiezing“, zegt Gusta, „wordt dat misschien : DE JAREN '80 - De bevrijding van de faktor Verhofstadt“.

Wie weet ?

Poi

Bakkerij SWAELS-POELMAN

Blasiusstraat 3
8994 KROMBEKE

- ☐ Broodspecialiteit
- ☐ Volkorenbrood
- ☐ Iedere zondag :
vers brood
pistolets

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT
KROMBEKE 057/40 00 35

- RENAULT R4
- VW Golf 12/86 benzine
- PEUGEOT 205 4/86 diesel
- FORD Fiesta 9/80 benzine

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

Nu de winter voor de deur staat
sterke, warme schoenen en pantoffels.
Grote keus in alle prijsklassen
voor jong en voor...
de derde leeftijd.

Schoenen Ig. PARENT - MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

't Vos binst den laatsten oorlooge dat ze op 't doeninkske van Remieten Gareels, geheele teegen de Fransche frontieren te Leisele, entwot è raaren karwaat op 't hof hadden, die tante moeste zeggen teegen de boerinne. Ze naamden hem Constant. 't Vos è grooten raaden schajaard van olzoo è jaar of twintig en volgens dat ze zeiden wos'n ofkomstig van Kortrijk.

Dat ze dien jongen by hulder è pakt hadden, dat wos om twee reedenen. Ten eerste, omdat in 't stee veel te gevaarlijk è kommen wos voor de jonge gasten kwestie van op è pakt te zyn van den Duits om hier of daar te gaan werken. Ten tweeden omdat er daar kortesse wos van eeten.

Je kunt wel peinzen dat Constant, die kon eeten gelijk è dijkendelver, met zyn blaadje timbers van 't ravitaillement, dat diende voor è maand, maar toe è kwam voor drie dagen.

„De jongen ga veele meer op zyn gemak zyn ol thuuzent!” hadde tante Rachelle è zaid teegen heur broere ... „'t is geheele ten uitkante. Bovendien gaat'n occasie genoeg hèn om hier of daar te gaan helpen te boere en 'n ga goed van de kost zyn!” Olzoo wos Constant daar beland.

Van d'eerste daagen ol wos'n aan 't helpen in è plekke. Ze hadden djuuste de de'schmaschine en Constant droeg zakken graan naar de zolder dat è plezier wos. Maar aan tafel kon'n even goed zyn steeke staan.

Veertien daagen laater wos'en aan 't helpen patatten uitdoen te Disten Kloefes. Maar van den eersten dag had'n ol ondervonden dat 't daar flauwer wos van de kost of in d'andere plekken. Ten anderen tante Rachelle had het è zaid.

't Vos 's anderendaags 's noens en Constant, met de werkman en de poester zaaten ol aan den taafel te wachten teegen dat de boerinne ofkwam met 't eeten ...

Constant hoorde djuuste zyn maage grollen ols de boerinne uit de keuken kwam met è plaa waarop dat er vier middelmatige schelletjes zwyneveles laagen. Ze zette ze in 't midden van den taafel niet verre van Constant, die dat met è scheef ooge bekeek en è keer in z'n haar scharfelde.

„Daar zi!” zei de boerinne ... „je meugt ol pakken!”

„Subiet!” zei Constant en è stekte die plaa vast en è vaagde 't ol dat er oplag in zyn teljoore! De boerinne zag dat!

„Maar Constant!” riep ze ... „je ga gy toch dat vlees niet olleene opeeten zeker!”

„Vaneigens niet boerinne!” lachte Constant ... „wuft gy daar nog maar è schelf patatten d'r by en è goe klakke sause d'r over, voor da'k begonnen!”

Nieuwe gamma TV en VIDEO

KWALITEIT
in beeld
en klank.

Uw verdeler :

JOS. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

Eigen service

KWAAK

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad

voor de dorpen :

Roesbrugge-Haringe

Proven-Krombeke

Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks behalve in augustus

Het weerbericht beter begrijpen

WINDKRACHT 4 TOT 6 BEAUFORT !

Over winden, lage- en hogedrukgebieden, fronten en straalstroom

Over de wind als natuurelement wordt veel kwaad verteld, en zeker niet helemaal ten onrechte. Als hij in woest geweld over de vastelanden raast, de rustige deining van de zeeën tot torenhoge golven opzweept en in versnelde spiraalbewegingen wervelstormen draait, is hij vaak de oorzaak van trieste ongevallen en apocalyptische rampen.

Maar als hij het rustig aandoet, heeft hij wel veel verdiensten. Lang voor stoommachines en verbrandingsmotoren tot stand kwamen was de wind een belangrijke bron van energie die de mens veel en zwaar werk uit de handen heeft genomen. Zonder de wind zouden de grote aardrijkskundige ontdekkingen pas drie of vier eeuwen later hebben plaats gevonden. Zelfs heden ten dage houden de kapiteins van de grote oceaanstomers nog rekening met de wind, want met de wind mee of tegen de wind in, kan een groot verschil maken in energieverbruik. En in deze tijd waarin luchtvervuiling angstwekkende vormen aanneemt, is de wind een ecologische faktor van betekenis. Dat in onze industriële centra nog mensen kunnen leven is te danken aan de wind die giftige concentraties her- en derwaarts verspreidt.

Admiraal Sir Francis Beaufort

De richting en de hoegrootheid van de windkracht was steeds van belang in de zeevaart. Vóór de opkomst van de stoomboot waren de zeilschepen volledig overgeleverd aan de wind. De zeelieden hielden reeds vroeg, wat betreft de windsterkte, een zekere graduatie er op na en spraken van koelte, bries of storm.

In 1805 werd de windsterkte door de Engelse admiraal Sir Francis Beaufort ingedeeld in een schaal van 13 klassen of graden, gaande van 0 (stilte) tot 12 (orkaan). Aanvankelijk bepaalde die schaal enkel maar het aantal zeilen dat in een gegeven windsituatie diende bijgezet. Later werd ze in verband gebracht met het zichtbare effect van de wind op het zeeoppervlak : gladheid, deining, hoogte en toestand van de golven.

Precies honderd jaar later, in 1905, werd door een andere Engelsman, Sir George Simpson een versie van de Beaufort-schaal uitgedacht, die haar bruikbaar maakte op het land. Simpson handhaafte de indeling in dertien graden, maar verving de zeilen door voorwerpen die de meeste mensen in hun alledaagse omgeving aantreffen, zoals rook, twijgjes en takken, papier en bladeren. In 1921 werd die nieuwe schaal door hem nog gewijzigd en uitgebreid met schattingen van de windsnelheden waarmee de diverse graden overeenkwamen. We publiceren hier in de tekst een Beaufort-schaal, met de gegevens van Simpson en er naast de overeenstemmende windsnelheid.

De windsnelheid wordt gemeten met de z.g. *rotatie-anemometer*, die bestaat uit drie „pollepels“ die draaien om een verticale as. De druk van de wind is groter tegen de holle zijden van de halve bollen, dan tegen de bolle kanten, zo verkrijgt het molentje een draaiende beweging en uit de draaisnelheid is de vaart van de wind af te leiden. Tegenwoordig worden er windmeters gebouwd waarbij de windsnelheid direkt kan afgelezen worden.

Waar komt de wind vandaan ?

Aristoteles, die leefde in de 4^e eeuw voor onze tijdrekening, de grootste natuurkenner van de Oudheid, die een boek over weerkunde heeft geschreven, *Meteorologica*, dacht dat de wind veroorzaakt was door, en bestond uit dampen. Later heeft men ingezien dat wind eigenlijk lucht in beweging was en in feite - zo dacht men althans - niet veel om het lijf had. Maar materieel bekeken is lucht wel belangrijk omdat lucht veel zwaarder weegt dan men denkt. En het is precies die gewichtsverplaatsing die de wind zo verwaarloosbaar kan maken. Men mag niet vergeten dat de luchthoeveelheid die een badkuip vult, ongeveer één kilogram weegt ! Moest men de lucht die in een gewone leefkamer aanwezig is samenpersen in bv. een handkoffer, dan zou er een sterke man nodig zijn om die koffer te dragen.

Wind wordt eigenlijk veroorzaakt door de Zon, die de aardoppervlakte op ongelijkmatige wijze verwarmt. Op warmere plaatsen

Anemometer of windmeter

stijgt de lucht omhoog en die opstijging veroorzaakt een *lage luchtdruk*; op koudere plaatsen trekt de lucht samen en men heeft er een *hoge luchtdruk*. Omdat lucht een gasmengsel is dat evenals water naar een gelijkmatige verdeling streeft, stroomt ze hier beneden, tegen het aardoppervlak, van gebieden met *hoge luchtdruk* (veel lucht aanwezig), naar gebieden met *lage luchtdruk*, en die stroming dat is de wind. En de wind waait des te krachtiger naarmate het luchtdrukverschil groter is en de afstand tussen hoog- en laagdrukgebied kleiner is.

Zo zien we dat op zonnige dagen aan de kust, er een koele zeewind opsteekt, dat is omdat de koelere lucht boven het water, stroomt naar de warmere en ijlere lucht boven het land. 's Nachts gebeurt dan vaak het omgekeerde, omdat het land dan koeler is dan de zee (land koelt rapper af dan water).

Zo waaien er in feite ook bestendig winden van de koele poolgebieden naar de warme evenaarszone. Maar dat gebeurt niet in een rechte lijn, er is afwijking tengevolge van de aswenteling van de Aarde. We mogen niet vergeten dat het aardoppervlak aan de evenaar zich verplaatst met een snelheid van 463 meter per seconde !

De mening dat de richting van een luchtstroom wordt gewijzigd door de draaiing van de Aarde, werd reeds in 1735 geopperd door

de Engelsman John Hadley en tot een meteorologische „wet“ geformuleerd door de Nederlandse weerkundige Buys-Ballot (stichter van het K.M.I. in 1853). Deze wet zegt ongeveer het volgende : wanneer je op het Noordelijk Halfrond met je rug naar de wind

staat, dan is de luchtdruk in het gebied links vóór je, lager dan in het gebied rechts vóór je !

De rotatie van de Aarde heeft geleid tot de vorming van wereldomspannende windgordels, die in Europa veel westenwinden mee-

brengen. De bestendige wind tussen de keerkringen en de evenaar noemt men *passaatwinden*. De naam is afgeleid van het feit dat het een gunstige wind is om naar Amerika te *passeren*. Inderdaad de noordelijke passaatwinden hebben Columbus in staat gesteld Amerika te ontdekken en de nog meer noordelijk gelegen westenwindgordel voerde hem van Amerika weer terug naar Spanje.

Waar die warmere en koudere plaatsen op Aarde vandaan komen is zonder meer duidelijk ze hangen af van water of land; van de samenstelling en het reliëf van de bodem; van de geografische breedte en van de invalshoek van de zonnestralen, enz.

Reeds in het jaar 1688 verscheen de eerste „weerkaart“. Dit was een wereldkaart met aanduiding van de permanente winden, getekend aan de hand van de rapporten van zeevaarders door de beroemde astronoom Edmund Halley, de man van de komeet !

Fronten en straalstromen

We hebben gezien dat aan het aardoppervlak de winden stromen van koudere plaatsen (met hoge luchtdruk) naar warmere plaatsen (lage luchtdruk). Een warmere plaats, waar de lucht dus opstijgt, heeft precies daardoor luchtconcentratie in de bovenste luchtlagen, terwijl op koudere plaatsen, waar de lucht samenpakt tegen de grond, er verdunde lucht ontstaat in de bovenste luchtlagen, met het gevolg dat er in die bovenste lagen net het omgekeerde voorkomt van wat er tegen het aardoppervlak gebeurt : in de bovenste luchtlagen stroomt de lucht (wind) van warm naar koud !

(vervolg p. 243)

Schaal Beaufort-Simpson

Graad	Benaming	Waarnemingen	Km per uur
0	Stilte	Volkomen windstil, rook stijgt recht omhoog	Minder dan 1
1	Flauw en stil	Rook stijgt niet meer volkomen recht omhoog	1 tot 5
2	Lichte bries	Even voor het gevoel merkbaar	6 tot 11
3	Zwakke bries	Bladeren bewegen, water heeft kleine golven	12 tot 19
4	Matige bries	Papiertjes waaien op, takken bewegen	20 tot 28
5	Frisse bries	Grote takken bewegen, de zee heeft schuimkoppen	29 tot 38
6	Stijve bries	De wind „loeit“ om het huis	39 tot 49
7	Harde wind	Lichte boomstammen bewegen, het is moeilijk tegen de wind in te lopen	50 tot 61
8	Stormachtige wind	Ook zwaardere bomen bewegen	62 tot 74
9	Storm	Dakpannen laten los	75 tot 88
10	Zware storm	Bomen en lichte gebouwen worden omvergeworpen	89 tot 102
11	Zeer zware storm	Verwoestende werking	103 tot 117
12	Orkaan	Verwoestende werking	118 tot 200

NIET „GRATIS“... maar toch de „beste“ prijzen voor onze kwaliteitskledij !

Obterrestraat 56, 8994 PROVEN - Tel. 057/30 06 74

Pulls en kleedjes in tricot, ensembles in tricot, sweaters voor volwassenen en kinderen, jeansbroeken en -rokken, pulls in lamswol met rolkraag of polomodel.

UITGEBREIDE KOLLEKTIES JOGGINGS

aan zeer voordelige prijzen.

Laatste kleuren, recentste modellen !

VRIJE TOEGANG - ONKLOPBARE PRIJZEN - RUIME VOORRAAD

Dagelijks open van 9 tot 20 uur, alsook op zondagvoormiddag.

WEKELIJKS HEBBEN WIJ NIEUWE KOLLEKTIES BINNEN !

KOM en OVERTUIG U STEEDS WELKOM !

BOUWWERKEN HUGO VERMEULEN

**Obterrestraat 56
8994 PROVEN**

Tel. 057/30 06 74

★ Wij doen alle afbraak- en grondwerken met kraan of bulldozer.

NIEUW : aanleg en asfalteren van opritten en parkings.

Beschikbaar aan zeer voordelige prijzen :
MATERIALEN UIT AFBRAAK :

- 1 lot dallen,
- 1 lot WC-potten, open model
- deuren en vensterramen,
- allerlei dakpannen, enz...
- steenbrokken,
- geleverd met kamion,
- aarde voor opvulling,
- goede teelaarde,
- geleverd met kamion.

WETENSCHAP IN DE TAAL DER VLAMINGEN (1)

Vanaf Jacob van Maerlant tot de stichting der Akademiën

Er is langdurig en hard gestreden om de taal van de Vlamingen te laten doordringen tot de kateders van onze universiteiten. Aanvankelijk was er het Latijn en naderhand het Frans de voertaal. In 1837 verdween zelfs de leergang Nederlandse letterkunde uit de Gentse Rijksuniversiteit ⁽¹⁾.

Nog in 1906 was voor de nieuwe aartsbisschop, Mercier, het Nederlands geen volwaardige kultuurtaal ⁽²⁾. Mercier die graag naar het Zuiden keek en daardoor het Noorden uit het oog had verloren, scheen niets af te weten van de faam van de Nederlandse wetenschap, die juist in die jaren op zeer hoog niveau stond en in 1901 en 1902 de Nobelprijzen voor scheikunde en natuurkunde had binnengekregen. In 1908 verduidelijkte hij zijn inzichten met: „Une université flamande, jamais !” ⁽³⁾.

Toen in het najaar van 1922 het wetsvoorstel Van Cauwelaert, dat gewaagde van een voorzichtige en gedeeltelijke vernederlandsing van de Gentse universiteit, in de Kamer werd besproken, werden de Vlamingen door rabiate Wallinganten zwaar beledigd. Volksvertegenwoordiger Hubin vergeleek ze met Barbaren: „Chaque fois que les Barbares ont cru triompher des peuples civilisés...” ⁽⁴⁾.

En toch hadden de Vlamingen, in de loop der eeuwen, in moeilijke omstandigheden, heel wat wetenschap gepubliceerd in de volkstaal.

deleeuwen en uiteraard dan ook een belangrijke bron voor ons inzicht in het wetenschappelijk denken van die tijd. Maar wat ook bij die tijd hoorde, het was geschreven in het Latijn, de taal van de Kerk, van de geleerden, van de priesters. Alleen in een illustratie, een windroos, zijn de acht hoofdrichtingen ook in de volkstaal vermeld. Acht woorden Nederlands: een schuchter begin!

De *Liber Floridus* is het oudst bekende wetenschappelijke werk van betekenis, door een Vlaming geschreven. Bisschop Isidorus van Sevilla schreef reeds in de 6^e-7^e eeuw een groot encyclopedisch werk, de *Etymologiae* en Hrabanus Maurus, abt van het klooster te Fulda en naderhand aartsbisschop van Mainz, deed dat in de 9^e eeuw, werken waaruit Lambert van St.-Omaars ten andere overvloedig heeft geput.

Zeer vroeg zijn we er dus niet bij geweest, maar dat is voornamelijk te wijten aan onze minder gunstige geografische ligging. De oudste kulturen zijn ontstaan aan de boorden van de Middellandse zee, waar een mild klimaat en een vrijgevig natuur de strijd om het bestaan minder zwaar maakte en men tijd kon vrijmaken om aan kunst en wetenschap te doen. De oudste wetenschappelijke gegevens werden op kleitafeltjes en papyrusrollen neergeschreven. En toch waren dit slechts vingeroefeningen, want het zijn de sterk rationeel ingestelde Grieken die de wetenschap hebben gefundeerd. Naast de wis- en sterrenkunde die ze van de Babyloniërs en de Egyptenaren hadden overgenomen en die ze verder hebben ontwikkeld en gesystematiseerd, hebben ze de natuurfilosofie, de biologie, de geneeskunde, de geografie en de geschiedschrijving hun eerste gestalte gegeven en er fundamentele werken over geschreven.

Naderhand werd Griekenland door het machtige Rome veroverd, maar de Griekse geest heeft Rome gekoloniseerd, hoewel de Romeinen zich eigenlijk maar weinig interesseerden voor datgene waarin ze geen praktisch of onmiddellijk nut zagen. Toch hebben Romeinse geleerden hun taal geschikt gemaakt om als wetenschappelijke voertaal te dienen en wat zij van de Griekse wetenschappelijke kennis hebben overgenomen, werd in het Latijn opgediend. Aangezien de Romeinen heel West-Europa veroverden en er met hun kultuur ook hun taal aanbrachten; aangezien het Latijn de taal werd van de Kerk en de eredienst, terwijl de verderlevende wetenschappelijke kennis uitsluitend in kloosters en door kloosterlingen werd bestudeerd en gekommentarieerd, was de kringloop gesloten: de wetenschap had haar eigen taal en haar eigen milieu. Vele eeuwen lang stond de geleerdenwereld buiten de maatschappij.

Het Oudwestvlaams Herbarium

In het *Jahrbuch des Vereins für Niederdeutsche Sprachforschung* van 1891 werd door F. Milkau uit Bonn een alfabetisch geordende en tamelijk slordige afdruk gepubliceerd van 101 Latijnse plantennamen met 84

Acht woorden Nederlands

In 1968 verscheen, ter gelegenheid van de herdenking van het 150-jarig bestaan van de Rijksuniversiteit te Gent, een uitgave van de *Liber Floridus* (bloemlezing) een (onvoltooide) geïllustreerde encyclopedie, samengesteld omstreeks 1120 door de Vlaming Lambert van St.-Omaars ⁽⁵⁾.

Over deze Lambert is zeer weinig geweten, praktisch alleen maar dat hij kanunnik

was van het Onze-Lieve-Vrouwekapittel te St.-Omaars. In zijn werk, een compilatie van andere auteurs, waarvan de Rijksuniversiteit te Gent het op perkament geschreven oorspronkelijke manuscript bezit, wordt nogal kris-kras door elkaar gehandeld over teologie, moraal, filosofie, astronomie, aardrijkskunde, biologie, mineralogie, geschiedenis, enz. Het is een bijna volledig overzicht van het „weten” op de drempel van de late mid-

interlineaire Nederlandstalige „glossen” (dit zijn woorden die ter verduidelijking of vertaling tussen de regels of op de kant zijn geschreven), die aangetroffen werden op een oud perkamenten blad. Dit blad behoorde tot een zeer oude bundel van 87 bladen, die tien Latijnse geneeskundige traktaatjes en recepten bevatte, neergeschreven in verschillende handschriften en die beruiste in de staats- en universiteitsbibliotheek van Koningsbergen in Oost-Pruisen (nu Kaliningrad in het Westen van de Sovjet-Unie). In hetzelfde *Jahrbuch* van 1892 kwam hierop een nadere toelichting van C. Walther uit Hamburg.

Die verzameling zou in de bibliotheek van Koningsbergen terecht gekomen zijn uit het Cisterciënzenklooster van Poplin in West-Pruisen, maar de Vlaamse filoloog J. Jacobs heeft aangetoond dat de Nederlandstalige glossen voornamelijk Westvlaamse woorden zijn⁽⁶⁾. Hoe die in West-Pruisen terecht kwamen is een raadsel.

De universiteit van Koningsbergen, gesticht in 1544, waar eens Kant doceerde, werd grotendeels vernield door bombardementen in de jongste wereldoorlog. Toen is ook dat plantkundig handschrift, dat zou dateren uit de eerste helft van de 13^e eeuw, verloren gegaan, maar de herinnering eraan is bewaard gebleven dank zij drie vooroorlogse publikaties van J. Jacobs⁽⁷⁾.

Ongeveer een eeuw na de acht Nederlandse woorden in de *Liber Floridus*, werden er dus ergens 84 Vlaamse wetenschappelijke termen neergepend.

En toch zou er in diezelfde periode bij ons een werk van langere adem in de volkstaal geschreven zijn. Een *bestiaris*, vertaald uit het Frans door Willem Utenhove, een priester uit Aardenburg (behoorde tot 1604 tot het graafschap Vlaanderen), die ca. 1246 zou gestorven zijn.

Bestiaria of dierenboeken en lapidaria of gesteentenboeken waren in die tijd zeer in trek. Het waren stukken in proza of in verzen, waarin dieren en gesteenten en hun eigenschappen, in de geest van die tijd, dus op een nogal fantasierijke wijze werden beschreven. Hierbij was gedeeltelijk en meestal onvermoed gesteund op Griekse overlevering.

Het werk van Utenhove is verloren gegaan, maar het is Jacob van Maerlant, die in de proloog van zijn werk *Der Naturen Bloeme* ons vertelt dat Utenhove een bestiaris „uten Walsche dichte” :

Nochtan weet ic wel dat waer is
dat her *Willem uten Hove*,
een priester van goeden love
van *Erdenborch* hevet eenen ghemaect,
maer hi wasser in ontraect,
want hine uten Walsche dichte;
dies wart hi ontleit te lichte,
ende heeft dat ware begeven.⁽⁸⁾

In 1869 heeft de filoloog Jan Hendrik Bor-mans een paar bladen van een bestiaris in het Middelnederlands gevonden, die gepubliceerd werden in het *Bulletin van de Koninklijke Academie van België*⁽⁹⁾, waarvan Napoleon de Pauw, een Gentse magistraat, die aangemoedigd door F. A. Snellaert Middelnederlandsse teksten ging bestuderen, meende

dat het niet uitgesloten was dat ze behoorden tot de bestiaris van Utenhove.

Is het werk van Utenhove verdwenen, dat van Jacob van Maerlant, voltooid omstreeks 1270, is gelukkig bewaard gebleven.

Die geschriften in de taal van het volk, zijn ontstaan uit de cultuurbehoeften van het nakende „Herstij de Middeleeuwen”. Op sociaal-ekonomisch vlak hadden we toen eigenlijk al de Middeleeuwen verlaten. Dank zij onze ligging tussen Frankrijk, Engeland en Duitsland werden onze gewesten het grootste pakhuis voor het intenser wordende handelsverkeer in het noordelijke deel van West-Europa. De ridderstand die eeuwenlang de bovenlaag van de maatschappij had gevormd, was verdrongen door de koopmansgeslachten, het z.g. patriciaat, met de ambachten en neringen als tweede stem in het kapittel. De burgerij had haar plaats ingenomen in het maatschappelijke bestel. Uit de feodaliteit waren nieuwe politieke entiteiten ontstaan. De idee van het ene universele rijk - de droom van eierzuchtige vorsten - was al lang verbleekt en had plaats gemaakt voor een groeiend nationaal bewustzijn. Vlaanderen strijd om zijn zelfstandigheid op het einde van de 13^e en het begin van de 14^e eeuw - met de Guldensporenslag als hoogtepunt - was hiervan de uiting.

In de literatuur vond dat zijn uitdrukking in het gebruik van het *vulgare*, de volkstaal. Bestond de volkse literatuur aanvankelijk uit ridderromans, geestelijke verhalen en dierenverhalen, de burgerlijke geest was leergierig en de z.g. kunst van de didaktiek deed haar intrede.

Jacob van Maerlant, op zoek naar zijn identiteit

De oudste en schoolvormende vertegenwoordiger van de didaktische richting was inderdaad dichter Jacob van Maerlant. Over zijn levensloop is niet veel geweten en de vage biografische gegevens - die aanleiding geven tot uiteenlopende interpretaties - komen uit het werk van de dichter zelf. De opzoekingen naar zijn identiteit zijn eigenlijk begonnen met het werk van Hendrik van Wijn (1740-1831).

Van Wijn, die aanvankelijk werkzaam was als advocaat en in 1771 pensionaris of gerechtelijk raadsman werd van Den Briel (op het eiland Voorne, aan de monding van de Maas) en in 1779 van Gouda, was steeds geïnteresseerd in archieven en geschiedenis. Toen hij tengevolge van zijn politieke gezindheid in 1787 bij de restauratie van het stadhouderschap ambteloos werd, ging hij zich uitsluitend op geschiedenis toeleggen. In 1802 zou hij rijksarchivaris worden en dat is hij gebleven tot aan zijn dood. Hij wordt in Nederland beschouwd als de schepper van het Algemeen Rijksarchief. In 1800 verscheen van zijn hand *Historische Avondstonden* een reeds geschiedkundige artikelen, waarin hij o.m. de figuur van Jacob van Maerlant behandelde⁽⁹⁾ en peilde naar zijn oorsprong.

Hendrik van Wijn wist te vertellen dat er in de Middeleeuwen een onafhankelijk vissersdorp bestond dat *Merlandt* heette, dat omstreeks 1331 samensmolt met Den Briel. In acht genomen dat Jacob van Maerlant in zijn

werk, *Merlijns Boeck*, zich „Jacob die costere van Maerlant” noemt en in *Der Naturen Bloeme* naar toestanden op Voorne refereert, daarenboven nog werken opdroeg aan de graaf van Holland, Floris V, die enige tijd op Voorne verbleef en in een ander werk (*Torec*), naast vele andere ridders met Franse namen, een ridder Claes van Briele vermeldt, scheen het voor Van Wijn zonneklaar dat te Merlandt-Den Briele eens de wieg van Jacob van Maerlant had gestaan en dat hij er koster was geweest. Wat echter niet uitsloot dat men toch aanvaardde dat hij de laatste jaren van zijn leven in Vlaanderen had doorgebracht, immers Jan Bukelare, die in de 14^e eeuw verzen van Jacob van Maerlant in het Latijn vertaalde, beweerde toen reeds dat van Maerlant begraven werd te Damme onder het klokkenhuis, terwijl Sanderus in zijn *De Scriptoribus Flandricis* (1624) hem *Scriba Dammensis*, d.i. clerc van Damme, noemt⁽¹⁰⁾. Op zijn grafsteen stond de afbeelding van een geleerde die in een boek schrijft dat op een lessenaar ligt, met erboven een uil als zinnebeeld van de wijsheid. Naderhand werd de lessenaar op Maerlants uitgesleten grafsteen voor een spiegel gehouden en zo ontstond de legende dat Tjil Uilenspiegel onder de kerktoeren van Damme begraven lag. Om aan die verkeerde mening een einde te maken, liet omstreeks 1700 de toenmalige pastoor van Damme, de steen omkeren. Met het graf van Uilenspiegel werd ook Maerlant vergeten. Toen men eindelijk in 1839 ging zoeken, was de grafsteen enkele jaren vroeger verkocht, in stukken gezaagd en verwerkt in de kerkhofmuur van Sluis⁽¹¹⁾.

Een halve eeuw na Van Wijn verwees dr. W.J.A. Jonckbloet, van Groningen, in zijn *Geschiedenis der Middelnederlandsche Dichtkunst* (3^e dl., 1854, p. 27-28) naar een ander Maerlant dan het Voorne en meende dat te moeten zoeken in het z.g. Verdrongen Land van Zuid-Beveland. Maar zijn theorie kende maar weinig sukses en op het zevende *Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres* te Brugge, in 1863, heeft hij die stelling herroepen en de overtuiging uitgesproken dat Jacob van Maerlant een volbloed Vlaming was. Immers in 1855 had dr. F.A. Snellaert, in de derde uitgave van zijn *Schets eener geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde*, aangetoond dat een onduidelijkheid in het handschrift van Jacob Van Maerlants *Alexander* als *Brux-ambacht* (d.i. Brugs-ambacht of Brugs Vrije) diende gelezen, waaruit volgde dat van Maerlant zelf schreef dat hij in het Brugse Vrije was geboren. Dit werd door Constant-Antoine Serrure overgenomen in zijn *Jacob van Maerlant*, verschenen te Gent, in 1861.

Uit de eveneens niet gemakkelijke datering en situering van zijn werken heeft men de tijd van zijn geboorte, van zijn vertrek naar Zuid-Holland, zijn terugkeer naar Vlaanderen en van zijn overlijden bij benadering afgeleid.

Daarmee was de eerste biografische hypothese omtrent Jacob van Maerlant rond : hij zou geboren zijn ca. 1232 in het Brugse Vrije en zich omstreeks 1258 gevestigd hebben als koster te Maerlant-Den Briel. Kort na 1265 zou hij naar Vlaanderen teruggekeerd

zij om schepenkliek te worden te Damme, waar hij zou overleden zijn niet lang na 1292.

R.A.B.

- (1) K. de Clerck, e.a. - *Kroniek van de strijd voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit*. Beveren-Antwerpen, 1980, p. 13.
- (2) R. Boudens - *Kardinaal Mercier en de Vlaamse Beweging*. Leuven, 1975, p. 53.
- (3) K. de Clerck, e.a. - op cit. p. 73.
- (4) *Parlementaire Handelingen Kamer 1922-1923*, p. 358.
- (5) A. Derolez - *Lambert van Sint-Omaars, middeleeuwse encyclopedist, Ons Erfdeel*, 14^e jg., 1971, nr. 3, p. 91-97.
- *De Liber Floridus, een middeleeuwse encyclopedie, Spiegel Historiae*, 4^e jg., 1969, nr. 7/8, p. 407-411.
- (6) J. Jacobs - *Over de herkomst van het „Oudwestvlaamsch“ Herbarium uit Königsberg*. Versl. & Med. K.V.A. v. Taal- en Letterk., 1930, p. 189-209.
- (7) Zie vorige plus
J. Jacobs - *Over de datering van het Oudwestvlaamsch Herbarium*. Versl. K.V.A. v. Taal- en Letterk., 1931, p. 213-238.
- *Over Middelnederlandsche Herbaria*. Album is Teirlinck. Leuven, 1931, p. 115-119.
- (8) *Naturenbloeme*, uitg. Bormans, Brussel, 1858, dl. I, p. 7.
- (9) H. van Wijn - *Historische en letterkundige Avondstonden*. Amsterdam, 1800, p. 290-291.
- (10) J. van Mierlo s.j. - *Jacob van Maerlant*, K.V.A. v. Taal- en Letterk., reeks III, nr. 25, 1946, p. 131-133.
- (11) L. Dendooven - *Jacob van Maerlant*, West-Vlaanderen 12, 1963, p. 197-200.
- C.A. Serrure - *Jacob van Maerlant*, Gent, 1861, p. 147 vlg.

Volgende keer :

*Andere hypotesen omtrent Van Maerlant
Der Naturen Bloeme, wetenschap op rijm
Nog Middelnederlandse traktaten*

HERENHUIS

met tuin en uitweg
4 slaapkamers

te **ROESBRUGGE**,
centraal gelegen
Prof.O.Rubrechtstraat 20

Tel. 057/30 06 98

WINDKRACHT 4 TOT 6 BEAUFORT

(vervolg van p. 240)

Sir Francis Beaufort (1774-1857)

Wanneer in beweging zijnde luchtmassa's van verschillende temperatuur en vochtigheid samenkomen, gaan ze niet onmiddellijk in elkaar over, maar hebben ze de neiging grenslijnen of *fronten* te vormen. Die naam werd gegeven door de Noorse meteorologen, vader en zoon Bjerknes in de tijd van de Eerste Wereldoorlog, toen het woord „front“ aktueel was en omdat zij vastgesteld hadden dat bij grensovergangen tussen twee lucht-massa's ook een soort botsing en strijd aan de gang was. Die fronten of grensovergangen tussen verschillende soorten lucht, die een lengte kunnen hebben van duizenden kilometers, verplaatsen zich en brengen over het algemeen een weersverandering met zich mee: wijziging in de windrichting, bewolking, neerslag en temperatuursverandering.

Beweegt koude lucht naar een in rust zijnde warme luchtmassa, dan spreekt men van *koufront*, in het tegenovergestelde geval, van *warmtefront*. Langs fronten ontstaan vaak nieuwe laagdrukgebieden of depressies die meestal het weer bepalen in onze streken.

In de hogere luchtlagen kenmerken zich frontale zones als banden met sterke temperatuursverschillen. Deze banden of gordels zijn van groot formaat: ze hebben een breedte van 200 tot 800 km, een dikte van 5 à 6 km en een lengte van enkele duizenden kilometers. In die banen die gelegen zijn op meer dan 10 km hoogte komen meestal grote windsnelheden voor, van 200 tot 400 km per uur, men noemt ze *straalstromen*. De straalstroom die over onze gematigde breedten evolueert wordt elke vrijdag getekend in het groen, op de weerkaart en de weerstrips, die Armand Pien op de T.V. demonstreert.

De straalstromen werden ontdekt tijdens de Tweede Wereldoorlog, door hoogvliegende piloten. Straalstromen zijn belangrijk in de luchtvaart, omdat men - net als op zee - met de wind mee de snelheid kan verhogen of energie kan sparen en dat bij tegenwind precies het omgekeerde gebeurt. De vluchten van Europa naar Noord-Amerika en terug verschillen tussen de heen- en terugreis met ongeveer een uur, wat door de straalstroom wordt veroorzaakt. Maar ze zijn nog van groter belang - en dat weet men nog niet zo heel lang - voor het weergebeuren, omdat ze belangrijke storingen veroorzaken in de luchtmassa's.

Roger-A. BLONDEAU

TE KOOP

- **SCHOMMELPAARD**, splinternieuw
tel. 057/30 09 70.

TE KOOP

- **Auto SKODA**, Roesbruggestraat 73
Beveren-IJzer - tel. 057/30 09 89.

Alles voor de „DOE HET ZELVER“

Behangpapier
Verfwaren
Gordijnen
Vloerbekleding
Onderhoudsprodukten

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan

8994 PROVEN

tel. 057/30 06 54 - 057/30 11 20

Ook als u geen klant bent,
hebt u in 20 minuten
uw lening op zak.

LEO LEPEE

Krombeke
057/40 01 12

Beveren
057/30 04 60

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

Louis Broekmans In HET NIEUWSBLAD

Een repliek van Roger-A. BLONDEAU

Louis Broekmans, de journalist die mijn jongste boek *Ferdinand Verbiest s.j. als wetenschapsmens*, in HET NIEUWSBLAD heeft besproken, meent daarin fouten gevonden te hebben die alleen maar in zijn verbeelding bestaan.

Zo beweert Broekmans dat ik Copernicus ten onrechte als een Pool bestempeld heb en dat hij in feite een Pruis was. „In 1945”, zo beweert hij, „kwamen door de besluiten van de konferentie van Potsdam, Oostpruisische gebieden onder Pools beheer. Van toen af aan gold Copernicus als een Pool”.

Ik moet er de aandacht van Broekmans op vestigen dat Thorn (nu Torun), de geboorteplaats van Copernicus toch al een tijdje vroeger tot Polen ging behoren. Dat was namelijk in 1466, terwijl Copernicus slechts zeven jaar later (in 1473) werd geboren. Zodat hij - hoewel hij ter wereld kwam in een stad die vroeger tot Pruisen behoorde - steeds als een Poolse geleerde bestempeld wordt. Dat zijn van die steriele discussies over de nationaliteit van grote mannen, die in grensgebieden werden geboren en waarop twee naties voortdurend aanspraak maken, omdat de geboortestreek in kwestie wel eens van eigenaar is veranderd. In de gedachtegang van Broekmans kan men beweren dat generaal De Gaulle een Vlaming was, aangezien zijn voorouders afkomstig waren van Rijsel en deze stad eens tot Vlaanderen behoorde.

Hetzelfde geldt wat betreft de vader van Tycho Brahe. Omdat die man op een landgoed thuishoorde in een streek van Denemarken, die in 1658 tot Zweden ging behoren, wordt hij hier en daar als een Zweedse edelman vermeld. Maar over Tycho zelf, is er geen betwisting mogelijk, ik heb hem dan ook een Deense sterrenkundige genoemd (p. 105).

Broekmans schrijft ook dat het „storend werkt dat noch bij Brahe, noch bij Kepler de naam van de moeder wordt genoemd”, en dat „de moeder van Kepler bijna als heks werd verbrand”. Dat wist ik ook en ik kan daar nog aan toevoegen dat zij opgevoed was door een tante die zelf als heks op de brandstapel kwam. Dat alles had ik inderdaad kunnen vermelden, maar of dit zin heeft als het gaat om een bespreking van de strijd om de wereldstelsels in 16^e en 17^e eeuw, is een andere vraag.

Volgens Broekmans bestaat Godfried Wendelin niet. Het moet zijn: *Wendelen*. Mij goed, maar ik heb meerdere spellingen gevonden: *Wendelen*, *Wendelin* en *Wendelinus*! Er zijn er ook die beweren dat het verkeerd is van te spreken van Simon Stevin, dat het Simon Steven moet zijn!

Verder vraagt Broekmans: „waarom wordt van de vermaarde Mechelse jezuit Henri Bosmans slechts één werk opgegeven en worden niet de bijdragen vermeld die Bosmans publiceert in de *Handelingen van de Société d'Emulation pour l'histoire et les antiquités de la Flandre Occidentale*”? Ik heb van Bosmans maar dat ene werk vermeld, mijnheer Broekmans, omdat ik de bibliografie van een niet zo volumineus boek kort wilde houden en omdat dit het voornaamste werk van Bosmans is dat betrekking heeft op Verbiest als wetenschapsmens. Al de overige bijdragen die Bosmans geschreven heeft, kan hij ten getale van 15 terugvinden in de bibliografie van mijn *Mandarijn en astronoom*, waar er 11 pagina's met meer dan 200 bibliografische gegevens te zijner beschikking staan.

Wat is me dat voor kleinzielige vitterij?

R.A.B.

Zoals ieder jaar zijn er opnieuw

PRIJZEN TE WINNEN

bij BAKKERIJ-VOEDINGSWAREN

Julien FAÏNO-DEVELTER

te Roesbrugge

20.000 fr. naturaprijzen

gedurende gans de maand december.

Eén lotje per aankoop van 200 fr.

Er zijn vier trekkingen

en elk lot komt in aanmerking

voor iedere trekking die nog volgt.

Wie er dus VLUG bij is

heeft VIERMAAL een kans!

KOM, KOOP en WIN!

Het blijft onder de klanten.

Woensdag gesloten

tel. 057/30 02 25

KLEINE FISKALE KRONIEK

Hypothekaire leningen en kapitaalsaflossingen

In het julinummer van *De IJzerbode* hebben we geschreven dat wanneer een hypothekaire lening gedekt door een schuldsaldoverzekering, vervangen wordt door een nieuwe lening, die men heeft afgesloten om een lagere interest te bekomen, in dat geval de kapitaalsaflossingen niet langer aftrekbaar waren, aangezien de nieuwe lening niet was aangegaan om een woning te bouwen, te verwerven of te vernieuwen, maar voor de terugbetaling van een andere lening, en aldus niet voldaan werd aan de bepalingen van de wet.

Dat alles volgde uit richtlijnen verstrekt door de Minister van Financiën aan de belastingdiensten.

Nu is de Minister van gedacht veranderd en bij een nieuwe circulaire heeft hij verklaard dat bij een hypothekaire lening TER VERVANGING van een gelijkaardige lening, de kapitaalsaflossingen wel aftrekbaar blijven.

Er zijn wel een paar voorwaarden aan verbonden. De bijzonderste voorwaarde is dat het bedrag van de nieuwe hypothekaire lening niet meer mag bedragen dan het nog verschuldigd blijvende saldo van de oorspronkelijke hypothekaire lening, eventueel verhoogd met de nieuwe levensverzekeringspremie, tenzij de aanvullende lening dient voor verbouwingen aan het oorspronkelijke beleende onroerend goed.

Opgelet dus, vooraleer een hypothekaire lening, gedekt door een schuldsaldoverzekering te vervangen door een andere, laat U goed voorlichten!

Serge BLONDEAU

Accountant IDAc - Fiskaal Adviseur UFSAL

GARAGE CAPPOEN

Prof.O.Rubrechtstraat 32-34

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 59

TWEDEHANDSWAGENS

met waarborg

- FORD Fiesta 1986

- PEUGEOT 205 GTI 1987

- VW Golf diesel 1986

MICHEL CAPOEN

Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE

Tel. 057/40 08 54

LOOD- en ZINKWERKEN
AANHANGWAGENS

BIJ HSA GAAN ER KOPPEN ROLLEN.

DE HSA SPAARAKTIE.

**Geert
VANDENBUSSCHE**

Haringestraat 37
8990 Roesbrugge-Haringe
Tel. 057/30 09 86

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Geboorte :

- Fleur Lanssens, dochter van Jos en Christèle Vandenabeele.

Overlijdens :

- Germaine Bonnez, 77 j., echtgenote van Michel Vanacker
- Gerard Vitse, 81 j., echtgenoot van Marguerite Rosseel
- Frederic Top, 76 j., weduwnaar van Agnès Liefoghe

Ouderfeest

Op 5 en 6 december om 18 u. wordt te Roesbrugge in „De Gouden Arend” het jaarlijks Ouderfeest gehouden. Het wordt opnieuw een prettige avond, waarin alle leerlingen, vanaf de kleinste kleuters, tot en met de leerlingen van het 6e leerjaar zullen optreden. De kleinsten komen voor het voetlicht met allerlei mooie variatie-nummertjes van spel, dans, muziek en mimiek. Als sluitstuk van de avond, wordt door de leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar, het sprookje „De Boom met de gouden dadels”, geschreven en geregisseerd door Romain Depuydt, opgevoerd.

Voor technische medewerking aan decor en belichting, zorgt de toneelgroep „De Troostverwachters”.

Reisindrukken uit Centraal-Amerika

Op zaterdag 19 december vindt in „De Gouden Arend”, Roesbruggeplein 1 te Roesbrugge een dia-avond plaats rond het thema „Reisindrukken uit Centraal-Amerika”, met Luc Durnez en Ria Vandenbroucke als sprekers.

Aan de hand van 250 kleurendia's wordt een sfeerbeeld opgeroepen van 6 maand reizen doorheen Mexico, Guatemala, El Salvador, Honduras en Nicaragua.

We krijgen de imposante bouwwerken te zien van de Maya's en hun mysterieuze voorouders : Teotihuacan, Palenque, Chichen, Itza, Copan, het zijn alle klinkende namen.

We worden meegenomen in een sportvliegtuigje naar een Caraïbisch eiland en reizen per trein door de Mexicaanse Sierra.

Bijzonder kleurrijk zijn een reeks dia's over het „marktlevens” of over de traditionele bewoners van Centraal-Amerika : de Indio's.

Andere specifieke thema's die aan bod komen : de kerk, de basisgroepen en de bevrijdingsteologie, sekten, ontwikkelingsprojecten, vluchtelingkampen, het armoedeprobleem en de al dan niet gewapende volksstrijd, het leven en het werk van elke dag bij de mensen ginder.

Er is uitgebreid de mogelijkheid om vragen te stellen, en er kan gezellig „nagekaart” worden bij een pintje.

De opbrengst van de avond gaat naar de krottenbewoners in Mexico. Aanvang : 20 u.

Org. : DF-IJzerweelde m.m.v. B.G.J.G., K.A.V. en K.V.L.V.

Toegang : 80 fr.; leden van inrichtende verenigingen en houders van P.C.P. : 60 fr.

GOED NEDERLANDS (5)

Spreken en schrijven

Dat eeuwige „doorgaan” !

Zeg of schrijf niet : het feest gaat door op zondag... of de wedstrijd zal doorgaan in de zaal... Het moet zijn : plaatsvinden of plaats-hebben !

Doorgaan wordt alleen maar gebruikt in volgende gevallen :

1° Als het reeds bezig is (dus in de zin van verdergaan) :

- Ondanks het opsteken van de wind ging het feest toch door (verder).
- We zullen niettegenstaande dit protest toch met de campagne doorgaan.

2° Als het in weerwil van bepaalde moeilijkheden toch zal plaatsvinden :

- In weerwil van de rouwdagen in verband met deze ramp, zal de kermis toch doorgaan.

3° Als het in strijd met een vroegere mededeling toch zal gebeuren :

- In tegenstelling met het vorige bericht, zal de vergadering toch op vrijdag doorgaan.

En tot slot : *elektriker* is geen goed Nederlands, het moet zijn *electricien* !

Voor alle
BOUWWERKEN
BOUWMATERIALEN
GRAFKELDERS
GRAFMONUMENTEN

R. VERMEULEN & Zn

Haringestraat 75
8990 HARINGE
tel. 057/30 02 07

HOUTHANDEL
FIRMA MAERTEN p.v.b.a.

Bruggestraat 26-28
8970 POPERINGE

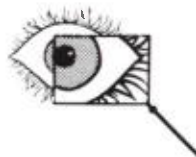

**Massieve
stijldeuren**

CENTRUM voor CONTACTLENSAANPASSING

Harde en zachte contactlenzen
Gaspermeabele (doordraag-) lenzen
Onderhoudsprodukten voor ALLE LENSTYPES

ONZE SERVICE : GRATIS Oogmeting en controle
GRATIS Bepaling van het type LENS
GRATIS Aanpassing met na-controles

STEFAN LOBELLE

B. Bertenplein 11 - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 67 19

Open op zondagmorgen van 10-12 u.

Kerst/Nieuwjaars- geschenken

Ferdinand Verbiest s.j. als wetenschapsmens

Roger-A. Blondeau

Op 28 januari 1688 overleed te Peking, de Westvlaamse missionaris Ferdinand Verbiest s.j., die bijna twintig jaar lang in dienst stond van de Chinese keizer.

Er worden hier en daar herdenkingen gepland en een postzegel is in voorbereiding.

Ferdinand Verbiest, over wie Roger-A. Blondeau twee boeken schreef, werd in de jongste jaren ervan beschuldigd dat hij een spion was en eveneens dat hij met verouderde wetenschap naar China is getrokken. In dit nieuw boek weerlegt Blondeau aan de hand van historische bewijzen deze beschuldigingen. Een totaal nieuwe visie op het wetenschappelijke denken van de 17^e eeuw.

Blondeau heeft met veel succes zijn zienswijze reeds uiteengezet voor de Commissie van de Geschiedenis der Wetenschappen van de Koninklijke Akademie te Brussel, en heeft daar nu een vlot leesbaar werkje over geschreven, voorzien van tal van tekstondersteunende illustraties. Verkeerde historische voorstellingen worden rechtgezet.

formaat : 13,4 × 20,9 cm

144 blz.

genaaid

prijs : 395 fr. (+ 30 fr. verzendingskosten)

Al weerskanten van de Schreve

Romain Depuydt

Een verzameling humoristische vertellingen.

De vertellingen van Romain Depuydt zijn veel meer dan banale kluchten. Ze bezitten niet alleen een verrassende clou, maar tevens een boeiende context. De weg naar de ontknoping is in elk verhaal geplaveid met kleurige streekeigen uitdrukkingen - in de beeldende taal van Bachten de Kupe - die teruggrijpen en herinneren aan de stilaan verdwijnende volkstaal van bij ons, waar we vaak met heimwee aan terugdenken. Dat is geen boek om in een trek uit te lezen en het dan op te bergen om het nooit meer te bekijken. Het is een boek om er vaak naar terug te grijpen, om eruit voor te lezen, met op elke dubbele bladzijde - waar men het ook openslaat - een levenslustig stimulerend verhaal, dat de zenuwen kalmeert en een glimlach op de lippen tovert.

formaat: 13,5 × 19,5 cm

112 blz.

42 kluchten en 9 foto's

genaaid

prijs : 250 fr. (+ 30 fr. verzendingskosten)

Kroniek van België

Van de oude Belgen tot Martens VI.

De nieuwe kroniek, de 3^e in de reeks, is helemaal gewijd aan onze vaderlandse geschiedenis. Maar dan op 'n manier zoals ze nog nooit verteld is. Kroniek van België is geschreven als een krant. Met korte berichten over alle opmerkelijke feiten uit ons verleden van de prehistorie tot nu. Zo krijg je een compleet overzicht van alle politieke, economische, kulturele en sociale gebeurtenissen die dit land gemaakt hebben tot wat het is. Het geheel is het pakkende levensverhaal van België en zijn inwoners tot op de dag van vandaag. Geen dorre geschiedenis, maar een verhaal waar je je echt betrokken bij voelt.

formaat : 25 × 29,5 cm

1048 blz.

genaaid

prijs : 2450 fr.

Drukkerij-Boekhandel
SCHOONAERT

Bergenstraat 14
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 79

Pater Joris Declercq
Djoos Utendoale - Missionaris

Mark Deltour

Korte, maar boeiende levensbeschrijving

nog slechts enkele exemplaren
prijs : 250 fr.

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**HET
KWALITEITSMERK**

**Oliën en
smeermiddelen**

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerlijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Maximum opbrengst voor uw spaargeld :

21 + SPAARREKENING

Basisrente : 4 % Getrouwheidspremie : 1,25 %

GRATIS hospitalisatieverzekering bij een gemiddeld
spaarbedrag van 250.000 fr.

Tijdens VERKOOPAKTIE :

1 LOT PER STORTING VAN 2.500 fr.

★ Nieuwe klanten ontvangen 10 loten EXTRA

KRIS ROSSEEUW

Provenplein 48 - PROVEN

057/30 03 55

ARGENTA... Uw appeltje voor de dorst

VERZEKERINGEN
PRINZIE
LENINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
ZAKENKANTOOR
PRINZIE

PVBA

Agentschap Krediet aan de Nijverheid

Provenplein 39A - 8994 PROVEN-POPERINGE

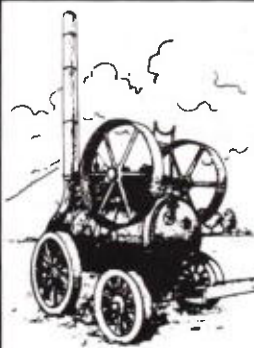
Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

Hondschootestraat 5, BEVEREN(IJZER) - Tel. 057/30 02 79

- ☐ Moderne coupes en permanent voor heren en dames
- ☐ Papillotten-permanent
- ☐ Zonnebank
- ☐ Kuurshampoos „Implan”
- ☐ Parfumerie
- ☐ Klantenkaart

Michel BAELDE

**Bankelindeweg 29 C
8994 KROMBEKE**

CENTRALE VERWARMING

ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Overlijdens :

- Maria Defever, 89 j., ongehuwd (Stavele).
- Camille Deconinck, 62 j., echtgenoot van Yvonne Brusselle (Beveren).
- Gery Persyn, 77 j., echtgenoot van Margaretha Vandewoude (Beveren).
- Alexander Neudt, 60 j., ongehuwd (Beveren).
- Valère Huyghe, 81 j., weduwnaar van Rachel Alexander (Beveren).
- Julia Leny, 63 j., ongehuwd (Stavele).

Huwelijk :

- Leo Vandenbroucke van Roesbrugge met Ann Dewulf van Beveren.

UITSLAG TOMBOLA CERA

KANTOORPRIJZEN BEVEREN-IJZER

Fiets	D	723735
Warme-luchtblazer	D	918472
Gezelschapsspelen	D	917428
	D	918351
	A	301601

HOOFDPRIJZEN

	E	428239
	A	227253

K.B.G. Beveren-IJzer

Kaarting van 19 november

Behaalden 3 partijen :

1. Ganne Marcel	371 p.
2. Debacker Germaine	362 p.
3. Vandromme Elie	351 p.
4. Persyn Jules	338 p.
5. Leys Joël	318 p.
6. Van Engelandt E.	309 p.
7. Dewaele Firmin	290 p.
8. Vandenberghé Michel	287 p.

Klassement :

1. Craeye Albert	21-2740
2. Nuttens Fursy	21-2672
3. Claeys Blanche	21-2659
4. Masscheleyn Madeleine	21-2579
5. E.H. P. Crevits	20-3126
6. Verbrugghe Michel	20-2912

7. Neyrinck Michel	20-2814
8. Mernhout Maria	20-2645
9. Soetaert Gerard	20-2614
10. Butaye Marcel	20-2492

ROESBRUGGE - Kwis

De 1^e uitgave van een kwis voor verenigingen, die plaats vond ten voordele van het wielergebeuren in Roesbrugge, kende een bevredigende opkomst. 9 ploegen streden een eerste ronde zij aan zij, en de eerste drie afvallers waren : de Arendpikkers, de Bengels Watou en een klas Technische Wetenschappen van het H. Hart-Instituut Poperinge. De 2^e ronde kende een spannend verloop met volgende 2 ploegen finalisten : de Poperingse Bierpietjes en het Feestkomitee van Roesbrugge. De afvallers waren de familie Leschaeve Poperinge, W.T.C.-Karel de Blauwer, de Gildepikkers en Radio Hoppebel. In een gelijkopgaande strijd waren het de Bierpietjes die het pleit wonnen.

Provenseweg 90B, 8970 POPERINGE - 057/33 47 92

- ☐ **UNIEK IN BELGIË : komputer voor motortest**
- ☐ Hypermoderne autolakspuiterij
- ☐ Tweedehandswagens, onmiddellijk uit voorraad leverbaar :
Opel Kadett 1.6 D 1985 Mercedes 190 D 1984
Peugeot 205 XT 1986 BMW 318 9-1986
Seat Ibiza 1987
- ☐ Nieuwe wagens verkrijgbaar : VW - AUDI - BMW - MERCEDES (speciale voorwaarden)

TE KOOP

Kantoor van Notaris Raymond DEEREN
te ROESBRUGGE-HARINGE/POPERINGE
(tel. 057/30 03 83)

UIT DE HAND TE KOOP

Stad POPERINGE
7^e afd. Roesbrugge-Haringe

WOONHUIS

met afdak en grond

Prof.O.Rubrechtstraat 56

In zeer goede staat.
Voorzien van centrale verwarming.
Alle inlichtingen ten kantore.

WERELDWIJD TOONAANGEVEND
IN LANDBOUWZADEN

SAPSA ses

N.V.
S.A.

Depot : **Guido BERTEN**
Provenplein 16 - 8994 PROVEN
Tel. 057/30 03 67

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND DECEMBER

Kaartingen

- Proven, zaal „t Rozenhof”
vrij. 4 - zat. 5 - zon. 6 dec.
Groentenkaarting
t.v.v. TSC Voetbalklub Proven
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend”
zaterdag 5 december
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij J. Deroo-Denys
maandag 7 december
maandelijks kaarting
- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 9 december
puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Roesbrugge, bij P. Gunst
maandag 14 december
maandelijks kaarting
- Beveren-IJzer, in „De Kruisstraat”
maandag 21 december
maandelijks kaarting
- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 22 december
puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon
zaterdag 26 en zondag 27 december
maandelijks kaarting

Vogelplk

- Roesbrugge, bij Maria Soenen
zaterdag 5 december
smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 12 december
smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon
zaterdag 12 en zondag 13 december
smijting voor de leden

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Dinsdag 22 december om 19 u. :
Kerstfeest in zaal „t Kristen Volkshuis” bij
P. Gunst.

Toneel

„Over mijn lijk”

Tragedie over de autoweg Ieper-Veurne
door toneelgroep Berm
Voorstellingen :

- Diksmuide (Burgondisch Schild)
vrijdag 11 december - 20.30 u.
- Alveringem (Parochiaal Centrum)
vrijdag 18 december - 20.30 u.
- zaterdag 19 december - 20.30 u.
- Langemark (Sport- en Cultuurcentrum)
zondag 27 december - 20.30 u.

BZN - Kerstkaarsen

Kerstkaarsen te verkrijgen bij :

Vande Lanotte M., Stavele
Lamaire Raf, Proven
Blanckaert Roger, Haringe
Vandenbergher Roza, Krombeke
Vandergucht Roger, Beveren-IJzer
Menu Paul, Roesbrugge
Claeys Jan, St.-Jan-ter-Biezen

Dank zij de jaarlijkse kerstkaarsenactie kan
BZN voor velen een laatste houvast zijn.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

In het vooruitzicht van de verkiezingen op 13 december a.s. zijn er al verscheidene gewezen ministers, die gezegd hebben dat er weer een nieuwe regering moet komen onder Martens, en met dezelfde mensen die er vroeger waren, omdat het z.g. herstelbeleid dat aan de gang was moet voortgezet worden. Maar waarom zijn ze er dan mee gestopt? Of zijn al die verklaringen maar zand in de ogen van de gewezen partners en streeft men naar een andere coalitie?

Maar het ene gezegd lijkt het andere, zelfs als er achteraf niet veel verandert, toch ben ik altijd tevreden als er nieuwe verkiezingen in het verschiet zijn. Ze hebben ons altijd wijsgemaakt dat als de regering valt er ons dan moeilijke tijden te wachten staan en dat er zohaast als mogelijk moet gezorgd worden voor een nieuwe ministerraad. Maar ik ga daar helemaal niet mee akkoord, want in het vooruitzicht van nieuwe verkiezingen vallen er toch altijd wat kruimels van de tafel voor de kleine man.

Dat is nu weer het geval. De kleinste pensioentjes zijn wat verhoogd; de beperkingen op de brugpensioenen zijn ingetrokken; de laagste ambtenaarswedden worden een ietsje verbeterd; de helft van de solidariteitsbijdrage valt weg voor de magerste bezoldigingen en er komt amnestie voor sommige gevangenen. Natuurlijk alleen maar amnestie voor dieven, inbrekers en verkrachters en niet voor mensen die meer dan veertig jaar geleden vervolgd werden tijdens de „bevrijdings-repressie”. 't Is allemaal niet veel, maar we waren in de jongste jaren enkel maar inleveringen gewend.

Te Brussel hangen er reusachtige affiches met het portret van de gewezen PS-minister Philippe Moureaux. Die man is een pessimist, men ziet dat dadelijk aan de droevige blik waarmee hij ergens verweg in het ijl staart. Moureaux verkondigt in grote letters en in het Frans natuurlijk : „Alle Belgen zijn gelijk - Uitgezonderd 1 miljoen Brusselselaars”. En wat hij zegt is nog juist ook !

Waar men elders in het land gebukt gaat onder de fiskale lasten, is dat in Brussel niet het geval. Daar betaalt men wat men wil ! Alles wat er wordt aangegeven, wordt er ook aangenomen, want dank zij de besparingen, de aanwervingstop en de lage staatswedden, is er te Brussel geen personeel meer voorhanden om te controleren en de fraudeurs op hun vingers te tikken. Brussel is een belastingparadijs ! Inderdaad meneer Moureaux : alle Belgen zijn gelijk, uitgezonderd de Brusselselaars !

„En 't kan nog verbeteren”, zegt Gusta, „want Verhofstadt schreeuwt van daken en muren : Ik zet door ! Ze gaan dan waarschijnlijk te Brussel niks meer moeten betalen. De anderen des te meer !”

*Dat zou best kunnen,
Pol*

Bakkerij SWAELS-POELMAN

Blasiusstraat 3
8994 KROMBEKE

- ☐ Broodspecialiteit
- ☐ Volkorenbrood
- ☐ Iedere zondag :
vers brood
pistolets

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

KROMBEKE 057/40 00 35

- VW Golf 12/86 benzine
- PEUGEOT 205 4/86 diesel
- FORD Fiesta 1987
- LADA Stationwagen

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

DE WINTERSCHOEN ZOALS U HEM PAST.

Modieus - sportief zowel voor de
DAMES als voor de HEREN en
voor de dames met de bijpassende handtas.

Dit alles bij:

SCHOENEN - MAROKIJNWAREN IG. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35, ROESBRUGGE.
Tel. 057/30 03 20

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

't Was den zaterdagachternoe, achtdaage
voordat 't stemming ging zyn voor è nieuw gou-
vernement.

Dien achternoe was 't „vullen bak” toe
Rance Kafoors in d'herberge „De Schuwen
Lyster” t' Izenberge. Daar was er oek stem-
ming, maar dat was om è nieuwen voorzitter te
kiezen van de vinkegilde.

Gusten Tegendraad en Fonten Lamote had-
den daarby zo styf hulder beste è daan, zoodat
hulderen tonge „paraplu sloeg” als ze daar bu-
ten kwamen ...

„By achtdaage gaan we weere d'oe...occasie
hèn om te gaan st...stemmen!” zei Fonten.

„Jouw!” zei Gusten en 'n sobbelde meteen
over è teegel van den trottoir.

„Dedjuu!” grolde Gusten ... „zyn dat nu m'n
voe...voeten die te lang zyn of zyn dat de
tee...teegels die zo slecht leggen!”

„Dat gaat ol beteren met 't nieuw gou...gou-
vernement!” zei Fonten.

„Voor wien ga je gy st...stemmen?” vroeg
Gusten.

„Ik gaan st...stemmen voor de ka...katolies-
ten!” zei Fonten.

„Ik nie!” zei Gusten ... „ik st...stemmen voor
de so...socialieken!”

„Dat is verkeerd, vent!” riep Fonten ...
„Olzoo ga je gy st...stemmen voor de die die nie-
ten doen, voor de die, die nog entwot doen ...
maar ik gaan st...stemmen voor de die die ent-
wot doen voor de die die nieten è doen!”

„'k Zou 't wel gelooven!” riep Gusten ... „'t is
te verstaan, 't is ol tien jaar da'je gy nieten è
doet!”

„Ik kunnen niet verstaan dat 't gouvernement
è vollen is over è simplen bu...burgemeester!”
grolde Gusten.

„Wujk voor è bu...burgemeester wil je zeg-
gen?” vroeg Fonten.

„Héwè, den dienen daar die geen vlaams wilt
leeren klappen” zei Gusten.

„O ja, den dienen!” riep Fonten ... „'k kunnen
oek niet ze...zeggen hoedat 'n noemt ... maar
dat is oek è ge...geval (h)appart!”

Ze kwamen aan d'herberge „De Tramstatie”
en ze laveerden daar binnen. Disten Schelpe,
die oek van de vergadering van de vinkeniers
kwam, stoeg daar aan den toog.

„Maar kun je gy verstaan hoe dat 't gouverne-
ment è kunnen vollen over è simplen bu...bur-
gemeester!” vroeg Gusten aan Disten.

„Bajaak!” zei Disten ... „'k hèn ik wel è keer è
vollen over è simpele garde!” „Héwè, 'k Was è
keer op toer met myn veelo en olmetnekeer zag
ik de garde daar op de route staan ... 'k Peinsde,
'k gaan schoone der langsten ryden dat'n niet
ziet da'k dronke zyn ... maar 'k reed er begot
vlak teegen en we robbelden daar olle twee! „Je
zyt weere dronke ennée!” schreeuwde de
garde ol rechte kruipen ... „Ollezins niet garde”,
zei ik ... „maar 'k peinsde da'je gyder met
tweeen was en 'k zei in myn eigen 'k gaan der
schoone tusschen ryden!” „'t is toen goed!”
zei de garde”.

KWAAK

Nieuwe gamma TV en VIDEO

Kies nu uw toestel
uit een topreeks
tegen ongelooflijke
voorwaarden
bij uw verdeler :

JOS. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE Tel. 057/30 05 94

Eigen service

*Gedurende de maand december is onze winkel ook open
op zondagvoormiddag.*